

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

HOMERI PO

ETARVM OMNIVM PRINCIPIS.

Odyssæ libri XXIII. Raphaële Regio

Volaterrano interprete.

EIVSDEM BATRACHOMYOMACHIA, id est, ranarū et muriū pugna, Aldo

Manutio Romano interprete, ad

uerbum ferè tralata.

EIVSDEM HYMNI DEORVM TRIGINTADUO, Iodoco Velarco Verbrokano

fidelissimo interprete, hæcenus

prosa uersum nunquam.

HERODOTI HALICARNASSEI LIBELLUS, Homeri uitam fidelissime continens,

Conrado Heresbachio interprete.

Cum indice copiosissimo, singulorumq;

librorum argumentis.

Colonie ex officina Eucherij. 1770 : 5 : 4

HERODOTI HALI

CARNASSEI DE GENERE. VI-

taq; HOMERI libellus, à Conrado

Hereſbachio latinitate donatus.

Cuma.

**Melano
pus.**

Cricheis

**Hermes
us sinus.**

Smyrna

Erodotus Halicarnasseus de genere, uita, atq; adeo etate Homeri studeus q̄ uerissima refert, hæc tradidit: Cum uetusta illa Acolicorū ciuitas Cuma primū conderetur, eodem cum aliæ permultæ, omnisq; generis conuenire confluerunt, tum e Magnesia illuc pleriq; conuigrarunt: inter quos fuerat Melanopus Ithagene Cricthonis filio genitus, homo fortissimæ non perinde amplæ, at tamen expeditæ. Hic Homyeris Cumani filiam duxit uxorem, procreatq; legitimo toro fœmineam prolem, cui nomen indidit Cricheidi. Moxq; ipse Melanop^{us} unā cū uxore uita functus est, cōmissa interim filia Cleonactis Argiui tutelæ, quo familiarissime uti consueuerat. Porro rēpore interiecto, accidit forte ut puella ista e furtiuo concubitu prægnās deprehēderetur: id qd paulisper suppressum, dum Cleonax rescuisset, uehemētē rei indignitate commotus, Cricheida seorsum ad se accersitam accerbe obiurgauit, cōmemorans commissi apud populares suos infamiam. Postremo huiusmodi quidpiam quo illam excuteret, comminiscitur: Cumaniā tū in Hermei sinu recessu ædificantes, ubi Smyrnā ciuitatē extruxissent. Theseus enim uolens uxoris suæ memoriā relin-

DE VITA HOMERI.

quere, ab uxoris nomine Smyrnā appellauit: quippe id uxori nomē erat. Theseus autem ē primarijs Theſſalorum fuit, qui Cumam ædificabant, ab Eumelo Admeti filio ortus, uitæ facultatibus apprimè inſtructus. Hoc loco Cleonax per occasionem Critheida obtruſit Iſmenię Bæotio, ex his qui coloniã illuc duxerāt, in primis ſibi amico. Progreſſu deinde temporis, Critheis cum alijs mulierculis ad feſtum quoddam egreſſa, iuxta fluuium Melitem, ut quæ partui iam uicina eſſet, Homerum peperit, non cæcum, ſed uidentem, nominatq; eundem Meleſigenem, à fluuiio uidelicet, ad quem editus eſſet. Etiam num apud Iſmeniam ſe Critheis cōtinebat: à quo poſtea digreſſa, manuaria induſtria ſe filiūq; alebat, aliunde alia ſumēs opera: unde filium quoq; quantum potuit, honeſtis diſciplinis erudiuit. Erat autem eo tempore Smyrnæ quidam nomine Phemius, qui iuuentuti illic literas muſicenq; tradebat. Hic cum citra uxorē uiueret, Critheidem conduxit, quæ lanā illi exerceret, quam à diſcipulis mercedem acceperat. Illa uero induſtria multa atq; elegantia freta, Phemio cœpit impēſe placere, adeo, ut tandē Phemius eam uerbis ad coniugium ſolicitaret, referens cum alia quibus ei fidem facere confidebat, tū præcipue, quod Meleſigenem in filium eſſet adoptaturus, liberaliterq; ſimul & aliturus inſtituturusq;. Siquidē hunc cernebat iam mirā quandā & ingenij & indolis ſpem de ſe polliceri. Perſuaſa igitur Critheis, Phemio aſſentitur. Meleſigenes cum naturæ bonitate præſtās, cum cura accedēte inſtitutioneq;

Theseus

Meleſigenes

Phemius

HERODOT. HALICARNAS.

Mentes.

**Cōmen-
tarij pfe-
ctionis
Homeri**

continuo omnes sui ordinis adolescentes facile præ-
uerit: atque non ita multo post eruditionis auctibus
crescens, nihilo ipso Phemio in disciplinis factus infe-
rior. Et cum Phemius uita functus uniuersa ei legasset,
paulo post Critheis quoque fato concedit. Melesige-
nes itaque ludo præfectus, suis iam iuris effectus, in
magna fuit hominum admiratione, non apud suos
modo, uerum apud externos etiam, qui peregre frequen-
tes illuc mercatus gratia conuenerant. Erat enim Smyr-
na emporium celebre, unde frumenta, quæ eodem è uicinis
agris abunde conuecta, à peregrinis comestabantur. Ex-
terni autem cum ab opere cessarent, Melesigeni liben-
ter uacabant. Commodum inter hos Mentes fuit na-
uicularius, qui e finibus Leucadis soluens, nauem meri-
toriam in eius usum comparauerat, qua frumenta Smyr-
na deueheret, uir (quantum illa ferebant tempora)
& eruditus, & multarum rerum usu exercitus. Hic
Melesigenem persuasit, ut relicto ludo secum nauig-
aret, accepturum & mercedem, & quæ ad profes-
sionem essent necessaria. Ad hæc Melesigenes quan-
diu iuuenis esset, ciuitates regionesque spectare ope-
re precium fore ducebat sibi, qui conscribenda pos-
seos iam argumentum in animo concepisset, qua ni-
mirum occasione potissimum eum arbitror pellectum.
proinde relicto ludo cum Mente nauigabat Melesi-
genes: quoque cumque locorum appulit, studiose uniuersa
rimatus, contemplabatur si quid esset loci alicuius
peculiarè ac uernaculum, memoratumque dignum:
adeo, ut appareat commentarios eum professionis suæ
descripsisse, eorumque quæ quoque loco lustrando didi-

DE VITA HOMERI.

cerit. Porro cū ex Hispania Tusciaq; delati in Ithacā deueherentur, cōtigit Melesigenem oculis iam ante parum ualētem, extreme laborare: ita ut Mentē negociorū gratia in Leucadem traiecturus, cū apud Mētorem Alcimi Ithacensem reliquerit, hominem sibi uehementer amicū: multis precibus adigens eundem, quo Melesigenis curam haberet rantisper, dum e Leucade reuerteretur ipse. Mentor uero agrosantem Melesigenem sedulo curauit, uir nimirum facultatibus pollens: quib; ob egregiā æquitatem hospitalitatemq; inter cæteros Ithacēses maxime prædicaret. Atq; hic accidit, ut de Vlyſſe multa Melesigenes percontando cognosceret. Narrantq; ipsi Ithacēses, tum uisum eum amisſiſſe ibidē. Atqui ego affirmare non dubitem, iā tum eundem conualluisse, ac postea apud Colophonem prorsus cecū factum, id quod ipsi quoq; Colophonij mecū fatentur. At uero Mētes e Leucade Ithacā reuersus, Melesigenē recepit, cum quo iā inde diu ultro citroq; nauigauit, donec Colophonem appellenti eueniret, ut in ueterem morbum recideret: quē ubi effugere non daretur, uisu putatur priuatus. E Colophone iā cæcus Smyrnam remeans, ad poēmata conscribenda animū conuertit. Tempore deinde interiecto, cū Smyrnæ uictu necessarijsq; destitueretur, cōstituit Cumam proficisci: cōmodumq; Hermi prata transiens, ad eum locum peruenit qui appellatur Nouus murus, Cumanorum coloniam. Qui locus post Cumam habitabatur annis octo. Hic memoratur pri-

Mentor.

Homeri
cæcus.

Nouus
murus.

HERODOT. HALICARNAS.

huiusmodi quædam carmina recitasse:

Αἰ δὲ ὅδε ξενίῳ κεχρημένον ἡδὲ δόμοιο
οἱ πόλιν αἰπὴν κυμὴν ἐξιώπιδ' αὖ κέρως
Ναίετε Σαρδάνης πόδ' αὖ νείατον ὑψικόμοιο.

Ἀμβρόσιον πίνοντες ὕδωρ θεῖς ποταμοῖο
ἔρως δ' ἰνέεντ' ὅρ' ἄδ' ἀνάτ' τέκετο ζεύς.

Sardana Sardana, cuius hic cōmeminit, mons est ad Hermū
fluvium Nouumq; murum situs. Coniario nomen

Tychius erat Tychio, cui cōtinuo auditis uersibus uisum est
hominem recipiendum. Cōmiseratione nimirum
motus, cum uideret oculis tā misere multatū, iussit
præsentibus secum frui. Melesigenes ingressus Itri
nam, confidentibus illic poesim suam ostēdit. Am-
phiarai in Thebas expeditionē, atq; hymnos in de-

Amphia osà se scriptos. Et cum inter fabulandū crebras sen-
ra expe tentias in inedium multamq; eruditionem afferret,
ditio. in magna habitus est ab auscultātibus admiratiōe.

Hymni Atq; iam tum apud Nouū murum agens, e poesi
deorum uictus subsidia habebat. Ostenditur ad nostra usq;
tempora ibidem locus, ubi Melesigenes sedens car-
mina sua exhibuerit. Qui locus in magna illic habe-
tur ueneratione ab incolis, memoraturq; pópulus
arbor ab Homeri aduentu in eodē loco enata. Por-
ro egestate postea adactus, cum uix alimenta habe-
ret, statuit in animo Cumā ad feliciorē successum
reuerti. Iturusq; hæc pronunciauit carmina:

Ἀΐα πόδες με φέροισιν εἰς αἰδοίῳ πόλιν ἀνδρῶν
ἄνθρωποι καὶ θυμὸς πρόσθεσσι καὶ μῦθε ἀγίστῳ.

DE VITA HOMERI.

Proficiscens igitur Cumam e Nouo muro, per Latissam iter fecit utpote compendiosissimum. Vbi ut Cumani narrant, flagitante socero, epigramma hoc scripsit Midæ Phrygum regi Gordii filio, id quod etiam nunc in Gordii cippo inscriptum visitur:

χαλκῇ πύθνεος εἰμι μίδ' ὅδ' ἐπὶ σίμαλ' κῆμασ'
 ἔστ' ὅμ' ὕδωρ κ' δ' εἰδ' ἔρα, μακρὰ πύθλοι.
 ἰέλιός τ' ἀνιῶν λάμπει, λαμπρά τε σελήνη.
 αὐτ' ὅδ' ἔμ' ἐ μένσ' ἄρ' ἔλκ' αὐτ' ἐπὶ τύμβῳ
 ἀγγελέω παραῖσι μίδ' ἔρα ὅδ' ἔρα τέταπτα.

Reuersus autem Cumam, in senum passim conuenticulis carmina sua quæ fecerat ostēdit, colloquētes suauitate auscultantes in sui admirationē facile pertraxit. Intelligens igitur Cumanos poesim suam recipere, pergit eosdem cōsuetudine sua oblectare, ac postremo huiusmodi cōditionem proponere, ut si publice eum alere uellēt, ciuitatem Cumanorū celeberrimam se redditurum. Qui præsentes hæc audierant, institutum probabant: addētes se quoque adiutores, si petitionē suam ad senatum referret, ut uotis suis fieret satis. Melesigenes his uerbis erectus, collecto senatu, in curiam processit: rogatoque eo cuius id muneris erat, ut in senatum duceretur. Ille nihil recusans, ubi opportunum uidebatur, hominē deduxit. Hic consistens Melesigenes, eadē uerba habuit in senatu, quæ paulo ante in conuenticulis de alimentis præstandis proposuerat. Vbi dixisset, egressus pro curia sedebat. Interim dum senatores agita-

HERODOT. HALICARNAS.

rent, quidnam par esset homini respōdere, uisumq̃
esset cum ei qui deduxerat, tum alijs oñibus quor-
quot in conuenticulis Melesigenem audierant, peti-
tionem admittendam. Vnus tantum e senatoribus
referi Melesigenis postularis calculo suo repugnasse,
Homeri nomen. semel ὁμῆρος, hoc est, cæcos, alendos suscipiant, futurum
ut continuo turbā habeant & multam & inuti-
lem. Atq̃ hic primum Homeri nomen Melesigeni
inditū, à cæcitatidis uidelicet calamitate. Nam Cuma-
ni cæcos ὁμῆρος appellant. Iamq̃ inde qui prius Me-
lesigenes, nomen obtinuit Homeri. Breuiter hæc
sententia euicit, perq̃ prætorem fuit approbata, quæ
contendebatur non alendum Homerum. Hæc cū
illi nunciaretur, uehemēter commotus, his uerbis
calamitatem suam deplorabat:

Ὅν μ' αἰὲς δῶκε πατὴρ Ζεὺς κύβμα γενέσθαι
νήπιον αὐδοίης ἐπὶ γόνασι μητρὸς ἀτάλλων
ἤμ' πρ' ἐπὶ νῆυσσιν βαλὴ δ' ἰὸς αἰγίοχοιο.
Λαοὶ φρέων' ἄεστων ἐπιβήτορες ἵππων.
ὄπλοπτεροι μάλ' ὅτ' οὖο πυρὸς κρίνοντες ἄρκα.
Αἰολίδα Σμύρνῃσι ἀλγείτονα πτενέανκτον.
ἤμ' τε δ' ἰ' ἀγλαὸν εἶσιν ὕδωρ ἰσθμοῖο μέλ' ἔσθ'·
ἐν δ' αὖ ἀπρησμέναι κῆρυα δ' ἰὸς ἀγλαὰ τέκνα.
βιβελέτω κληῖσσαι δ' ἴαμ' χθόνα νῆ πόλιν ἀνδρῶν.
οἷδ' ἀπανλυσάδ' ἴω ἰσθμὸν ὅπα φημί βοιοδῆμ.
ἔφραδ' ἴω τ' μὲν τε παθῶν ὡς φράσσει ὁ ἀνδρῶν

DE VITA HOMERI.

ὃς σφιν θεῖός ἐστιν ἐμὸν δ' ἐμήσατο πότμον.
 κῆρα δ' ἐγὼ τ' ὅ μοι θεὸς ὥπασε γαυομένῳ πρῶτον.
 τλήσομαι ἀκράαντον φέρων τετληκότε θυμῷ.
 οἷδ' ἐγὼ μοι φίλα γῆα μέναιμ' ἰδραῖς ἐν ἀγκαῖς,
 κόμης ὀρμαίνουσι μέγας δ' ἐμοὶ θυμὸς ἐπείγεται.
 Ἀῖμον ἐς ἄλλοδ' ἀπὸν ἔρυσσ' ὀλίγον ποδ' ἰόντα.
 Cuma abiens, ad Phoceam cōtendit, imprecans in
 terim Cumanis neminē unquā fore clarum poetā,
 qui tā stupidos celebraret. In Phoeceā autē eodē mō
 sibi uictū parauit, in conuenticulis uidelicet passim
 carmina sua ostentās. Erat autē eo tēpore in Phoeceā
 Thestorides quidā, qui pueros illic literas docebat,
 homo fidei παρὰ probatæ. Hic subodorata poësi, hu
 iusmodi uerbis Homerū adoriebatur: Paratum se
 inquiens & ministrare ei, & uictū suppeditare, si car
 mina quæ meditatus esset, describere pateretur, &
 alia subinde faciens, ad se deferret. Homerus iā mi
 nisterij alicuius, atq; adeo necessariorū indigēs, reci
 piendā hāc cōditionē putauit. Cōmoratusq; apud
 Thestoridē, minorē illā fecit Iliadē, cuius initiū est:
 Ἰλίου ἀείδω, ὅ δ' ἀρδ' ἀνίλω εὐπωλον
 ἔς πρῶτον πᾶσιν πάθον δ' ἀναοὶ θοράκηντες ἄρην.
 Phocaidem quoq; quam uocāt, Phocenses apud se
 conditam ab Homero asserunt. Iam uero Thesto
 rides, ubi Phocaidem atq; alia pleraq; ab Homero
 communicata descripsisset, constituit e Phoeceā dis
 cedere, Homerūq; poësim pro sua uenditare. Vnde
 factum ut cum Homeri nō perinde curam haberet,

Thesto
rides,

Ilias mi
nor Ho
meri.

HERODOT. HALICARNAS.

Ille ad Thestoridem huiusmodi usus distichos:

Θειστορίδης δυνήτοισι ἀνωίσωμ πλέον ποῶ
οὐδὲμ ἀφρασόπερον πέλετ' νόον ἀνθρώποισι.

Atqui Thestorides relicta Phocæa in Chiū concessit, ubi erecto ludo, carmina illa pro suis euulgans, egregiā simul et laudem sibi parauit, & fructū haud quaquam uulgarē. Porro Homerus suo eodemq; more uiuere pgebat apud Phocenses, nimis e poeti uictum ubiq; habens. Tempore deinde non ita multo post, uiri aliquot e Chio eruditi, audientes eadē carmina quæ iā sæpius in Chio à Thestori de pro suis recitari audierāt, indicabāt in Chio hæc ipsa à quodam ludi magistro pro suis cū magno fructu ostentari. Homerus intelligēs continuo Thestoridē esse, magno studio properabat in Chiū transmittere. Et cum portā adiisset, neq; offendisset nauem qua ita hceret, essent aut qui pro lignis deuehendis in Erythræam soluere pararent, belle cōuenire uidebatur, si per Erythræam iter faceret. Accedens igitur nauas, flagitauit ut comitem se nauigationis reciperet, multis blādisq; usus uerbis, qbus quod posceret persuaderet. Nauæ admittentes hominis preces, iusserunt nauē cum cōscendere Quo impetrato, Homerus cōsidēs in naui, his uersibus nautis bñ precatur:

Ἐλπίθι ἥσσει δ' ἄωμ' μεγαλοδενές ἐννοσίγαια,
εὐρυχόρσ' μεδέωμ ἠδὲ ξανθὸν ἑλικῶν.
Δὸς δ' οὔρεσσι καλὸν ἢ ἀπήμενα νόσον ἰδέσθαι
πάντας, οἱ νηὸς ἤμποι ἠδ' ἀρχοὶ ἕασθαι

DE VITA HOMERI.

Ἄδς δ' ἐς ὑπώρθεαυ ὑψικρήνουιο μίμαντ'
 Αἰδοῖορ μ' ἐλθόντα θροῖν' ὀσίωμ γεκυρήσας
 ὦτά τε Ἀσαίμω ὃς ἐμὸν νοῦν ὑπὸ ροπενύσας
 ὠδ' ὤνατο ζῶντα ξένιορ ξενίω τε τραπέζω.

Vbi uero secundo uento Erythræam appulissent,
 Homerus in naui id tēporis stabulabatur. Postero
 die nautas rogauit, ut aliquem præberent, qui ad ur-
 bem eum perduceret. Illi obsecuti, ducem itineris
 unum e suis permiserunt. Cumq; iam pergendo ad
 Erythræam appropinquasset, deprehendissetq; ur-
 bem asperā atq; montiosam, in hæc, prupit carminae
 Πότνια γῆ πάνδωρε δ' ὄπειρα μελίφρον'
 ὦσ' ἄρα δ' ἡ τοῖς μὲν φωτῶν εὐοχθ' ἐπύχθης
 τοῖς δ' ὕσσωλ' ἐλ' ἔρηχθ' ὅς ἐχολώδης.

Ery-
 thræa.

Ingressus deinde Erythrææ urbem, pcontatur de
 naui. Et cū forte quidā occurrisset salutaturus, qui
 eū in Phoece uidisset, ab hoc contendit, ut secū dispi-
 ceret, sicubi naui appareret qua in Chiū transmittet-
 ret. Atq; ubi in portu naualibusq; nullū reperiretur
 traiectitiū nauigium, ille Homerū ad eum locū du-
 cit, ubi piscatoriæ nauiculæ stationē habebāt. Et for-
 te fortuna incidit in quosdā, qui in Chiū erant traie-
 cturi. Hos adiens precatur ut Homerū transporta-
 rent. Verū illi nullis precibus p̄moti, nō recepto Ho-
 mero, soluerunt. Homerus aut hęc cecinit carminae

Ναῦτ' ποντοπόροι συγεῖν ἐναλίγκιοι ἄτ'
 ἔτω χάσιμ' αἰθήσιμ' εἶορ δ' ὕσσηλον ἔχοντες

HERODOT. HALICARNAS.

ἂν δ' ἔσθ' ἐξένοιο διὸς σέβας ὑψιμέδοντος

Δενὶ γὰρ μέτοπισ ξενὶς διὸς, ὅσην ἀλίτην.

At uero in altum iam prouectis cōtigit, ut aduerso nento rapti, eodem unde soluerant recurrerent, ubi etiam dum Homerū in littoris crepidine confidentem offenderunt. Qui cognito navis recurſu, hunc in modum eos alloquitur:

ὑμῶν δ' ἐῖσιτο ἱλαβὴν ὁ ἄνθρωπος ἀτίσας γατόμενος

ἢ ἂν ἔτι καὶ ἦν μετὰ δίκας θάλασσας καὶ ὁ πλῆθος ὑμῶν ἴσας.

Piscatores autem pœnitentia ducti, quod prius hominem non receperant, compellato eodem, iubent cōscendere (si uelit) nauem. Recepto Homero, rursus uela faciunt. Cumq; exacto itinere litus appuissent, piscatores ad sua quicq; opera digressi, Homerum in littore ea nocte relinquunt. Vbi diluxit, itineri se accingens oberransq; ad eum locum peruenit, qui appellatur Pinus: illicq; quiescenti noctu pini fructus excussus, quē aliqui φοῖβιλον, alij κῆρυαρpellant, Homerus hos cecinit uersus:

ἄλλη τίς σε πεύκη ἀμείνονα κατ' ἦρ' ἵκηται

Ἰδὼς ἐν κορυφῇσι πολυπῆγ' ἔχοντες ἡνεμοέσσης

ἔνθα σίδ' ἦρ' ἄρ' ἐπιχθονίοισι βροτοῖσι

ἔσσεται εὔτ' ἄμ' μιν κεβρήνιοι ἀνδρες ἔχωσι.

Eo em̄tēpore Cumanī Cebrenia ad Idam mōtem ædificare parabant, ubi ferrum tum effodiebatur, Cæterq; illinc abiens Homerus, uocem caprarū, quæ ibidem forte pascebantur, securus, in canes incidit pastorales: qui cum ferocius eum adorirentur, uocē

Pinus locus.
φοῖβιλον
κῆρυαρ

Cebrenia.

DE VITA HOMERI.

ferabatur. Quod audiens Glaucus, id enim erat ca- Glaucus
pratio nomen, accurrit festinanter, compellatosq;
canes ab Homero excussit. Atq; ubi diu multumq;
admiratus fuisset, quod nimis cæcus existens eo lo-
corum peruenerit, tandem accedens rogabat quis-
nam esset, & cuius rei indigens, quibuscq; modis ad
inhabitata illa uastatq; loca diuerterit, Homerus o-
mnem suam calamitatem commemorans, ad com-
miserationem Glaucum pertraxit. Siquidem homo
erat (ut apparet) cordatus. Excipiens igitur Home-
rum, ad suum deduxit tugurium, incensoq; igne co-
enam instruxit: quæ apposita, iussit cœnare secum ho-
spitem. At uero cum canes à cibo abstinentes non
cessarent suo more cœnitantem adlattare, Home-
rus Glaucum his uersibus alloquitur:

Γλαῦκα πέπωμ ἐπιὼν τόδ' ἔπος τὸ γυῖ φρεσὶ θέσσω
πρῶτον μὲν κυσὶ δ' ἔπνομ' ἐπ' ἀνλείησι θύρῃσι
δῶναι, ὥς γ' ἄμενον, ὃ γὰρ καὶ καὶ πρῶτον ἔκβη
ἀνδρὸς ἐπ' ἰλχομένῃ, καὶ ἐς ἔρκεα θυρῶς ἰόντῳ.

Hæc audiens Glaucus, lætatus est admonitione illa,
habuitq; in magna hominē admiratione. Inter cœ-
nandū aut̃ ultro citroq; habitis sermonibus, mutuis
quoq; colloquijs oblectabantur. Nā Homerus ubi
errores suos, ciuitatesq; q̃s adiisset, enarrasset, Glau-
cus hæc audiens præ admirationē stupebat. Eratq; iā
tum cubandi tempus, & quieti se dabant. Postero
die Glaucus cogitauit ad herum suū proficisci, ani-
mo hæc de Homero indicandi. Proinde commissis
socio capris pascendis, Homerum intra tecta reli-

HERODOT. HALICARNAS.

Bolissus quit, promittens se quàm festinantissime iturū. Descendens autē ad Bolissum, id erat uicino huic loco nomen, heroꝝ suo adito narrauit de Homero, quē admodū res habebat, quod nimirum pro miraculo hominis aduentum duceret, demum rogat quid facere conueniat. Herus parū delectatus hoc nuncio, cœpit cum Glauco exostulare, qui quoslibet citra delectū erroneos mutilosq; reciperet aleretq;: tamen præcepit ut hospitem ad se perduceret. Glaucus uero ad Homerū reuersus, ea narrauit, iussitq; sequi se in urbem. fore enim hæc ei ad felicem fortunæ successum. Quibus nō grauatim assentiens Homerus, caprariū sequitur. Hic Chius Glauci herus, ubi in colloquium cū Homero uenisset, reperissetq; hominem esse cordatum, multaq; rerum peritia instructum, cœpit suadere ei ut apud se commoraretur, liberorumq; quos habebat adolēscētes, formandorum curam susciperet. Ille accepta conditione, pueros sibi cōcreditos erudiuit. Interim Cercopas, Battachomyomachiam. Epicichlidas, & alia omnia quæcunque iuuenilia ludicraq; huius poētæ exant, apud Chium illum cōdidit in Bolisso. Hincq; cœpit per urbē inclarescere. Iam uero Thestorides ut primum intellexit Homerum adesse, nauigās e Chio, fugam capeſſebat. Deinde progressu temporis impetrata ab hero Chij uisendi copia, urbem adiit, ludumq; illic instituens, pueros carmina docebat. Id quū magna felicitate Chijs facere uideretur, multos sibi admiratores cōciliauit. Hinc igitur uictum parans tolerabilem, uxorem duxit, e qua duas sulci

Homer⁹
apud
Chium.

Cercop-
pes,
Batra-
chomyo-
machia.
Epici-
chlides.

Homeri
uxor &
filix.

pit filias, quarum una decessit innupta, alterā uirō
Chio elocauit. Enimvero hic poësi manum admo-
litus, gratiam habuit bene meritis. Et primum
quidem Mentori Ithacensi in Odyſſea, ut qui labo- **Mentor**
rante ex oculis sustinuerit in Ithaca, cuius beneficii
gratia eundem ampliter poësi suæ infulciens, Vlyſ-
ſis fingit socium, cuius fidei Vlyſſes Troiam nau-
igans, domū familiamq; concediderit, tanquā Itha-
censium præstantissimo atq; æquissimo. Alijs etiam
plerisque locis eundem laudibus uehit. Siquidem
Mineruam quoties cum aliquo humana specie con- **Phemi⁹**
gredi fingit, Mentori idem tradit assimilata
deam Ad hæc Phemio præceptori, simul & erudi-
tionis & nutritionis gratiam in Odyſſea retulit
in hæc verba:

κῆρυξ δ' ὦν χερσὶν κίθαρις πρὶς καλλέ' ἔθηκε
μήμιο, ὅς τε ποιδὼν ἐκαίνυτο πάντας ἀείδων. **Odyſſ. 1.**
Errursum:

Αὐτὰρ ὁ φορμίζων ἀνεβάλλετο καλὸν ἀείδων.
Meminit et nauicularij, i cui⁹ comitatu ultro citroq;
nauigās, urbes locaq; plurima collustrauit. Huic no- **Mentes.**
men erat Menæ, cuius cōmeminit his uersibus:

Μέντης ἀγχιάλοιο δ' αἰφρονέει εὐχομαι εἶναι
ἦός, ἀτὰρ ταχέιοισι πελιδνέμοισιν ἀνάσσει. **Ibidem.**

Habuit etiam Tychio coriario gratiam, nimirum
qui uenietem ad Iutrinam apud Nouū murū hospi **Tychius**
tio exceperit. Hunc Iliadi inferfit his uersibus:

Αἴας δ' ἐγγύθεν ἦλθε φέρον σάκε' ἣν τε πύργου **Iliad. 7.**

HERODOT. HALICARNAS.

Κάλκιον ἐπιβάσιον ὃ δὲ τῦχιΘ κάμε πύχωρ
 σκυτοτόμωρ ὅχ' ἄρισΘ ὕλη ἐνὶ οὐκίᾳ ναίωρ.

A poesi uero hac inclarescens Homerus, non per Io-
 niā solū celebrabatur, sed in ipsam usq; Græciā mul-
 tus de eodem sermo perferebatur. Et cū iam erudi-
 tionis existimatione augescētē multi uiserent, inoi-
 derunt forte qui suaderēt ut in Græciam se transfer-
 ret. Quod consilium admittens, impense cupiebat
 adornato itinere illuc demigrare. Cōmodumq; in-

Argos. Argos multis egregijsq; elogijs celebratū,
 Athenæ Athenas non item, proinde hanc poesi suæ affingēs
 ab Ho- in maiori Iliade, nēpe nauium catalogo, Erechthe-
 mero ce um his uersibus magnifice laudibus uehit:

Iliad. 2. Δῖμον ἐρεχθῖνΘ μεγαλήτερονΘ, ὅμ ποτ' ἀθῆνῃ
 Μνε- ὄρετε δ' ἰός θυγάτης, τέκε κ' ἡ εἰδώςΘ ἄστρα.

Athenus. Mnesthea etiam prætorem Atheniensium, tradit in
 exercitu tam pedestri quàm equestri ordinando pe-
 ritissimum, idq; his carminibus:

Ibidem. Τῶμ ἀνθ' ἡγεμόνων μὲν ἦός πεπεῶο μνεθεύς
 τῶ δ' οὐπὼ τίς ὁμοῖΘ ἐπιχθόνιΘ γένετ' ἀνθ'
 κοσμῦσαι ἱππῶς τε, κ' ἀνέρας ἀσπίδιώτας.

Salami- Aiacem uero Telamonium ipsosque Salaminios,
 nij. Atheniensibus in nauium nomenclatura adnume-
 Ajax. rauit, sic scribens:

Iliad. 2. Αἶας δ' ἐκ σαλαμῖνΘ ἄγεμ δ' υἱὸ καί τε καὶ νῆας
 στῆσε δ' ἄνω ἱρ' ἀθλωαίωμ ἴσαντο φάλαγγες.

Postremo in Odyssæa Minervam, postquam cum

Vlyſſe in colloquium uenerit, ad Athenienſium urbem quam præcipue colebat, conſeſſiſſe fingit:

Ἰκετο δ' ἐς μαρσάβωνα, Ἢ εὐρυχόρου ἐς ἄλυστας
Δύνε δ' ἐρεχθίδ' πύκνον δόμον·]

Odyſ. 7.

Hæc ubi hunc in modū meditatūſſet, animo in Græciam traieciendi, commodum profectionem capeſſeus, Samiū appulit, cōtigitq; forte ut eodem tempore Samij Apaturia feſtum agerent. Hic Samius quidā agnito Homero, utpote quem iam ante in Chio uidiſſet, cōepulones ſuos adiēs, indicauit tanti hominis aduētum. Illi audita multa hominis prædicatione, iubebant adduci eum. Cōueniēs igitur Homerum Samius, quandoquidem, inquit, hoſpes Apaturiorum feſtum agit ciuitas, inuitāt te contribules ad idem feſtum concelebrandum. Homerus affuturum ſe affirmās, comitatur inuitantē.

Apaturia,

Porro cum iā illuc quo uocatus erat pergeret, in mulieres impegit, quæ in triuiο Curotropho ſacra facerent. Sacrificæ ex occuſantis aſpectu indignata, exclamat: Vir, inquiens, facēſſas à ſacris. Homerus dictū illud in animo uoluēs, rogabat quiſnā eſſet qui loqueret, & cui deo ſacrificaret. Dux eius indicauit mulierē eſſe, q̄ Curotropho ſacrificaret. Quod audiens Homerus, hmōi carmina illius ſacris accinebat:

Curotrophos,

Κλῦθι μοι εὐχομένῳ κερσοτρόφῳ, δῖός δ' ἐ γαυαῖκα
τήν δ' ἐ νέωρ μὲν, ἀπὸ νῆας, ἐλότητα κ' ἐνὶ νῆα
ἴδ' ἐπιτορπέω πολ. ἀρετὰ φοιτοί γέγονε
ἔρως μὲν ἀπαμειβλύνετ', θυμός δ' ἐ μείνειτ'.

HERODOT. HALICARNAS.

Pheatria Vbi uero ad coëpulonum collegium, hoc est, Pheatriam, accessisset Homerus, iamq; in limine ædium cōsisteret, in quibus epulum instructum erat, aliqui narrant iam tum ardente igne poëram cecinisse, alij postea accensum q̄ carmina ista canere inciperetis

ἐνδρός μὲν εἶφαν παῖδες, πύρροι ἢ πόλιν
ἵπποι δ' ἐν πεδίῳ κόσμον, νῆες ἢ θαλάσσης
ῥήματα δ' αὔχεο ἴκον, ἅτας γ' Ἰάροιο βασιλῆος
ἔμμενοι ἐμ' ἀγορῇ κόσμος τ' ἄλλοισι μὲν ὄρεσιν
Αἰθιοπῶν δὲ πυρὸς γερασώπερος ὄικος ἐν ἑσπέρῳ.

Ingressus autem reclinatusq; cum cæteris epulo fruebatur, in magno honore admirationeq; ab accumbentibus habitus, ibidemq; ea nocte cubile sibi parauit. Crastino die conspicientes eum figuli, qui ad uisum in figlina laterunculos regulasq; coquebant, & cum intellexissent hominem esse eruditum, compellatiq; iusserunt eum canere, pollicentes cum regulas, tum alia qualia ea cunq; essent, quæ haberent, se illi dariuros. Homerus hæc illis cecinit carmina, quæ uocantur Caminus, id est, fornax:

Caminus Εἰ μὲν δ' ὥστετε μισθὸν αἰίστω ὦ κεραμῆες.
Homeri Δεῦρ' ἀγ' ἄθλωαίη, εἰ ὑπείρεχε χεῖρα καμίνου
Εὐ δὲ μελανθέη κότυλοι, εἰ πάντα μαλ' ἰσθ
φειχθεαί τε καλῶς, καὶ τιμῆς ὄνομ' ἀρέσθ
πολλὰ μὲν ἐν ἀγορῇ πολέεσσι, πολλὰ ἢ ἀγκυρῇ
πολλὰ ἢ καρδοῖσιν, ὅμῃ δ' ὡς σελινοῖσιν
ἔμ δ' ἐπ' ἀνελείμῃ τρεφθέντες φεύδῃ ἔρκασθ

DE VITA HOMERI.

Συμφαλέω δ' ἥπιτα καμίνω δ' ἡλιτῆρας
 σύνθρομβ' ὁμῶς μάραγοντε, κὴ ἄσβεστον ἡδ' ἐγ' ἄβαντα
 ὁμόδ' αἶμαρ δ' ὅς τ' ἡ τέχνη πολλὰ κακὰ πορίζει
 πέθε πυρεθσσαν καὶ δ' ὤματα σὺν δὲ κάμινον
 πᾶσα κυκλῆειν κ' ἰαμνῶν μέγα κωκυσάντων
 ὡς γνάθος ἱππεῖν βρύκει, βρύκοι δ' κάμινον
 πατ' ἐν τοῦτ' αὐτῆς κοραμνία λεπτὰ ποίῃσα
 Δεῦρο καὶ ἡελίῳ θυγάτης πολυφάρμακε κίρκῃ
 ἄγρια φάρμακα βάλλει, κἄκ' αὐτοὺς περ κ' ἔργα
 Δεῦρο δ' εἰ χεῖρων ἀγέτω πολέας κενταύρους
 οἷδ' ἡρακλείδης χεῖρας φῦγ' οἷτ' ἐπόλοντο
 τύπτοιεν τὰδε ἔργα κακῶς, τύπτοι δ' κάμινον
 αὐτοὶ δ' ὁιμῶξοντες ὀρώατο ἔργα ποικίλα
 γηθήσω δ' ὀρώων αὐτῶν κακοδαίμονα τέχνην
 ὅδ' ἐχ' ὑπὸ κύνει περὶ ταῦτα πᾶν τὸ πρόσωπον
 φλεχθῆν, ὡς πάντες ἐπίσαντ' αἷσιμα ῥέζαν.

Aeuero in Samo hybernans, Calendarum festo po
 tentiorum aedes offtatim adiēs, strenam accipiebat. **Erethoe**
 Canebat autē ea carmina quae Erethione, hoc est, ra
 malia, uocātur: ducente cū comitanteq; undecunq;
 frequenti puerorum indigenarum choro: **Homeri**

Δῶμα προσεῖξα πόμιον ἀνδρὸς μέγα δ' ὕψος
 ὅς μέγα μὲν δ' ὕψος, μέγα δ' ἐρέμ' ὄλβιος αἰεὶ
 οὐτὰρ ἀνακλίνεαδε θύραι, πλῆθος γὰρ εἴσεται
 πολλὸς, σὺν πλῆθει δ' εἰ εὐφροσύνη περ θαλῶα

HERODOT. HALICARNAS.

Εἰρήνη τ' ἀγαθὴ, ὅσα δ' ἄγχεα μέσα μου εἶμι
 κυρβαῖν δ' αἰεὶ κ' ἡ καρδ' ὅπως ἔρποι μάζα,
 τοῦ παῖδ' οὗ ὃ γυνὴ κ' διφραδ' αἶθερ' ὕμμη
 ἡμίονοι δ' ἄξουσιν κραταίποδες ἐς τόδε δῶμα,
 αὐτὴ δ' ὑφαίνοισάν μ' ἐπ' ἡλέκτρῳ βεβῆα,
 νεῦμαι σοὶ νεῦμαι ἐνιαύσιος, ὥς τε χελιδὼν
 ἔσκη κ' ἐν προθύροισι, καὶ εἰ μὲν τοὶ δῶσθαι εἶδε μὴ
 οὐχ' ἐσκήσομεν, οὐ γὰρ συνοικήσουτε ἐνθάδ' ἡλθομεν.
 Atq; hæc carmina postea in Samo diu à pueris de-
 cātabantur, quorū ad Apollinis festū collecti con-
 ueniebant. Incunte deinde uere, moliebatur Home-
 rus e Samo Athenas proficisci: subuectusq; unā cū
 popularibus quibusdam, ad Ium appulit, ubi statio-
 nem non ad urbē, sed in littore habebant. Hic conti-
 git Homerū grauiter ægrotare. Egressus igitur e na-
 ui, in crepidine littoris iacebat ægrotus. Atque ubi
 diutius illic ob nauigādi difficultatē in portu remo-
 rarentur, subinde pleriq; ex urbe Homero uacabāt,
 eumq; audientes reuerenter obseruabant. Iam uero
 nautis cæterisq; aliquot q; e ciuitate conuenerunt, il-
 lic apud Homerū confidentibus, forte piscatorū mi-
 nistri eodē appulerant: q; e nauicula egressi, hæc uer-
 ba habuerūt: Agite uero peregrini, audite nos, nun-
 quid eorū quæ proponemus explicabitis. Ibi e præ-
 sentibus quidā iubebat eos proloqui. Illi, nos inquī-
 unt, quæcunq; cepimus, reliquimus: quæ uero non
 cepimus, nobiscum portamus. Et cū nemo id ἀνί-
 γματος interpretari posset, piscatores explicabāt, si-

Piscato-
 rum ἀνί-
 γμα.

DE VITA HOMERI.

gnificantes nimiam se cum piscium nihil capere possent, de
sidentes in sicco, pediculos uenatos. Et hoc ætquor
cepissent, abieciisse: quos non inuenissent, domum retu-
lisse. Quæ audiens Homerus, hæc dixit carmina:

τοῖω γὰρ πατέρω δ' ἄϊματ' ἐκγεγάατε
οὔτε βαθυκλήρω, οὔτ' ἄσπετα μῆλα μεμόντων.

Atqui ex ægritudine hac extremum diem clausit Ho-
merus in Io, non autem (ut arbitrantur aliqui) ænigma-
tis perplexitate enectus, sed morbo. Extinctus uero
in Io Homerus, à comitibus suis atque ciuibus qui ex
urbe in colloquium cum eodem uenerant, in littore
ibidem honorifice sepeliebatur. Cuius sepulchro mul-
to post tempore lenses, ubi poësis eius iam publicata ab
omnibus celebraretur, huiusmodi inciderunt elegiacum:

ἐνθάδε τὴν ἰσθμὸν κεφαλὴν κατὰ γαῖαν καλνύῃσιν
ἄνδρῶν ἡρώων κοσμήτορα δειτὸν ὄμμερον.

Porro quod Aeolicus fuerit Homerus, & non Ionicus,
neque Doric⁹, partim e iam dictis perspicuum esse pote-
rit, partim etiam his coniecturisprehenditur. Siqui-
dem poetam tantum qui hominum peculiare mores in sua
poesim transferre studuerit, par est aut laudatissimos
excogitasse, aut patrios commemorare. Iam uero car-
mina eius expendentes, indidem pronunciabitis.
Nam cum sacrificij ritum huiusmodi quendam referat, aut ipse
eundem tanquam probatissimum excogitauit, aut quod
cum patrijs institutis conueniret. Sic enim inquit:

ἀνέρυσσ' ἀμὲν πρῶτα καὶ ἔσφαξα καὶ ἔδ' ἔφα
μνηστὲς τ' ὁ δ' ἔταμον κατὰ τὴν κνίωσιν ἐκάλυψ' ἀμ

Home-
rus Ae-
olicus.

HERODOTI HALICARNAS.

Δίπνχα ποίησαντες, ἐπ' αὐτῶν ὃ ὠμοδ' ἐτικταμ.
In his uersibus de ilijs nulla mentio, quibus in sacri-
ficijs tamen utebantur ceteri, præterquam unam
Æolicam gentem, quæ ilia non concremabat. Indi-
cat præterea his quoq; uersibus, q; Æolicus existens,
suz gentis ritibus usus sit:

καὶ δ' ἐπὶ χιζῆς ὃ γέγων ἐπὶ δ' αἴθερα οἶνον
ἀέθε νεοὶ ὃ πρὸ αὐτῶν ἔχον πεμπώβολα χερσὶν.
Æoles em̄ ioli intestina quinq; ueribus defixa tor-
rebant, reliqui Græci tribus. Etenim πῆπι dicunt
Æoles, πῆπι. Atq; hæc sane de gñe, uita, interitūq;
Homeri, à nobis relata sint. Cæterum ætatem Ho-
meri si quis diligēter recte q; ratiocinetur, ex hisce fa-
cile deprehendet. Nempe ab expeditione Græcorū,
quam Agamemnon & Menelaus in Iliū habuerūt,
annis centum post atq; triginta Lesbus oppidatim
habitari cœpit, cū antea nullā prorsus haberet cini-
tatem. Post Lesbum habitatā annis uiginti, Cuma
Æolica & Phricotis appellata habitabatur. Porro
à Cuma annis duodeuiginti in Smyrnam Cumanī
colonias transfulerunt, quo tempore natus fuit Ho-
merus. Ab Homero uero nato anni sunt sexcenti ui-
gintiduo ad Xerxis usq; in Græciam traiectum, qui
uidelicet iuncto Hellesponto pontibus, cum exerci-
tu ex Asia in Europā penetrauit. Ex his igitur facile
fuerit, calculo colligere tēpus ei, qui prætorum Athe-
niensium rationem habuerit. Nam a Troiano bello
claruit Homerus annis centum sexaginta octo.

FINIS.

Æolū
mos.

INDEX

RERVM SIMVL ET VERBORVM

Odysseæ Homeri.

Ad indicem hunc intelligendum scito lector candide, per a literam, primam faciem: per b vero, secundam intelligi.

A	Chæorū concilium	bi generum.	51.b
	14.b	Alcinous promittit Vlyse	
Achillis umbra	175.f	si se fore illi auxilio.	51.b
Achillis exequiæ	176.a	Alcinous Phæaces hortatur ut Vlyssē iuuēt.	52.b
Acronæus	53.b		
Aceæ insula	72.b	Alcinous parat conuiuiū.	
Aegisthi adulterium.	18.a	52.b	
Aeoli regia	70.a	Alcinous hortatur Phæac	
Aeson	82.b	ces ad certamē	53.b
Agamēnonis exitiū recen	Alcinoi filij	54.4	
set Nestor	18.a.29.a	Alcmena	82.b
Agamēnonis umbra suum	Alcmaon	112.b	
exitiū Vlyssi refert	84.a	Alitherses uates	10.a
Agelaus hortatur procos	Amythaon	82.b	
ut nuptias matur.	153.b	Amphialus	54.a
Aiacis Oilei exitus	29.a	Amphiaraus	112.b
Aiacis anima	86.b	Amphilochus	ibidem
Alcinous	42.a	Amphion	82.b
Alcinoi regia	48.a	Amphimedon	165.a
Alcinoi hortus	48.b	Amphimedō procos apud	
Alcinous optat Vlyssē si	inferos recitat procos		

B iij

INDEX.

rum cadem	177.a	Argus canis Vlyſſem co-	
Amphinom ^o prociſus cate		gnoſcit	138.b
ris Penelope gra.	122.b	Arete uxor Alcinoi	47.b
Amphinom ^o interſi.	163.a	Arete clementia	ibidem.
Anchialus	53.b	Arctem Vlyſſes ſupplex o-	
Antilochus à Mēnone oc-		rat	49.a
cifus	24.b	Arete exponit Vlyſſes ſu-	
Anticleæ Vlyſſis matris		os labores	50.b
umbra.	80.a.81.b.82.a	Ariadne	83.a
Antinoi inſolentis herba		Artacia ſons	72.a
ad Telemachū.	6.b.9.a	Augurium	9.b.111.b
Antinous recenset Penelo		Autolyce ^o Vlyſſ. auus.	145.b
pes dolos	9.a	Bouis maſtatio	21.a
Antinous et Eurymachus		C	Aduceum Mercurij
procorū p̄cipies.	30.b		
Antinoi cōſiliū de Telema		Calliroē flumen ad preces	
cho ē medio tollēdo.	122.a	Vlyſſis fluxū ſiſtit.	41.a
Antinoi uerſipellis anim ^o .		Calypſus nymphæ domus	
123.b		deſcriptio	35.a
Antinous Eumæum obiur		Calypſ ^o ī deos iurgia.	35.b
gat propter medicū.	129.b	Calypſo p̄cipitur ut V-	
Antiope	184.a	lyſē à ſe dimittat. ibidē	
Antiphates ſanguinarius		Calypſus iuſiurādū.	36.b
in Vlyſſem	72.a	Calypſo promittit Viyſi	
Apia terra	47.a	immortalitatē ſi ſecum	
Arceſias	104.a	maneant	37.a
Arcus Vlyſſis	156.a	Calypſo nauē Vlyſſis p̄a-	

INDEX.

capit qua eat	38.a	D Allus Penelopes	
Cauilla procorū ī nauiga-		seruus	32.a
turū Telemachū	12.b	Demodocus canit equum	
Ceruū Vlyf. cōfigit.	72.b	Troianum	59.b
Charyb. descriptio.	89.b	Demodocus canit Martis	
Chloris	82.b	et Vene. cōplexū	56.a
Ciconum cum Vlyffe pu-		Demodocus cantor	95.b
gna	61.b	Demoptolemus	165.a
Cimmerij	79.a	Dij nulli dedere oīa.	54.b
Circes insula	72.b	Dira portēta	154.a
Circe ibidem & deinceps		Disce iaculatu Vlyffes supe	
Circes pharmaco multi in		rat oēs Phæacēses.	55.a
feras uersi	74.a	Doli Penelopes	19.a
Circe prædicit Vlyffi iter		Dolius	138.a
ad inferos	77.b	Domus Calypsus	35.a
Circe præfagit Vlyffi fu-		Domus Telemacho instar	
tura pericula	88.b	flāma apparet	140.b
Clitus	112.b	Domus instruitur aduen-	
Clymene	85.b	tui procorum	151.a
Clytēnestre scēuitia	85.a	Dymas Nausicleti filia	
Clytoneus cursu insi-			42.a
gnis	54.a	E Chetus rex	134.b
Cretæ descriptio.	142.a.b	Elatreus	53.b
Cyanea saxa	89.a	Elatus occiditur	165.b
Cyclopū ferax īsula.	62.a	Elpenoris casus	78.a
Cyclopum mores ritusq;		Elpeno. umbra.	81.a. 79.b
uiuendi	ibidem.	Elpenor tumulatur	88.a.b

INDEX.

Enipeus fluuius	82. a	sicæ	47. a
Elysus campus	29. b	Eurymedon	47. b
Epicaſta	82. b	Eurypylus	86. a
Ephialtes	83. a	Eumæi ſubulci dom ^o .	101. b
Eupithes propter ceſos		Eumæus Vlyſſē non cogno	
procos cū Achæis cōſpi		ſcit	102. a
rat ī Vlyſſis necem. 181. b		Eumæus in hoſpitis hono	
Equus Troianus à Demor		rē, ſuam maſtat	107. b
doco cantatus	59. b	Eumæi & Vlyſſis colloqui	
Erectmeus	54. a	um	113. b
Eriphyle	83. b	Eumæus Vlyſſi genus ſuū	
Euryades	165. b	exponit	114. b
Euryalus	54. a	Eumæus nūciat procos re	
Eurybates	143. b	diſſe	124. a
Euryclea nutrix	7. a	F Abula de Veneris et	
Euryclea cognofcit Vlyſſem ex cicatrice. 145. b		Martis cōplexu	
Eurydice Neſtoris uxor		56. a	
21. a		Famule impudicæ laqueo	
Eurymachus uatem incre		ſuſpenduntur	168. b
pat	10. a	Filij plerunq; patribus de	
Eurymachus et Antinous		teriores	11. b
procorū p̄cip. 30. b		G Raci qui incolumēs	
Eurymach ^o occidit. 163. a		redierunt	17. a
Eurynome Penelopes mi		H Alius	54. a
niſtra	135. b	Haſta Mineruæ. 3. a	
Eurymedusa nutrix Nau		Hebe	87. b
		Helene ornatus	23. b

INDEX.

Helene pharmacū discuti	Iupiter Aegisthi adulteriū
ens tristitiam 25.a	in deorū cōcilio memi-
Helena de Vlyssc & Ilij ex	nit 1.b
cidio ibidem.	Iupiter hospitalis 65.a
Helena īclusos equo Tro-	Ithacæ insule qualitas
iano noīatim uocauit.	30.a.b.98.a
26.a	Iurare stygiam paludem,
Helena Telemachum xe-	grauissimum dijs ius su-
nij donat III.a	randum 36.b
Helena augurij interpres	L Aērces aurarius fa-
III.b	ber 20.b
Herculis umbra 87.b	Lampetia 90.a
Hospitem inuitum detine-	Laodamas 54.a
re īhumanū est. 110.a.b	Leti ⁹ cōiugalis Vlyss. 172.a
Humane conditionis mise-	Leda 85.a
ra est fors 135.a	Leucothea nympba Vlyss-
I Asio a Ioue percussus	sem iuuat 39.b
fulmine 36.a	Liocritus Mentorem in-
Igni lustratur aedes. 168.b	crepat II.b
Inferorum locus 79.a	Liodes 157.a
Ingenium seruitute oppri-	Liodes occiditur 166.b
mitur 129.a	Lotophagi 62.b
Iniuste in malis deos incu-	Loti herbe miranda uis.
samus 1.b	ibidem
Iphimideæ 85.a	M Alorū suorum hq-
Iphthime soror Penelope	mo sibi causa. 1.b
33.a	Mantius 112.b

INDEX.

Medon præconunciat Pe	eri studet	11.4
nelopæ Telemachū ab	Mercurius mittitur è deo	
naugasse	31.b	rū concilio ad Calypso
Medon à cæde seruatur.	nympham	34.b
167.a	Mercurij descriptio	34.b
Mera	83.b	Mercurio ultimo libari
Melācho iurgatrix inces-	consuetum	48.b
sit Vlyssēm	138.a	Mercurius Viys. dat moly
Melanthij pastoris iurgia	herbā contra ueneficia	
in Vlyssēm	127.b	74.b
Melāthi ⁹ Vlyssē ferit. ibi.	Mesaulius	108.a
Melanthij cōiicia in Vlyf	Mine Telemachi aduer-	
sem	151.b	sus procos
Melanthius procos armis	Minerua impetrat à loue	12.b
instruit	163.b.164.a	ut Viysse reuertat.1.b
Melāthius uicitur.	164.b	Minerua habitum mētita
Mercur. procorū aīas ad	ad Telemachū tēdit.2.b	
inferos deducit.	175.b	Mineruaē hasta
Melāthius trucidat.168.b	Minerua à Telemacho ho-	2.b
Mendax ab hoste non dif-	spitio suscipitur	3.a
fert	103.b	Minerua iubet Telma-
Menelai regia	22.b.23.a	chū iuestigare patrem
Menelaus Telemacho la-	3.a	
bore suos narrat.23.a	Minerua Telemachū hor-	
Menelao erranti Idothea	tatur ut maturet iter.	
dat cōsiliū	27.a	11.b
Mentor Telemachum tu-	Minerua circa Telma-	

INDEX.

chum sollicitudo	13.b	Nausicaa Diane compa-	
Minerua sub Iphthimes		rata	43.a
persona solatur Pene-		Nausicaa cū ministris la-	
lophen	33.a	uatū profecta. ibidem.	
Minerua Neptunum ueri-		Nausicaam Vlysses nudus	
ta	46.b	alloquitur	44.a
Minerua docet Vlysssem		Nausicae ministræ terrē-	
quid facto opus sit in		tur uiso nudo Vlysse.	43.b
procos	100.a	Nausicaa describit Vlyssi	
Minerua Vlyssis habitum		patris regiam	45.b
immutat	101.a	Nausithous	42.a. 47.b
Minerua in somnis Tele-		Naubolides	54.a
machum ad reditū hor		Nauteus	53.b
tatur	109.a	Neleus	62.a
Minerua Vlysssem monet		Neoptolemus	86.a. 87.b
ut filio se prodat.	119.b	Neptunus solus deorum	
Minerua Vlysssem animat		Vlyssi infensus	1.b
in procorū cadē.	149.b	Neptunus Vlysssem tempe-	
Minerua procos reddit		state uexat	38.a
dementes	154.a	Neritus mons	100.a
Musici Iupiter canenda		Nestor	15.a
suggerit	6.a	Nestor de Graecorum pu-	
N auigatio discors		gna et dissidio differit.	
Graecorum à Tro-			15.b
ia	16.b	Nestoris filij	20.b
Nausicaam Minerua allo-		Neus	54.a
quitur	42.a	Noëmon Telemacho nanē	

INDEX

conmodat	30. b	Penelope dona accipit	2
Nomen Vlyſſi unde indi-		procis	157. b
tum	145. b	Penelopes & Vlyſſis igno-	
Non uni dat cuncta deus.		ti colloquium	141. a
54. b		Penelope narrat Vlyſſi ut	
Nullus	66. b	ſefellerit procos.	141. b
O Cyalus	53. b	Penelope narrat Vlyſſi ſo-	
Oreſtes patris ul-		mnii cōiectandū.	147. b
tor	19. a	Penelope procis certamen	
Orion à Diana peremptus		proponit	155. a
36. a. b		Penelope Vlyſſem rediſſe	
Orionis umbra	87. b	non credit	169. b
Otus & Ephialtes	83. a	Penelope tendit ad Vlyſſē	
Oyeles	112. b	171. a	
P Andari filie	150. a	Penelope Vlyſſem tandem	
Pater ſuus cuiq; uix		cognoſcit	172. b
notus	4. a	Perimedes	79. a
Patria miſ dulcius	61. b	Pero	83. a
Penelopes doli	9. a	Pharmacū Helenæ	15. a
Penelope dolet clam ſe ſi-		Phaëtusa	90. a
liū eſſe profectum.	31. b	Phæaceniū origo	41. b
Penelope mendicum accer		Phæaceniū certamē.	53. b
ſiri iubet	131. b	Phæaceniū naves ſenſi-	
Penelope ad procos orna-		les ſunt	60. b
ta prodit	136. b	Phæacum nauis in ſaxum	
Penelope ſuccēſet Telema		uerſa	97. a
cho ob ceſum hoſpitē. ibi.		Phædra	83. a

INDEX.

Phemius cantor	6.a	Proteus	27.B
Phemius iter procos Achæ		Proci Penelopes epulan-	
orū reditū canit. ibidē		tur	3.a
Phemio Penelo. irata. ibi.		Procorū de occidendo Te-	
Phemius à cæde seruatur.		lemacho cōsiliū. 30.B	
167.a		Proci parant nauem ad in-	
Pheretes	82.b	sidias Telemacho struē-	
Philætius pastor	151.b	das	32.B
Phorcynis portus descri-		Proci insidiaturi Telemach-	
ptio	96.a	cho enauigant	33.a
Phrontes nauclerus.	18.b	Procorū numerus	120.B
Pile ludus	57.b	Proci redeunt ab insidijs.	
Pisenor præco	8.a	122.a	
Pisistrati humanitas erga		Proci mirantes Penelopes	
Telemachum	15.a	formam	136.B
Polybus	165.b	Proci sinistro omine à Te-	
Polydamna	25.a	lemachi cæde deterrent	
Polyphemus Neptuni fili-		tur	152.B
us	2.a	Proci redduntur insani-	
Polyphemi antrū.	64.a.b	154.a	
Polyphideus	112.b	Proci experiūtur suas ui-	
Pontonous præco	49.b	res arcu	157.B
Ponteus	54.a	Procorum cedes. 161.b	Q
Portenta dira	94.a	deinceps	
Prodigium	150.b	Proci arma corripuiunt in	
Præmneus	53.b	Vlyssēm	163.B
Ptoetis	83.a	Proci interfecit sinu-	

INDEX

lantur nuptiæ	171.b	Solis grex ab Vlyſſis ſoci-	
Pudor mendico inutilis		is uiolatus	93.a
129.a		Sol minatur lucem ſuā ſu	
Pugna Vlyſſis cū Ciconi-		peris ſubtrahere.	93.b
bus	61.b	Somni portæ	148.a
Pyraus Theoclymenū ho-		Specus Calypſus	35.a
ſpitatur	117.a	T Antalus	87.a
R Hexenor Alcinoi		Telemachus Miner	
frater	47.b	uā hoſpitio ſuſcipit.	3.a
S Acrificatur bos Mi-		Telemachus matrem in-	
neruæ	21.a	crepat	6.a
Saltatio	56.a. 58.a	Telemachus iubet procos	
Scyllæ & Charybdis de-		domo excedere	6.b
ſcriptio	89.a	Telemachus ſuam fortio	
Sedes decorum	42.b	nā Achæis exponit.	8.a
Sirenarum cantus	90.b	Telemachus nauigat Pylæ	
Sifyphus	87.a	14.a	
Socij Vlyſſis apud Loto-		Telemachi in loquendo ne	
phagos reditus obliui.		recundia	5.a.b
62.b		Telemachus Neſtorem in-	
Socij Vlyſſis à Polyphemo		terrogat de Vlyſſe.	15.b
uorati	65.b	Telemachus proficiſcitur	
Socij Vlyſſis in porcos cō-		ad Menelaum	21.b
uerſi	74.a	Tele. accipit à Menelao et	
Socij ſex Vlyſſis à Scylla		Helena xenia	III.a
uorati	91.b	Telemachus proficiſcitur	
Solis grex	93.a	à Menelao	82.a

INDEX

Telemachi & Pisistrati di- gressus	ibidem.	Theoclymenus uates ad Telemachū cōfugiens.	
Telemachus Ithacam re- dit	116.a	112.b	
Telemachus ad Eumæum tendit	117.a	Theoclymenus uaticina- tur de Vlyßis reditu.	126.b
Telemachus patrem non cognoscit	118.a	Thesei umbra	88.a
Telemachi & Vlyßis igno- ti colloquium	119.b	Thrinacia insula	90.a
Telemachus abiturus V- lyßem Eumæo com- mendat	124.a	Tiresie uatis umbra.	80.a
Telemachus redit ad ma- trem	ibidem	Tytius	87.a
Telemachus matri de sua nauigatione	125.b	Troctes	105.b
Telemachus Antinoum in crepans	130.a	V enatiōis descriptio	146.a
Telemachus procis præci- pit ne Vlyßem infestēt.	152.b	Veneris & Martis cōple- xus	56.a
Tēpestatis descriptio	38.b	Venter imperiosa corpo- ris pars	128.b
Tempestat ob Solis gregē uiolationem	94.a	Venti utre inclusi ab Aeo- lo Vlyßi dati	70.b
Thalami concordia nihil ducius	42.a	Viaticum paratur nauiga- turo Telemacho	13.a
		Vinum Maronē memora- bile.	64.a
		Vinum Prannium	74.a
		Vinum immodicum malo- rum causa	159.a
		Vlyßes inuitus à Calypso	

INDEX.

detentus	36.a.b	Vlysses pronocatur ad cer-	
Vlysses nauem struit, ut à		tamen	54.a
Calypso nauiget in pa-		Vlysses superat omnes di-	
triā. 37.b. & deinceps		sci iaculatu	55.a
Vlysses excutitur rate ui-		Vlysses pronocat pheacas	
tempestatis	39.a	omni certaminū gene-	
Vlysses naufragus à Leu-		re	ibidem.
cothea iuuatur. ibidem		Vlysses sagittandi peritus	
Vlysses ad Pheacenses de-		ibidem.b	
fertur	40.a	Vlysses Pheacē sibus enar-	
Vlysses ad Nausicae ge-		rat suos labores	61.a
nua prouoluitur. 44.a		Vlyssis patria & genus	
Vlysses nebula circumfusa		61.b	
ditur ingressurus ad		Vlysses ad Cicones defer-	
Pheacas	47.a.b	tur	ibidē.
Vlyssi Minerua formā mēi		Vlysses ad Lotophagos de-	
tita Neenidis, sit obui-		uenit	62.b
am	ibidē.	Vlysses appellitur Cyclo-	
Vlysses Arcten supplex ag-		pum insule	ibidē
greditur	49.a	Vlysses ingressus atrium	
Vlysses clementer ab Alci-		Polyphemi, quid egerit	
noo suscipitur. ibidem.		quidue illi acciderit.	
Vlysses comouetur ad fle-		64.b. & deinceps	
tū Demodoci cātu. 53.b		Vlysses ad Aeolum uenit.	
Vlysses hortatur Demodo-		70.a	
cū ut equū Troianū cā-		Vlysses amittit uentos, per	
tu prosequatur	59.b	imprudentiā utre à so-	

INDEX.

clis resolutio	71.a	bdim incidit	94.b
Vlysses defertur ad Le- strygones	71.b	Vlysses uenit ad Calypso.	94.b
Vlysses ad Circē diuertit.	72.b	Vlysses cognitus enarra- uxori suos labores	174.a
Vlyssis socij in porcos con- uersi	74.a	Vlysses egreditur ad pa- trem	178.b
Vlyssi remediū contra Cir- cei ueneficia datum	74.b	Vlysses prodit se patri	159.a
Vlysses ad Circen ingres- sus quid egerit, quidue liobtigerit	75.a.b	Vlysses digreditur ab Al- cino	87.b
Vlysses ad Cimmerios et inferos tendit	79.a	Vlysses soporatus defere- tur à phæacibus in pa- triam	96.b
Vlysses matris umbrā fru- stra conatur amplecti.	81.b	Vlysses in patriam delatus cognoscit suorum nemi- nem	97.b
Vlysses rediens ab inferis.	88.a.b	Vlysses erga Mineruam se Vlysscm esse dissimulat.	98.b
Vlysses nauī ad Sirenarū insulam appulsus.	90.b	Vlysses ad Eumæum subul- cum diuertit	101.b
Vlysses fertur in Scyllā et Charybdem	91.b	Vlyssis diuitie et possessio- nes	102.b
Vlysses ad Solis insulā ap- plicat	92.a	Vlysses apud Eumæum fua- git historiam sui aduen-	
Vlysses demou in Chary-			

INDEX.

tus	105.a	Vlysses Eurymachus sca	
Vlysses mēdicat lenam ab		bello petit	139.a
Eumæo	108.a	Vlysses ab apro uulnera	
Vlyssis ignoti & Telemach		tus	146.b
chi colloquū. 118.b. &		Vlysses ab Euryclea cogni	
deinceps.		tus	145.b
Vlyssis habitus immuta-		Vlysses feritur à Ctesippo	
tus	119.b	155.a	
Vlyssis de occidendis pro-		Vlysses quomodo arcu do	
cis consilium	121.a	natus	160.b
Vlysses filio se prodit.		Vlyss. se prodit seru. 158. &	
120.a		Vlysses tendit arcum. 161.a	
Vlysses ingreditur mendi-		Vlysses Antinorum cōfigit.	
cus urbem	127.a	161.b	
Vlysses à cane cognitus		Vlysses se procis manife	
128.b		stat	162. &
Vlysses mendicatum pro-		Vlysses se armat	163.b
cos adit	129.b	Vlysses iubet interfectos	
Vlysses mendicus Antinoo		procos efferri	168. &
130.a		Vlyssis reditus nunciatur	
Vlyssis & Iri concertatio		Penelope	169.b
133.b & deinceps.		Vulnera incantari solita	
Vlysses Amphinomū pro		146.b	
cum infortunij pramo		Vxori non tenere creden	
net	135.a	dum	85.a
Vlyssis ad Troiā disceden		X Enia dant à Mene	
tis mandata	137.a	lao Telemach. 32. b	

FINIS.

✠ RAPHAEL

REGIVS VOLATERRANVS PAV-

lo Maphæo Volaterrano genero S.

HOMERVM laudare seu uitupera
re, mi Paule Oeni, funē torquere (ut
aiunt) uel credere nebulas fuerit :
quod ita ueterū autoritate fama ra
dices propurgauerit, ut cum uel mil
le quotidie Zoili nihil atterant, nihil etiā ornent ama
tores, cum quæ singulis insunt, in codē confluant acer
uatim: classica, tubæ, tibiæ, plectra, fistulæ, & quæ his
conueniunt modulamina. Quadrigis inuectus (nā &
equis poëtarum ingenia comparantur) per confrago
sa & ardua ruit, dū bella, deos, heroas, iras ciet, acuo
it. Celestem agit, singularia certamina, iurgia, uerbo
rum cōtentiones exprimens. Asturcone per plana tol
lutim spatatur, multa ociose, molli alioqui dulciq; car
mine modulans, sepe digrediens, nuptias, amores,
amicitias concilians: multa in concionibus deliberās.
Canterio uilioreq; iumento quisquillas & rerū mini
marum descriptiones curiosius persequitur. Pedibus
insuper astrictus ut orator fuit: rursus aperte uagās,
enigmati interdum & ociosa oratione tempestiuus
apparet. Verbis omnimodus, præsertim Ionicus, sentē
tijs illustris: ceteræ uero artes ac discipline attētē le
gentibus facile deprendūtur, ut nihil sit in rebus, cui

EPISTOLA RAPHAELIS

versus Homericus nō accommodetur. Quamobrem ob
 lapsile in eo promptarium, centum ab antiquis texa-
 tur metaphoris, oceanus, equus durateus, virga acro-
 ntea, Aethiopica trapeza, cornu Amaltheae, ver-
 tus Alcinoius, poëtarum tripes, musarum mæcon, &
 si quid est simile, unde uiri in utraq; lingua laudantis
 fini ambitiosus cum iactare, & in cre mambasq; cō-
 tinuo habere sunt soliti. Ego uero ex eius rhapsodia
 Odysseam mihi uertendam sumpsi, quōd ad mores an-
 tiquūq; excolendū non minus quā ad eloquēdum fa-
 cere uideretur, proposito nobis Vlysse patientie lege,
 ut ait Horatius ad M. Lolium, & ille quidem ex no-
 stris Basilius Magnus, quid prosint poëta ostendens,
 hanc ex omnibus potissimum iuuetuti ex ea causa cō-
 mendat. Virum perfectum effingere querit, si quid su-
 pra historiā est cōmentus, haud aliter quā Xenophō-
 ducē absolutū in sua pedia, & Plato in politicis rem-
 pub. deniq; Stoici per sua dogmata sapiētē panti-
 circumscribūt. Prosam elegi orationem, Valla ante
 me imitatus, qui Iliada sic uertit, ut opus integrum in
 hoc genere nostris traderetur: simulq; quōd non satis
 uenuste hic autor aliter conuertatur, nec prius ali-
 us, tentauerit: cū ob angustiores carminis leges apud
 nos, qui musas colimus seueriores, arduū sit fidem cū
 elegantia coniungere. Huc accedit modus diuersus,
 in quo si carmen carmini, aut uerbum uerbo redda-
 tur, ridebis (inquit Hieronymus noster) ordinē ridicu-

AD PAVLVM MAPHAEVM

lum, & poetam eloquentissimum uix loquentem. Breuior etiam sum illo, quod epitheta penè innumerabilia, & apud eum sepe repetita et quasi perpetua, omni serm: quae apposita aut ei decori sunt, sic fastidiū nostris pariūt, & floccidā reddere uidentur orationē. Nectamē ignorādum, breuiorēs longe huius opera quam Iliados esse libros. Interposui & carmina quaedam diuersis in locis ut illustrioribus, simulq; ut à nostris suppilata manifestarem, & ut editio tanquā ferta corona uarietate plus gratiae foret habitura. Hāc itaq; tibi legendam mitto simul cum tribus Iliados libris, quos dudum iunior carmine qualicunq; conuer-ti, à ueteribus illis magnopere laudatos. Primum, ob uariam procerum disceptationem, in qua decorum illud poëticum maxime ostenditur, dū ordo quilibet hominum suas partes tuetur & perficit. Secundū, ob catalogum nudum quidem, ac sola nomenclatura occupatum, ac propterea uersu duriusculo salebrosoq; at tamen ob locorum ducumq; descriptionem admodum utilem. Nomum uero, ob oratoriam facultatem in trium uirorū legatione, Quintiliano maxime cōmendatum. Quae quidem omnia in primis ut frugifera, et ad grauiorēs disciplinas instrumenta magis quàm ut latina pensitabis, mox de fide indicataras, cum in ea lingua in cuius nūc studio totus es, tuo modo profeceris: nam in ea ita breuiter profecisti, ut non solum equipares uidereris, sed & arte magistrum. Quod si eadē

EPISTOLA RAPHAELIS

Panti autoris ceruici minime respondentia tibi uidebuntur, si alia non recipitur causa, mihi ut malo greco, nec latino ualde bono potius q̃ poëta patiar ascribi. Tuū tamen fuerit (quando te ob singulare ingenū egregiosq; mores, ex omni iuuetute ac ex tuis Ricobaldis generum familie nostrae asciui) meae similiter in hoc uicarium succedere diligentiae, & meliora quādoq; facere tanto facilius, quanto emendare pleraq; proptius est, quā de nouo condere, ac propaginare quā nouellare, aut partes in edificio reconcinare q̃ fundamenta iacere. Ego autem ex his non sum qui literarū annonam flagellent, cum mea minime ueneant. Quare iacturā facile sustinebo: nec me propterea poenitebit, hæc obiter ocij saltē uitædi gratia edidisse cui placuerint: non edidisse rursus, cui non placuerint.

ARGVMENTVM LIBRI I.

¶ Deorum concio sit de Vlyse Ithacam mittendo ex insula Calypso. Post hæc Minetua Menti regi Taphiorū assimilata, Telemacho apparet, cuius adhortatiōe ac munita colloquutione ille excitatur, ut Pylū primo ad Nestorem, deinde Spartam ad Menelaum pro patre inquirendo proficiscatur. Iubet domo procos excedere Telemachus. Verum ab illis nihilo minus insolenter conuuantibus spretus, plenus curarum ita dormitum, ministra nutritice,

ODYS-

ODYSSÆAE

HOMERI PER RAPHAELEM RE

GIVM VOLATERRANVM

VERSÆ, LIBER

PRIMVS.

IC MIHI musa uirū, ca
pta post tēpora Troiæ
Qui mores hominū mul
torum uidit & urbes.
Multa quoq; et pōto pas
sus, dū naufrag⁹ errat,
Vt sibi, tum socijs uitam
seruaret in alto.
Non tamen hos cupiens

fato deprompsit acerbo,
Ob scelus admissum extinctos, ausumq; malignum:
Qui fame compulsi, solis rapuere iuuenços,
Stulti, ex quo reditum ad patrias deus abstulit oras.
Horum itaq; exitium memora mihi musa canenti.

Omnes igitur Greci, qui ex bello primū, deinde ex
maris naufragio superstites, durā sortē uitauere, do
mū iam erant: solum Vlyssē reditu coniugēq; caren
tem, nymp̃ha diā Calypso uirum habere cupiens, in ca
ua spelunca retinebat. Cum uero tempus uenit uoluē
tibus annis, hunc Parca redire domum atq; Ithacā
decreuere, ubi tamen unā cum sibi delectis certami-

na fugiturus nõ erat. Quamobrem dij omnes elus factum miserati præter Neptunũ suere. Is ei longo tempore infensus, reditum uotumq; negabat: tunc uero ad Aethiopas procul existentes secesserat. Hi nanque extremi hominũ sunt, bifariã diuisi: Hesperij quidẽ alij, alij orientales. Hic ille & taurorũ & agnorũ hecatomba cultus conuiujs aderat letus. At reliqui dij Iouis in excelsis ædibus conuenere: inter quos ipse pater deũ atq; hominũ Iupiter Aegisthi casus ab Oreste interfecti reminiscens, sic est exorsus:

Iouis uerba in deo-
sum con-
cilio.

O facinus, mortale genus nos numina primum
Incusat, causamq; putat, fontemq; malorum
Que ueniunt: sua sed percunt ob facta nefanda,
Cum præter fatum sibi sponte incommoda querant.

Sicuti nunc Aegisthus Atride coniuge potitur, ab eo in reditu trucidati, quanq̃ exitij sui non ignarus. nam Mercuriũ cum monitum misimus, ut à matrimonio huiuscemodipariter et à uiri cede abstineret, quoniã Orestes q̃ primum pubesceret, & amore terre patrie caperetur, statim ulturus esset. Hoc nuncio Mercurius minime profecit, neq; illius animũ quanq̃ sapiens mutauit. Nũc uero ille cumulatissime pœnas oĩs dedit. Cui Minerva: O pater, inquit, summe, nempe ille merito interiit exitio, quod utinã sortiatur quicunque talia perpetrabit.

Minerva
pro Vly-
se interce-
dit.

Sed me sollicitat miseri nunc casus Vlysis,
Qui procul à patria magnos iam sustinet ætus

LIBER I:

In pelagi medio, qua totum in parte videtur,
 Insula conspicitur, nigris circumdata lymphis.
 Arboribusq; oblecta domus, quam filia diri
 Atlantis Circe retinet, maria alta tuentis.
 Hic fluctus celsas (mirum) super ipse columnas,
 Tellurem, pariterq; omnem prospectat olympum.

Huius itaq; filia illum cohibet miserum, cōtinuoq;
 & mollibus & blādis demulcet uerbis, ut Ithacæ oblī
 uiscatur. At Vlysses fumum ē sua terra exeuntem cu-
 piens, mortem optat. An tibi curæ non est charum ca-
 put o genitor? Nōne & ille apud Argeorum naues
 in bello Troiano grata tibi sacra obtulit? Cur tot af-
 ficis eum doloribus Iupiter? At ille: Quodnam, inquit
 nata uerbum tibi excidit? quonam modo Vlyßis obli-
 uiscar, qui mente quidem ceteris præstat mortalibus,
 sacraq; dijs rite exhibuit? Sed Neptunus cōtinuo Cy-
 clopis sui incommodi iratus reminiscitur, cui alterum
 lumen ademit. Is Polyphemus est, cuius potentia ma-
 xima supra Cyclopes omneis erat, quē Nympha Phor-
 cynis marini regis filia, Neptuno in cauis compressa
 speluncis peperit. Ex illo igitur Neptunus non quidē
 eum peremit, uerum à patria procul dispergēdo amo-
 nit. Sed iam nos omnes unā cogitemus, quonam modo
 redire queat. Ipse nanq; iram leniet: neq; enim inuitis
 omnibus dijs solus poterit aduersus contendere. Cui
 Minerva: Siquidem hoc omnibus gratum dijs, ut rede-
 at Vlysses domum, Mercurium in insulam Ogygiā pro-

Iupiter
 Minerva

pere mittamus, ut Nymphæ celeriter nostrum referas
consilium, ac cum redire permittat. Ego uero Ithacæ
obiter contendam, ut Ulyssis filium impellam, uimq; il-
li tribuam, ut uocatis in concionem Acheis, procos
omneis minis absterreat: q; cōtinuo oues bouesq; pin-
gues mastantes, rem illius absumunt: eundem quoque
Spartam & Pylum ad inquirendum patrem mittam,
sicubi gētiū audiuerit, uel certe ut laudem inter ho-
mines ex hoc consequatur. Sic dicens, pulchris pedi-
bus calceos aureos et immortales aptauit, qui illā su-
pra pontū supraq; terrā uento agitante tulerūt. Vali-
dam deinde hastam acuto munitā ferro corripit: hac
heroum turmas, quibus est irata, perdomat. Igitur ē
summo ruens celo ad populum Ithacensem, in uestibu-
lo domus Ulyssis constitit, Menti Taphiorū regi assi-
milata. procos offendit ante fores animū talis luden-
do recreātes, ac thoris ex bouum tergoribus quas ipsi
mastauerant, insidentes. Pracones autē ac seduli minū
stri uinū illis simul et aquam in crateribus miscebant.
Alij uero spongijs mensas tergebant parabantq; tam
carnes plurimas incidebant. Hanc igitur longe prior
Telemachus uidit. sedebat enim inter procos animo
perturbatus, ac cogitans si quo modo pater ueniens
procorū stragē in ædibus ederet: ipse honorē asseque-
retur, suūq; quiete possideret. Hec itaq; meditās Mi-
neruam conspexit: statimq; consurgens, in uestibulum
auersus ijt, indignatus hospitem apud fores diu consi-

sto

Mīnerua
Mētē re-
gis habi-
tum men

stere. Propinquansq; dextera illam simulq; hastam
 prendit, ac ultro compellans ait: Salve hospes, sede iu-
 xta nos, deinde ubi cœnaueris quid tibi opus loquere.
 Sic dicens præit, illa subsequitur: qui ubi intra domū
 fuere, hastam ante omnia Telemachus apud longam
 columnam intra armarium, ubi multe aliæ Vlyßis, po-
 suit. Ipsam uero Minervam in throno ducens statuit:
 stragulumq; tenue uarioq; opere laboratum substra-
 uit. Scabellum insuper pedibus submisit. Iuxtaq; ipse
 sedem separatim à procis admodū pulchram posuit,
 ne hospes ob tumultū proteruis hominibus cōmixtus
 minus cœnaret, & ut illum commodius de patris redi-
 tu percontaretur. Post hæc famula gutturnium cum
 opistodocho aureo super lebetem argenteum ad lauan-
 dum effudit, iuxtaq; concinnam parauit mensam. pro-
 ma sedula panem ac cibos plurimos præsentibus gra-
 tificando apposuit. Chironomon carniū omnigenū re-
 positoria manu sublata, aureaq; item pocula, præco
 frequenter ipsis uina fundebat. Post hæc ingressi pro-
 ci ordine in sedibus ac thoris constiterunt, quibus præ-
 cones aquas multas fudere: panē famulæ canistris ex-
 pediūt. Illi paratis cibis manus iniecere. Iuuenes cras-
 teras statuūt, & uina coronant. Ast ubi cibi & potus
 cōpressus amor, proci quibus alia cura erāt, cantū sal-
 tationemq; (quæ conuiuij sunt appendices) celebrant.
 Præco Phemio cantori citharā in manu dedit, qui co-
 natus iuxta procos assedit, cantumq; prosequabatur.

titia, d Te-
 lemacho
 hospitio,
 excipitur

Proci Pe-
 nelopea

omnis
 mea

canj

Phemius
 cantor

Telemachi & Minerva ho-
spiris colloquium.

Interea Telemachus Minervam alloquitur, prope ca-
put inclinās ne alij audirēt: Dilecte hospes, si nō egre-
fers quæ dico, his curæ sunt hæc & cithara & can-
tus, quod impune rem uiri edant illius, cuius alba ossa
aut in terra iacentia inhumata pluuia inundante pa-
trescunt, aut certe in mari fluctus enoluit. Si illū Itha-
cam redeuntē uiderēt, omnes cursu pedibus leuiore,
q̃ auro uesteq; ditiores esse cuperēt. Nunc uero quan-
do is periit, nulla nobis spes amplius. Sed agendum, dic
mibi uere, cuias es? unde gentiū? ubi tibi patria & pa-
rentes? in qua nawi uenisti? quomodo te nauta Ithacā
duxere? quinam esse se gloriātur? Non equidē te pedi-
bus uenisse puto. Hoc item uere narra ut sciam, an nu-
per ad me uenisti, uel patrius es hospes, quoniā ille li-
benter cū hominibus conuersabatur, quamobrē mul-
ti domum nostrā petiere. Cui Minerva: Tibi ego hæc
uera referam: Mentis Achilai filius esse gloriōr, qui
apud Taphios regno, nunc hic simul cū nawi & socijs
descendi, per alias tendens gentes ad urbem Teme-
sam eris gratia, ferrumq; mecū fero. Navis mea hic
in agro separatim à ciuitate in portu fluenti, sub ne-
moroso nouali constitit. Hospites uero inter nos pa-
trij gloriamur esse. Ab initio siquidem senē Laertem
adiens interroga, quem in urbem non uenire dicunt,
sed separatim in agro degere cū uetula ministra, quæ
illi cibū ac potum apponit. Ipse membra labore exer-
cet, repens continuo per loca consita et uincta: Nunc

ego ueni. Patrem uero tuum dicunt peregre esse, dij illum per itinera exagitant, nō adhuc perijt, sed uiuus in mari apud insulā circumfluam continetur, ab agrestibusq; & duris prohibetur hominibus, qui illum inuitum retinent. Sed ego, qui nec uates sum neq; quigu-
 rij sciens, nunc tibi uaticinor, quod & dij in animū inducere, quodq; & euenturū spero, ut non dlu Vlysses procul à patria erit, nō si ferrca uincula haberet. Nā cū magna sit præditus arte, excogitabit omnino quē-
 admodū redeat. Tu uero rursus dic, si ex ipso Vlysse natus es. nam ei uehementer & corpore & oculis similis uideris. Etenim frequenter simul cōuenimus prius q̄ ad Troiam iret. Hic & alij Argæi fortes nauem conscenderunt. Ex illo neq; ego amplius Vlysses neque item ille me uidit. Huic Telemachus: Nēpe (inquit) uera tibi referam. Mater enim me illius dicit esse, attamen ego nescio. Nōdum enim aliquis suum ipse nouit genitorem. Utinā ego fortunati uiri alicuius filius fu-
 issem, quem suis in possessionibus senectus inueniret. Nunc uero filium me esse dicūt illius, qui miserrimus est omnium hoīm. Nō equidem. Minerva inquit, te genere ignobilem postea dij fecere, quando te talem Penelope genuit. Sed itē dic mihi, quod hoc conuiuium? qui cōuentus hic est? quidnam agis, cōuiuū an nuptias? quoniā hæc symbola nō sunt. O quā impudenter hi uidētur tuis in edibus uesci: qcunq; profecto sapit, atq; superueniens hæc probra aspexerit, magnopere

Vix suis
 cuiq; no-
 tus est po-
 ter.

succēseret. Ad hæc Telemachus: Hospes, inquit, quando hæc interrogas & uestigas, hæc domus felix et integra omnino debuerat esse, ut etiā ille peregre erat: nunc aliter dii uoluerunt, male cogitantes, qui illū præter ceteros mortales perditū ac miserū fecerunt. Neque ego tanto premerer dolore, si apud Troiā ab inimicis unā cū socijs interfectus fuisset, uel etiā in amicorū nauibus bello confectus: tunc & Panachæi tumultum ei excitassent, et inde gloria ingēs filio prouenisset. Nunc harpyiæ illū inglorium eripuerunt: abiit ignotus inauditusq; mihi, unde dolorem animo meo nō mediocrem reliquit. Sed nō solum illum lugeo, uerum et alia mihi dii mala intulere. Quot enim uiri optimates in Dulichio & Samo & Zacyntho, quot uel apud Ithacā dominantur, tot meæ matris cōubia petunt, meāq; domum continuo absumunt. At illa nec negat matrimonium, neq; constituere potest. Illi obiter rē dissipant meā: nec mora, quin & me funditus ipsum evertant. Proh facinus, inquit Minerva, q̄ tibi opus Ulyssē, qui in procos impudentes manus iniiciat. Si enim nunc ueniēs ille in domus primis foribus consistat, galeam & scutum simul & hastas duas habens: talis inquam esset, qualē ego ab initio cognoui in nostra domo bibentē atq; gaudentē, præterea ex Ephyro ueniētē ab illo Mermeris filio. illuc enim cum naui profectus erat, pharmacū queritans quod sagittas ueneno inficeret, sed ille negauit, q̄ deos ultores ueretur. de

dit attamen pater meus, qui eū magnopere diligebat. Talis igitur si ille existeret cum procis congregiēdiens, oēs proculdubio citò perirent, amarasq; degustarent nuptias. Sed profecto hæc in deorū sunt uoluntate ac precibus, si rediens domū uindicabit an cōtrā. Te uero interea meditari iubeo, quonā modo procos ex ædibus pellas. Nūc itaq; aduerte, meaq; cura uerba: cras in concionē Achæos heroas conuoca, cunctos alloquere. dii testes sint. procos quidem diuisos ad illorū habitationes redire iube. Mater aut, si animus est ei nubere, rursus in patris sui domū redeat. Ille nanq; et coniugiū et dotem, aliaq; multa, ut par est erga filiā pater parabit. Tibi uero ipsi diligēter quid sis acturus monstrabo, si tamen obtemperabis. Nauē quæ sit optima, cū uiginti remigibus apta. cum hac deinde abi de patre inuestigatum, si quis usquam mortalium tibi dicat, uel fama ex Ioue audias, qui maxime fert hominibus gloriā. Primum quidē Pylū proficiscere, ac Nestorem percōtare. Inde uero Spartā ad Menelaū, qui ultimus Achæorum redijt. Si quidē patris uitam et reditū audiueris, nempe quanq; in anxietate animi annū totū tolerabis. Si uero extinctum intellexeris, redibis protinus in patriam, ac ei sepulchrum excitabis: iustaq; funeri de more, aliaq; q̄ multa, quæ matrem uiro tribuere fas est, curabis. Vbi uero hæc absolueris, tecum cogita quomodo procos in ædibus interficias, si ne dolo, siue manifeste. Nec enim te oportet infantiā

Minerue
consiliū.

ODYSSEAE

uereri, quòd non talis existas. An nò audis quallē Ores
 tes iuuenis gloriā est affecutus præter omneis mortales,
 quòd Aegisthū uirum dolosum patris interfectorem
 trucidauerit? Itaq; dilecte fili ut te magnum pulchrumq;
 aspicio, fortis eris, ut de te posterorum aliquis bene loquatur.
 Nunc ego ad nauem sociosq; ibo, qui me præstolari nimis egre ferūt. Tibi demum ipse
 sis cura, & ad ea quæ dixi, animum aduerte. Cui Telemachus:
 Hospes, inquit, hæc nempe ut prudens pater filio
 narras, nec eorum ego unquā obliuiscar. Sed rogo,
 quanquā festinas, aliquātulum supersede, ut letus
 gaudensq; ex me munus pulchrum honestumq; habeas,
 ac preciosum mei apud te monumentū sit, quale hospes
 hospiti charo dare solet. Nec me o charū caput, inquit
 Minerva, retine nunc iter spectantem. Donum enim
 quodcunq; dare cupis, rursus huc redeūti mihi dabis,
 domū uti serā: ac quo pulchrius erit, eo dignus
 reddenda uice. His dictis, ut auis anopea euolādo
 disparuit. Telemacho autē & robur et audaciā addēdit,
 patrisq; ei memoriam magis q̄ antea, desideriiq; reliquit.
 nam & animo obstupuit, putauitq; nihilominus
 esse deū. Statim itaq; ad procos abiit, inter quos
 sedētes audiētesq; diuinus poëta canebat Acheorum
 dirum reditum, quem ex Troia Pallas mandauit. Hu-
 ius Penelope cantum ex superiore thalamo audiens,
 animoq; cōdens, ex scalis descendit protinus altis, nò
 sola, sed duabus comitata ministris, ac frōtem uincta
pul

pulcherrimo ornatu, uersus procos cōtendit, apudq;
 aule limen constitit, ancillis ex utroque latere astanti
 bus. mox lachrymās cātores alloquitur: Phemi, mul- **Penelope**
 ta quidē hoīes mulcētia nosti, facta uidelicet mortali- **Phemio.**
 um ac deorum quæ canunt poētæ. Tu inter hos confi-
 stens nunc cātas. his tacite obiter uinū potātibus, de-
 sine queso ab hoc cātu acerbo, qui meum sollicitat pe-
 ctus, quoniā me dolor occupat immēsus ob mei memo-
 riā uiri, cuius gloria per Graciā ac mediū Argos la-
 tē uagatur. **Cui Telemachus:** Mea, inquit mater, quid **Telema-**
 inuides aut egre fers musicum hunc? delectare in his **chus Pe-**
 quæ mens ei suggerit. nō enim cātores in causa, sed lu- **nelope**
 piter, qui hominibus inuentionē subministrat, ac cui- **matra.**
 libet quā uult materiam ad dicendum præbet: quam-
 obrem nō egre ferendum aut succēsendum, Danaūm
 calamitatem cātu recenseri. Nam cum præcipue can-
 tum homines laudant, qui ex his quæ nouissime conti-
 gerunt, maxime constat. Animus igitur tuus audiat,
 nec audire horrescat. Nō enī solus Vlysses apud Tro-
 iam periit. multi nanque alij interierunt. Verum tu in
 œcum melius ibis ad opera tua obeunda, telā, colliq;
 similiter & ancillas idem facere iube. Consiliū ser-
 moq; uiris omnibus curæ fuerit, mihi præsertim, cu-
 ius domi est imperium. Illa uero admirans, filijq; uer-
 bum prudens animo cōsiderans, se rursus in œcum re-
 cepit: ac in thalamum cum ancillis ascendens, Vlyssē
 uirum suum amātissimum flebat, donec dulcem oculis

Soporē Minerva immisit. Post hæc proci iam inter se
per ades fremebāt, lectis quiescere cupientes, quibus
Telemachus ait: Proci matris meae, immensa cōtume-
lia uiri, nūc quādo licet, in epulis collatemur: clamor
absistat ac murmur. Nam profecto pulchrum, hūc po-
etam dijs cantu similem audire. Cras cum primum il-
luxerit, omnes in concionē ueniētes sedebimus, ut uo-
bis edicam: ex edibus meis exite: alias curate epulas,
alias possessiones edite, domos mutando. si autē hoc uo-
bis melius uidetur esse, unius hominis rē impune per-
dere, perdit. ego deū fidē clamabo testaborq; , si ui-
ces operū puniendas dabūt, impune deinceps & uos
intra has aedīs peribitis. Sic ait. At illi latra mordi-
cus tenentes, Telemachū admirabātur, ut q̄ audacter
locutus esset. Cui Antinous: Telemache, inquit, dij pro-
fecto te magnū oratorem ac grandiloquum esse docu-
erūt, ne te propterea Ithacæ Iupiter regem constitu-
at, quod tuo generi patrium est. Excipiens Telema-
chus: Antinoē, inquit, siquidē admiraris quodcūq; di-
co, & hoc uelim ex Ioue habere. an malum in homini-
bus id esse dicis: nō profecto malum aliquod est impe-
rare. Imperās enim & domi auctior, & honore subli-
mior est. Sed Ithacæ nempe & iuuenes & senes exi-
sunt uiri principes, quorū forte aliquis postq̄ extin-
ctus est Vlysses, hoc habeat. Ego tamen domus meae si-
milq; seruorū quos Vlysses in prædam tulit, dominus

Telemachus pro-
cos iubet
domo ex-
cedere.

Antino-
us Tele-
macho.

Euryma- cro. Cui Eurymachus Polybi filius respondens, ait: Te-
le

lemache, hæc in deorū sunt uoluntate, quisquis Achæ-
 orum Ithacæ regnabit: tu nihilominus possessionibus
 ac ædibus Vlyſſis ſuccedes: neq; enim uir ueniret ali-
 quis qui hæc abs te inuito per uim auferret aut eripe-
 ret. Sed his miſſis, uolo te uir optime de hoc hospite
 interrogare, unde is eſt uir, ex qua ſe dicit eſſe terræ,
 ubi cius genus et patria? fert ne tibi de patre tuo nū-
 cium, an ſui uſus gratia aliquid expetens huc uenit?
 quali aſſurgēs indole ingreditur? neq; cognosci ſuſti-
 nuit. non enim aſpectu ignauus uidetur. Cui Telemachus: Eurymache, inq̃, patris mei aduentus ſpes per-
 iit. itaq; nuncium eius, etiam ſi ueniret, non facile cre-
 dam, neq; de uaticinio curo, ſi quē forte mater mea ac-
 cerſens percontaretur. Hoppes hic meus paternus ex
 Tapho eſt. Mentem Achilai filium, qui Taphys impe-
 rat, ſe dicit eſſe. Hæc Telemachus ait, animo tamē deū
 eſſe arbitrabatur. Proci aut in ſaltationē & cantū in-
 cundū conuerſi, uſq; ad diei ſerū ſunt gauiſi: dormitū
 inde ſe quiſq; in domum ſuā recepit. Telemachus itē
 multa ſecum animo uerſans, cubitū in thalamū altiſſi-
 mum celebriq; in loco ædificatum uenit, cui Euryclea
 prouida ardentēs præferebat faces. Hanc Opis Piſe-
 noridis filiā in prima exiſtentē pubertate, Laërtes de
 ſuo uiginti boum precio emit, ac honore parē uxori
 domi habuit. Hæc itaq; faces ferebat, Telemachumq;
 præter cæteras famulas diligebat, ac tantillū nutrie-
 rat. Ille fores thalami impulit, in molliq; cōſedit lecto:
 pul

chus Tele-
 macho.

Telemachus Eu-
 rymacho

Euryclea
 nutrix.

ODYSSEAE

*pulchrā deinde exuēs tunicā, uetule in manibus datē
quā illa ordine plicās aptansq; palo iuxta cubile suspēdit.
Postremo ē thalamo egrediens, fores anulo
ostij argenteo contraxit: loro deinde claue deducta
occlusit. Hic ille nocte tota solo opertus amphyuallo,
iter, quod ei Minerva dixerat, animo uolebat.*

ARGVMENTVM LIBRI II.

*¶ Conuocata Telemachus concione, nunciat proclis suae
ex Ulyssis domo discesum. & acceptis ab Euryclaea itinere
necessarijs, à Minerva uero socijs & naue, soluit sole tunc
occidente.*

ODYSSEAE

LIBER II.

Cum primū effulsit roseis aurora quadri-
gis,
Continuo ē stratis proles consurgit Ulyssis.

Induit & uestes, humerōq; accommodat ensē.

Mollia dein pedibus formosis uincula nectit.

Parq; deo egrediens thalamo, preconibus omnis

Concilio cogant extemplo mandat Achaos.

Ipsē quoq; ingentē properabat ab aedibus hastam

Corripiens: geminiq; canes comitantur euntē.

Cumq; illi mirum Pallas ueneranda decorem

Præberet, populus uenientē suspicit omnis,

Uq; tirono patrio ueteres cessere sedenti.

Conuocatur Achæi

Heros Ae
Byptus.

Inter quos heros Aegyptius loqui coepit, qui ob se
nectam incurtus erat, quatuorq; habuit filios, quorū
unus Antiphus, vir fortis, inter socios Vlyssis ad Tro-
iam nauigauit, et ultimus eorum quos Polyphemus
in spelūca deuorauit. Alius itē Eurynomus inter pro-
cos uersabatur. Duo item reliqui artem cōtinuo ex-
ercebāt paternā. Is igitur heros, domestici luctus non
immemor, sic mœstus coepit: Audite quod dicam Itha-
censes, nunq̃ in cōcilium aut concionem conuenimus
ex illo, quo Vlysses cum nauibus discessit: nunc autem
quis ita repente nos excitauit? quæ necessitas aliquem
impulit uel iuuenum seu senum, qui forte primus au-
diuerit reuertētis exercitus nuncium, nobisq; refer-
re manifesto, uel certe publicū aliud dicere cōmemo-
rareq; uelit. Bonus enī mihi uidetur esse ac plane pro-
fecturus, cui in primis bonū quod animo tentat, auto-
re deo bene euenerit. Sic ait. Telemachus uero ob ho-
norē famāq; gaudebat, quod nunq̃ in eum diē consede-
rit, aut in cōcione aliquid dicere tētauerit. Itaq; con-
surgēs in medium, sceptrum sumpsit, ei à præcone Pi-
senore uiro prudēte allatum: deinde in senem conuer-
sus, ait: O senex, is qui populū excitauit in concionē,
nō lōge abest. ipse quoque nosse posses. dolor enim me
cogit. neq; (ut ais) redeuntis exercitus nunciū, aut ali-
quod publicum quod uobis referā, primus audiui: sed
meum ipsius damnum, quod bifariam meā inuasit do-
rum. Primum quidem, quod parentem amisi, qui et

ODYSSEAE

uobis uti mitis pater olim imperabat. Alterum malū
 nunc longe maius, quod domum omnem funditus uas-
 tabit substantiāq; disperdet. Proci namq; filij magno-
 rum uirorū matrem meā inuitam sibi expetunt: conti-
 nuoq; patris eius Icarij domū adire student, ut ipse fi-
 liā illi quē maluerit ac magis dilexerit, cū dote locet.
 Meā insuper domū quotidie frequētant: boues, oues,
 capras pingues maſtantes, epulantur: uinumq; nigrū
 potant: multa quoq; absumuntur: nec ullus adest qua-
 lis noster Vlyſſes, huic pesti repellendā idoneus. Nos
 enim minime apti, cum ſimus imbelles ac uirium indo-
 ciles. Quod si uires adessent, iniuriā profecto propul-
 sare. Non enim toleranda perpetrātur, nec pulchre
 mea absumitur domus. uosmet obiurgari ac reprendi
 patimini, uicinos circa incolentes ueremini, deorum
 formidate iram, ne mala uidētes facta, uos euertant.
 Quæſo per Iouē ſanctumq; fas, quod hominū concilia
 et ſoluit et conſtituit, patimini, meq; tantum ſinit enā-
 ſero luctu conſumi, ſi nunquam pater meus optimus
 Acheos odio perſequens incōmodis affecerit: his me
 munerate malis, iniqua perpetrantes, alioſq; incitan-
 tes. Mihi uero utile ſatis fuerit, ſi mea bona prouen-
 tusq; edēdo abſumpſeritis: quandoq; profecto ex his
 ultio erit, ac per urbem res uerbo repetemus, donec
 oīa reddantur. Nunc aut meū animum fruſtra dolore
 afficitis. Sic iratus ac lachrymās ait, ſceptrumq; pro-
 tinus in terrā proiecit, ex quo populum omnem miſe-
ricor

ricordia cepit. Cumq; taceret omnes, nemoq; illius du-
ris respondere uerbis auderet, solus Antinous sic cœ-
pit: Telemache, superbe admodum locutus es, compri-
me fastum. quid ais? nos uituperas, ignominiaq; notas
afficis? Proci nãq; quos accusas, in causa tibi non ex-
istut, sed mater tua charissima, quæ astutia dolisq; uti-
tur. Tertius enim annus est ac propè iam quartus, ex
quo Achæorũ animos spe cõtinaua nutrit, ac uiro cui-
libet nuncios mittens pollicetur, alia tamen mēte uer-
sat. Dolum item alium excogitauit, magnã ac tenuem
in adibus telam contextens, nobis clare dixit: Iuuenes
proci mei, quando Vlysses extinctus est, meum coniu-
giũ tantisper expectate, donec telã absolua Laerti he-
roi seni socero meo, ut cum eũ mori contingat, uestem
babeat funebrẽ, ne qua mihi Achæarũ foeminarũ suc-
censeat, si is qui multa possidet, sine tunica iaceat. Sic
ait. Illico nobis animus persuasus. Hæc itaq; illi inter-
diu telã ingentẽ texebat, noctibus uero accensis lumi-
nibus dissoluebat. Trienniũ itaq; dolo transegit. Vbi
aut quartus uenit annus, tẽpusq; instaret, tunc ex illi-
us foeminis quedã, quæ probe rẽ nouerat: Hanc, ait, in-
uenimus telã iam absolutã, quã perfecit inuita, dissol-
uentẽ. Tibi igitur proci sic se excusant ac respondēt,
uti planè tecũ mente consideres, noscant item omnes
Achæi. matrẽ tuam abs te mitte, iubeq; nubere cui pa-
ter ipsius iusserit, et ei placuerit. Quod si sorte longo
tẽpore Achæos hoc modo deluserit, quãuis animo sa-

Antinoi
responso.

Penelo-
pes erga
procos
doli.

τοῦ ἡίου
ἡ δὲ ἡγήσασθαι
ἐν τῇ πόλει
ἐπὶ τῇ πόλει.

ODYSSEÆ

amplius nobis mala prediceres, neq; Telemachū iratum sic persuadendo tibi conciliares, tue domui domū aliquod expectans, si tamen per illum licebit. Verum hæc tibi dico quæ & eueniēt, si tu, qui uetera multaq; noscis, iuuenē hūc uerbis accenderis, ut propterea spiritus assumat, ipsi in primis incōmodū erit: nihil profecto egeris horū gratia quæ dixisti. Tibi nos hāc poenam quā animis quorundā intentare uideris, proculdubio infligemus. Telemachum ego sic in omnibus fideliter admonebo: Matrem suam ad domum patris iubere discedere. Ille et nuptias & dotem, et demū quæcunq; patrem erga charam filiam decet, facile ordinabit. Nam Achæos ego nunquam desituros aliter puto à persequendo optandoq; ipsius coniugio, quod nullū iam metuant aut curent. Non Telemachū, quamuis loquacem minacēq; nō item uaticinia tuus senex, quæ sine fine iactas, ex quibus tu potius odium sustinebis. Nā sic opes Telemachi magis absumētur, dum Achæi matris expectāt nuptias. nos quoq; inter nos, propterea de uirtute ac meritis quotidie cōtendimus, nec alias tētamus cōditiones, quæ forte singulis cōuenirent.

Telemachus pro-
cis.

Huic Telemachus: Eurymache, inquit, & uos alij illustres proci, hæc ego uos nō amplius rogo aut hortor, quæ iam & dij & omnes nōrunt Achæi: tantum mihi nauem præbete celerē ac comites uiginti, qui mihi nauigando utrinq; iter secent. Spartam ac Pylum petā, patris mei peregrinātis reditum inuestigās, si quis mi

bi mortalium referre habeat, uel famam aliquo modo ex Ioue audiuerim, quæ maxime fert mortalibus gloriâ. si quidem eius uitam & reditum intelligam, annu profecto in peregrinatione et miseria sustinebo. Si uero extinctum esse accipiam, in patriam reuertens, tumulum ei excitabo: iustaq; funeri, ac alia quæ deceant curabo, simulq; matrem uiro nuptui tradam. Sic igitur locutus cõsedit. Mentor uero qui Vlyssis fuerat socius, cuiq; discedens ille curâ domus totius mandauit, & ut seni obtẽperarent, firmaq; omnia ac integra custodiret, tunc exurgens sic exorsus est: Audite Ithacenses quæcunq; dixero. Nullus deinceps rex sceptrũ tenens placabilis mitis ue existat, neq; animo sibi æqua decentiaq; proponat, sed durus immitisq; ac alijs incõmodus. Heu quàm nullus meminit Vlyssis, populorũ quibus imperauit, q̃ dulcis existeret pater. At ego minime inuideo, cũ aspicio procos hos talia indigna animo insolenti perpetrare: suorum enim caput periculo domum Vlyssis deuorant, quem minime redituru affirmant. Sed & reliquo succenseo populo, quonam modo silentes sedetis omnes, nec uerbis resistetes, multum cum sitis, paucos procos coërcetis? Cui Liocritus Euenoris filius respondens: Mentor, inquit, iurgator, stulteq; animo, quid ais? nos adhortaris desistere? Dum profecto certare cum his, qui et uiri sunt & plures, præsertim circa epulas occupatos. Siquidẽ Vlysses ipse superueniens, procos in suis ædibus comedetes

Mentor
Telemachum
tueri studet

Liocritus
Mentori.

ODYSSEAE

expellere tentauerit, uxor propterea minime letabitur, quanquā magnopere aduētum eius desiderat, cū ipsius indecens fatum secutura sit, si cum pluribus ille certauerit. Quapropter haud recte locutus es, sed et uos turbæ ad officiū artesq; uestras iā discedite. Telemacho autem et Mētor & Alitherses iter suadent. Hi nanq; ab initio patrij sunt socij. Verum ego existimo, si apud Ithacam aliquādiu resederit, nunciū de patre audiet, ex quo hac uia forte supersedebit. His dictis, statim cōciliū misit. At illi huc illuc sparsi, quisq; domum properauit. Proci uero in Vlyssis domū se receperunt. Telemachus autem separatim ad maris tendens littus, ac manus aqua marina lauās, Mineruam talibus precatur: Audi, quæso, me dea, quæ hesternā die meam petijsti domum, & me naui iussisti pōtum ingredi, ac de reditu patris mei diu absentis sciscitatū ire. Achei præsertim proci hæc omnia absumunt. Sic orantē, illa Mentori corpore & uoce assimilata, conpellās sic alloquitur: Telemache, nō ad extremū ignarus eris neq; amens. Si enim patris tui robur & uirtus in te fuerit, qualis erat ille ad aliquid re acerbis obeundum, sic tu negociū quod dico perficies: neque in posterum uia frustra tibi aut poenitenda erit. Si autē illius ac Penelopes proles non existis, quæ tentas minime te sperauerim perfecturum. Pauci nam similes patribus nascuntur honestis, Peiores longe ueniunt pars maxima semper.

Telemachus
Mineræ
precatur.

Minerva
sub Mētoris
persona
iter præpare
re horum.

sed quando non ignauus successor neq; stultus es, nō
item omnino Vlyssis te indoles deseruit, spes est te ope
ra hec in futurum obire. Quamobrē nūc procorum
& cōsiliū & sententiam mitte, quando nec prudē
tes neq; iusti sunt, neque itē mortē fatumq; suū, quod
prope diem instans, omneis est perditurum, facile nō
rūt. Tibi aut uia quā animo uoluis, nō procul aberit.
Ego uero tibi socius paternus adero, qui nauē tibi ce
lerē parabo, sequarq; quocunq; ieris. Tu tantum nūc
domū propera ac procis fac uerba, para uaticū, uasi
bus omnia cōgere necessaria: uinū in amphoris, fari
namq; hominum substantiā in pellibus densis: ego inte
rim in populo socios uoluntarios colligā. Sunt nanq;
naues multæ nouæ ac ueteres in littore Ithacēsi, qua
rum ego unam quæ optima uidebitur, deligā: hanc in
structā magnū in pelagus deducemus. His ab illa mo
mitis Telemachus non amplius moratus, ubi deam au
diuit, ē uestigio domum cōcitatus properat, ubi pro
cos iniquos in aula hœdos suosq; edentes offendit. In
ter quos Antinous ridēs aduersus iuit, blādeq; manu
salutās ac uerbis cōpellās, ait: Facūde Telemache, im
petum cōpesce, neu aliquod pectore uerbū opūsue me
ditare, ucrum ede atq; bibe sicuti prius. Achei nanq;
cuncta hæc quæ poscis, affatim subministrabūt, & na
uē & lectos remiges, ut Pylum celeriter eas sciscita
tū de fama patris. Cui Telemachus: Nō est, inquit, cur
cum insolentibus proteruisq; uobis ego mitis epuler,

Antinous
Telema
cho.

Ridet Te
lemach⁹.

Cailla
procorū
in nauiga
turū Te
lemachū.

aut unā gaudeam. an nō satis antehac mea multa bo
na possessionesq; ō proci cō, umpfistis? tunc enim par
uus admodū eram, nūc grādis factus, aliorū ausculto
sermonibus. percōtor. mihi animus propemodum est
auctus. tentabo uos in malā deducere sortem, uel Py
lum petēs, aut apud hunc populū. ibo quidem, nec ua
num (puto) iter quod prädico, crit. Etenim mercator,
nō nauis aut remigum rector fio, quēadmodum uobis
potius est uisum. Dixit, et ab Antinoi manu manū fa
cile distraxit. Proci autē reliqui circa epulas occupati
erāt, uerbisq; sic obmurmurabāt atq; carpebant: Nō
dubiū quin Telemachus nobis mortē meditetur. uel
ex Pylo fortes uiros, uel ex Sparta ducet, quando ue
lox grauisq; uidetur discessus. seu forte Epbyrā con
tendet, huberē admodū terrā, ut hinc uenena prępa
ret, ac cibarijs hordeoq; misceat, ut nos de medio tol
lat. Alius itē iuuenū superborū sic aiebat: Quis nouit
si forte hic nauē soluens ac lōge peragrans a domesti
cis, erret uelut Vlysses ac pereat? sic laborē nobis au
gebit, quōd possessiones inter nos diuidemus. Domum
uero eius matri dabimus, ac illi cuicunq; nupserit. Sic
inter eos caillabātur. At Telemachus in patris tha
lamū excelsū ascendit, ubi aurū esq; acruatum iace
bat. Insuper uestes in oculis cōdite, oleūq; satis odo
ratū, adcrant. Parte alia dolia uini dulcis ac ueteris,
diuinū intus potū habentia, ordine usq; ad murū cōti
nuabāt, si quādo Vlysses post multos labores rediret.

ordinata. Hic bifores ianue pulchrè cōpactæ ceciderāt. quapropter Euryclea Opis Pisenoridis filia, quæ proma erat, sedulo diebus ac noctibus custos asidebat, oīaq; ingenti solertia seruabat. Hæc Telemachus in thalamum cōpellans, his uerbis alloquitur: Chara nutrix, agedū uinū mihi in amphoris auri, quod dulcius fuerit, post illud tibi seruātū Vlyssi misero, quando uti putas, ex erroribus redierit, duodecim uino dolia implebis, eaq; clausa operculis aptabis. Deinde farinam in culleis ex pelle cōsutis mihi promes, uiginti sanè mensuras molitæ farine, quales ipsa sola nosti: simulq; omnia cōgregata existant. Cras enim solc occidēte soluam, q̄primum mater in thalamū superiōrē se receperit cubitum. Spartā igitur ibo Pylumq; chari genitoris reditum percōtaturus. Sic ait. at nutrix lachrymans talibus respondet: Quid ò charissime nate in mentē nunc tibi uenit? quò uis ire? tantūm ne telluris solus obire dilectusq;? Vlysses quidem longe à patria, fortasse in ignota patria periit. Deinde hic in te proci mala cogitabūt ut dolo pereas, ex quo hæc tua inter se diuidēt. Quare si sapis, hic cum tuis quiesces: nec in pōto errare te oportet, ubi mala multa subibis. Cui Telemachus: Bono sis, inquit, animo nutrix, q̄ nō sine deo hoc meū cōsiliū existat, sed iura matri te nihil dicturā ante undecimū duodecimū ue diē, seu prius q̄ appulsum me audiat atq; desideret, ne corp⁹ formosum lachrymis corrūpat. ad hæc illa statim magno

Telemachus Euryclea nutrix.

Euryclea respondet.

Solatur Telemachus Eurycleam.

ODYSSEAE

Minerue
solicitu-
do.

deorū iureiurādo iurauit: quo facto, minum in ampho-
ras hausit, farinaq; quātum opus culleos ex pelle con-
futos impleuit. At Telemachus inde domū proficisci-
tur, procos allocuturus. Minerva interea ipsi Telema-
cho aſimilata, urbem totam pererrat, socios nauales
hortatur, ut ueſperi apud nauē conueniant iubet. Sol
interim occidit, umbræq; uias oīs occupāt. Tunc na-
uem ad mare traxit, ac arma cunctāq; ſupelleſtilem in
ea poſuit, quæ naues ferre ſolent. eāq; in extrema por-
tus parte ſtatuit, circaq; ſocij aderāt cōgregati, quos
omneis dea eſt adhortata. Hæc illa cum egiſſet, tū ad
domum properat Vlyſſis, ubi procis ſinē bibendi po-
ſuit: dulcē deinde ſomnū iniecit, quo iam grauatis po-
cula ē manibus excidebāt. Itaq; nō diu morati, domū
quiſq; per urbem repetit, cubitumq; ſe recepit. Eadē
inſuper Mentori aſimilata, Telemachū ex adibus re-
gijs ad ſe cōpellat: Telemache, inquit, iā ſocij nauales
remos accincti, uti ſoluas expectant. Itaq; iam eamus,
ne mora diu ſimus itineri. Sic ait. ſtatimq; prima nū
ingreſſa eſt, ille ſubſequitur. Vbi uero ad mare perue-
nerūt, ſocios præſtolātes offenderunt, quibus Telema-
chus ait: Venite fidiſſimi, cibaria neceſſariaq; nauī im-
ponamus, iā domi cōgregata ſunt omnia. Mater enim
mea, ceteraq; famulæ hæc ignorāt præter unā. Sic di-
cens præit, illi ſubſequūtur: cunctaq; ſimul ferentes,
ut erat iuſſum, nauī impoſuere. Poſt hæc Telemachus
ratē conſcendit. Minerva deinde clauū tenens, in pup-

Telema-
ch^o ſocijs.

pi sedet, illeq; itē iuxtā. ambo autē orā soluerunt. Postremo reliqui trāstris ordine cōsederunt, quibus dea zephyrū prosperū quidē flatum immisit. Telemachus uero socios arma expedire iussit. illi obtēperantes statim malū abiegnū media in naui erigētes statuere, inferiusq; basim rudentibus alligauere. Vela deinde albatractis rudētibus pādunt, turgent media flatibus. fluctus circa carinā euntem obmurmurāt, quae uia feliciter secans, percurrit undas. Armis demū naui alligatis, crateras statuūt & uina coronāt, libantq; dijs immortalibus, ac primum Mineruae. Nocte igitur tota usq; ad aurorā in itinere fuerunt.

Nestor.

ARGVMENTVM LIBRI III.

Telemachum unā cum Minerua ueniētem Nestor excepit hospitio, quibus ea quae Græcis euenerunt ē Troiā sedentibus enarrat. percōransq; de procijs, & audiens Minervā esse absente, ei sacrificat. Telemachus uero aurum accipiens, unā cum Pisistrato illius filio Spartam contendit. Nocte autē supueniente, apud Dioclē Pheris dinertūt.

ODYSSEAE

LIBER III.

SOL MARIS interea exurgit pulcherrimus undis,
 Calicolis terrasq; iubar laturus in omneis.
 Pars Pylon accedūt, præclarā Nestoris urbē,
 Pars tibi nigrantes maſtant Neptune iuuenços.

Ac-

ODYSSEAE

Accincti, statuuntq; nouem per littora sedes
 Cuilibet, & totidem tauros posuere sacranter.
 Ac quinquageni residebant ordine nautae.
 Viscera mox pandunt, Neptuno cetera torrent.
 Ast alij rectà ducunt ad littora nauem,
 Vela legunt, dulci demum potiuntur arena.
 Telemachus mox descendit, cui diua Minerva
 Dux erat, ac illum sic est affata uerentem:

**Minerva
Telemache.**

Telemache, non opus uerecundia uel tantulū: Hae enim de causa pontum nauigasti, ut de patre ubi terrarū sit, aut quod fatum sit sortitus percōteris. Nunc age rectà ad Nestorē contende, ut si quod in senis pectore consiliū latet, illū obsecra ut uera referat. à mē-

Telemachus Minerva.

dacio profecto procul est, cū magnopere sapiat. Cui ille: Mentor, inquit, quonā modo ipsum percontabor? nondum in uerbis cultus, aut in dicendo exercitatus. Pudor praeterea hominē iuuenē senem interrogare. At illa: Telemache, inquit, alia quidem in pectore tibi mens, alia uero tibi deus suggeret ac monstrabit. Nō enim te ut frustra dijsq; inuitis, natū ac nutritū existimo. Sic dicens, prima uiā arripuit, ille subsequitur. Ad hominū tandē Pyliorum frequentiam sedesq; perueniūt. Hic Nestor cū alijs confidebat. Circa uero socij cōuiuium parantes carnes assabant. Alij uerubus tremencia figūt. Qui cum primū aduenas cōspexere, confertim omnes obuiam procedentes, dextris consalutauere, deinde sedere iusserūt. Primus Pisistratus ac

**Receptum
tur hospitio.**

cedens, amborum manum prehēdit, mensęq; iuxta adhibuit, ac in mollibus puluillis supra maris arenas inter Thrasy medē patrūū, patrēmq; Nestorē locauit, partesq; uiscerum apposuit, uinū pręterea in aurea patera fudit. Deinde uerēs Mineruam multis alloquitur: Liba hospes regi Neptuno, quo iuuante hic ueniētes in has epulas incidistis. At postq; libaueris ac noueris uti fas est, da huic item alteri paterā pariter ut bibat. Nam et hunc puto deos oportere orare, cū oēs homines dijs indigeant. Verum quod iunior sit & mihi coęuus, tibi primum aureū poculum dabo. Sic ait, ac manibus pateram uini dulcis prębuit. At Minerua ex hominis equitate ac sapiētia gaudebat, quod ei primū pateram dedisset, statimq; Neptunū orauit: Audi Neptune, inquit, nobis uolentibus sis propitius, & quę peto perfice. Nestori primū ac filijs gloriā tribue, deinde alijs Pylijs omnibus inclytę hecatōbe pręmiū gratum. Da deniq; Telemacho mihiq; ea exequi, quorū gratia huc applicuimus. Vbi autē hęc orauit, ac cūcta ex ordine perfecit, Telemacho paterā ut ipse similiter oraret, prębuit. At illi quos supra memoraui circa Nestorem esse, postq; carnes assauere ac exigue eripuerē, in partes diuiserunt, postremo comederūt. Postq; uero potus cibiq; compressa libido, Nestor sic coepit: Nunc demum pulchrius hospites percontari quinam sint, quando ex cibo sunt exhilarati. Ho-

Pisistrati
erga peregrinos
humanitas.

Nestor ad
uenis.

ODYSSEAE

Ob usum aliquē, uel potius frustra errātes, ueluti pro-
dones per mare currentes, mortis periculū aduenies,
ut alijs incommodum ferant? Cui Telemachus sapiens
fidēsq; animi (nam Minerva ei audaciā dederat, ut de
absente patre prompte interrogaret) sic respondit: O
Nestor, ingens Achaeorum gloria, rogas unde sumus?
 Ego uero dicā: nos ex Ithaca huc naui aducti sumus.
 causa est nequaquā publica, sed priuata. patris mei Vlyss
 sis famā uenio sciscitatum sicubi audiuerō: quē quan
 doq; dicunt tecum petentem Troianorum urbem ex
 pugnassee. Alios quidem omneis quot cum illis pugna
 uere, qua in parte quilibet perierit, audiuius: illius
 tantū fatum inauditum ac indeprehensum Iupiter esse
 uoluit. Nullus enim manifestō dicere potuit, ubi gen
 tium extinctus fuerit, siue in terra ab hominibus ini
 quis depressus, siue in mari inter fluctus Amphitrites.
 Huius igitur rei gratia tua nunc genua peto, si uolue
 ris, illius fatū miserabile referas, sicubi tuis oculis ui
 deris, seu ex aliquo errante forte quicquid de illo, quem
 profecto miserū genuit mater, audiueris. Ne, quaeso,
 me uerere mortū reddere, aut mei misericordia desi
 ste: sed ero dic ordine, sicubi uideris, si meus unquā pa
 ter Vlysses uerbo tibi uel opera gratus fuit in populo
 Troiano, ubi multa simul passi estis incōmoda. Horū
 igitur nūc reminiscere, ueraq; mihi fare. Huic cōtrā
Nestor Te
lemacho. Nestor: Onate, inquit, postquā laborū meministi, quos
 Achai apud Troiā uiribus exerciti tolerauimus, si q
 dem

dem omnia narrauero quæ in nauibus errantes circa
 prædâ, ubi Achilles dux erat, uel quâta circa ædes Pri
 ami pugnâdo gessimus, ubi tot fortes ceciderunt, ubi
 item Ajax fortissimus iacuit, ubi Achilles, ubi Patro
 clus, ubi deniq; meus filius charissimus Antilochus in
 pugna simili et cursu præstâtissimus, ac alia quidē mul
 ta in his passi sumus, quis oîa sermōe prosequeretur?
 Nō profecto, si annis quinq; sex ue dicēdo perseuera
 res, nunq̃ quot mala sunt passi Achæi, referre poteris,
 uerū tristitia prius affectus, in tuâ patriâ reuertaris.
 Annis nouē circa Troiā omnibus insistendo dolis ma
 la struximus, uix tandem Iupiter finem dedit. Nullus
 hic ingenio consiliō ue Vlyssi æquiparari ualuit, quod
 dolis oîbus ceteros antecelleret ille pater tuus, si ue
 rē illius es proles. nā similitudinē eius quandā præ te
 ferre uideris ex ipso ornatu decorēq; uerborū. Nul
 lum enim diceres iuniore tã apto decoroq; loqui ser
 mone. Hic igitur ego & Vlysses dū simul eramus, nun
 quā in cōcionibus aut cōsilijs diuisi animo aut senten
 tia fuimus: sed unam ambo mentem retinētes, Argæis
 in mediū quod optimum factu esset, cōsulebamus. At
 postq̃ Priami ciuitatem expugnauius, nauesq; con
 scendimus, deus Achæos dispersit. Tūc Iupiter animo
 perniciosum ipsis reditū excogitauit, quod minime su
 piētes, minimeq; iusti essent oēs. quamobrem multi ex
 ipsis exitu malo perierūt ob Palladis iram, quæ inter
 Aridas fratres discordiā posuit. Ex quo illi in collo
 quiū

De Græco
 rum dissi
 dio.

Dikors
naviga-
tio Gra-
corum.

quum omneis cōuocârunt Achæos, sole iam occidēte,
non quidē ordine nam & uino grauari de rebus con-
sultaturi uenerunt, quarum gratia cōgregati erant,
hic Menelaus in primis iubet omnes per latum mare
reditū spectare, ac domus reminisci. at Agamemnoni
nequaquā sententia placuit. Cupiebat enim populū reti-
nere, ac sacras facere hecatōbas, ut Mineruæ irā pla-
caret: stultus, qui nō uidebat id non posse persuadere.
Nō enim deorum immortalium mens aut cōsiliū fa-
cile mutatur. Dū igitur duris inter se fratres uerbis
contēdunt, Achæi uoce frementes magna, simulq; dis-
cordes, bisariā sententijs diuisi sunt. Nocte quidem ea
dormiuimus, dura mētibus inter nos uoluentes. Iupi-
ter insuper incōmodum parabat. Mane quidē naues
in mare traximus, bonaq; ac mulieres imposuimus.
Pars nostrū dimidia, sese cōtinentes cum Agamemno
ne remāserunt. pars altera per pontū dei munere quā
etū uelociter adnauigātes, peruenimus in Tenedum,
ubi sacra dijs fecimus, domū redeuntēs. Iupiter autē
animo sauius reditū minime permittebat, qui secunda
rursus inter nos contentionē excitauit. nam qui cum
Ulyssē erāt, iterum nauem ascendentes, ad Agamēno-
nem retro redierunt. At ego cum uolētibus nauibus,
quæ me sequebantur, fugi, quod multa nouerim quæ
deus meditabatur. Fugit et strenuus Tydei filius Dio-
medes, socios insuper excitauit. Serò aut post nos ue-
nit Menelaus, in Lesbōq; longā adhortantes nauigati-
onē

onem inuenit, ut uel infra Chium ad insulā Psyrīam si-
nistrorsus, uel supra Chiū iuxta Mimāta tēderemus.
Oraimus autem deum, uti signum portentū me ostē-
deret, quā potissimum ingrederemur: at ille nobis mōs-
trauit, iussitq; mediū secare pelagus in Euboēam, ut
incōmodum uelociter uitaremus. Cœpit autem stridu-
lus flare uentus, ex quo celeriter piscosum diuissimus
ponum, atq; in Geræstum nocte applicuimus. Neptu-
no quoq; taurorum crura multa obtulimus, magnum
mensi pelagus. Quartus erat dies, quando apud Ar-
gos socij Diomedis naues firmauere. At ego Pylū te-
nui: nec unquā secūdus desit uentus, ex quo illū deus
excitare cœpit. Postq̃ uero in patriam inscius inaudi-
tusq; perueni nate charissime, qui ex Achæis seruati
sunt, quique perierint, non satis noui: quæcunq; aut in
nostris residēs edibus audiui, quantū fas est docere,
nō te celabo. Myrmidonas namq; dicūt omnino incolu-
mes peruenisse, quos Achillis præclarus filius duxit. In-
columē itē Philocteten Pœantis nobilē filiū: oēs deni-
q; socios Idomeneus in Cretā reduxit, qui ex bello su-
gerunt: nec ullus per ponti tempestatem desideratus.
Atrides quoq; ipsi audijstis separati ab alijs existētes
quō peruenit. Et quō Aegisthus ei necem intulit ama-
ram. Verum pulchre pœnas repetijt, cum filium opti-
mum reliquerit, qui parentē ulciscēs, interfectore dolo-
rum trucidauit. Sed Et tu nate charissime (gaudeo
namq; te Et magnū Et decorum) fortis esto, ut te nepo-

Græci q̃
incolumē
reducerēt.

Telemachus Nestor.

tum aliquis commendet. Ad hæc Telemachus inquit,
O Nestor ingens Achaorum gloria, pulchre quidem
ille patrem est ultus, unde Achai decus illi & honorẽ
maximum ferent, famamq; ac præconium posteris tra-
dent. Vtinam mihi dii uires eas præberent, ut possim
detestandam procorum audaciã plectere: qui mihi in-
sultantes, indigna continuo perpetrant facinora. Ve-
rũ nõdum mihi patri ue meo dii opes tales abstulerũt,

Nestor Telemacho.

nunc tamẽ tolerare opus. Cui Nestor: Dilecte, inquit,
quando hæc memorasti, ferũt matris tuæ gratia mul-
tos in ædibus tuis procos te inuito esse, malaq; multa
irrogare. Dic, quæso, an uolũtarius uinceris, an te ci-
ues odio persequuntur in populo dei uaticiniũ sequõ-
tes? q̃s nouit si uel solus uiribus fretus eos ille reuer-
tens punit, an omnes simul Achai? Si enim te Miner-
ua curabit, procul dubio & Vlyssis curã geret in po-
pulo Troiano, ubi multa simul passi sumus. Non enim
adhuc uidi deos ita quenquam curantes, ut Minerva
Vlyssi manifeste astitit: quãobrem si te pariter amare

Telemachus.

uelit, & curã animo tui geret, unde facile aliquis illo-
rũ nuptiarũ obliuiscetur. Cui Telemachus: Nondũ se-
nex ait, hoc perfici potest: rẽ profecto ualde magnã
miramq; dicis, nec mihi sperãti ullo modo successurã,

Minerva.

uel si dii ipsi uoluerint. Ad hæc Minerva: Quod inqt,
ex ore tibi uerbũ excidit? facile deus uolens uel pro-
cul hominem seruabit. Malim ego labores passus mul-
tos in patriam tandem incolumem reuerti, quã facili-

**Volente deo, nihil
ẽ, difficile**

te domum contingentem perire, ut Agememnon dolo uxoris & Aegisthi perijt. Sed profecto fatale exitium nec ipsi homini, quanquam charissimo, uolent auferre: quādo sua Parca mortis inimicæ iubet. At Telemachus: Mentor, inquit, nondum hæc memoremus, quamuis pia sit cura, nam illi non satis adhuc exploratus reditus: quin potius dii mortem ei ac fatum excogitasse uidentur. Nunc aliud uolo Nestorem interrogare, quod is et iustitia et ingenio ceteris præstet. Tribus enim hominum generationibus imperasse dicunt, ex quo mihi cum immortalibus loqui considerata res; placet. O Nestor, dic queso uerū, quomodo Agamemnon perijt? ubi nā Menelaus erat? quod ei fati dolo intulit Aegisthus, quum lōge uiribus fortiolem interfecisset? an non Argis erat, sed alibi inter homines errabat, quod sic illum audacter sit aggressus? His Nestor respōdens: Tibinate, inquit, cūcta uera loquar. hoc enim existimo quod et profecto accidisset, si uiuentem Aegisthū in ædibus Menelaus ex Troia reuertēs offendisset, nō profecto moriētem sparsa supra humo circūfudisset, sed in campo iacentem procul Argis canes auesq; discerpissent: nec ulla Achæarum fleuisset, quā factū maxime detestata sint. Nos enim apud Troiam eramus multa obeuntes certamina. Ille nero qui et in penitior Argo sese continebat, multis Agamemnonis uxorem delinire cupiens. At dia Clytemnestra prius mente utens, bonā rem probrosam detesta-

Telemachus Nestor

Phrontis
nacleri
obitus.

batur, abnuebatq; quod iuxta præceptor & philosophus adesset, cui Atrides Troiam petens ad uxorem seruandā multa mādauerat. Verum quando deorum fatum eam uicit, tunc præceptorem in desertam mit- tens insulam, auius cibum rapinamq; reliquit. Hanc demum uoluntariam Aegisthus in domū traduxit su- am, multa animalium crura sacrificijs assari apud al- taria, multas item statuas, simulacra & aurū suspen- dit, ut magni uoti cōpos quod nunq̃ sperauit. Nos au- tem ex Troia reuertebamur ego & Atrides, eadem & amica inter nos sentientes. At quum in Sunium sa- crum Atheniensium promontorium peruenimus, hic Apollo Menelai gubernatorem suis uelocibus sagit- tis peremit, clauum currentis carinae in manu tenen- tem Phrontem Onetoris filium: qui in regenda navi, cum procella irrueret, cūctis præcellebat hominibus. Atrides autem quanquā iter accelerans, hic aliquan- diu substitit, ut socio sepulchrū iusta q; faceret. At ubi ille per pontum nauibus pergens. Maliensium promō- torio allisit, tunc Iupiter horrendum iter excogitās, uentorum stridentium flatus excitauit, qui resonātes fluctus instar montium in sublime tulerūt. Hinc ille se eās iter, naues Crete propinquas reddidit. Prominet autem in ponto in extrema Gortynos urbis parte sa- xum altissimum, hic notus ingentem undam in laeuum promontoriij cacumen usq; Phæstum impulit. Huc igi- tur uir i uenere, ac de industria periculum uitauere:

ues uero usq; in specus fluctus cōpulere. Quinas tantum ex illis uentus undaq; in Aegyptū dispulit. Atrides autem dum hic multum auri & ad uictū necessariorum cogens, ad alienas discurrit gentes, iterū Aegisthus domi indignum facinus perpetravit: Agamemnonem trucidando, populū perdomuit. Annis septē Mycenis imperauit. Octauo autem (malū quidem) Orestes Athenis proficiscens, patrem quidem Aegisthum occidendo ulsciscitur: pro cuius simulq; matris sepulchro Argeis conuiuium fecit. Eadem fermē die Menelaus superuenit, secum multas nauibus, quantas capere potuere, ferēs opes. At tu fili ne, quæso, procul à domo aberres bona relinquēs, uirosq; tuis in edibus adeo iniquos, ut tuam edant substantiam, tuq; iter nihilominus mane suscipias. Sed hortor iubeoq; ad Menelaum eas, qui nuper peregre redijt ex alienis gentibus, unde nunq̃ animo redire speret, si quis eò per pelagi immensi procellā feratur, quod nec item aues anno toto uolando metirentur. Verum in nunc naui cum tua tuisq; socijs. Si autem uis per terram, adsunt tibi et bijuges et equi, meiq; simul filij, qui tibi in Lacedæmonia urbē duces erūt, ubi Menelaus habitat: oraq; illū ut uerū tibi dicat. mendaciū cauebit, quod sit longe prudentissimus. Sic ait. Sol in terra umbras ingredit̃ occidit. deinceps Minerva sic ait: O senex, profecto hæc omnia probe locutus es, nūc quod est reliquū, linguas incidite, uinū fundite, ut Neptuno alijsq; dijs

Agamemnonis interitus.

Orestes patrem ulsciscitur.

Minerva Nestorib.

libantes de somno cogitemus, cuius iam hora. nā lux
 abiit, obscura nox uenit, nec decet in deorum conui-
 uium properare, sed abire. Illi uero sic dea mādanti
 auscultauere, protinusq; dant manibus famuli lym-
 pham, craterasq; uino coronantes omnibus præbent,
 a pateris incipientes, linguas igni torrent, surgētesq;
 degustāt. Vbi uero libârunt, potâruntq; quantum cu-
 piit animus, tūc Minerva & Telemachus ambo ad na-
 uem redire cubitum statuebant. Verū illos Nestor cō-
 tinuit, uerbisq; castigans, Iupiter, inquit, dij q; reliqui
 hoc nō faxint, ut uos ad nauem reuertatis, a me disce-
 dētes tanq̃ paupere omnino, & cui nec lenæ neq; stra-
 gula sint, aut ulla penitus facultas hospites molliter le-
 sto excipiendi. Apud me uero & lenæ sunt & stragu-
 la pulcherrima. Nunq̃ igitur me uiuo Vlyssis filius in
 nauis sentina dormitū ibit. Nā domi meæ pueri sunt
 relictī, qui hospites ad meas ædeis diuertētes excipien-
 di curā habeant. Cui Minerva: Probē quidē ō senex,
 inquit, locutus es. Te nanq; Telemachū in primis ad-
 hortari oportet: nam lōge sic melius. Is enim nunc te
 sequitur, ut in tuis ædibus cubet. Ego uero ad naues
 ibo ut socios adborter, ac singula narrē. solus enim se-
 nior inter eos existo: ceteri Telemacho coæui iuue-
 nes me ob amorem sponte sequuntur. Itaq; ibi ego in
 nauī dormiā. Quum primū uero illuxerit, ad Cauco-
 nas magnanimos tendā, ubi mihi pecunia debetur nō
 quidē noua neq; pauca. Tu autem ubi domum abieris

tuam, cum Telemacho currumq; filiumq; tuum, equos
 quoq; cursu leuissimos & robore probatos Spartam
 mitte. Minerva sic locuta, statim abiit fulicæ similis,
 ex quo stupor omneis inuasit: admiratus & senex, Te-
 lemachumq; manutrahens sic alloquitur: O nate, non
 te iam puto ignobilem, neq; sine præsidio esse, quando
 te iuuenem dii duces comitantur. Non enim alius deo-
 rum, quàm Minerva tritogenia hæc fermè est, quæ
 patrem optimum apud Argos ueneratur. Sed o regi-
 na præsens mihi sis, dàque decus & gloriam mihi in
 primis ipsi, deinde filijs ac pudicæ uxori. Tibi nan-
 que iuuenecam indomitam lata fronte, quàmue nullus
 adhuc iugo subiecit, cornibus auratis, mactabo. Sic
 ait implorans. Hunc audiit Minerva. Nestor deinde
 filios & generos secum ducens, eadeis spatiosas petit:
 quò postquam peruenerunt, deinceps ordine in sedi-
 bus ac thoris constiterunt. His igitur ille craterem
 uini dulcis præbet, quod anno undecimo proma rele-
 uit, ac pleno dolio soluit. Hunc itaque offerens, mul-
 ta Minervæ uouit. Vbi uero libârunt biberuntque
 quantum iussit animus, reliqua inferior turba domû
 quisque rediit. Telemachum uero Nestor in lectos
 pulchre distinctos & affabre laboratos cubitû sub
 porticu duxit: iuxta uero Pisistratum uirorû præ-
 stantissimum, qui minor inter filios domierat. Ipse
 uero in domus altæ penetralibus dormiit, cui re-
 gina uxor lectum cubileque porrexit. Aurora uero

Disparet
Minerua.

Nestor
Telema-
chu.

Iteur cubi-
tum.

ODYSSEAE

**Nestoris
filii, pa-
tris iussu
Minervae
sacra ap-
parant.**

apparente, Nestor è stratis surgit, ac ueniens supra
lapides quadratos sedit: hi ante altas iacebāt portas,
albi quidē ac claro uibrantes liquore, supra quos pri-
us Neleus heros fortissimus sedit: postquā uero à Par-
ca domitus, ad inferos descendit, Nestor sceptrate-
nens, rursus consedit: circa uero filij congregati as-
stant, è thalamis prodeūtes, Echephron, Stratius, Per-
seus, Aretus ac Thrasymedes: quos inter Pisistratus
sextus heros uenit. Hi igitur Telemachum ducebāt,
quibus Nestor sic ait: Filij charissimi, maturate meum
implere desiderium, ut quāprimum ante omneis de-
os Minervam placeamus, quae ad meum festum conuiui-
um manifeste uenit. Sed & aliquis in agrum eat ē ue-
stigio nunciatum bubulco, ut huc bouem ducat: alter
Telemachi socios omneis uocatum ad nauem tendat,
linguatq; solos duos. Alius item Laërceam aurificem
huc uenire iubeat, ut bouis cornua in auret. Atq; quo-
que frequentes dicite intus ancillis, ut in magnificis
edibus cōuiuium parent, sedes ligna, aquam denique
lucidam ferāt. Sic ait. illi iussa faciunt. Bos subito ex
agro uenit, ueniuntq; Telemachi socij ex nauī: uenit
demū aurifex, arma manibus fabrilis artis ministra-
tēnes, incudem, malleum, forfices, quibus aurum indu-
xerunt. uenit & Minerva uota exaudiens. Nestor ue-
ro aurum praeiuit, deinde cornibus faber induxit, ut
dea simulacrum hoc uidens, gratum haberet. Bouem
cornibus ducunt Stratius & Echephron. Vas lauan-
dis

dis manibus in pulchro lebete Aretus è thalamo ferens, jumpsit: alia famula molas è canistro, securim uero Thrasymedes acutam in manu tenens, bouem percussit. Perseus aut uas ad sanguinem excipiendum habebat. Nestor uero peluim & molas administrabat, multaq; Minervam orabat, primitias tribuens, capitis crines igni iniiciens. At postquam orauit & molas iecerunt, statim Thrasymedes iuxta stans, securim impulit, uenasq; cervicis boui incidit: uiribus ille statim defecit. Nestoris autem filie nurusq; & uxor pudica Eurydice, maior natu filiarum Clymeni, ululauerunt. Ille deinde bouem ex humo corripientes, tenere, Pisistratus continuo iugulauit, unde largus & nigras effluxit sanguis. ossa demum anima destituit. Post hæc cum in partes diuidunt, operiuntq; nidore, duplicata ac cruda igni imponentes. senex sub lignis torrebatur, deinde uinum libant. Iuuenes autem circa astantes, iuncta manibus tenebāt. Postquā uero cocta sunt, & uiscera effusa, in partes diuidunt: alia quoque uerubus figunt, assantq; igni, ueru in manibus tenentes. Tunc Telemachum lauit pulchra Polycasta, ultima natarum Nestoris. Postquam autem cum lauerunt, oleoq; unxerunt, tunicā ei ac pallium iniiciunt. Surgens postea è lauacro dijs similis, iuxta Nestorem cōsedit. Carnium igitur superioribus assatis, accumbunt: ministri uinum in pateris fundebant. Vbi uero edendi atque bibendi cupido compressa est, Nestor inter ali-

ODYSSEAE

Telemachus proficitur ad Menelaum.

os: Nati, inquit, mei, ite, crinitos equos curribus iungite, atque huc Telemacho adducite ut iter peragat. Illi subito obtemperantes, equos è uestigio celeres curribus iungunt. Mulier proma panem uinumq; prompsit, obsonia item qualibus reges uesci solent. Inde Telemachus bijuges ascendit: iuxta Pisistratus cum eo currum manu regens, flagello equos impulit. Illi uoluntarij citiq; uiam uolauere. Linquuntq; Pylum oppidum amœnum; equiq; totam diem iugum ferentes, agitati sunt. Iamq; sol occidit, uiae tenebris opplentur. Phæras uenerunt, Dioclis domum Ortilochi filij, quem Alpheus genuit. Hic demum nocte dormierunt. Telemachus autem hic onera posuit. Vbi uero illuxit, equos rursus curribus iungunt, rursusq; conscendunt, flagello compellunt. Illi alacres ire pergunt, in campumq; ruunt frugiferum. Itinere propè absoluto, sol occidit rursus: uias occuparunt tenebrae.

ARGUMENTVM LIBRI III.

¶ Telemachus apud Menelaum una cum Pisistrato diuertens, refert ea quae apud Ithacam à procis gesta sunt. Menelaus uero illum de Graecorum reditu docet. De Protei uaticinio ite, per quod Agamemnonis mortem nouit. & quemadmodum Ulysses apud Calypso existeret. Procorum praeterea consilium fit de Telemacho è medio tollendo. Minerva quoque assumilata formam Iphthimæ sororis Penelopes, ipsam Penelopem de filij peregrinatione sollicitam in somnis docet.

ODYS

ODYSSÆAE²¹

LIBER III.

HI tandem piscesam incuruāq; Lacedæmoniam contigerunt, ac apud domū illustri Menelai diuerterunt. Quem cōuiuium nuptiarū nati ac natæ multis annis celebrātem offendant. Natam Achillis filio mittebat, ut apud Troiam simul olim conuenerant, quod dii coniugium fecere. Hāc itaq; cum equis & curribus ad Myrmidonum urbē, ubi ille regnabat, mittebat. Filius autem ē Sparta Alektoris filiā duxit. Is enim Megapēthes fortissimus erat, ultimus ei ex serua natus, cū Helena dii partū nō dedissent post Hermionen, quā ab initio suscepit, formæ Veneri parē. Igitur in amplis ædibus uicini & coeui Menelai lætātes epulabātur, inter quos diuinus cātor lyrā pulsabat. Diui uero in medio ipsorum cantando saltabant. At Telemachus simulq; Pistratus in ædiū uestibulo unā cum equis stabant: quos ubi Eteoneus Menelai sedulus seruus, proceden: uidit, statim regi nunciare properat. Quidam hic hospites, inquit, o Menelae uiri duo adsunt, ē genere uti uidentur, Iouis maximi. Dic igitur nobis, eis ueloces saluamus equos, uel aliō mittamus ire quō uolent. Excipiens Menelaus eum uerbis increpuit: Non adhuc puer fuisti bone Eteonee, uerum nunc incipis puerilia loquens. nos enim huc uenimus per multa hospitia, multaq; absumpsimus aliena edendo. atq; utinā Iupiter la-

Iubet Menelaus aduenas hospitio suscipi.

ODYSSEAE

borum finem fecerit. Sed iam equos boſſitum ſolue, ac
 ipſi ante oīa cura diſciombāt. Sic ait. ac ſimul ex edi-
 bus prodiit alioſq; miniſtros qui ſequerentur, vocat.
 Hi equorū ſpumantia colla ſoluerunt, deinde eos equi
 nis capiſtris iūxit. Zeas præbuit cū albo ſimul ordeo
 mixtas. Currus uero poſt muros prime domus per-
 tis locauerunt. Ipſos deniq; in domum illuſtrem intro-
 duxerunt, qui uidentes admirabantur ſumptus regi-
 os ac ſplendorem. Erat enim par ſolis aut lune fulgo-
 ri rutilās ipſius Menelai domus. Poſtq; uero oculis ui-
 dendo exatiati ac letati ſunt, ad nobile lauacrum ire
 pergunt lauandi gratia: quos ubi famule lauerūt, ole-
 oq; unxerunt, lenis accōmodis ac tunicis operiūt,
 thorisq; iuxta Menelaum ſedere iuſſerunt. Miniſtra
 deinde gutturnium cum aureo opiſtodoxo ſupra ar-
 genteum lebetem ad lauandas attulit manus, iuxtaq;
 menſam elegantem parauit, panem proma pudica fe-
 rens appoſuit, epulas deinde plures addidit aſſistenti-
 bus gratificās. Chironomon uero manu ſuſpenſa car-
 nis omnis generis, reſepſitoria ſimul et aurea pocula
 poſuit. Hos itaq; ambos ſic Menelaus demōſtrās, ait:
 Sumite cibum, gaudete, uos deinde ſaturatos interro-
 gabimus q; homines eſtis. non enim ignobiles aut igna-
 ui tales producerent uiros. His dictis, bouis humeros
 pingues aſſatos, q; ei honoris gratia appoſiti fuerant,
 ſumens in manibus, ante illos poſuit, ipſi uero parati
 manus extenderunt. Poſtq; potandi et edendi cōpreſ-

sa libido, Telemachus Nestoris filium propè ad aurē accedens, ne audirent alij, sic alloquitur: Contemplant Pisistrate mi iucundissime æris fulgorem, ac ædeis auro, electo, argento, & ebore coruscantes: talem lo uis puta intus aulam. quot immensa mirandæ uideñtes retinent? Sic igitur loquentē Menelaus intellexit: eosq; uocās, sic affatur: Nate charissime, cū Ioue quidē nemo certauerit. Eius nanq; & domus & opes immortales existunt. sed mihi mortalium nemo deinceps certauerit: quippe qui multa passus, multaq; pererrans nauibus tuli, & anno demum octauo redij, Cyprum, Phœniciam, Aegyptios peragrans, ad Aethiopas & Sidonios & Erembos & Libyam perueni, ubi agni subito cornibus uestiti existūt, oues ter in anno toto pariūt. Hic neq; rex, neq; pastor caseo carnēue aut dulci carent lacte: uerum toto abundant anno, donec ex illa regione multam cogēs abstuli gazam: fratrem interim alius mihi clām ex improviso dire uxoris insidijs interfecit. Quā igitur nō letus hæc possideo: & hæc quidem uos à patribus, si qui extant, audire potestis, quemadmodum multa sum passus, et domum frequentem multisq; ac pulcherrimis rebus refertam perdididi: quorum utinam tertiam partem nunc habens habitarem, & homines salui essent qui apud Troiam procul ab Argis perierunt. Attanē cunctos ego plorans querēnsue, sepe in edibus nostris consideo, quādoq; mentē querelis oblecto, quādoq; quiesco.

Telemachus Pisistrato.

Brē

ODYSSEAE

Brevis est enim acerbi luctus satietas. Sed quanq̃ oīs
desidero, nullus tamē me magis angit q̃ unius fatum,
qui somnū cibumq̃ mihi eripit recordāri: quoniā nul-
lus Achaeorum ita est afflictus aut dira passus ut Vly-
sses. unde ipsi gloria perpetua mihi angustia immorta-
lis est futura: illius inquā me dolor sollicitat, quod diu
uideā absentē, nec sciamus uiuāt ne an interierit. Flēt
itē illū & Laërtes senex, & frugi Penelope, & Tele-
machus, quē natu parū in domo reliquit. Sic ait. At
Telemacho patris memoria lachrymas excitauit: ita
q̃ ora in terrā flectens, lenā purpureā ob oculos utra-
q̃ manu opposuit: quod Menelaus animaduertēs, ani-
mo uoluebat, an patris illum sineret sponte reminisci,
an uero ipse potius interrogaret, singulaq̃ loqueretur.
Dū hēc animo agigaret, Helena interim ex thalamo
odorato sublimiq̃ prodiit, Dianæ aureis ornate
sagittis similis. cui Adraسته thorum pulchre laboratū
apposuit, Alcippe tapetū molli uellere tulit, Phyllo ar-
genteum calathum, quem ei donauit Alcādre Polybi
uxor, qui Thebis Aegyptijs habitabat, multasq̃ do-
mi opes possidebat. is Menelao duo argētea labra, du-
os tripodes, & decem auri talenta dedit. Sed & pre-
ter hēc eius uxori Helenæ pulcherrimæ dedit aureū
colum, & rotundū argēteumq̃ calathum, cum quē ei
Phylo attulerat, cuius labra auro distincta erant. in
hoc filum erat elaboratum. Colus item uiolaceam ba-
bēs lanam, iacebat. Sedit igitur in thoro, sub pedibus
scā

Helena
ornatus.

Helena
cū Mene-
lao de ad.

uenis fa-
bulatur.

scabellum habens. deinde uirū percontari singula cœ-
pit: Scimus Menelae, qui uirorum hi se gloriantur es-
se, qui nostram petierunt domum. mentior ne an uera
loquor? dicat tamen animus: nunquam enim simili ui-
di forma neque uirum, neque forminam, tantaq; uenit
state. quàm mihi uidetur similis Telemacho Vlyssis fi-
lio, quem paruum ille domi reliquit, quando mea cau-
sa Achæi Troiam petierunt, bellum audacissimum ge-
sturi. Cui Menelaus sic inquit: Et ego coniunx, uti tu
existimas, puto. illius enim sic pedes, manus, oculorum
aculei, capitis uertex, denique crines erant. Quin ego
nunc in memoriâ illius ueniens, libenter commemora-
rem quot ille circa me dolores est passus: uerum huic
uideo lachrymas fluere, ac lenam ante oculos positâ.
sic ille. Pisistratus uero ad Menelaum uersus: Atride,
inquit, uera dicis. illius hic filius est. Verum sapit, ani-
môq; indignatur, si statim iactabundus coram te ueni-
at, cuius nos uoce tanquã dei lætamur. quin & me Ne-
stor pater comitē ducemq; itineris ei dedit. Cupit nã-
q; ille te rogare, si quid ipsum aut uerbo, aut opera
iuuare posses, cum magnopere domi ob patris absen-
tiam angatur, nec multos habeat adiutores: nec in po-
pulo facile reperiuntur qui hoc malum expellât. Ad
hec Menelaus: Me miserum, inquit, quàm mihi amici
filius nostram petijt domum. qui mea de causa tot præ-
lia laboresq; adiuit, & illum ante alios Argæos cupi-
am reuertētem. Nam si nos Iupiter ambo incolumes

Pisistratus
quinam
sunt edic-
tit.

Menelaus
dolet Vlyss
sem absen-
tem.

cum

ODYSSEAE

cū nauibus redire permisisset, ille cū filio oībusq; bonis ex Ithaca discedēs, apud Argos habitasset, urbēq; & domos exaedicasset, unam ex his quae circa sunt, & à me dominātur, sibi delicens. Hic igitur simul existentes, cōmixti essemus, quos concordēs gaudētesq; nihil unquā diremisset, prāterq; dies mortis extremae: sed haec inuidiam ipsi deo factura erant, qui illum solum miserim reditu priuauit. Sic ait. at cūctis luctus est exortus. Flebat Helena regina, flebāt Telemachus & Atrides. neq; Pisistratus siccis erat oculis: succurrebat ei Antilochi fratris mors, quem Aurorae filius Memnon illustis interfecit. Huius igitur reminiscēs, sic ait: Atride meus pater Nestor, cū de te domi mentio inter nos incidit, simulq; disseruimus, te prāter ceteros sapientem appellat, & nūc si quid reliqui est, indulge mihi. Non enim ego post epulas libenter lugere soleo. uerum nunc usq; ad auroram libenter fleuerim eum, qui fortiter occubuit.

Pisistrat⁹
Antilo-
chū luget

Haec tantum in luctu misere solamina genti,
Attondere comam, lachrymasq; ex ore ciere.

Etenim meus extinctus est frater Antilochus, nō quidē Achaeorū pessimus, quem tu facile uidere potuisti, ego uero minime: dicūt enim cū & armis & cursu & dextra praestitisse. Cui Menelaus: O dilecte, inq̃t, quādo tot dicis, quot uir sapiens uel maior natu diceret aut faceret: clarus enim ualdeq; notus filius eius ē patris, cui et nascenti & uxore ducenti Iupiter opes ac

pietiam dederit, sicuti nunc Nestori tribuit affatim
 cunctis diebus ipsum quidem molliter in edibus sene
 scere, filios item prudentes animo esse, ac in bello for
 tes. Verum nunc res praeiteritas flere desinamus: epu
 las deinceps spectemus, manibus aqua detur, inter me
 ac Telemachum sermo usq; ad auroram uersabitur.
 Dixit, et statim Aspalion sedulus Menelai minister dat
 manibus lymphā. At illi obsonijs paratis manus extē
 derunt. Helena uero cum alia nouerit, tum uino quod
 potabat, pharmacum iniecit, oīs irae dolorisq; obliui
 onem inducens: quod si quis in cibo sumpserit, eo die
 nunq̃ lachrymas fuderit, nō si mater ac pater ei interi
 erint, charumq; fratrem aut filium corā interfectos ui
 derit. Tale igitur pharmacum Helena Iouis filia bo
 num admodum & ad mentē consiliū ue faciens ha
 bebat, quod ei Polydamna uxor Thoni Aegyptia prae
 buit, cui multa huiusmodi terra ferax affert bona,
 partim mala. Medicus autē quilibet apud eos prae
 ter alios homines sciens reperitur, nam & de genere Pe
 onio dicuntur esse. Illa igitur postq̃ haec praebere ius
 sit, sic est locuta: Atride Menelae, uosq; bonorum ui
 rorum filij, Iupiter ipse deus interdum alijs bonum ac
 malum dat. potest nanq; omnia. Nepe uos paulo antē
 mœsti, nunc discumbite sedētes, uerbisq; simul mutuis
 gaudete. Ego interim quae cōgrua uidetur tantū refe
 ram, non omnia prosequar: neq; enim omnium Vlyss
 ſi certaminum facile recordor: sed hoc solum fecit

Pharmacum Hele
 nae discutiens tristi
 tiam.

Helena de
 Vlyssē &
 Ilii exci
 dio.

ac sustinuit uir fortis in populo Troiano, ubi Achæi multa passi estis, ipsum inquā populū diris uulneribus affligens. Nā ueste humeros lacera indutus, seruo similis, ac cuidam Derti, qui in Achæorū nauibus nullius erat conditionis, ignotus inter hostes discurrens, Troianorū ciuitatē euertit. Cumq; alij hallucinarentur, ego illū sola noui talē existentē, quanq̃ me ob astutiam uitabat. Nā & illū laui unxiq; oleo, deinde uestibus ornaui. Iurauiq; firmo iureiurando non illū Troianis me manifestaturā prius, quā ad naues ac tētoria rediret. Tunc itaq; mihi omnē Achæorū mentem cōsiliūq; aperuit. Multū igitur hostium ferro interficiens, uenit ad Argeos magno cū fastu. Hic enim cū Troianæ femine uehementer ulularent, meus gaudebat animus, quod in spem uenissem redeundi domū. In commodiq; præteriti memor suspirabam, quod mihi Venus intulit, quando illuc me à patria procul abduxit, charissimos à me separans, & filium & cōiugem, nullius indigentem, quod ad formā ingeniumq; pertineat. Cui Menelaus: Recte, inquit, o cōiunx hæc oīa dixisti. Multorum ego quidem & mentem et consiliū noui, sed nunquam oculis uidi meis qualis Vlysses est, qualeq; facinus gessit in equo Troiano, ubi Argeorū fortissimi omnes eramus, fatum Troianis ferentes.

**Helenam
equo iclu-
sos nomi-
natum uo-
casse.**

Tu uero illuc deinde uenisti. Nam deus qui gloriā Troianis cupiebat, eō te deduxit sequēte Deiphobo. ter namq; attrectans equum circumstisti: deinde uo-

cem assimilans uxorum omnium qui intus erant, nominatim Danaum fortissimos uocasti. Tunc ego et Diomedes & Vlysses in medio confidentes, te clamantem audiebamus. Itaque nos duo maxime excitati, egredi potius quam intus latere uolebamus, nisi Vlysses sic animatos omnino retinuisset. Hic igitur & reliqui omnes Achæi taciti quiescebant, Anticlus solus tibi respondere cupiebat: sed idem Vlysses manibus robustis ora compressit tantumque compressa retinuit, donec te Pallas inde abduxit. Ad hæc Telemachus: Atride, inquit, molestum sanè. Non enim etsi ei cor ferreum fuit, propterea quæ narrata sunt, durum tollunt exitium. Sed agedum duc nos in lectum, ut dulci quiescentes somno gaudeamus. His dictis, Helena statim famulis sub porticu cubile parare iussit, purpureumque supra stragulum poni, subtus uero tapeta lenasque molles sterni. Illæ celeriter obtemperantes, ex aula procedunt, faculas in manibus tenentes, lectumque deinde strauerunt. Hospites deduxit præco Telemachus & Pisistratum, qui in domus uestibulo dormierunt. At Menelaus in domus altæ penetralibus unam cum Helena coniuge cubauit. Ut primum uero illuxit, surgit è stratis Atrides, uestes induit, humero deinde accomodat ensen, pedibus uero calceos. Inde è thalamo deo similis prodicens, Telemachoque occurrès ait: Quæ te necessitas ò Telemache ad nos Laedæmoniam adduxit? publicâ ne an priuata? narra

Telemachus Menelao.

Itur cubitum.

Querit Menelaus.

causam
sectionis.

michi uerum. Huicille: Atride, inquit, ueni uestigatum,
si quam de meo patre forte famam audiueris, mihi re-
feras. Domus mea absumitur, percunt opera pingua
in agro, iniquorum hominū plena mihi domus, qui pro
timatris meae sunt intolerādo fastu, continuoq; oues
bouesq; maſtant: quapropter te supplex oro, uti de il-
lius exitu miserabili aliquid referas, sicubi aut oculis
uideris, aut ab aliquo acceperis de illo errante, quem
mater infelicē genuit. Nec propterea me uerere, aut
mei miserere, sed audacter narra quaeso: si unquam pa-
ter meus Vlyſſes tibi apud Troiā, ubi mala paſſi eſtis,
aut uerbo aut opera gratum aliquid fecit, huius nūc
reminiſcere. Ad haec Menelaus clamans: O rem pudē-
dam, inquit, ignari hoīes in lecto uiri fortissimi dor-
mire uolūt: quibus proſecto eueniet, quemadmodum
ceruae, in leonis audaciſſimi cubili nuper nato fortu-
reliſto, ipſa per ualles & nemorū reſſus paſtū abiit:
ſuperueniens deinde leo ac nidū repetens, & matri et
ſilijs exitium aſſert. Sic Vlyſſes illis fatum aſſeret in-
honeſtum. Utinā ō Iupiter pater, Minerua & Apol-
lo, talis ego nūc eſſē, qualis in Leſbo in palaeſtra certa-
mine Philomeliḃē uici. Hic grauiter cecidit, Achei ue-
ro omnes exultauere. Talis etiā Vlyſſes exiſtens cum
procis cōgrederetur, omnes proſecto breuiter et pe-
rituri eſſent, & amaras nuptias ſectaturi. Hae autē
quae rogas non ego proſecto aliter dicerem, aut decli-
nādo, aut te decipiēdo, quā ea quae olim ſenex mari-
nus

Menelai
nauiga-
tio.

nus uerus mihi dixit, quorum nihil omnino te celabo. me nāq; huc properare cupientē, dij in Aegypto retinere, quòd eis perfectas non fecerim hecatōbas. nos nanq; et mandatorum et religionis continuo reminisci uolunt. Insula enim in ponto contra Aegyptum est, quam Pharus appellant: tantum ab ea procul, quantum naus prospero impulsā uento uno die continget. Hic in parte portus adest accipiendis nauibus accommodus, unde nigram ē nauibus exhaurientes aquam in mare iaciūt. hic me diebus uiginti dij tenuere, quòd uenti prosperi, qui nauium per pontum ductores existunt, minime spirarent: et profecto cuncta uiatica, cibariaq; simul cum uiribus hominum absumpta essent, nisi dea quedam Itothea senis marini filia, me miserata respexisset. Hec primum animo commota, mihi soli pereunti separatim à socijs obuiam facta est, cum illi errantes circa insulam incuruis hamis expiscarentur, famis gratia uentrem consumentis. Hec itaque astans me iuxta, uocansq; ait: Stultus es hospes ualde, coactusne an sponte te negligis? quod in rebus duris uideris letari, et in insula retineri, neque finem aliquem scis inuenire, uires etiam et animus sociorum deficiunt. Huic ego respondi: Quaecunque dearum es, tibi dico, quòd non sponte retineor, sed in deos forsā peccaui: uerum dic quæso (nam dij cuncta sciunt) quis nam deorum meum impedit retinetq; iter, quo minus per mare redeam? Dixit. At illa: Vera tibi hospes in-

d iij quit

Idothea
Menelao.

quit, narrabo. Versatur hic senex quidam marinus,
 uerus, immortalis, Proteus Aegyptius, qui Neptuni
 subminister totius pelagi profunda cōspicit, quem me
 um esse dicunt patrem. Hunc tu si per insidias capere
 posses, tibi & uiam per mare reditumq; diceret. Pra
 terea si uelit, tibi domum longo duroq; itinere rede
 unt, quid in ea boni malī ue factum offenderis, facile
 enarrabit. Ego uero, inquam, ipse queso indica senis
 & recessum & insidias, ne me ille providens aut per
 noscens effugiat: durum profecto, ut deus à mortali
 superari possit. At illa: Vera, inquit, referam. Quādo
 sol medium cōscendit caelum, tunc senex ex undis pro
 dit, fluctibus opertus spirāte zephyro impulsis, ac ue
 niens in cauis cōditus speluncis dormitat. Circa quē
 phocæ breuib; pedibus pulchræ cōgregatae tetruq;
 profundi odorem spirantes, dormiunt. Huc ego te
 quamprimum illuxerit ducam, deinde dormiā. Tu ex
 socijs trēs tecum elige, fortissimos omnium qui apud
 naues sunt. Senis tibi horrenda cuncta narro. Phocas
 ante omnia recenset, atque in partem impellit aliam:
 ubi uero coegerit ac uiderit, ipse in medio tanquā pa
 stor inter greges ouium iacet: ubi uero dormientē uī
 debitis, tunc uos uī uirib; s; freti, subterfugere co
 nantē retinete. In omnia enim se conuertere tentabit
 quæ in terra serpunt, preterea in aquā, in ignem, uos
 eo magis retinete atque premite. At quādo uerbis in
 terrogatur talis, qualem cum dormientem offendisti.

tunc

Idothe. de
 patre Pro
 teo capiē
 do, cōsiliū.

tunc uim ferre desine: senemq; solue atque interroga,
 quisnam deorum te premat, tuumq; per mare reditū
 impediāt. sic dicens, pōtum subiit. Ego uero statim ad
 naues ubi in arena stabant, ibam: multaq; eunti in ani-
 mo uersabantur. Vbi ad mare nauemq; perueni, epu-
 las parauiamus: Nocte deinde ruente, in littore dormi-
 uimus. Apparente postmodum aurora, rursus per lit-
 tus ambulabam multa deos orans. Treis mecū assum- Tres Sorios.
 psi socios, quibus maxime ad omnem casum confide-
 bam. Tunc Idothea que pontū subiit, quatuor ex pro-
 fundo phocarum pelles nuper direptas secū attulit,
 quibus doli patri structura erat. Posito nanq; in are-
 na litoris cubili, nos sigillatim illis uestiit, ipsaq; in Idothee
doli in pa-
trem.
 medio iacuit. Et quoniā phocarū teter est odor (quis
 iuxta ea monstra cubaret?) ipsa nobis remediū attu-
 lit, nostrum cuilibet ambrosiā sub naribus suauē olē-
 tem ponens, que illarum foetori occurreret, totum id
 uirus equo animo tolerauimus. Phocæ post hæc con-
 gregatæ uenerunt, et in littore tandem dormierunt.
 Venit & senex ex alto, phocas offendit, atq; singulas
 conscendit, numerum recenset, nos primum inter cœ-
 te numerando. Nec in his ullum propterea dolum pu-
 tabat. Cum ad extremum dormiret, nos tunc claman-
 tes circumimus. ille artis dolose minime oblitus, primū
 quidem leo pulchre iubatus factus est, deinde draco,
 & pardalis, & magna sus, et aqua, et arbor. Nos cir-
 cū forti eramus animo. At postq; senex horrendus do- Capt° Pro-
teus a Me-
nelao.

lore est affectus, nos interrogans, inquit: Quis Atre-
nate deorum tibi cōsiliū dedit, ut me per insidiis in-
uitum caperes? quid enim tibi opus? At ego: Nō su-
quam, ō senex probe (quid me hæc tergiuersans percō-
taris?) quōd in insula inuitus retineor, neq; finem in-
uenire licet: animus quoq; intus mihi absumitur: sed
tu quæso dic (nam dij cuncta nōrunt) quis nā celestium
uiam mihi reditūq; per mare impedit? Ille rursus, Vbi
Ioui, inquit, alijsq; dijs sacra feceris, solue q̄primū, ut
in patriam redeas: ad quā fatum est nō prius perueni-
re, q̄ apud Aegyptum sacras dijs facias hecatōbas. sic
ait. At mihi animus excidit, quōd me prius in Aegy-
ptū lōgum sanē ac difficile iter, adnauigare iussit, ex-
cepiq; ipsum paucis: Hæc, inq; ita ut iubes fient: sed dic
rursus, an oēs Achæi quos Nestor et ego ex Troia re-
deuntes liquimus, incolumes peruenerūt: an aliq; fato
interijt acerbo, seu in mari, uel etiam in amicorū ma-
nibus, postq̄ bellum peregit? Ille: Quid me, inquit, At-
de hæc rogas, cum te meā mētem nō sit opus scire aut
nosset? Nō enim (puto) diu sine lachrymis eris, postquā
cuncta audiueris. Multi nāq; ex his interierunt, mul-
ti etiam relictī. Duces tantum Achæorū duo in reditu
perierunt. nā & pugna tu quoq; interfuisti. Vnus ad
huc in pōto retinetur. Ajax cū nauibus extinctus est.
Neptunus cum naufragantem petris ingentibus Gy-
raeis propinquū reddidit, ex quo ex maris profundo
seruauerat. et profecto fatum ad extremum, quamuis

Minervæ insensus, euitasset, nisi superbe admodum et
 arroganter locutus fuisset. Dixit enim uel dijs inuitis
 se mare transiturum: quem Neptunus audiens, statim
 tridentem manibus horrendis corripiens, petram Gy
 reã impulsit: ex quo illa diuisa, pars ibi remansit, pars
 in pōtum tetendit. In hoc igitur ille primò confidens,
 deinde inter fluctus disiectus, uehemēter afflictus est.
 ad extremum ubi salsam potauit aquã, extinctus. Tu
 us aut frater Agamemnon fatum in nauibus effugit,
 Iunone seruãte: sed iamã uel Maleense promōtorium
 appulsurum magna rapiens procella, in pōtum distra
 xit: in extremamq; agri partē, ubi prius Thyestes ha
 bitabat, deduxit: tunc illam Aegisthus eius filius tene
 bat: sed inde domũ postea uentis secundis incolumem
 dij deduxerũt. Qui ubi patriã attigit, è specula explo
 rator uidit, quem dolosus Aegisthus mercede duorũ
 auri talentorum ibi locauerat. Is anno toto obseruã
 do perseuerauit, ne ille clãm redeũdo lateret, statimq;
 domũ redijt regi nunciatum. Aegisthus itaq; cōfestim
 artē dolũq; excogitans, uiginti è populo fortes uiros
 delegit, quos in insidijs posuit: parte altera epulas pa
 rari iussit. Deinde dira meditãs animo, Agamemnoni
 cum curribus & equis obuiã processit: eumq; fati ne
 sciũ, in cœna ueluti bouē ad præsepe interfecit: nec ul
 lus è socijs q̃ eũ sequebantur, est relictus, qn̄ de medio
 tolleretur. Sic ait. Cor elanguit, flebamq; super litto
 ris arena sedens: neq; uiuere amplius aut uidere solis

Aiacis Oĩ
 lei exit⁹.

Agame
 mnonis ex
 itus.

lucē cupiebā. Vbi uero flendo ac me huc illuc uolūtē
do exaturatus sum, tunc senex ait: Ne sic lōgo tēpore
indcēter flebis, quādo tibi agendi occasionē aliquam
nō tollimus, itaq; celeriter ipse tēta in patriā redire.
nā aut uiuentē Aegisthū aggredieris, aut Orestes prae
ueniens trucidabit, ex quo tu in eius sepulchrū ac fu
nus incidēs. Sic ait. Mihi rurſus animus ī pectore reſi
piſcēs, exultauit, cūq; ſum allocutus: Hos ego iā noui,
dic queſo tertiuū illū, q in ponto retinetur. uiuūs ne an
mortuus? cuperē proſecto quīs anxius intelligere. Ille
uero: Laērtis, inq; filius hic ē, apud Ithacā habitātis:
quē apud inſulā in edibus Calypſus nymphae lachry
mantē uidi. illic enī per uim retinetur, ut in patriā re
dire nequeat. nā illi neq; naues, neq; remiges aut ſocij
q illū per mare reducāt, praesto ſunt. De te aut ut dicā,
Non Menelaē tibi conceſſum numine diuū,
Argos apud, uitae ſupremam claudere lucem.
Sed te coeleſtes, ubi conſpicitur Rhadamanthus,
Elyſium in campum ducent ac ultima terra.
Hic homini ſacilem uictum fert optima tellus,
Non niuis aut hyemis tempeſtas ulla, nec imbreſ.
Sed zephyri ſemper ſpirantes leniter auras
Oceanus mittens, florentia corpora reddit.
Cauſa, quod es coniunx Helena, louis & gener alti.

De Vlyſſe.

Campus
Elyſius

Proteus
diſparet.

Sic dicens, pōtum ſubiit. Ego uerq unā cum ſocijs
ad naues cōtendi. cūti uero animus uaria uolebat.
quō ubi peruenimus, ſpulis accinximus. Noſte inter-

ea superueniente, in littore maris dormiuimus. Cum primum uero illuxit, naues in mare traximus, malum posuimus, uela pandimus. Ipsi demum conscendentes, in transtris ordine confederunt, mare remis uerbera uere. In Aegypti deniq; flumen peruenientes, naues firmare. sacras hecatombas fecerunt. Postquam uero deorum ira placata est, Agamemnoni tumulum constitui, ut perpetuae gloriae monimentum esset. His gestis, inde protinus solui. uentum secundum dii dederunt, qui me celeriter in patriam deduxerunt. At tu Telemache mecum hic mane in aedibus usq; in undecimam duodecimam uel diem. tunc domum te probe remittam, donaboq; tribus equis sellaq; affabre facta, in super poculo quo dijs libes, ut mei sis memor omnibus diebus. cui Telemachus: Atrides, inquit, ne quaeso me hic diu retine. ego uero in annum apud te libenter quiescens manerem, nec domus, nec parentum desiderio mouerer. tantum animo gaudeo, tuum audiendo sermonem. Verum me affligunt socij apud Pylum. Tu me hic diu retines. Donum quodcunque dederis, inter preciosa mihi fuerit. Equos tantum Ithacam non ducam, sed tibi ipsi hic relinquam, rem sane pulchram. Tibi enim magis conueniunt, quod campo regioniq; imperitas latissime, ubi lotus et frequens cyperum, triticumq; et zea et ordeum. Ithaca uero nec cursus habet latos, neque prata. magis autem est pascendis capris accommoda, exequanda uero equorum pastoribus.

Telemachus Nestori.

Infu

ODYSSEÆ

Insula nulla maris fertur fecunda caballis,
Aut etiam pratis, Ithace minus omnibus una.

Hæc ubi ille dixit, Menelaus risit, manuq; illū prē-
dens, inquit: Quid ais nate? bono ē sanguine es, hæc
Xenia dā- ego tibi commutabo: possum equidem. Ex omnibus an-
tur Tele- tem quæ domi meæ preciosa sunt, tibi pulcherrimum
macho. dabo craterem affabre laboratum, argenteum totum,
labris coronideq; aureis ornatum, Vulcani opus, quæ
mihi Sidoniorum rex donauit, quando reuertentem
me domo excepit: tibi hunc dabo. Dum sic inter se col-
loquerentur, cōuiuæ interea in regiam uenerūt, oues
ducētes & uinum: panē uero uxores eorum ferebāt.

Procorū
de occidē- Dumq; conuiuium sic in edibus celebrant, proci in
do Tele- Vlyssis domo discis sagittisq; in aula, quā diu probis
macho cō- contaminauerant, ludentes gaudebāt: inter quos An-
filium. tinous & Eurymachus, quod uirtute ceteris præsta-
rent, principes erant. Hos igitur Phronij filius Noë-
mon, propē accedens, interrogando alloquitur: Anti-
noë, scimus ne quādo Telemachus ex Pylo redeat: me-
am nanq; eò nauem duxit: hæc igitur mihi nunc opus
transfretare ad urbem Elidem. Hic enim mihi quæ
sunt duodenæ, muliq; sub eis indomiti, quorum aliquē
adequitans libenter domuerim. Sic ait. illi uero admi-
rati sunt. Nō enim Pylum abiisse putabant, sed aliō in-
agrum, ut ouibus aut subulco adesset. Antinous uero,
Dic, inquit, mihi uerum, quando abiit? qui iuuenes de-
lecti ex Ithaca eum secuti sunt, uel qui illi ministri fa-

mulie præsto fuere, ut potuerit hæc facere? Deinde dic, uere ut sciam, per uim ne abstulit nauem tibi, an ei spõte dedisti rogâti? Noëmon uero, spõte, inquit, ipse dedi: quidnã alius fecisset? durum negare fuerat, quãdo uir talis uerbis tã placide petat. Iuuenes enim qui in populo post nos uirtute præstant, cum secuti sunt: ducem ego illorum euntem noui Mentorem, siue deũ. nam deo omnia similis uidebatur. Sed hoc admiror, & heri matutinum eum uidi. tunc enim cum naui Pylum abierat. His dictis, ad domum paternam discessit. At illis duobus admirantibus, proci reliqui sedentes, à ludis desierunt. Antinous tristis menteq; turbatus, oculis ob iram micatibus instar ignis, sic ait: Proh q̃ magnũ facinus & audax, hoc iter tentatum Telemacho, quod non puto perficiet: cũ tot hominibus inuitis puernauem præparans, abierit cum delectu ex populo fortissimorum. sed profecto malũ ipse sentiet primus. Iupiter enim illi prius uires contundet, quàm nobis incõmodum inferat. Sed agedum, date mihi celerẽ nauem & uiginti socios, ut illum euntem insidijs prosequar: obseruaboq; in Porthmo & angustijs Ithacæ, et Sami. magno enim periculo patris gratia nauigat. Sic dicentem omnes collaudauere: statimq; surgẽtes, Vlyßis domum petierunt. Penelopen uero non diu latuit consiliũ, quod proci mēte uersabãt. Medon enim preco stans extra aulam, illud quod intus dixerãt, audiverat. Itaq; ubi ipsum ad se uenientẽ illa uidit, sic ait: Penelope

Præ

Medont
de procis.

Præco, nū proci te nūciatū mittūt famulis Vlyſſis, ne
iā ab opere ceſſent, epulas parent? utinā neq; amplius
me petētes, neq; ſimul hic cōuenientes, extremam nūc
coenam comedant, qui rem oēm Telemachi cōgregati
abſumitis. Nū à patribus uestris pueri olim non audi
uiſtis, qualis Vlyſſes meus erga parētes uestros erat,
nec iniquū aliquid in populo faciens aut loquens, cum
præſertim ius hoc & mos principum ſit, ut aliū odio
perſequatur, alium uero diligat? at ille nunq̃ hominī
uel iniquo ſuccēſuit. Veſter nihilominus improbus ani
mus & facta improba apparent. Heu q̃ nulla poſt be
neficiū gratia. Cui Medon: Siquidem, inquit, ò regi
na hoc magnum eſt malum, lōge nunc maius inſtat ac
durius aliud quod proci meditantur, quod nequaquā
perficiat Iupiter. Telemachū rediturū domum ferro
conantur omnino interficere. Nam ille Pylū Lacede
moniamq; ad inueſtigandū de patre abiit. Hæc ubi il
la audiuit, ei genua ſimul cum animo ſoluta ſunt, uox
hæſit, oculi lachrymis referti, ac lōgo tandē poſt tēpo
re ſatur: Præco, quid aiſ? filius diſceſſit? ſed quid opus
illū cōſcendiſſe nāues, qui ſunt hominibus maris equiſ
multū ne pōti penetravit, fortē ut ne nomen ipſius in
ter homines relinquatur? At præco: Non, inquit, ſatis
ſcio, an ille ex deo, aut ex animo ſuo excitatus, Pylon
abierit ad inquirendum de patris ſeu reditu, ſeu fato.
His diſtis, ad Vlyſſis domum diſceſſit. At Penelope au
guſtia doloreq; correpta, neq; in ſella, cū plurimæ do

Medon Pe
nelope Te
lemachū
nūciat ab
nauigaſſe.

mi esset, sedere sustinuit: sed humi supra thalami paui-
mentum procumbens, miseris modis querebatur: cir-
coq; famula omnes, quot domi erant, iuuenes ac uetu-
le plorabāt, quibus Penelope uehementer gemens, sic
ait: Audite dilectæ mihi. me namq; dii erumnis & labo-
ribus præter omneis quæ mecum sunt aut fuerūt edu-
cata, exercuere: cum uirum antea amiserim bonū, ac
omnibus uirtutibus inter Danaos ornatum, cuius glo-
ria latè per Graciā Argosq; mediū extenditur: nunc
uero filium amātissimum inglorium ex ædibus de me-
dio tollere cōtendunt, quem nauem soluisse abeuntē au-
diui. Crudeles, cum rem certo sciretis, me tamen è le-
cto nō excitare decreuistis. Si enim hanc illum uiā ten-
tarem audiuissem, quāuis eūdi cupidum retinuissem,
uel me in ædibus medijs mortuam reliquisset. Nunc ali-
quis citus Daliū meum famulum senem uocet, quē pa-
ter huc mihi uenienti dedit, qui hortū arboribus fre-
quentem mihi colit, ut Laërtem cōueniens, hæc ei nar-
ret, si quo ille cōsilio mēte excogitato ad populos pro-
diens, queratur qui suam Vlysisq; progeniem interi-
mere contendunt. Cui nutrix Euryclea sic respondit:
Nympha charissima, tu me uel ferro interficias, uel di-
mittas in ædibus licebit, non equidem te hoc celabo.
Vidi ego hæc omnia, dedi q; illi quæcunque iussit, fru-
mentum, dulce uinum. magnoq; iureiurando iurare
cōpulit, ut ante duodecimam diem, seu prius quàm tu
profectum iam audiueris aut desideraueris, hæc tibi

Euryclea
nutrix,

non

non referā, ne plorādo formosum lederes corpus: sed
 consulo, ut lota prius, purasq; induta uestes, in supe-
 riorem thalamum cū ancillis ascendas, ac Mineruam
 Iouis filiam ora, quæ illum ex morte seruabit, nec senē
 Laërtem afflictum magis affligas. Non equidem pu-
 to sanguinem ipsius ita deos odio persequi, ut non ali-
 quis supersit, qui altis succedat adibus, ac lōge pingui-
 bus agris. His dictis auditis, illa flere desit: statimq;
 uti monita erat, lota, puras induit uestes, in superio-
 remq; thalamum cum ancillis ascendens, mola ad sa-
 crificandum canistro imposita, Mineruam orauit: Au-
 di me quæso Tritonia Iouis filia, si unquam Vlysses me
 us accepta tibi uel bouis uel ouis sacrificia obtulit,
 borum nunc memor serua mihi filiū, ac procos super-
 bos male perde: Sic dicens ululauit, precantem uero
 dea exaudiit. At proci parte alia per ades fremebāt,
 sicq; aliquis illorum dicebat, lignarus eorū quæ apud
 eam gesta erant: Procul dubio regina nobis nūc con-
 nubium paret. Non enim adhuc nouit quæ struitur in
 filium cædem. Antinous uero: Miseri, inquit, mittite
 arrogantia uerba omnia, ne quis intus nunciet: sed ta-
 citi insurgentes, quod semel iniuimus consilium absol-
 uamus. His dictis, uiginti sibi uiros fortes assumens,
 ad littus maris tendit: nauem in altum trahunt, malis
 erigunt, rudentes aptant, remos scalmoloris bubulis
 alligant, elapandunt, omniaq; rite atq; ordine arma
 ministri eis tulerunt: qui tandem conscendētes nauē,
 ibi

Antino⁹
 proci.

ibidem discubuerunt, non prius quam ad uesperā soluturi. Penelope autē in thalamo superiore sine cibo, sine potu mœsta iacebat, ac sollicita an filius mortem effugeret, seu à procis de medio tolleretur. Ac quem admodū leo in hominū turba insidias ei parantiū circumuertitur, multa in sero pectore uersans: totidē illam in animo uersantem somnus oppressit, procūbentiq; ac dormienti mēbra soluit. Minerva interea cum alia nouerit, tum idolū fecit, corporeq; Iphthimæ assimilatur. hæc Icari filia erat, uxor Pheris, à uiro in domū Vlyssis missa, ut Penelopen querentē solaretur, et à lachrymis luctuq; amoueret. In thalamum igitur ingressa per liminum seræq; iuncturas, supraq; caput astās ait: Dormis Penelope animo mœstissima? nō enim te dii uiuentes flere aut dolere permittent, quando tu us rediturus ē filius, nec odio celestibus aliqua de culpa est. Penelope autē quæ in foribus somni suauē dormiebat: Quid, inquit, huc soror uenisti? diu namq; hic non uersaris, quod procul hinc habites. Iubes me forsā à luctu tristitiaq; multa quiescere, quæ meum irrat animum, cum uirum prius omni præditum uirtute amiserim, cuius gloria per Graciā mediūq; Argos extenditur: nūc filius amātissimus per mare abiit stultus, ut qui nec laboribus nec commercijs sit assuetus. Hic me magis quam ille sollicitat, hunc uereor satis ne quid aduersi patiatur, uel in populo conueniet uel in ponto. Iniqui enim multi cxiſtunt, qui illū circūuenire

Mineræ
sub Iph-
thimæ g-
sona sol-
tur Pene-
lopi in
somnia.

ODYSSEAE

*Insidijs querunt, ac prius q̄ patriā attingat, interfice-
re. Cui idolū sic respōdit: Bono sis animo, timorem ab-
ijce. talis enim illi dux simul uadit, quā uiri alij sibi ab-
esse magnopere optarent. potest nāq; Pallas, quae me
nunc tibi haec nunciatū misit, ac te querentē ualde mi-
seratur. Cui illa: Siquidē, inquit, dea es, & dea profe-
ctō uocem audis, narra quēso, an ille uir meus infelix
uixit ne an uescitur aura etherea, seu iā interiit, sitq;
apud inferos. Cui idolum: Ego quidem, inquit, utrū ui-
uat an interierit, non satis uere possum dicere.*

Turpe quidem sermo mendax, ac uana referre.

*Sic dicens, per liminis iuncturas in auras uētorum
effugit. Penelope uero ē somno excitata, subitō ani-
mo exhilarata est. Dū autē in somnium manifestē nocte
intēpesta irruit, proci nauē cōscendentes, humidās se-
cabāt uias, satū Telemacho machinātes. In medio autē
pelago inter Ithacā & Samum, quēdā nō admodū ma-
gna ē insula, Asteris nomine, ubi portus ad nauū insi-
dias apti duobus ingressibus existūt. Hic itaq; Achai
in insidijs Telemachum expectabant.*

**Proci Te-
lemacho
insidiatu-
si enauigant.**

ARGUMENTVM LIBRI V.

*Concionem Iupiter secundam faciens, Mercurium ad
Calypso mittit, iubens Ulyssē dimittere. Hic uero iussa
facit. Die autē decima octaua uidens hunc Neptunus, ira-
tus ratem soluit atq; evertit. Ino autem ei parrem fratri-
s ratis qua uehebatur, dat, mandans ut quāprīmū in ter-
ram descendat, eam ab se abijciat. Multa deniq; passus, in
Pharacum regionem uenit.*

ODYS

ODYSSSE AE³⁴

LIBER V.

Tithoni interea linquens Aurora cubile,
Dijs lucem ætheream simul et mortalibus
affert.

Ordo cælicolũm celsa conuenit in aula.

Quos inter primus consedit Iuppiter altus,

Cuius & immensa est, & rerum æterna potestas.

Filia mox Iouis assurgens dea multa Minerua

Dura refert miserum nymphæ retinentis Vlysssem:

Iuppiter pater, mosq; alij dij sempiterni, nullus iam
amplius princeps qui sceptrũ gerat, morigerulus aut
officiosus, neu placidus existat: sed mente nullum fas
iusq; cogitet aut colat, potiusq; iniqua crudeliq; per
petret. Heu quàm nullus uestrũ Vlyssis meminit, quàm
mitis fuerit pater his populis quibus imperauit. Nũc
uero is in insula residet, magnas patiens ærumnas in
ædibus nymphæ Calypsus, quæ eum per uim retinet,
quo minus possit in patriam redire: nam et remige et
socijs qui eũ in mari comitentur, caret. Insuper amã-
tissimum eius filium de medio tollere quærunt, quam-
primum ille redierit, profectus nunc Pylum ac Lace-
demoniã ad inquirendum patrem. Cui Iuppiter: Mea,
inquit, nata, quod nã tibi uerbum excidit ex ore? Non
enim banc & ipsa nosti, mentem ac consilium, quæ ad-
modum Vlysses illos probe plectet. Tu uero Telem-
achum diligenter deducito (potes enim) ut ille exerci-

Minerua
cælitibus

c h j tus

Mercuri
mittit ad
Calypso.

tus tandem in patriam redeat. Proci aut in nauī frustra profundū remigabunt. Dixit. & Mercuriū patēte alia alloquitur: Mercuri, tu nanq; cū in alijs es natus, tum nymphae formosae nuntiātū ibis nostrum cōsiliū ac reditū Viyſis: qui non deorum aut hominū ductu, neq; in legitimo nauigio, sed in rate tantum, aliqui probe trabibus cōpacta, per multos labores die uicesima Scheriā portum contingat in Pheacum terra, qui ex stirpe semidei sunt, ac illum uti deum uenerantur: ex quo in desideratam patriā nauī proba remittent. Insuper es, aurum, nestesq; quantum opus ei dabunt: multa quidem, quāta nec unquam Vlyſses ex Troia tulit (si quidem sine damno & incommodo uenisset) praeda partē sortitus. Etenim fatū est illi, omnino charos uidere domesticos, ac in domum suā patriamq; redire.

Descri-
prio Mer-
curij.

Sic ait. atq; statim mandato obtemperat ille,
Aurea sed primum pedibus talaria nectit,
Quis mare, quis terras uento impellente pererrat.
Virgam deinde capit, qua somno lumina claudit,
Excitat & rursus, cupiat modò sortē cubantes.
Hanc igitur manibus retinens, properabat in altam
Pieriam ascendens. ex aethere mox leuis ingens
Per pelagus, Iaro similis uolitatq; ruitq;,
Qui praedam affectans magno sub gurgite ponti,
Alas condensat, crebroq; humore madescit.
Sic ille immensos penetrabat in equore fluctus.

Extat

Extat Macessa in medio brevis insula ponto,
 Huc ubi tellurem retinens peruenit ab alto,
 Speluncam ingreditur, nymphæ fera testa Calypsus.

Descrip-
 tio spec-
 Calypsus

Hic illa in diris accendens ædibus ignem,
 Vrit odoratam nocturna in lumina cedrum.
 Dianosq; modos edit modulamine uocis,
 Pectine dum telam præstantem perficit aureo.
 Speluncam uirides circundant undiq; syluæ,
 Abusq; & clethræ, præstans & odore cupressus.
 Hoc & aues tractu uernant lateq; uagantur
 Acquoreæ, quibus & ponti sunt humida curæ,
 Bubones, diri accipitres & garrula cornix.
 Parte alia circùm uitis protenditur ingens,
 Perpetuoq; uirens magnisq; onerata racemis.
 Quattuor & fontes surgunt salientibus undis,
 Inter se sparsim, ac aduersa fronte propinqui.
 Quin apio & uiola uernantia prata uirescunt.
 Quem si forte locum uenientem aspexerit ullus
 Vel deus, instabit mirans, animoq; triumphans.

Videns hæc Mercurius, primo quidē obstupuit, æ
 gauisus est, quanq̃ deus: deinde in latam ingressus spe-
 luncam: quæ cōtrā dia Calypso aspiciens, minime igno-
 rauit. Non enim dij immortales inter se ignoti sunt:
 non profectò, uel si quis longè ab alijs habitaret. Ma-
 gnanimum uero Vlyssē intus non offendit, quod is in
 littore maris confidens fletet, ut olim solebat, suspirijs
 quoq; ac querelis animū irritans & lachrymans, pon-

ODYSSEAE

Calypso
ad Mercuri-
um.

tum afficeret. At Calypso in throno coruscanti sedens, Mercuriū interrogat: Quid huc ad me Mercuri cū aureo baculo mihi quidem uenerabilis ac charissimus uenisti? Diu quidem quod non frequentas: loquere, quā animo uersas? Nam et perficere animus est, si tamen ualeo, aut fas fuerit. Sed dic prius, ut tibi parem quā hospiti decent. Sic locuta, mensam apposuit ambrosia refertam, rubēs nectar miscuit. At Mercurius ubi uino ciboque animum exhilarauit, tunc demum illi respōdet.

Mercurius
Calypso.

Interrogas me ueniētem dea deum, ego tibi uera loquar. Huc enim Iupiter me inuitū uenire iussit: quis enim libēs tantum aquae salis immensaeque percurratis non profecto hominum ciuitas propinqua qui dijs sacra faciant, aut hecatombas. Verum non est Iouis mentem aut aliū deum superare seu errare. Ait enim hominem apud te miserrimum omnium esse uirorū, qui Priami urbem nouē annis debellantes, decimoque post euercentes, domum redierūt. Verum in Mineruam redeundo peccauerunt, quā illis uentum aduersum uolasque concitauit: ex quo alij quidem boni socij perierunt: hunc tantum uentus et unda huc propinquā rediuidere, quamobrem protinus remitti iussit. Nō enim ei fatum, procul à suis charis perire: sed parca cōcessit et domesticos uidere, et in patriam redire. Sic ait.

Calypso
indignat
in deos.

At Calypso extimuit, illumque compellans sic affatur: Duri inuidique estis dij praeter ceteros, qui deas admiramini manifeste cū uiris cubare, si quādo ex his ma-

ritum sibi forte delegerint. Sic Orionē Aurora rosea
 sibi sumpsit: quem sic odio persecuti estis, ut Diana ca-
 sta in Ortygia suis eum uelocibus sagittis peremerit.
 Ut item Iasionem quē pulchra dilexit Ceres, cū eaq;
 in campo Tripolo cubile miscuit. Neq; diu Iouis an-
 maduersio inaudita fuit, qui illū fulmīe argete percu-
 lit. Ut deniq; mihi nunc inuidetis dii uirū mortālē no-
 bis coniungi, quem ego ex carina solum superstitē ser-
 uauī, quam nauem ei Iupiter fulmine impellens, in me-
 dio pōto abrupit. Hinc alij socij perierunt. Hunc tan-
 tum eiectum uentus & unda maris impulit, quem ego
 amauī & nutriui. Dixiq; me illum immortalem, ac mi-
 nime senescentem facturam. Verum quando Iouis mē-
 tem neq; superare, neq; offendere alijs dijs non licet,
 valeat: si illum ipse impellet, atq; in patriā deducet.
 Ego nequaquā eundem aliquō mittam, cū apud me nō
 sint neq; nauis neq; remiges, neq; socij qui eū per ma-
 re comitentur. Attamen prompte admonebo, neq; dis-
 simulabo quo minus doctus & exercitatus in patriā
 redeat. Ad hæc Mercurius sic inq; Calypso, ut ais, eū
 remitte, & iram cuitabis, ut nunquā in posterum tibi
 sit infensus. His dictis, discessit. Nympha uero ad Vlyssē
 se contulit, postquam Iouis accepit nuncium. Hūc
 itaq; in littore maris sedentem reperit, necdum à la-
 chrymis oculos siccos habentem: dulce quoq; eū plo-
 rāti ac reditū desiderāti præteribat, qui Nympha nul-
 lo modo placebat: sed & noctibus in speluncis coactus

pulegia

Calypso
ad Vlyss.

apud uolentem omnino nolens commorari uigilabat.
Diebus uero in littore maris inter petras horridam
residens, querelis animū irritabat, ac pontum lacry-
mas spectabat. Calypso igitur propè aſlās, ſic ait: Mi-
ſer, ne queſo hic adeò doleas, neue ſic etatem corru-
pas tuam. Ego uero iam te libenter dimittam. Tutan-
tum ferro ligna incidito accōmoda, ratemq; amplam
facito, eam diligenter contabulato, ut te per pontum
tutò ſerat. Ego autem tibi frumentum, aquā, uinumq;
rubrum ac dulce, que ſamem abs te pellant præbebo,
ueſtibus quoq; ornabo, ac uentum poſt te cuſtodē mit-
tam, ut illeſus in tuā redeas patriam: ſi tamen dii im-
mortales uoluerint, qui me lōge melius rem uidere ac
noſſe ſunt apti. Sic ait. Extimuit Vlyſſes, eamq; cōpel-
lans ſic alloquitur: Aliud quoddam proſecto dea hoc
cogitas, quā auxilium in me reducendo, cum me in-
beas cum rate tantum ponti ſpatia metiri. Durum ar-
duumq; nempe hoc, neq; uel naues celeres uento lo-
uis ſecundo impulſæ penetrarent. Neq; ego te inuita
ratem conſcendam, niſi iureiurando prius affirmare
juſtineas, nullum mihi inde incōmodum ſtrui. Ad hæc
dia Calypſo riſit, manuq; illum trahēs ſic alloquitur:
Proſecto erras, nec futura que nunc forma carent fa-
cile cognoscens, ut ex uerbo nūc tuo oſtendis. igitur
teſtes mihi adſint, terra, magnumq; ſupernè celum, et
aqua ſubtus ſtygia (quod grauiſſimum dijs immortalibus
eſt iuſiurandum) incommodum hinc tibi nullum
ſtrui.

strui. Sed & alia quidem noui, ac dicam quaecunq; me
 cum ipsa in te cogitauerim, quādo usus uenerit tuus.
 Etenim mens mihi bona est, & animus in pectore mi-
 sericors: non autē ferreus. Sic dicens dea, statim iter
 antecepit, ille uestigia subsequitur. Veniūt igitur am-
 bo in speluncam, & is quidem in thoro unde Mercu-
 rius surrexerat, cōsedit. nympha uero epulas quales
 mortales edere solent, apposuit: deinde aduersus eum **Prædet in**
 & ipsa consedit. Cui famula ambrosiam nectarq; ap- **spelunca.**
 posuere. Paratis demum cibis, manus extendūt. Vbi
 uero sedata fames, Calypso sic loqui cœpit: Dic La-
 ertiade, sic ne tandem in patriam charam redire uis?
 gaude hic, si sapis. Nam si uideres animo, quot tibi ma-
 la fato parantur antequam patriam uideas, hic mecū **Calypso**
 procul dubio manens, hanc custodires domum. **spōdet V-**
 Effes **lyssi imor-**
 præterea immortalis: quanq̃ cōtinuo diebus omnibus **talitatē.**
 cupis uidere uxorē: non quidem illa inferior esse glo-
 rior, non corpore, non item ingenio: quoniam mortā-
 les cū immortalibus nec membris nec forma bene cō-
 tendunt. Vlysses uero cōtrā: Prudētissima, inquit, dea,
 ne mihi ob hoc irascere: noui & ipse oīa. Mea nanq;
 Penelope infra speciem & magnitudinem tuam satis
 uideri potest. mortalis enim ē, tu uero immortalis ac
 minime senescens. Nihilominus & uolo & cupio cum
 tuis diebus domum reuerti, & rediens diē magnope-
 re uidere. Si quis autē deorum rursus in ponto seuie-
 rit ac irruat, tolerabo quidem, in pectore animum ge-
 c v rens

ODYSSEAE

res deerbum. cum enim mala multa & in undis & in
 bello sim passus, hoc item reliquum illis addetur. Si
 ait. Sol interea occidens tenebras effudit. Illi in specu
 cam uenientes, gaudia inter se mutua simul manentes
 sumpserunt. Vbi uero aurora illuxit, Vlyses quidem le-
 nam ac tunicam induit. At Calypso argentea palla se
 amicituit, tenui quidem & eleganti: zona quoque au-
 rea lumbos uinxit, calyptra caput operuit. Demum
 de Vlyse reducendo agit. Magnam in primis ac au-
 cipitem securim in manibus ei dedit, cui capulum ole-
 aginum pulcherrimum erat aptatum. Dedit insuper
 leuam hastam, eumque in extremam insulae partem du-
 xit. ubi arbores proceræ admodum erant, clethre, al-
 rusque ac abies altissima, siccae quidem uetustate, ac ad
 nauigandum omnino leuiiores, loco sano ad incidendum
 monstrato, statim Calypso domum se recepit. Ille mate-
 ria incisa, opus celerrime absoluit, uiginti ex his die-
 cit, cunctasque securi aptauit, & affabre poliuuit, & ad
 perpendiculum direxit. Continuo Calypso terebro ca-
 stas terebrauit, inuicem aptauit, clauis demum ferre-
 is constrinxit: quantumque uir architectonicae sciens na-
 uis latitudinem circumscribit, tantum Vlysis ratem la-
 tam constituit. Deinde cotabulationem frequentibus
 trabibus ac longis aptatis tabulis perfecit. Post hec
 malum locumque in quo basis firmetur: deinde temone
 nauis cursum dirigentem. Ratemque uiminibus et uir-
 gultis circummunxit, ut aquæ obicem obijciat, mul-
tam

Erat na-
 uem Vlyf
 66.

Bā in super materiā addit. Postea Calypso lintea fert:
unde ille uela fecit: addit rudentes, ac pedes ei pul-
chros. Postremo uestibus eam in mari traxit. Quarta
autē die omnia perfecta. Quinta uero Calypso ab in-
sula Vlysi uestes plicatas diligēter aquaꝫ purgatas
misit: simulꝫ uini nigri utrem: aliū uero aque magnū.

Cibaria item ac obsonia multa dulcia in pera. Vētum
deniq; secundum ac mollem.

Hinc Laertiades alacer iam carbasa pandit,
In puppiꝫ sedens, cursum regit equore in alto.

Nec dulci uigilans defleſcit lumina somno,
Pleiadas aspiciens tacitus, seroꝫ Bootem

In mare tendentem, pigraꝫ in parte locatum
Arcturum, post hæc quem currum nomine dicunt,

Quiꝫ sequens magnum insidijs petit Orionæ,
Ac solet oceani se nunquam condere lymphis.

Hanc igitur ratem Calypso admonuit, ut in ponto
procedens sinistrorsus tenderet. Diebus denis septem
in mari processit. Decimo octauo autē montes Phæacij
apparēt, ubi proximū illi erat iter, atq; certatim pon-
to uti scutum incubuit. Quem Neptunus ex Aethio-
pia reuertens, procul è Solymorum montibus per ma-
re uela dantem aspexit: ex quo uehementer iratus, ca-
patꝫ motans, hæc secum: Proh facinus, me apud Ae-
thiopas existēte, diſ circa Vlyſsem consiliū mutauere.
Nam prope terram Phæacēſiam uenit, ubi Parca fi-
nem ei laborum statuit: uerum adhuc puto satis ei su-
per

Nauiga-
tio.

Desert-
prio tēpe.
statis.

pererit incommodi.

Sic dicens, toto nubes collegit olympo.
Mox manibus sumpto seuum quatit ille tridente
Pontum, unde ingentes consurrexere procellae
Turbine uentorum, clausit quoq; nubibus omnem
Cum pelago terram: è caelo nox labitur atra.
Vnà curusq; notusq; ruunt, Zephyrusq; per equos
Et boreas magnos uoluunt ad littora fluctus.
Tunc Laërtiade soluuntur membra, animusq;
Ingemît, ac questus secum sic uoluit inanes:
Me miserum, quisnam casus mihi surgit acerbus?
Quàm uereor mihi uera canens dea dixerit astant,
Multa prius patienda mihi pelagiq; ruinam
Et duros casus subituro, ad limina nostrae
Quàm patriae ueniam: infelix nunc omnia cerno.
Qualibus heu caelum contextit nubibus atris
Iuppiter, ac pontum propè tempestate profunda
Horrentem exciuit, uertitq; à sedibus imis?
Nunc certum mihi fatum. ò terq; quaterq; beati,
Quis ante Atridas, Troiae sub moenibus altis
Contingit oppetere: ò Danaûm fortissime gentis
Pelide, cur me tecum non Troës ab hastis
Tot clausum extinxere die, quo fata subisti?
Tunc mea nostrorum lachrymis tumulata iacerent
Ossa, meumq; omnes celebrassent nomen Achai.
Nunc me crudeli sors est occumbere fato.
Talia iactantem surgens è gurgite fluctus

Verbera, atq; ratem magno simul impulit aestu.

Ipsc ruit, ligno longe deiectus ab alto.

E manibus temo cecidit confractus in undis

Protinus, & flatu uentorum impulsâ procella

Vela ratis malumq; simul disiecit in æquor.

Hunc ergo extremam cupientem euadere sortem,

Ac colluſantem pelago procul unda repellit

Seua diu. nam ueste grauis, quam diua Calypso

Præbuerat, tardos lassabat nisibus artus.

Vix tandem emerſit, multum salis ore madenti

Eruſtans, quo triste caput, crinesq; fluebant.

Haud, quanquam afflictus, ratis est oblitus in alto

Amiſſe dudum, petit hanc conatus ab undis

Surgere: dein media conſedit uictor in alno,

Huc illuc uentis perſlantibus exagitata.

Ac ueluti boreas autumnî tempore achantas

Per campum quatit, at mutuis complexibus illa

Conſertim nutant: ſic ipſe per æquora flatu

Ventorum omnigenûm partes agitur in omnes.

Nuncq; noto boreas, zephyro nunc cedit & curus.

Hûc itaq; Leucothea Cadmi filia uidit, quæ prius

mortalis erat, nunc deorum marinorum honoris par

ticeps, ac Vlyſſem in alto errantē miſerata, halcyoniq;

auî aſſimilata, pelagus ingreſſa ſupra ratem conſtitit,

uerbisq; taliter aſſatur: Miſer, quidnam te ſic Neptu

nus ærûnis acerbe afficit, tibiq; multa propterea eue

nînt mala? Nô enim te quâq; euertere ſtatuēs poterit.

Vlyſſes ex
cutit rate
ui tempe-
ſtatis.

Vlyſſes
naufragus
a Leuco-
thea iu-
uatur.

Verum sic age (uideris nanque mihi id sapere) uel
ſtes has exuens, ratem permitte uētis ferri: manibus
ipſe adnata, reditum ſpectans in terram Phæaciā, ubi
tibi fatum eſt euadere. Hic poſtea iſtam tabulam ſub
pectore ſternes, nec pati aliquid aut perire dubita.
Poſtquam uero terram manibus attigeris, rursus li-
beratus hanc in altū pelagus tabulā iace. Sic ait dea,
tabulāq; dedit. Ipſa uero ſimilis halcyoni rursus ma-
re ſubiit, undisq; operitur. Vlyſſes uero animū in di-
uerſas partes uerſabat, ſecūq; ſic mœſtus ait: Me mi-
ſerū, uereor ſatis, ne deorū aliquis mihi inſidias ſtru-
at, qui me ex rate deſcendere iubet: uerum nondū ob-
temperabo, quādo terram, quō mihi refugium dicit eſſe,
procul à me ualde aſpicio: ſic itaq; agam, quod & po-
tius mihi uidetur, donec quidem ligna ſimul firma &
cōpacta durabunt, ibidē permanebo, labores & peri-
cula & ærūnas tolerabo. At poſtq̃ ratis undis agita-
bitur, natabo, quādo nullum aderit aliud remedium.
Dū hæc mente ſecū uoluit, Neptunus ingentē fluctum
atrumq; excitās, Vlyſſem impulit: ueluti cū uentus ir-
ruēs cumulū arenarū mouet, huc illuc diſperguntur.
ſic ille lōge ligna diſperſit. At Vlyſſes unū ex illis cor-
reptū tanq̃ celes equū deſultorium agitabat: ad extre-
mū æſtes exuens, quas illi Calypſo dederat, ſtatim ta-
bulā pectori ſubiecit, ac pronus in mare cecidit. Ma-
nus igitur extendēs, natādī cupidus apparebat. Quē
Neptunus aſpiciēs, mouēsq; caput, hæc ſecū: Sic ergo
poſt

Neproni
i Vlyſſem
inclemen-
tia.

post multa mala tolerata, per pontū etiam errabis, donec uiros magnos cōuenias. Verū non spero sic impune ex incōmodo resipisces. Sic dicens iunxit equos, in Argasq; cōtendit, ubi domus inclyta est ei. At Minerva Iouis filia omnīū uentorum ulas obstruxit, eosq; quiescere ac desinere iussit: donec uelocem excitauit boream, qui undas fregit, donec Vlysses fatū euitans, Pheacensium littori applicuit. Hic duabus noctibus, totidemq; diebus in atris densisq; undis errauit: presentem cōtinuo mortē ei cuncta intentabant. At postq; diem tertīū aurora aduexit, tūc uētus posuit, quiesq; ac trāquillitas erat: at is quod à magnis lauaretur fluitibus clare prospiciens, terrā se propinquare cognouit. Ut cum chara patris uita filijs apparet, qui in insula iacet, et duros patiens labores, diuq; afflictus, ac crudeli agitatus fato libenter, domum hunc dii miserantes à malo liberauere. Sic Vlyssi terram syluasq; aspicere gratum fuit. Festinauit itaq; natāre, ut pedibus terram contingeret. Verum quando tantum aberrat quantum clamans auditur, sonitū usq; ex maris speluncis excepit. Vnda nanq; ingens ad aridam usq; terram commurmurat, uehementerq; eructat, maris quoq; alga circā oīa cōuoluit. Non enim portus erat, nauīū retinacula, neq; loca elausa. sed ripae procedentes, speluncēq; et saxa acuta et eminentia, circaq; unda furēs obmurmurat. Lissa petra scopulusq; circumcurrit: mare itē longē profundū, ita ut nō liceat per-

Cōpatio;

Hic aliqd
deest, pro
inde con-
sulantur
græci.

di

dibus cōsistere utrisq; periculumq; euitare: ne forte
 descendente me fluctus rapax ad petram usq; proj-
 ciat, unde serus mihi postea impeditusq; receptus exi-
 stat. Si uero ulterius adnatabo, sicubi inuenero litto-
 ra portusq; à fluctib⁹ percussa, uereor ne rursus pro-
 cella resurgēs me grauatū & afflictum in pontum fe-
 rat. uel certe Neptunus coete ingens ex his quæ pluri-
 ma pōtus nutrit, in me irruens mittat. noui nanq; Ne-
 ptunū mihi esse iratum. Dum hæc mēte agit, illū un-
 da ingēs in asperum rapit littus. Hic autē usq; ad oſa
 à mōstris marinis discerptus esset, nisi Minerva in ani-
 mum ei induxisset, ut petrae inuixus utraq; manu fir-
 miter inhaereret, donec unda tumescens præteriret.
 Verum ut hanc euitauit, ab alio rursus reuertēte in
 petu repulsus, iterum in pontū lōge eiectus est. Ac sic
 uti polypo ex cubili exeunti, multi circa capillamen-
 ta lapilli inhaerent: sic eum apud petras uituli marini
 audacibus manibus lacerabant, magnaq; operuit un-
 da. Hic infelix Vlyſſes omnino periſſet, nisi Minervæ
 auxilio fretus, ex unda emergēs, in continentē nataſ-
 ſet, terram spectās, sicubi inueniret littora portusq;.
 Inter hæc ex ostio Calliroēs fluuij adnata anti, optimus
 ei locus obijcitur, petris quadratis ac politis cinctus.
 & à uētis cōditus ac tutus. Nouit autē fluentem, ac ex
 animo sic eum orauit: Audi, quæſo, rex quicumque es,
 naufragus enim ad te uenio, Neptuni minas fugiens.
 In honore nanq; ac uenerabilis eſſe ſolet dijs immor-
 tali

talibus, quicūq; miser ac supplex ad uos cōfugit, uelut ego tuam nunc mentem, tua genua supplex, multa quoq; passus oro: at tu rex miserere. supplicē enim me tibi esse profiteor. Ad hanc orationem fluuius statim cursum ac undam retinuit, tranquillitatē induxit, & bāc in ostio suo seruauit. Vlysses igitur inde incuruat, genibus manibusq; deiectis, exijt. eius enim ingēs animus à mari iam domitus erat, corpusq; tot um dolebat, ex ore naribusq; maris aqua multa fluebat: aliquid quantulumq; sine spiritu, sine uoce semianimis iacuit magna nanq; erat affectus angustia. Vbi autem respirare coepit, animusq; in pectora redijt, tunc tabulam ab ea paulo antè susceptam ad se reiecit: quam à pōti fluctibus reiectam Ino rursus suis excepit manibus. Hic ex fluuio abductus in iunco recubuit, terrāq; frugiferam est exosculatus: secumq; sic querens locutus est: Hei mihi, quid patior? certe durissime mecum agitur. si enim noctem grauem custodiam in fluuio, uere, or ne ~~male~~ *stiba*, simul & ros gelidus animum meum alioqui moestitia afflictum conficiat. Nam ex flumine aura matutina frigida spirare solet. Si autem in decliuem ac profundam sylvam iens, supra densos iacuero ramos, fessusq; ac frigore occupatus in somnum incidero, metuo ne feris cibus ac discerptio fiam. Sic igitur alternanti potior sententia uisa est ire in sylvam, quam propè aquam in aperto inuenit. Hic duos offendit ramos simul natos, unum ex oleastro, alterum ex

Ad nau-
fragi Vlyf-
fis prece
Calliroe
fluxum si-
stit.

Vlysses ex-
ponitur
terrae.

Vlysses se-
cum.

Si boedrope & gong
vel in bico fctm
ex for da, qui
in bar. & l.
Nabulum.

f olea.

ODYSSEAE

olea, quos neq; uentorum uehementer spirantium uis euerit, neq; sol suis radijs exussit, neq; deniq; imber utrinq; pertrāsīt. quin densi simul & contigui nascerentur. Sub his igitur Vlysses cubile strauit q̄latissimum. foliorum enim ac frondium circā tāta erat effusio, quāta duos seu treis uiros hyberno tempore quā aspero tueretur. Igitur gaudens Vlysses in medio iacuit, frōdiumq; multitudine se operuit. Veluti si quis ticionem in agro extremo, ubi nulli sunt uicini, sub cinere abscōderit, ut ignis semē seruaret, ne cum opus, aliunde petat: sic Vlysses se frōdibus ac uirgultis circūsep̄sit, cui Minerva, ut à laboribus tandem conquiesceret, dulcem oculis offudit soporem.

ARGVMENTVM LIBRI VI.

¶ Minerva in somnis assistens Nausicaæ Alcinoi filiae, iubet ut uestem ad fluuium ferens lauet, prop̄ iam ei ad esse coniugium. Illa iussa facit, deinde cum ancillis ludit. Videns illas Vlysses, qui iuxta cubabat, expergiscitur. ac rogans, à Nausicaa uestem & cibum accepit. Eam postremo in ciuitatem secutus est.

ODYSSEAE

LIBER VI.

Phæacium origo.

CUm hic Vlysses somno laboreq; fessus dormiret, Minerva in ciuitatem ad Phæacium gētes properat: qui prius in lata Hyperia regiōe prope Cyclopes uiros super
608

hos habitauere: à quibus bello uexati erant, quòd uiribus inferiores essent. Hinc itaq; Nausithous exurgens, in Scheriã terram procul ab alijs errantibus uenit, eamq; & mœnibus circundedit, & domibus edificijsq; ornauit. Insulas præterea deorũ fecit, agrosq; diuisit. Demum ubi à Parca superatus ad inferos descendit, Alcinous successit filius, dijs cõsilio equiparandus. Huius igitur domum Minerva petijt, de reditu Vlyssis actura. Contendit in thalamũ uario ornatum opere: in quo Nausicaa magni Alcinoi filia, forma quidem & ingenio par dijs, dormiebat. iuxtaq; famule formã à Gratijs mutuãtes, hinc inde assistebat. Fores autẽ coruscãtes patebant. Tunc Minerva Dymantis Nausicleto nati filia assimilata, quæ illi coeua & animo in cõuersando grata erat, cubile eius ingressa, sic ait: Nausicaa, cur te mater sic neglectam genuit? dies tibi clari ignauẽ prætereuntur, tibiq; itẽ cõiu giũ pro pinquum est. quamobrem te opus pulchris induere uestibus, quas etiam datura sis his qui te ducẽt. Ex his igitur fama hominibus bona nascitur, pater quoque materq; gaudent. Ergo cum primum illuxerit, eamus lauatum. Nam & ego tibi adiutrix ero, sequarq; donec uelociter præparaueris, quoniam non diu uirgo eris. Iam iam uiri præcellentes tuas exoptant nuptias in populo Phæacensi, unde tibi quoq; genus. Itaq; patrem adhortare tuũ, ut aurora prima mulos currũq; parat, ornamenta ferat, peplos stragulaq; fulgentia.

f ij Nam

Minerva
Nausicaã
alloquit.

Ex coniugio bona
fama.

Nam tibi sic pulchrius longe quàm pedibus ire. procul enim ualde à ciuitate sunt lauacra.

Sedes de-
orum.

Sic dicens Pallas, magnum conscendit olympum, Perpetuam diuùm sedem, semperq; quietam.

Quam nec uentorum flatus, nec sæua ruentis Imbris tempestas agitat, nix nulla pererrat: Sed sine nube polus splendens ac æthra coruscat. Hic dij perpetuò resident, gaudentq; beati.

Nauficaa
Alcinoo
patrì.

Aurora deinde apparēs, pulchram excitauit Nausicaam, quæ insomnium admirata, statim domum patri ac matri nūciatum ire pergit: introq; ingressa, matrē ad ignem sedentem ac cum ancillis colos uersantē purpureos offendit. Patrē uero egredientem cum principibus uiris, in cōciliumq; à Phæacensibus uocatū, obuiā habuit. Propius igitur astans, sic cum alloquitur: Mi chare pater, nōne parabis mihi altum currū, ut uestes sordidas ad fluuiū lauatum eā? tibi in primis conuenit cū principibus ad cōcilium ituro, puris amicare corpus uestibus. Quinq; enim domi sunt tibi filij, quorum duo in matrimonio sunt, tres uero iuuenes ægeti, qui cōtinuò uestes habere mūdās, & his in choros ire cupiūt. hæc enim omnia mihi curæ sunt. sic ait. erubuit enim matrimoniū manifestē nominare apud patrem. At ille cūcta noscēs: Mulos, inquit, ò filia, et quicquid aliud est opus tibi dare nō moror. famulæ namq; tibi currū excelsum oneri cōgruum parabūt. Sic ait, statimq; ancillis mādauit. Illæ obtēperauere, currū ue-

lociter instruxere, mulos iunxere. At puella ex thalamo uestē sumptuosam ferens, currui imposuit. Mater uero in cista dulcia uariaq; cibaria cōdidit, deinde obsonia, uiniq; in utre ex caprina pelle dedit, & in aureo lecytho molle oleū, ut & ipsa unā cum ancillis lauariet atq; ungeretur. Nausicaa demū currum ascendens, flagellū manu loraq; cepit, ac mulos impulit strepentes. Illi uero iter longe uelociterq; arripuere, uestemq; ac dominā unā cū ancillis ferentes, usq; ad fluuiū peruenerunt, ubi lauacra anno toto durantia, & aqua multa simul fluebat, sordibus abluēdis apta. hic demū ex ministris aliæ mulos ē curru soluentes, in ripam impulerūt, ubi suauē pascerentur gramen. Aliæ uero manibus uestes exceperūt, in nigrantēq; tulerūt aquā: ac in bothris uelociter stipauerūt, certamē quodāmodo præferentes. Posteaq; uero eas lauerunt, ac à sordibus purgauerunt, per maris littus extēderunt, ubi maxime pelagus petras in terrā usq; abluit. Ipsa uero Nausicaa ac famulæ postq; lotæ et oleo perunctæ sunt, apud fluminis ripā coenauerunt. Interea uestes ablutas solis radijs siccādas præstolabātur. Nausicaa canere cœpit, qualis Diana per mōtes ingreditur Taygetū uel Erymāthum, leta aprorum ceruorumq; uenatione, cū qua & nymphæ Iouis filiæ agrestes ludūt, gaudet animo mater Latona. Ipsa uero capite fronteq; cunctas supereminēs, facile noscitur, cām sint oēs pulchræ. sic inter ancillas uirgo incorrupta pollebat.

Nausicaa
& ministræ
simul lauantes.

Cōparat
Dianæ
Nausicaæ

Verum quādo tēpus redeundi domum, mulos iunxit
 uestes diligēter plicauit. Hic Minerva cū alia nouit,
 tum quod Vlysses est excitatus à somno ac puellam ui
 derit. Pilā enim illa in famulā impulit, quae ipsam mini
 me attingēs in undā profundā cecidit: quāobrem ille
 oēs clamaere. At Vlysses experrectus assedit, secūq;
 in pectore hæc uersabat: Hei mihi, in quorū rursus ho
 minum terram uenio, an sanē contumeliosi agrestesq;
 & inuisi sunt, aut certe hospitales & decorum culto
 res? Nā magnopere uox foemineæ nympharum ad me
 uenit, quæ montium habitant cacumina, & fluminum
 fontes, & saltus diuersos: uel ego quocūq; modo sum
 prope homines loquentes, ego uero tentabo & uide
 bo. Sic dicens, simulq; ex arbore truncum manu toro
 sa diripuit: ex quo sylua condensā frondibus
 pudenda corporis uelauit: statimq; exijt leonis more,
 qui in mōte nutritus uiribus fidēs, minitans spirāsq;
 ac oculis ardentibus ingreditur in boues aut oues in
 uasurus, fame suadente, in domum frequentem irruit,
 & in pecudes grassatur. Sic Vlysses puellis formosiss,
 quanq; nudus, instante necessitate, congregari decreuit.
 Igitur horrēdus illis ilico apparuit, marisq; fluctibus
 sordidus. At ille huc illuc per littora cursitauere: so
 la uero Alcinoi filia remāsit, uires & audaciā de Mi
 nerua sumens, metum oēm ab se abiicit: itaq; aduersa
 cōstitit. At ille dubius an genua supplex puellæ ample
 fteretur, an placidis eā uerbis procul absistendo ora
 ret.

Terrētur
 puellæ ui
 so nudo
 Vlyssē.

ret, ut ciuitatem ostenderet, ac uestes ei præberet. Sic igitur alternanti potior sententia, eam procul ab sistendo rogare, ne forte genua amplectendo irâ puellæ prouocaret. Itaq; eâ doloſo & astuto aggreditur sermo: ne: Oro te, quæcunq; es seu dea siue mortalis. si enim dearum una quæ cælum tenent, ego te Dianæ Iouis filie & forma & magnitudine et indole propè similem existimo. Si uero ex hominibus es qui terras habitât, parentes tui ter beati, ter item beati fratres, quorum animus continuo tui gratia gaudet, tale germen tempore succedente conspicientes. Sed & ille præter oëis beatus, qui te coniugem in suam duxerit domum. Nô enim adhuc mortalem, non uirum, non foeminam meis oculis uidi, talem præ se ferentem uenerationem. Si quidem ego apud Deum nuper iuxta Apollinis aram palmæ ramū uidi, ueni enim illuc, multusq; populus erat in uia, quæ mihi multas curas datura erat. hūc igitur aspiciens obstupui, diuq; sum admiratus, quòd tale germen nunquam è terra exierit. Sic te mulier miror, stupeo, uereorq; tua attingere genua. Me namq; immensus tenet luctus. Hesternò siquidē die uicesima lux fuit, qua profugus in mari erro. Etenim ex insula Ogygia me pelagi tēpestas procellaq; per undas dispersit, donec me deus huc perduxit, ubi & alia forsân sustineā mala. Nô profecto existimo defuisse, uerum adhuc dii plura cōtinuo mihi dant. Quare ò regina misere te obsecro. ego nāq; post tot mala in te primū in hāc

Vlyſſes
Nauicæ
supplex
alloquit,

regionem ueniens incidi: nec enim alium hominū uidi ex his qui terram hanc habitent. Urbem ostende, da uestis aliquid lacere qua tegar, si forte huc ueniens, aliquid huiusmodi attulisti.

Dij tibi dent, quicquid uirgo pro talibus optas.
Coniugiumq; domumq; bonam, pacemq; uicissim.
Non est in rebus melius seu dulcius usquam,
Quam thalami pariter concordia sancta pudici.
Discordes animos incommoda multa sequuntur:
At placidis ingens succedit gratia semper.

**Nausicaa
respondet**

Ad hæc Nausicaa: Hospes, inquit, quando mihi nec ignauo, nec stulto similis uideris, Iupiter ipse opes bonis ac malis distribuit, ut ei placuit: tibi quoq; hæc et ille dedit, tuum officiū æquo animo tolerare. Nunc quando nostram domum petisti, nō ueste carebis, nec aliquo ex his quæ fas est supplicem miserum rogare. Urbem tibi ostendam, dicamq; populorū nomina. Phæacenses hanc incolunt terram. Ego uero Alcinoi filia sum, qui uirtute ac potentia his dominatur. Dixit, ac protinus ad ancillas cōuersa: Sistite, ait, ministre: quō fugitis uidentes hominem? An aliquem immanem putatis esse uirorum? Non est enim uir hic nouus, qui in terrā Phæacensium inimicitiam ferat. Nā puto nos alijs esse charos, separati ac ultimi in ponto habitantes: neq; nobiscum aliquis facile commiscetur. Verum hic forte miser et errabundus ad nos nunc peruenit, eum suscipere oportet.

Ab Ioue nam supplex pauper procedit & hospes.
 Res brevis, at chara est, magni quoq; muneris instar.
 Quapropter famulæ hospiti huic cibū potumq; præ-
 bete, deinde in flumine lauate, ubi sit locus à ventis tu-
 tus. Ille uero statim surgentes, sese inuicem adhorta-
 te ad obtemperandum, Vlysses in primis in locum mi-
 nime uentis obnoxium duxerunt: pharumq; & tuni-
 cam iuxta posuere, eiq; oleū in lecytho dedere, ac ut
 in flumine lauaret iussere, quibus sic ille ait: Ministræ
 absistite procul oro, donec à marinis fluctibus me ab-
 luo, unxeroq; oleo, quod meum corpus diu nō atti-
 git. Coram ego nūquam lauarē. pudet enim inter pul-
 chras interuenire puellas: Sic ait. At ille absistētes ab-
 iere Nausicæ nunciatum. Vlysses uero postq; in flumi-
 ne corpus marinis undis sordidū lauit, quibus humer-
 os dorsumq; fœdatus erat, à capite itē eosdē abster-
 sit. Vbi probe lotus est & oleo unctus, uestes induit,
 quas ei uirgo præbuit. Ille post hæc maior pulchrior-
 q; Minervæ dono apparuit: corporis quoq; comas hy-
 acinthino flori similis, ueluti si quis aurū argēto inne-
 stat uir peritus, & à Vulcano Palladeq; cūctis artib;
 instructus, unde egregia faciat opera. Sic capiti bu-
 merisq; illius addita gratia. Mox tali fulgēs decore,
 per littus separatim ingreditur, quē euntem uirgo ad-
 mirata, & ad puellas cōuersa, inquit: Audite famulæ
 quæ dixero: Nō enim deorū iniussu uir hic Phæacensi-
 bus sese immiscuit. Prius enim mihi turpissimus est ui-
 f v sus

ODYSSEAE

*essulenta
poculenta*

sus nunc uero dijs est similis. Vtinam talis mihi cōiūx
uocatus esset, atq; hic habitare placeret. Verum nunc
quod restat famulae, potū cibumq; huic praesto para-
te. Ille uero dicto audientes, protinus ante ipsum esca-
lēta poculētaq; posuerunt. At Vlysses, quod diu his car-
erat, uoraciter edit atq; bibit. Nausicaa interim alia
cogitans, uestes plicauit, supra currū imposuit, mulos
lunxit, deinde conscendit. Postremo Vlyssē excitā-
do ait: Ecce nunc hospes urbē petimus, ut te in patris
mei domū ducā. Hic puto oīem Phaeacensium optimos
uidebis. Hic igitur uti facias mihi uidetur, ne per im-
prudētiā aberres longius, donec per agros & bo-
minum opera imus, cū puellis post currū & mulos cō-
festim ibis, ego uia monstrans praēibo. De urbe uero
quā ascēdimus, sic habe: Turreis circum alta portusq;
utraq; ciuitatis partem amplectitur, cuius angustus
& tenuis est ingressus. Naues autem uiam tuentur: in
cunctis uero māsis temporaria est cuiuslibet. Hic & fo-
rum circa Neptuni templū pulcherrimū existit, qua-
dratis politisq; extructū lapidibus. Hic nauā arma,
malos, uelaq; curant, & remos acuunt. Phaeacensibus
enim nulla arcus pharetraq; cura, sed mali remiq; na-
uiū, ac naues ipse quibus illi gaudentes plurimū maris
emectiuntur. Horū igitur ego sermonē iudiciūq; uito,
nequis post terga obtrectet. Sunt enim in hoc populo
magnopere supbi. Dicetq; propter ea fortasse quispi-
am malignus obijciens: Quis nā hic est qui à Nausicaa
du

Nausicaa
se secutu-
ro Vlyssi
patris do-
mum de-
scribit.

Urbis de-
scriptio.

ducitur, pulcher sane magnusq; hospes? ubinā cum re-
perit? forte ipse cōiux erit, quē errantem naui ipsa in
suā duxit domū, ex uiris procul uenientibus, q; prope
nos nulli sint. Si q; deus ei optanti propitius ē celo ue-
nerit, habebit profecto illū perpetuo. Meliorē siqui-
dem ipsa uestigans alibi uirū inuenit: sed Phæacenses
proculdubio ignominia notauit, quōd ex his multi &
optimi, ut aiunt, eius matrimonii cupiunt. Quamob-
rem mihi hospes hęc dicta sustinēti, probro darētur:
et profecto talia gerēti egomet irascerer, quæ patris
matris sue iniussu ante nuptias manifestas alienis mi-
scretur uiris. Itaq; hospes tu meis auscultabis uer-
bis, ut patris mei auxilio dictuq; celeriter in tuā rede-
as patriā. Ingrediamur in Mineruæ splendidū nemus
populis frequēs prope uiam, ubi fons aquæ fluit, cir-
raq; pratū. Hic & patris mei templum, & frondens
aloē abunde quantum uox clamantis extēditur remo-
ta. Hic igitur sedēs tempus præstolare, donec nos ur-
bem domūq; petamus: quamprimū uero sperabis me
peruenisse, tunc tu in ciuitatē uenies, ac de patris mei
Alcinoui domo interrogabis. Facile nanq; tibi nosse fu-
erit. quibet enim uel puer docere poterit: neq; similes
in toto populo edes magnitudine existūt. Postq; uero
te domus et aula exceperit, ad matrē ibimus, meā, quæ
apud ignē sedēs, colūna inixa lanā ex colo purpureo
torquet mirabilem visu. Famulæ uero retro et ipse cō-
fidūt. Hic quoq; patris mei thron⁹, et ipse propinquus
igni,

ODYSSEAE

igni, ubi molliter & continuo residet ac bibit. Verum hunc prateribis, & tantum matris ad genua procumbens, manus exosculaberis, ut quandoque in patriam redeas celeriter gaudensq; quanquam longe abes. Si enim eam propitiam habueris, spes est tibi & amicos reuifere, et domum patriamq; terram aspiceret. Sic dicēs Nausicaa mulos flagello cecidit: q; cōfestim amnis fluenta reliquerunt properantes, pedibusq; sonitum excitantes. Illa uero currum regit, lora tenens: ita ratione iumenta scutica impellens, ut famulae Vlyssesq; pedibus subsequi ualeāt. Sol interea occidit, illi in nemus sacrum Mineruae iuerunt. Hic Vlysses cōsedit, ac subito Mineruam talibus orat: Audi me, quæso, Iouis filia nunc primum, quādo me antea nunquam audisti naufragum ac deiectum, quo tēpore me Neptunus afflixit. Da mihi ut ad Phæacensium populos perueniā, ac demum miserere. Sic ait orās. Hunc audiūt Pallas. Ipsi autem nondum prius coram adfuit aut præstō fuit, quod patrum Neptunum uereretur, qui magnopere Vlyssi aduersabatur, ac animo contendebat, quominus ille in patriam rediret.

ARGVMENTVM LIBRI VII.

¶ Nausicaa in ciuitatem uenit, ac paulo post Vlysses, qui & Aretē Alcinoi uxorem orat, ab ipsaq; post cōnā interrogatus unde uestem haberet (nam eam Arete nōnarat) omnia quæ in mari ab Ogygia usq; in terram Phæaciam euenerunt, ipsi enarrat.

ODYSSÆAE 47

LIBER VII.

DVM sic Vlyſſes oraret, Nauſicaa domū paternā curru aduecta peruenit, inq; domus ueſtibus cōſtitit. Fratres conſeſtim dijs æquiparādi, circumſteterē, mulorum colla ſoluētes: ueſtem deinde intrò tulere. Ipſa uero in ſuum thalamum ſe recepit. Ignē anus Eurymēduſa accendit, quæ cubiculo præerat, ac ex cōtinenti olim nauibus Alcinoō pro munere aduecta erat, quod omnibus imperaret Phæacēſibus, ac uti deus à populo audiretur. Hæc item Nauſicaā nutriit, tunc uero ignem accendit, ac intrò cenā tulit. Tunc deniq; Vlyſſes ad urbem ire cōtendit. quem Minerva ſalutaria commodaq; illi cogitās, multa nebula circumſudit, neq; Phæacēſium obuius uerbis eum proſcinderet, aut quiſnā eſſet, interrogaret. Itaq; ipſe iam iā ueſtibus domus ingreſſurus, Minervam parthenicæ Neenidi aſſimilatam in manu calathum retinentem, obuiā habuit, eāq; rogauit: O nata, num me ad domū Alcinoi qui his dominatur populis, nō ducēs? nam & ego miſer hoſtes huc uenio lōge ex Apia terra, quā obrem nullum horū noui hominum qui hāc incolunt terrā. Cui illa: Tibi, ait, pater domum, quam me iubēs, mōſtrabo, quoniam uicinus patri meo habitat. Sed ito quietē, tibi ego uia præcedens oſtendam: ac tu nullum hominum prior ſalutabis, neu quenquā percontaberis. Non enim hoſpi

Eurymē-
duſa nu-
trix,

Vlyſſes à
Minerva
in ædes

Alcinou p-tes ualde libenter excipiūt, aut amplectiūtur si q̄s aliū
ducitur se de uenerit. Nauibus tantū uelocibus fidentes, magna
pius a ne- maris spatia penetrāt: eisq; iupiter ut naues celeres,
bula. sic etiam uolatile subitūq; ingenium dedit. Sic dicens
Minerua, praeit confestim, ille dea uestigia subsequitur.
Venientē sanē Phaeacenses minime nouere, utpote nu-
be Palladis circūfufum. Vlysses uero portus ac naues
Phaeaces primum aspiciens admirabatur. Ipsorumq; herouū fo-
ra, & longa altaq; mœnia palis ligneis extructa, mira-
bile uisu. Verum ubi ad regiā peruenere, illi Minerua
inquit: Hæc hospes domus, quam me rogasti ut mōstra-
rem. Reges in epulis offendes. Tu uero ne animo ex-
pauescere. Vir sane fidens animi melior in cunctis actio-
nibus, si maxime peregre aliunde ueniat. Herā in pri-
mis in ædibus inuenies nomine Arctē, ex parētibus
his qui Alcinoū genuerunt. Primum nanq; Neptunus
Arctē u- Nausithoū ex Peribœa forma præstantissima, ulti-
xor Alci- ma filiarum Eurymedontis, qui gigantibus superbis
noi. imperauit, quos & interfecit: postremo et ipse periit.
Cū hac igitur Neptunus concumbens Nausithoū ge-
nuit, qui Phaeacensibus imperauit, ac Rhexenorē &
Alcinoum suscepit liberos. Primum adhuc imberbem
Apollo in ædibus sagitta interfecit, q̄ cū uxorē duxis-
set, unā tantū filiā Arctē reliq̄t, quā coniugē sibi Alci-
nous habuit: quæue ab eo præter ceteras cū uiris so-
litas habitare in honore habita, filijs item & populis
magnopere uenerabilis, & ut dea ferē suscepta, quā
do

do per urbem incedit. Neq; mente caret bona aut in-
 genio. nā sua prudētia, quos diligit, litibus soluit. Igi-
 si hæc tibi quoq; propitia fuerit et amica, spes tibi et
 charos tuos reuifere, & in patriam redire. Sic dicēs
 Minerva, in pontum abiit, Scheriam relinquens, Ma-
 rathonaq; & latas petijt Athenas Erechthei regis do-
 mum. At Vlysses ad domū Alcinoi se cōtulit: animoq; Alcinoi
 aliquantulū suspensus & admirās, anteq̃ arcem pui regia de-
 mentū ingrederetur, stetit. Nam uti solis aut lune iu- scribitur.
 bar, domus erat Alcinoi: arcis parietes hinc inde à so-
 lo usq; in penetralia splendebant. Portæ quoq; aureæ
 domum intus claudebant: Argenteæ quoq; limina in
 æreo stabant solo: postes item argentei cum aurea co-
 ronide. Vtrinque uero canes aurei argēteiq; erant,
 quos Vulcanus arte propria fecit domus custodiēda
 gratia, immortales cos ac minime unq̃ senescētes ex-
 istimās. Thori quoq; circa murū aurei hīc inde ab so-
 lo usque in penetralia fulgebāt: ubi pepli tenues affa-
 bre laborati opera mulierum erant. Hic itaq; Phæa-
 censium principes sedebant potantes & edentes. Nā
 quæ ad annum suppeditarent uictum, satis habebant.
 Aurei deinde pueri in aris pulchre factis stabant, ar-
 dentes in manibus tenentes faculas, noctes in edibus
 cōuiuis mōstrātes. Quinquaginta intus famulæ erāt,
 quarum quædā triticum molebāt, nonnullæ telā texe-
 bāt, ac colos uertebāt sedētes, adeoq; frequētes ut al-
 ni folia: oleū præterea liquidū ex opere linteorū tenui
 fluit

ODYSSEAE

fluebat. ut enim Phaeacenses præter ceteros mortales
 naualis artis periti, sic foemina telas texendi. eis nam
 Hor⁹ Al- que Minerua ad artes operum egregiorum ingeni-
 cinoime- um dedit. Extra uero aulam prope portas locus ar-
 morabilis boribus confitus, & quadriuius, ualde amœnus, cir-
 caq; moenia septus conspiciebatur. Hic arbores erāt
 frondentes, piri, mala punica, maliq; pulchros ferent
 tes fructus, ficus dulcentes, oleæ florentes: quarū neq;
 fructus perit per hyemem, neq; per æstatem desinit,
 sed perpetuò spirans zephyrus alia nascētia excitat,
 alia digerit. Nam fructus super fructu senescit, ma-
 lū super malo, uua super uua, ficus super ficu. Hic &
 ualde fructuosa uinea radicitur, cuius uuas alias in
 loco lato, ardorib; q; exposito cōtinuò sol exiccat, ali
 as uindemiant, alie acerbæ adhuc sunt florē mittētes.
 Nonnullæ iugiter maturescūt. Præterea uirides et oī
 genæ iuxta ultimos palmites in altum de iustis uites
 germinant, annum totum luxuriantes. Deinde fontes
 duo, unus per omnem hōrtum spargitur, alter sub au-
 la pauimētum ad altam penetrat domum, unde ciues
 aquam sumunt. Talia igitur in Alcinoi ædibus deorū
 erant dona. Vlysses itaq; hæc stans admirabatur, ani-
 mo tādē exatiato, ilico domus inferiora ingressus,
 inuenit Phaeacensium principes p̄ ateris libantes Mer-
 curio: cui ultimo libabant, ut cubilis somniq; remin-
 scenti. Eunti autem per domum Minerua multam ne-
 bulam circumfudit, ut ad Arctē & Alcinoū igno-
 tus

p̄s iret. Ante Areten uero ad genua procumbēs, ma-
 nus extulit, statimq; ex eo nebula discussa. Illi aut̄ ho-
 minē uidētes, mœstitia affecti simul & admirati sunt.
 Vlysses autem sic orauit: Arete filia diui Rhexenor̄is,
 tuum uirū tuāq; genua simulq; conuiuas supplex mul-
 taq; passus peto. Vobis dij dent opes, uitamq; longā:
 postq; uitam, filijs omnia tradere, possessiones hono-
 remq; quēcūq; populus tribuit. Da queso itineris au-
 xilium, ut in patriam redeam: quod diu à meis charis
 procul errans, labores & incommoda patior. Sic di-
 cens, sedit humi apud ignem inter cineres. Alij quidē
 omnes aliquandiu siluerunt. Echeneus tādē, qui na-
 tu maior inter Phœacenses erat, & eloquentia polle-
 bat, antiquaq; & omnia probe tenebat, sic loqui cœ-
 pit: Alcinoē, non enim hoc te decet, ut hospitem humi
 ac inter cineres apud ignem considerare sinas. Hi enim
 tuum expectantes uerbum, attenuantur. Sed agedum
 hospitem in throno argenteo colloca. præconi bus itē
 iube uinum fundere, ut Ioui fulminatori libemus, qui
 supplicibus & uerecundis fauet. prædium proma ho-
 spiti paret ex his quæ domi sunt. hæc ubi Alcinoüs au-
 diuit, statim Vlyssē manu prendens, ex humo ut erat,
 ante focum, excitans, in fulgēti throno locauit, filiūq;
 Laodamanta, quem maxime diligebat, iuxtā asidere
 iussit. Dāt manibus famuli lymphas, gutturnium cum
 aureo opistodocho super argēteo lebetes fundētes: iu-
 staq; mensam delicatā parant. Panem proma pudicæ

Aretem
 Vlysses
 supplex
 orat.

Vlysses
 clemēter
 ab Alci-
 noo exci-
 pitur.

ODYSSEAE

ferens apposuit, cibos insuper addidit plurimos, com-
muniis gratificando. Vbi uero Vlysses bibit & edit, Al-
cinous ad praekonē ait: Pontonoe, funde merum, cra-
teremq; uini omnibus praebe, ut Ioui fulminatori, qui
supplicibus & uerecundis praest, libemus. Pōtonoe
uero statim obtemperat, ac à pateris incipies, uinum
omnibus distribuit. Postq̃ quantū uoluere biberūt, Al-
cinous sic cœpit: Audite Phaeacenses principes & du-
ces, quæ iubet animus dicā. Nūc quādo edistis, domum
abite: cū uero primū illuxerit, seniores plures huc no-
cabitis, ut hospitē hunc in ædibus locemus, postea dijs
sacra instituamus. Deinde de hospite reducendo aga-
mus, quonam modo hic uestro auxilio absq; labore in
patriā suā incolumis gaudēsq; (quāq̃ lōge abest) re-
uertatur, ne quid mali aut detrimenti priusq̃ illam at-
tingat, patiatur. ibi tandē ea sustinebit, quæ illi Parca
grauēs nenerint, quādo mortalis cum genuit mater.
Si autē aliquis forte deorū immortalū huc ē cælo uene-
rit, aliud quiddā ex hoc sibi uolunt dij. Iamdudū enim
nobis manifesti coram apparēt, postq̃ facimus sacras
hecatombas, nobiscumq; epulantur iuxta sedentes. Si
autem aliquis solus existens uiator occurrerit, non se
abscondunt, quoniam illis propinqui sumus, ut Cyclo-
pes & ex gigantum genere. Vlysses uero ad hæc: Al-
cinoe, inquit, aliud tibi in mentem ueniat. Nō ego dijs
sum similis, nec corpore, nec ingenio: sed hominibus,
quos uos maxime laboribus pressos uideritis, his nos

esse

Aldinous
Phæacen-
tis de ho-
spite.

esse pares profitemur. Sed & ego plura quæ deorū
uoluntate sum passus, tibi referrem: uerum me quan-
quā afflictum finite prius coenare.

Ventre nihil peius, qui in magno sepe dolore
Cogit quenq; sui rationem prorsus habere.
En ego sum quanquam mœstus, si uina dapesq;
Apponi iubeas, discedent mente labores.

Vos uero curate, ut q̄ primum illuxerit, me anxi-
um in patriam reducat. Nā mihi quāuis laboribus
exercito, sit tantum mea bona, famulos, domum reui-
fero, mori liceat statim, atq; ab æuo deferi. Sic ait. At
illi omnes hospitem, quando probe locutus est, collau-
dauere: simulq; reduci suaserunt. Postquam uero liba
uerunt, ac quantum iussit animus potauere, alij quidē
dormitum abiire, Vlysses uero in ædibus relictus: iu-
xta quem Arete et Alcinous accubuerē. Ministri autē
mensæ instrumēta uasatq; apposuerē. Inter hæc Arete
uestem tunicamq; aspiciens, quam ipsa cum ancillis te-
xuerat, probe nouit: quāobrem illū sic alloquitur: Ho-
spes, hoc ego te primū rogo, cuias es? quis tibi has de-
dit uestes? quomodo huc per multos ponti errores ue-
nisti? Cui Vlysses: Difficile, inquit, regina ac admo-
dum prolixū meos narrare labores, quos affatim mi-
hi dii dederunt. Dicam tamen quod me interrogas:
Ogygia insula lōge in mari sita est, ubi Calypso dolo-
ra Atlantis filia habitat, pulchra sane grauisq; dea,
nec ullus cū ea siue hominū, siue deorū, in amore com-

Vlysses in-
terrogat
Arete su-
os labo-
res expo-
nit.

miscetur: sed me solum deus infelicem eò deduxit, eo
 illi domesticum fecit: quoniam mihi nauem fulmine et
 gete iupiter in medio ponti o fregit. Cumq; socij cete-
 ri periissent, ego nauis fractae inferiora ulnis ample-
 ctens, nouem diebus per mare uectus sum. Decima ue-
 ro nocte obscura ad Ogygiam insulam dii propinquā
 reddidere. Hic Calypso habitat grauis dea, quae me
 excipiens accurate et amauit et nutrijt. Insuper me
 immortalem ac minime senescentem perpetuo se red-
 diturā dixit. Verū me in pectore menti minime per-
 suasit. Hic itaq; diebus denis septenis continuo man-
 si, quo tēpore uestes lachrymis perfudi, quas mihi Ca-
 lypso prebuit. Sed quādo octauus mihi redijt annus,
 tunc iussu Iouis nuncij ipsius animum uertēs, ultro me
 ad discessum est hortata: quamobrem me in rate dimi-
 sit: multum tribuēs frugis, dulce merum, uestes egre-
 gias, in super uētum prosperum commodumq; ac sua-
 uem immisit. Denis septenis diebus nauigauī. Decima
 octaua mōtes obscuri apparuere uestrae terrae, ex quo
 afflicto mihi animus aliquantulum exhilaratus: super
 erat tamē calamitatis multum, quam mihi Neptunus
 inflicturus erat, qui uentos impulit, uiaq; impedijt cri-
 puitq;: immensum mare commouit, neq; per undā ullā
 permisit ferre ratem grauitè gementem, hanc pror-
 fus procella distraxit. Ego uero natans mare secui,
 donec ad uestram terrā unda uētusq; ferret. Huc me
 appulsum unda rursus in petras magnas, locūq; inui-
 cus

cundū prope terram distraxit. Iterū ergo in insulam
 adnataui, donec in fluuium ueni, hic locū sum ingres-
 sus optimum à petris liberum asperis, tutumq; à uen-
 tis. In hūc me alacri animo conieci. Nox deinde ruit:
 ego separatim à flumine egressus, inter frutices ac ra-
 mos iacui: circaq; me frondibus stipaui: somnum deus
 ingentem fudit. Hic itaq; inter frondes nocte usq; in
 auroram, usq; item in meridiē dormiui: sole deinde in-
 clinante, somnus me deseruit dulcis. Ilico in littore
 tue filie famulas ludentes uidi, inter quas ipsa dearū
 formæ equiparāda aderat. Hanc ego orauī, at illa mē
 te bona ingenioq; prædita minime errauit. Nam si in
 iuniorē fortasse incidens quicq; rogaueris, nihil omni-
 no ages, cū semper iuuenes minime sapiant. Mihi itaq;
 illa & panem & uinum dedit quantum opus, in flumi-
 ne quoque me lauit ac olco unxit. Hæc tibi demū ue-
 ra narraui. Cui Alcinous: Hospes, ait, hoc profecto
 non rite mea nata fecit, quòd te cum ancillis domum
 nostram non duxit, tu eam certe primam rogasti. Ne,
 inquit Vlysses, puellā propterea redarguas, me nanq;
 cum ancillis subsequi iussit: neque ego uolui, uerēs ac
 dubitans, ne quid cum ipse uideris, aliqui d' animo su-
 spicareris. Zelotypum enim & malorum suspiciās est
 hominum genus in terris. Ad hæc Alcinous: Non mi-
 hi, inquit, talis in pectore animus, ut subito irascatur:
 cum ea quæ decent, cuncta existimo meliora. Atq; uti
 non Iupiter pater Minervaq; & Apollo talis existas

Alcinous
Vlyssi p-
sentit au-
xilium.

qualis es, idemq; sentias atq; ego, meam haberes filiā,
meusq; uocareris gener hic apud me manēs, domum
ego ac possessiones darē: si tamen uolens libensq; ma-
neas. Inuitū enim Phæacēsum nullus retinebit, quam-
uis Ioui amicum. Auxilium in te reducendo ut sane in-
telligas, hoc modo bene disponam: Cras dum alto so-
mno prebui iacebis, hi tēpe statem optimam tranquil-
lumq; mare obseruabūt, quo ad patriā, domumq; tuā,
Et si quid aliud tibi charū, proficiscaris. Siquidē ual-
de procul ab Euboëa est, quam Euboëā illi qui eam ui-
derunt, lōgissime à nostris dicunt esse populis, quando
Rhadamanthū huc duxerūt, Tytiū Terræ filiū suspicā-
tem ac formidantē: Et quidē absq; labore uenerunt,
eadēq; die rursus eum domum reduxerūt. Videbis Et
ipse animo, quantum naues nostræ ac iuuenes in earū
gubernatione præsent. Hæc ubi Vlysses audiit, ga-
uissus est, ac orans sic precatur: Iupiter pater, utinam
omnia quæ Alcinous dixit, sic agat. Illi propterea in-
gens accedet gloria: ego uero domum redibo. Sic igi-
tur inter se colloquētibus, Arete ancillis iubet lectum
sterni sub porticu, in super pulchris stragulis purpu-
reisq; ornari, tapeta quoque, lenasq; molles superad-
di. At illæ ex ædibus lāpades in manibus ferētes ibāt.
Verum postquam certatim decorum strauere lectum,
Vlyssē sic uerbis adhortantur: Agedum hospes ueni-
iam, cubile tibi iam paratum. Sic dixere. At ille cubi-
tum lacris inuit. Dū uero sic in elegāti thoro sub por-

*pien dormiret, Alcinous in domus penetralibus altif-
simis quieuit, quem iuxta uxor regina lectū cubileq;
& ipsa posuit.*

ARGVMENTVM LIBRI VIII.

¶ Concio fit Phæacensium de hospite, nauisq; ad Vlyf-
sem reducendū trahitur. Phæacensū optimates apud Al-
cinoi epulantur. Post hæc cū Vlyse disco ludunt. Demo-
docus uero musicus Martis & Veneris cōplexum primo,
deinde equū Troianū canit. Vlysem postremo hæc audi-
entem sententijs interrogat, quisnā aut unde sit.

ODYSSEAE

LIBER VIII,

AVRORA interea celo apparet, Alcinous
itemq; Vlysses ē stratis surgunt. Itur, Al-
cinoo præeunte, in concione quæ apud na-
ues fiebat, sedentq; supra politos lapides.

At Minerva interea Alcinoi præconi assimilata, ur-
bem sollicita percurrit, reditum Vlysi commentans,
cunctos sigillatim prensat: Venite, inquit, maturate in
concionem Phæacensium optimates ac principes, ut
hospiti morem geratis, qui Alcinoi nuper domum ue-
nit, longe ponto erroribus actus ac dijs corpore simi-
lis. His dictis, cuiuslibet animum incēdit, confestimq;
sedes concioq; conuenientibus referta: ipsum multi
afficientes Vlysem, admirabantur. Cui Minerva di-
uinā capiti humerisq; gratiam fuderat, ac illum pro

Alcinous
Phaeacas
in cōcio-
ne hortat
ur Vlyssē
haucē.

Parat con-
uiuium.

seriorem augustioremq; uideri dedit, ut omnibus pas-
sim Phaeacēsis gratus esset: gratius insuper et hone-
stius certamina multa, quae Phaeacenses cum illo tēta-
uere, perficeret. Vbi uero frequentes conuenere, Alci-
nous talibus eos alloquitur: Audite Phaeacensiū opti-
mates ac principes, ut ea uobis referā quae hortatur
animus: Hospes hic quem uidetis ignoro quisnam sit,
errabūdus domum nuper aduēctus meā, siue ab cois,
siue ab hesperijs hominibus, ad reditum in patriā no-
strum sibi uehementē auxilium rogat. Nos (uti iā diu
cōsueuimus) in huiusmodi casibus illi subuenire par-
ēst: nullus enim hactenus miser mea tecta petens, diu
meam opem desiderauit. Sed et nauem recentem a se-
cūri quāprimum in altum trahimus: iuuenesq; duo
et quinquaginta in populo omnium optimi deligan-
tur, in transiris se remis accingant. Deinde abite, prā-
diū in mea domo propere parate, quod omnibus sup-
peditabo. Iuuenibus haec tantum mado. Verū uos alij
sceptrigeri principes ad mea tecta excelsa uenite, ut
hospitem hunc amplectamini: nemo aut sit qui neget.
Demodocum diuinum cantorem uocate, cui deus can-
tum tribuat oblectare qualē suggeret illi animus. Sic
dicens praet, magnates subsequuntur. praeco cōfestim
charum cātorem deduxit. Iuuenes lecti, duo et quin-
quaginta, uti iussū est, ad littus maris uenere: et alij
quidem nauem in altum traxere, deinde malum erexe-
re, rudētes explicauere, remos uinculis lorisq; alliga-

tes expediunt, uela pādunt: alte demum in humidū im-
pellunt, atq; omnia probe. Mox uero in domum Alci-
noi populus concurrit. Porticus quoq; & mœnia &
ædes cōueniētium multitudine cōplentur. Plures ad-
erant iuuenesq; senesq;, quibus Alcinous duodecim
oues, quatuordecim albas dētibus sues, duos boues ut
mactarent dedit. Hos pellibus in primis nudauere, ci-
bo deinde aptauere. Postremo dapibus se accinxere.
Interim præco propinquabat, optatiū deducēs musicū
Demodocum. Hūc musa magnopere adamauit, bono
maloq; simul impertijt, oculis quidem priuauit. Dedit
attamen dulcem canorem. Huic igitur Pōtonous præ-
co thronum argēteum in medio cōuiuarum proceræ
applicās columnæ, adduxit, supraq; caput eius sonor-
am suspendit cytharam, quā manibus attrectare cu-
piebat, iuxtaq; canistrum mensamq; ornatam, & uini
paterā apposuit, ut potare cū uelit liceat. Cōuiue au-
tem paratis omnibus manus epulis extenderunt. Vbi
uero potus ac cibi cōpressus amor, Musa poētā ad
laudes heroum canendas hortatur: carminis gloria
ad celū usq; penetrauit. Nanq; canebat uti Vlysses cū
Achille in dissensionem uenit, ut quandoq; acerbis in-
ter se uerbis in deorū cōuiuio contenderunt. Agame-
mnon uero aīo letabatur, cū Græcorum optimates in-
ter se certare uideret: utq; Phœbus eū apud Pythum
allocutus, ac in lapideum solum ingressus est, oraculū
daturus. Tunc primū Troianis Danaïsque initiū fati

Demodo-
cus cātor,

**Vlyſſi mo-
ueretur fle-
ns.**

Iouis magni cōſilio uerſatū. Hæc igitur inclytus poë-
ta canebat. Vlyſſes uero dolore commotus, tunicā in-
gentē purpurcā manibus ad caput reuocauit. Phæa-
cēſes enim uerēs celare cupiebat. lachrymas huberes
ex oculis fundens. At poëta diuinus hæc aſpiciens, ca-
nere deſiit: lachrymasq; ex ore abſtergens, ex capite
tunicā deduxit: deinde pateram aureā accipiens, dijs
libabat. Phæacenſium uero optimates quod cantu le-
tarentur, poëtam rursus ad coeptum carmen exhortā-
tur. Vlyſſes itē rursus caput obducēs, flere cœpit. Hinc
alios quidē omnia latuit, minime uero Alcinoum, qui
iuxta illum aſidēs grauitè ſuſpiratē audiebat, cō-
tinuoq; Phæacēſibus ſic ait: Audite quæſo uiri princi-
pes iā epulis aſſatim expleti, citharaq; probe exhila-
rati, cuius iucunditas epulas ſubſequi ſolet. Reliquum
eſt ut ī mediū prodeamus, ſimulq; certaminibus omni-
bus experiamur: ut hoſpes hic domum rediturus ſuis
referat quantū nos Phæacēſes pugillatu, palæſtra, ſal-
tu, curſu, cæteris mortalibus præſtemus. Sic dicens,
præit: cæteri ſubſequuntur. Citharam uero poſt hæc
apud columnā ſuſpēdit. Præco autem Demodocū ma-
nu trahens ex ædibus deduxit: eandemq; ac alij ſolēt
quā præcedens, illi monſtrauit. At Phæaceniſium for-
tiſſimi certamina uiſuri in forū concurrunt. Populus
deinde frequens ſubſequitur, iuuentus plurima & ui-
ribus prædita. Surrexerūt ad pugnam, Acroneus &
Ocyalus, et Elatreus, et Nanteus, et Prymneus, & An-
chis

**Alcinous
hortatur
Phæacas
ad certa-
mina.**

chialus, et Erctmeus, et Ponteus, & Proteus ingres-
 su celer, & Neus, & Amphialus Polyncei Teſtonidis
 filius. Deinde Euryalus Marti ſimilis, et Naubolides,
 qui poſt bonum Laodamantem cunctis Phæaceniſibus
 & forma et corpore præſtabat. Deinde tres Alcinoi
 filij, Laodamas, Halius, et Clytoneus. Horum nanq; alij
 primū curſu certantes è carceribus exierunt. Vnaq;
 omnes ruentes, cōfeſtim per campū puluerulentū ex-
 tendebantur, quos omneis bonus Clytoneus quantum
 ſpatij duorum ordo mulorum in campis occupat, cate-
 ros anteuolans relinquebat. Alij paleſtram tentāt, in
 qua Euryalus cunctis præſtabat: ſaltu Anchialus reli-
 gis melior: diſco præſtātor Elatreus: pugillatu Lao-
 damas. Poſtq̃ uero ludis animum ſatis exhilarauere,
 ſic Laomadas alloquitur: Venite amantiſſimi, hoſpitē
 hunc iam interrogemus, an certaminum aliquod didi-
 cerit aut nouerit. Nam indole (ni fallor) minime igna-
 uus uidetur, ut ſcemora, tibias, ambasq; manus admi-
 randas, collumq; ingens ac robur cōſpicimus, neq; bo-
 ne inſuper etatis indigentem. Verum multis deuictus
 eſt malis. Nō enim puta ego triſtius aliud, quā uirū
 fortem in pontō uerſari. Huic ruruſus Euryalus reſpō-
 dens: Laodamas, inquit, hoc bene et ordine quidē di-
 cis: ipſe nunc illū accedēs prouoca, uerbisq; adhorta-
 re. Quod ubi Laodamas audiit, per mediā iens turbā,
 Vlyſſē ſic alloquitur: Huc ades et tu hoſpes pater, ex-
 perire nobiſcum ſi quid ludorū aut certaminū noſti.

Clytoneus
 curſor in-
 ſignis.
 Euryalus
 paleſtrita

Laoda-
 mas pro-
 uocans V-
 lyſſem.
 Etenim

ODYSSEAE

Etenim te nosse par est, cum nulla maior sit uiri gloria, quam proprijs aut pedibus aut manibus fortiter aliquid agere. Sed experire iā, abijceq; abs te mœstitiā, uia tibi redeundi nō longe aberit, cum iam huius rei gratia nauis tracta sit, et socij parati. Cui Vlysses:

Euryalus
Vlyss.

Laodamas, ait, quid me quæso hæc iubetis illudentes? tristitia mihi cordi magis q̃ ludi, qui multa prius mala passus, nunc uestro in redeundo officio indigēs, uenio et regem & populū supplicatū. Euryalus contrā: Ego te hospes nequaq̃, inquit, uiro certaminis perito equiparo, quæ multa inter homines uersantur: uerū potius illi, qui mare frequentans, princeps sit nautarum, quæstū uecturæ faciat. Insuper uiatorū explorator, ac si quid usquā sit prædæ. Athletæ uero aut forti uiro nequaq̃ te parē facio. Vlysses aut̃ ad hæc ira ac census, ac torue illum aspiciens: Hospes, inquit, non re sic loqueris. uir nempe iniquus uideris.

Vlysses
importuno
Eurya
lo succen
set.

Cælestes etenim non omnibus omnia præbent. Eloquentia, ingenium, membrorum gratia, uires Non uni eueniunt.

Alius enim forma inferior fuerit, uerum decorum inuere corporis maculas eloquentia decorat. sic cū oēs læti suspiciunt. Ille dulci sermone tenet aures, lenitateq; morum in turba pollet, per urbem quoq; incedēs uti deus spectatur. Alius contrā forma deo similis, uerum nulla uerborū gratia præditus reperitur: quem admodū & tu qui præter oris decorem nihil à deo habes,

bes, mente inanis ac secors es. Me nanq; contumeliosis prouocans, animum in pectore concitasti. Ego uero certaminum (uti tu dicis) nescius quidem non sum: sed & inter primos existimo me esse, donec etati ac manibus his cōfido. & quanq̃ nunc ærumnis & laboribus premor (multa nanq; sum passus, & uirorū bella & fluctus insanos expertus) tentabo nihilominus certamina. Nihil enim cor iramq; æquē ac uerbū excitat: me profecto uerbis laceffendo accendisti. Dixit, ac protinus uestem resupinans, incumbensq; , discū cepit maiorem crassiorēq; , ac lōge terribiliorem, q̃ quo Phæacenses inter se ludere solerent. Hunc intorquēs manu impulit uasta. lapis per aera rotatus insonuit. populus circā terrore attonitus, ad humum usq; pro cubuit. Signum uero quo omnes ille superauit, Minerva uiro assimilata posuit, simulq; allocuta est: Hospes, signum tibi positum uel cæcus iudicaret atrectando. quando non cum aliorum turba commixtum, sed longe prius ac remotū apparet, quā obrem bono sis animo. Nullus enim Phæacensium ad id perueniet, aut superabit. Sic ait. At Vlysses, quod socium amantissimū in certamine uiderit, magnopere gauisus est. Deniq; alacrius alta uoce Phæacē sibus dixit: Hoc iuuenes signū petite. post hoc enim celeriter aliud existimo uel tantundē seu longius procedet. & quādo me ad iram prouocastis, huc quicunq; is fuerit ex omnibus Phæacensibus ueniat. aliud mecum experiatur certamē, si

Vlysses p-
uocatus
ira discū
iacularu
oēs supe-
rat.

ODYSSEAE

ne pugilatu seu cursu (nō recusō, nō inuideo) praterq̃
 Laodomas. Is enim mihi est hospes. Quis enim cū am
 co certet? Stultus profectio est ille ac penitus iners, q̃
 hostiū pugnae contentione offert: in alieno praesertim
 populo sese suaq; turbat oīa. Aliorū uero neminē su
 gio aut uito, sed cupio cōtrā experiri. Neq; inter ui
 ros ignauus uersor: oīa sanē certamina probe, tū ar
 cū tractare noui. Primus nanq; in hōm ferocium tur
 ba sagitta ferire, quanq̃ multi socij iuxta aſisterēt ia
 culādo. Solus apud Troiā Philoctetes me arcu ac arte
 sagittādi superauit, quādo nos Achaei sagittis ageba
 mus. Ceteris uero omnibus qui in terris nūc cibū ca
 piūt, me lōge in hoc genere pugnae praestantiore puto:
 cū prioribus aut uiris nequaq̃ concurrerē neq; Her
 culi, neq; itē Euryto Oechaliēsi, qui ambo sagittis cū
 dijs certauere: quāobrē ingēs Eurytus cōfestim per
 iit, neq; ad senectā peruenit. Apollinē enim arcu pro
 uocans, ab eodē est protinus interfectus. Hastā igitur
 tam lōge iacio dextra, quā non alter arcu sagittā. So
 lū cursu uereor ne à uobis Phaeacēsis uincat, quod
 maris fluctibus magnopere sim afflictus anni tototem
 pore nauigādo: quamobrē soluta sunt labātq; mēbra.
 Sic ait, ceteri silentiū tenebāt. Alcinous uero solus re
 spondit: Hospes, tuus nobis non ingratus est sermo: uti
 planē cōspicimus tuā uis quae sit apparere uirtutē, ni
 mirū quod hic te uir ad certamē prouocauerit. Exi
 slimo nanq; tuas nemo tētaret uires, quod animo suo

Akinous
 Vlyss.

contraria sciret euentura. Verū meū quæso audi uer-
 bū, quod et herouū tu alijs referre ualeas, qui tuæ do-
 mi tuæ cum uxore filijsq; tuis forte epulabuntur, no-
 stræ uirtutis memor, qualia nobis Iupiter opæ omni-
 no supra maiores nostros tribuit. Nō enim pugiles ad
 modū fortes neq; palestritæ, uerū cursu pedū et arte
 nauali præstamus. Post hoc nobis epule, citharæ, ue-
 stes mutatorie, calida lauacræ & cubilia curæ sunt:
 Sed heus Phæacensiū saltatores, quicūq; clari estis, lu-
 dite, ut hospes hic cū redierit, suis referre possit, quan-
 tū & nautica et cursu et saltatiōe ceteris præstamus
 mortalibus. Igitur aliquis properatis citharā Demo-
 doco ferat, sicubi in ædibus fuerit nostris. Sic Alcino-
 us. At præco surgit, sonorā ex ædibus propere latu-
 rus citharā. Nouē insuper uiri principes ac iudices ē
 populo surrexere, qui singula in ludis bene & ordine
 disposuere, chorū aptauere, pulchrū demiq; certamen
 dilatauere. præco interea ē proximo aduenit, citharā
 Demodoco ferēs. Is uero in mediū prodijt: circaq; iu-
 uenes in prima pubertate saltatiōis sciētes cōstitere,
 pedibus chorū diuinū pulsauere. At Vlysses pedū mol-
 titiem, dexteritatemq; motus tacite inspicēs, admira-
 batur. Citharædus uero pulchrā de Martis & Vene-
 ris amoribus cātionem ociose modulabatur: Ut pri-
 mū in domo Vulcani clam cōcubuerē, multa illa acce-
 pit, quod lectū cōplexumq; Vulcani erubesceret. Utq;
 cunctius ei Sol uenerit, qui coeūtes nouit. Vulcanus ue-

Demodo-
 cus inter-
 cinis fabu-
 lā de Ve-
 neris &
 Martis cō-
 plexu.

ODYSSEAE

ro ut primum uerbum audiit dolendum, statim in officinam ferream animo perturbato ac male cogitans descendit. Hic ingentem posuit incudem, ac uincula statim firmissima et insolubilia, quibus illi uincirentur, fabricat: quibus absolutis, dolum Marti ac infidias per irā parās, in thalamū ubi cubile iacebat, cōtendit. Circa autē extremas spondas ita catenas tenuiter ac demisse diffudit, ut aranea tenuis solet. Sed nec ulli uel deorū immortalū uidebātur. Postq̃ uero dolos construxit, in Lemnū proficiscitur, quæ omnium est ei terrarum charissima. Mars autē auratis in equo utēs habenis, minime captus oculis aut conuiuens, ubi abeuntem aliō uidit Vulcanum, statim ad eius domū amore Veneris incēsus proficiscitur. Illa uero nuper à patre Ioue ueniens, sedebat. Mars intrō domum subiit, Venerem deinde manu cōpellans, alloquitur: Huc ades dilecta mihi, lectum simul cubantes conscendamus. Vulcanus in Lemnū ad Sinties agresti uoce homines, non rediturus abiit, Sic ait. statimq̃; gratum ingreditur cubile. Itaque consopiti, uinculis quæ circumfusa erant, ilico capiuntur. Captis membra mouere aut ali quo modo detrectare non erat. Tunc ineuitabiles in se die cognite. At Vulcanus è proximo superuenit, rursus reuertens anteq̃ in Lemnum peruenisset. Sol namq̃; ei fuit explorator, nunciumq̃; attulit. ilico domum animo incenso atq̃; irato petiit, ac in uestibulo consistens (ira enim illum uehementer subiit) horrendū cla-

mauit, ita ut oēs audierint dij: Iupiter pater, et uos, inquit, alij dij immortales, uenite, adeste, opera ridicula ac non æqua cōspiciatis, ut me claudum existentē Venus contemnit, amatq; Martem perfidum, quod is integer & pedibus firmus existat, ego cōtrā infirmus. Veruntamē nullus alius mihi in causa est, q̄ ambo parentes, qui mihi esse nunq̄ debuerāt. Sed quæso aspici- te, q̄ impudēter sese complectēdo, meū inuaserunt tha- lamū. Ego uero spectans sum miser & anxius factus: spero tamen nō diu gaudebunt cubātes, quin eos pœ- nitētia facti subeat, cum primum sese uinculis per do- lum correptos conspiciant, donec mihi pater omnia reddat dotalia, quanta illi causa puellæ promiseram, quod mihi pulchram quidē, uerum impudicam filiā lo- cauit. Sic ait. At dij ad domum confestim Vulcani fer- rē conuocare. Venit Neptunus, uenit Mercurius, ue- nit Apollo longe iaculans. Deæ uero deliciores sin- gule domi cū pudore mansere. Constiterē in uestibū- lō dij bonorū datores. risus est illis ingens excitatus, Vulcani cōspicientibus artes. Sic alius proximo dice- bat: Malefacta male percunt, minime placent. num ui- des ut tardus celerē est cōsecutus? nā nunc Vulcanus quanq̄ claudus, Martem decorum uelocissimum cepit. quāobrem ille munera ad se redimendum debet. Tali- bus inter se colloquebantur. at Apollo: Mercuri Ioue nate, inquit, Mercuri bonorū dator, mallēs ne in cubi- li iuxta Venerē aurēā uinculis pressus duris cubare?

Vtinā, inquit ille, hoc fieret Apollo, uinculaq; ter facta me retinerēt. Vos autem dij deaq; aspicio: attamen ego apud illā libenter manerem. Dixit. At dij pariter risere: nequaquā uero Neptunus, cum continuo Vulcanum de Martis liberatione in hunc modum precabatur: Solue queso, ego nanq; unā cum ceteris dijs quæcunque pro illo dari optas, libenter me recipio datum. Cui Vulcanus: Ne me, inquit, Neptune hoc iube: quonam queso modote ego ceterosq; deos expostulare, si forte contingat ut Mars hoc ære non exolutus ē uinculis abeat? Cui rursus Neptunus: Si enim hoc, ait, cōtigerit, ego inquā exoluā. Tunc Vulcanus: Negare demū quod poscis nequeo, inquit. statimq; illi laxatis uinculis quanquā durissimis, migrare: Mars quidem in Thraciam, Venus autem Paphum, ubi templum ei ara; sacra. Hic eā Charites lauere, oleoq; immortali unxere, uti deos solēt, uestibus deniq; diuinis (mirabile dictu) ornauere. Hæc igitur poeta inclytus canebat. Vlysses autē audiens, simul cum Pheacēsibus animo letabatur. Alcinous uero Halium & Laodamanta separatim psallere deinde iussit, quod cum his nullus in hoc genere concurrere auderet.

Lod' fūc.

Hiq; pilam primo manibus sumpserē decoram,
Quam Polybus quondam præstanti fecerat arte.
Alter terga retro flexus consurgit ad ictum
Protinus, ac illam compellit in æra summum.
Excipiens alter, terram prope compulit ire.

Postq;

Postq̃ uero pila inter se lusitauere, saltare coepe-
 runt, per humum pedes frequenter alternantes. Iuue- **Salratio**
 nes uero alij in certamine consistentes, apposite cāta-
 bāt: murmuris inter hæc multū oriebatur. Vlysses ue-
 ro: Alcinoe inq̃, tuos nēpe saltatiōe præstātes tere-
 cepisti fore. Hoc actū pulcherrime, ita ut omnis admi- **Alcinous**
 rari possit. Sic ait. At Alcinoous animo gauisus: Phæa **Phraccen-**
 cēs, inq̃, principes atq̃ duces, hospes hic mihi nimi- **centibus.**
 um sapere uidetur, quāobrē hospitali munere illū ut
 est equū, honoremus. Duodecim enim per populum
 præcellētes principes prodeāt, ego uero tertiusdeci-
 mus inter eos, quorū quilibet uestē tunicāq̃ nitidā
 ac auri talenta ferat: statimq̃ cōgregata cūcta simul
 in manibus feramus, ut hospes hic recipiēs latus ab-
 eat. Euryalus uero, quod cum nō recte sit allocutus,
 nō solum munere, sed uerbis eundē placet. Sic ait. Cæ-
 teri laudauere: dona ut ferret quilibet per præconē
 iussere. Alcinoos post hæc Euryalus talibus respōdet:
 Alcinoe rex hominū clarissime, ego nēpe hospitē sic-
 uti tu iubes, placare studebo. ei nanque ensē ex ære
 totū dabo, cui capulū est argenteum, uagina ex ebo-
 re nuper secto circū ornata: quod uel ciuitate dignū
 ac pensandū munus ei fuerit. Sic ait, statimq̃ in mani-
 bus illi ensē tradidit, ac compellans eum talibus al-
 loquitur: **Euryalus**
Salue pater hospes, uerbū si quod in te gra **Vlyssēm**
ue dictum fuerit, hoc uenti procellaq̃ auferant. **ense do-**
nāq̃, dii dēt & uxore reuiscere, & in patriā incolumē **nat.**
 b ij redi-

Afferunt
Vlyssi à
Phæacen-
sibus xe-
nia.

redire, quando diu procul à tuis incōmoda multa pe-
teris. Cui Vlysses: Et tu, inquit, mihi dilecte salue. Des-
tibi opes, resq; secundas dii. Nō enim postmodum ha-
ius tibi ensis quo me placaturus donasti, desiderium fa-
cit. Dixit, ac circū humeros illum sibi aptauit. Inter-
ea et dona incluta illi affuere: hæc in domum Alcinoi
præcones tulere, pueriq; quibus imperabat Alcinoi
excepere, ac prope illius matrem uenerabilem posue-
re. Venientes autem illi principes, in altis consederūt
thoris, tunc sic uxorem Areten Alcinoi alloquitur:
Huc ades coniux, fer arcam omnium pulcherrimam,
in hac uestem & tunicam tersam ponito: circaq; abe-
num igni suspendite, aquam calefacite, ut lotus hospes
uidensq; cuncta bene disposita, ac uenientes huc cum
donis Phæacenses, letus dapibus accumbat, cæterum
hymnumq; audiat. Tunc ego quoq; meum calicē pul-
cherrimum aureumq; illi dabo, ut mei memor ille per-
petuo in domo sua Ioui & alijs dijs libet. Sic ait. Are-
te autem ancillis iubet, ut igni magnū admoueant tri-
poda. Ille iussa faciunt, tripoda igni admovent, aquā
deinde super ligna subigunt, tripodis alucū ignis ite-
co est amplexus, aqua calefit. Post hæc Arete hospitī
pulchram ē thalamo arcam attulit. Deinde Phæacen-
sium in ea dona elegantia condidit, pulchra ipsa uestē
tunicamq; illis addidit: mox illum compellens sic allo-
quitur: Ipse nunc aspice, calicem hunc uelociter apud
te alliga, ne quis in itinere in nauī forte dormiēti sur-
ripi

ripiat. hæc ubi Vlyſſes audiit, calicē ſtatim ſuſpēdit, ſit
 miterq; alligatū uinculo opportuno, quod eum Circe
 docuit. Poſt hæc illū proma lauare iuſſit labro in me-
 dio poſito. At ille ubi calidum conſpexit lauacrū, ma-
 gnopere letatus eſt animo, quòd poſtquam Calypſus
 domum reliquerit, per mare ueſtus, nunquam calida
 lauerit: tunc enim deæ cura illus maxima fuerat. Hūc
 igitur ubi famule lauere diligenter, atq; oleo unxe-
 re, ueſte ac lena pulcherrima amiciunt. Deinde ex la-
 bro prodiens lotus, quò lubebat proceſſit. Nauſicaa
 inter hæc forma deæ ſimilis medio ueſtibulo conſtitit,
 & Vlyſſem aſpiciendo admirata ſic alloquitur: Salue
 hospes: cum in patria fueris tua, mei ſis memor, quan-
 do uitæ præmia mihi debes. Cui Vlyſſes: Nauſicaa Al-
 cinoi magni filia, inquit, ita nunc Iupiter Iunonis con-
 iux det mihi redire in patriā, ut tibi ueluti immorta-
 li deæ ſacrificans perpetuo ſupplicabo, quòd me o di-
 gniſſima puella uitæ reſtitueris. Dixit, iuxtaq; Alci-
 noum in thoro conſedit. Miniſtri uero epulas diſtri-
 buunt, uina fundunt: præco quoq; ex propinquo ad-
 ueniēs, Demodocum populo deſideratum deduxit, ac
 in conuiuarum medio iuxta columnam locauit. Tunc
 Vlyſſes: Præco, ait, à ſuis dorſo incipe, multum enim in-
 eo relictum, multumq; abdominis circā ineſt. Ex hac
 igitur parte carnē Demodoco appone: ego uero quā-
 quam miſer, cum magnopere diligo & amplector. In-
 ter homines enim poëtas ac muſicos honoris & reue-

Vlyſſes
 Nauſicaa
 Al-
 cinoi
 magni
 filia
 inquit
 ita nunc
 Iupiter
 Iunonis
 con-
 iux det
 mihi
 redire
 in patriā
 ut tibi
 ueluti
 immorta-
 li deæ
 ſacrificans
 perpetuo
 ſupplicabo
 quòd me
 o di-
 gniſſima
 puella
 uitæ
 reſtitueris
 Dixit
 iuxtaq;
 Alci-
 noum
 in thoro
 conſedit
 Miniſtri
 uero
 epulas
 diſtri-
 buunt
 uina
 fundunt
 præco
 quoq;
 ex propinquo
 ad-
 ueniēs
 Demodocum
 populo
 deſideratum
 deduxit
 ac
 in conuiuarum
 medio
 iuxta
 columnam
 locauit
 Tunc
 Vlyſſes
 Præco
 ait
 à ſuis
 dorſo
 incipe
 multum
 enim
 in-
 eo
 relictum
 multumq;
 abdominis
 circā
 ineſt
 Ex hac
 igitur
 parte
 carnē
 Demodoco
 appone
 ego
 uero
 quā-
 quam
 miſer
 cum
 magnopere
 diligo
 &
 amplector
 In-
 ter
 homines
 enim
 poëtas
 ac
 muſicos
 honoris
 &
 reue-

Stallin
 dorſum
 in præ-
 tio.

rentie maxime participes esse fas est: quod eos musa
cātu instruit, amatq; poctarum genus. Sic ait. Preco
autē manibus ferens, eadem Demodoco apposuit: ille
prompte letabundusq; suscepit. Postq̄ uero bibēdi &
que edendi libido cōpressa, Demodocum Vlysses affe-
tur: Demodoce, prater ceteros ego te mortales ma-
gnopere collaudo, siue te musa, seu te Apollo docue-
rit. Achiuorum nanq; casus, quoscunq; illi passi fue-
rint, siue quod illis ipse interfueris, aut ab alijs forte
audiueris, profecto egregie cantas. Sed iam ulterius
progredere, equi lignei ordinē cane, quē Epeus cū Mi-
nerua condidit, ac in arcem Vlysses per dolum intro-
duxit, hominibus complens armatis, qui illum euer-
tēt. Quod si hæc recte et ordine narrabis, statim ego
cunctis referā. At ille dictis excitatus, deum ante oīa
præfatus, cantum exorditur: hinc initū capiens, quē
admodum Argei reditū simulātes soluerunt, ac ten-
torijs ignem plurimum relictis iniecerunt. Alij uero
equo inclysi in Troianorum foro duce Vlysses conside-
bāt. Ipsum quoq; ubi Troiani in arcē traxere, tribus
fuerē sentētijis, uel hasta uterū equi abrūpere, uel præ-
cipitem ab arce per saxa dare, uel sic dimittere, ut de-
orum esset propitiatio: in qua sententia permansi-
erāt, quod fatum existerat, ciuitatem esse perituram.
Vbi uero illum admiserunt, in quo Acheorum omnes
fortissimi fuerē, Troianis exitium ferentes aderant.
Canebat, uti ex equo diffusi, curuum deserētes latus,

alij

Demodo-
cus equū
Troianū
citrū pro-
sequitur.

alij aliò discurrerunt urbem miscen: es, atque Vlysses
 Marti similis, unà cum Menelao ad domum Deipho-
 bi accesserit: ibiq; dirū bellum ausus, demum per Mi-
 neruā fortissimā uicerit. Hæc diuinus poeta canebat.
 Vlysses uero audiendo sollicitabatur, lachrymasq; ex
 oculis genisq; huberes fundebat. quemadmodū uxor **Cōpatio:**
 flet charū cōplexa uirum, qui ut à patria liberisq; di-
 em repellat malum, ante urbem ac populum cadit. illa
 uirum morientem ac palpitantem cernens, circā effu-
 sa clamitando queritur. At hostes retro tergus hume-
 rosq; illius conuerberantes, in seruitutē, laborem ac
 miseriā compellunt: illius itē ora & genæ fletu mis-
 rabili corrūpuntur. Sic Vlysses mœstas ex ore lachry-
 mas fundebat. quod cæteris quidē minime aduertenti-
 bus, Alcinous tātum qui iuxtā sedens grauitè suspi-
 rantē audiebat, deprendit. Quāobrem Phæacē, es, in-
 quit, principes audite: Demodocus iā cithara sonora
 desinat. nō enim oībus gratus hæc canit. ex quo enim
 cœnare cœpimus & poeta canere, hospes hic queri
 nunq; desijt, et in angustia uersare animū uidetur: quā-
 pbrē & poeta desistat, & nos unā cum hospite simul
 ad lætiora cōuertamur. Hospitis nāq; huius uenerabi-
 lis gratia ad hæc conuenimus, muneraq; & auxilium
 in reducēdo parauimus: cum hospes quicunq; uel sup-
 plex, homini qui paululū animo sapit, loco sit fratris.
 At te hospes ne quæso mētis astu me cæla, quæcunque
 percōtabor. fateri enim te lōge præstat. Dic fodes na
 b iij men,

qrit oīm
eius cōdi-
tionē &
fortunā.

Phæacum
naues sen-
tiles sunt.

men, quo te mater atq; pater & alij quicunq; in urbe
aut circā habitant, uocitent. Nullus enim est inter ho-
mines ex quo natus, siue bonus siue malus, absq; nomi-
ne inuentus, sed passim omnibus inditum, ex quo à pa-
rentibus exeunt. Dic rursus terram & populū & ci-
uitatem tuā: ne eò te naues nostræ quæ animos obser-
uant nostros, transmittāt. Nō enim Phæacensibus gu-
bernatores existunt, neq; temones habēt sicut aliæ na-
ues: sed ipsæ mentes hominum ac sententias tenent: et
omnium hominum urbes & pingues norunt agros:
præterea immēsa maris pertransēūt sp̄atia, aëris cali-
ginosi nube operti: neq; illis naufrāgiū pati aut per-
ire metus est ullus. Sed & ut ego quandoque à patre
meo Nausithoo audiui, qui dixit Neptunum nos admi-
rari solere, quòd auxilio simus omnibus, eos secute
nauib; deducendo. Dixit item tūc fore, ut Phæacen-
sium nauis ex reductione reuertēs, in ponto quādoq;
resideret, magniq; instar montis nobis circa ciuitatē
adumbraret. Hæc deus an faciet, an imperfecta relin-
quat, ut animo lubebit, agat. Sed queso, mihi refer ne
uāq; narra, ubi erraueris, & ad quæ hominū loca per-
ueneris? an urbes habitāt, an duri & agrestes, seu po-
tius hospitales & aīo religiosi? Dic insuper, cur fies
& animo angeris Danaūm ac Ilij luctum audiens, quē
dij fecere, omnibusq; hominibus exitiū præbuere, fu-
turus uero cantū ac poēma. An aliq; tibi forsā pro-
pinquus apud Troiā periit, seu gener bonus, seu socer
qui

qui ue maxime necessarij sunt post et sanguinē & genus eorum, siue etiam aliquis uir amicus & gratus: quando non fratre est peior, quicumque sit & amicus & sapiens.

ARGVMENTVM LIBRI IX.

¶ Initium Vlyssis narratiōis, in quo se diu bellum gessisse cum Ciconibus, & ad Lotophagos penetrasse, & ad Polyphemum Cyclopem profectum esse, & hunc sex socios deuorantem excæcasse refert.

ODYSSEAE

LIBER IX.

V

Lysses uero sic respondit: Alcinoe princeps, profectō pulchrū hunc audire potestam est, qui cātū par dijs uidetur: equidem non puto finem aliquem gratiorem

esse, aut optatius cōtingere, q̄ letitia cunctum esse populum affectum. Cōuiuē in primis in ædibus poetā audiunt ordine sedentes, iuxtaq; mensa Cerere ac carne referta. Hic pincerna uinum ex cratere hauriens affert, paterisq; fundit, quod mihi profecto gratissimum. Te nanque de meis interrogare laboribus animus impulit, ut magis ac magis referendo doceā. Referam cum ita tibi placuit, ordine: quid primum, quid deinde, quid denique postremo fuerit ex meis ærūnis, quas mihi dij multas & malas inflixere. Nunc nomen ante omnia meum dicam, ne nescij sitis. Ego postq̄ ex-

Vlysses labores suos incipit enarrare.

Vlyſſis pa- ro p̄xofugus extremū cuitans diem, ad uos hoſpes in
tria. nio, procul hinc habitās. Sum nanq; Vlyſſes Lærtis
lius, qui dolis cæcis præſto mortalibus, meaq; ad ce-
lum uſq; gloria peruenit. Incolo Ithacā, cui mons im-
minet Neritus. Circāq; iſule multe ualde inter ſepro-
pinque, Dulichiū et Samus, et nemoroſa Zacynthus.
Ipsa uero humilis in alto iacet, ad occidentē pertinet.
aliæ ſeparatī uerſus priētē ſolē. aſpera ſane, ſed opti-
ma ſalubriſq; pueris educādis. Nō ego illa terra poſ-
ſum dulcius quicū uidere. Nam et Calypſo dea ſecum
me uoluit retinere: ſimiliter et Circe Aca dolis in ſu-
is ædibus maritum ſibi habere, uerum animo nunquā
meo perſuadere potuerunt.

De amo- Dulcius eſt patria nil, atq; parentibus uſquam,
re patriæ Illi præſertim, qui longe à finibus errans
Forte domus propriæ, peregrina in ſede uagatur.

Infelix ſp- Nam ego reditum meū uarijs plenū curis referā,
liū cū Ci- quas mihi à Troia diſcedenti Iupiter intulit. Ex Ilio
conibus. primum uētus ad Cicones urbēq; Iſmarū detulit, quā
ego diripui: prædā ac cōiuges, opesq; multas accipie-
tes diuiſimus, ne quis mihi partē non equā inuideret.
Hinc ego recenti adhuc et humido pede noſtros ſuge-
re iuſſi, ac ſtulti minime audiere. Nā dum meri multū
hic bibunt, multasq; oues apud littus occidū: ecce Ci-
cones Ciconibus ſeiungētes uicinis, qui multi ſanē ac
fortes continentē habitant, ac ex equis cum uiris de-
ſertare, cumq; opus etiā pedites agere ſolent, conſer-

tū tantaq; multitudine uenerūt ut folia floresq; uere primo apparent. Tunc malum Iouis fatū male perituris affuit, ut erumnas pateremur multas. Circūstētes igitur naues oppugnauere, haste ferreae utrinque iacte. Igitur ad meridiem usq; contra eos quamuis numero superiores, durauimus. Vbi uero dies ad uesperam inclinauit tunc Cicones irruentes, Achæos praelio superauere: sexq; ex naui qualibet socij considerati, reliqui uero mortē fugimus. Inde quamprimū soluimus, leti quod fatū euasimus, mœsti rursus quod uiros amisimus. Non enim naues abire prius permisi, quā miserorū sociorū ter quemlibet clamarem, qui in Ciconum campo absumpti fuere. nauibus dein de Iupiter uentum immisit boream cum procella imensa, quæ terram pontumq; nubibus obduxit, nox quoque exorta è celo est: quamobrem naues in obliquum ferebantur, uela in treis quatuorue parteis uenti deduxit. At nos mortem præsentem metuentes, in naues excidimus, eas ex alto in terram certatim deducere conantes. Hic duas noctes duosq; continuo dies iacuimus, angustia & dolore pressi, at cum tertium diem aurora excitauit, malos constituimus, albaq; uela pudentes eramus, naues quoque uentus & gubernatores direxere. & profecto incolumis in patriam peruenissem, nisi me unda fluctusq; ac aquilo exagitatum in Maleam impulisset incuruam. Hic uentis aduersis nouē diebus per pontū sum delatus. Decima

HETO

ODYSSEAE

Vlyſſes de
fert ad Lo
topha
gos.

Lotus ē arbor
in aſiā.

Pontum ſeu mare

Cyclopū
inſula fer
tilis.

uero ad terram perueni Lotophagorū, qui cibū her
bidū paſcuntur. Hic in terrā ad aquā hauriendā de
ſcendimus, ſocijꝑ; ſtatim apud naues cœnauerunt. At
poſtq̃ potus ac cibi cōpreſſa uoluptas, tunc ego ſocios
duos diligens, tertiuū præconem ſimul addens, explo
ratū miſi, quinā mortales eſſent, qui in terra uiuerēt.
Illi ſtatim abeuntes cū hominibus Lotophagis ſeſe cō
miſcuere, quibus illi nō aliter pernitiē inferēdo nocu
ere, tantū lotū ad deguſtandum præbuere: quorū qui
cunq; dulcem illius fruſtū ediderat, non amplius nec
redire, neu referre nobis quicquā curauit, ſed cū Lo
tophagis illis lotū & ipſi edētes, remanere uoluerūt,
omnino reditus obliti. Hos ego demum ad naues ſlen
tes per uim duxi, ac ſub carinā^{ſuperiora} iugo religaui: ce
teros uero delectos ſocios cōfeſtim naues cōſcendere
iuſi, ne forte et ipſi lotū eodem modo deguſtantes, re
ditus obliuiſcerētur. At illi ſtatim ingreſſi in trāſtris
ordine manētes cōſedere, ac remis pontum ſecauere.
Hinc tandem mœſti animo, in terrā protē^{ſuperiora} uorū &
immaniū Cyclopū uenimus: qui dijs immortalibus cō
fidentes, neq; manibus plantant, neq; arant, ſed & tri
ticum & ordeum minime ſatum aut aratū apud eos
naſcitur. Vineæ quoq; huberes uuas ferūt, quas Iouis
imber adauget. Eiſdem quoq; nec ſora ſunt, neq; iudi
cia, ſed montiū altorū habitāt cacumina in cauis ter
re ſpeluncis, quiſq; ſibi ius dicit, filios uxoresq; inter
ſe communes habent. Inſula deinde breuis ac nemoro
ſa

sa secus portum extenditur, Cyclopū terre neq; pro-
 pinqua neque item remota, ubi capræ agrestes infini-
 te nascuntur, quas hominū iter aut ambulatio (quod
 locus inaccessus) minime prohibet: neque item uena-
 tores, qui per saltus montium cacumina cū labore se-
 clātur, omnino uestigāt. Non enim gregibus, aut ara-
 tris terra colitur, sed insata & inarata perpetuo ho-
 minibusq; uiduata est, tantū capras pascit. Neq; item
 Cyclopibus naues, nec uiri nauium fabricatores, qui
 ue nauigādo (quemadmodum mos est hominum) inter
 se urbes adeant, ac commercia tractēt. Insulam opta-
 tam colunt non admodum malam. fert enim fructus
 omneis suo quoque tempore. Nā & prata iuxta ma-
 ris ripas amœnas aquis irrigua, uineq; uirentes &
 immortales existunt. Deinde aratio facilis. Aristæ in-
 super per maturitatem grauidæ & inclinātes, ob so-
 li subtus fertilitatem ac pinguedinē. Portus naui ac-
 cōmodus, ubi non rudētibus opus aut rēste alligari,
 aut cubilia sterni, adeo ut in eo appulsæ diu tutò ma-
 nere ualeāt, donec nautis soluēdi tempus uideatur, uē-
 tiq; aspirēt. Iuxta uero portus caput lucida fluit un-
 da, fonsq; è specu, ac alni circū nascuntur. Huc itaq;
 adnauigauimus, quò nos aliquis profecto deus per ob-
 scuram noctem duxit. Insula nusquam apparebat, aër
 quoque circa naues obscurus ac profundus erat: lu-
 nam in cælo minime apparentem nox interposita nu-
 bibus tenebat: neque longos fluctus rotātes ad terrā
 usq;

tenet & in bar

ODYSSEAE

usq; uidimus, priusquam ad naues appulerint. His de
 mum appulsis, uela cuncta legimus. Deinde in littore
 ocyus descendimus: hic demum fessi dormitantes, auro
 ram expectauimus. Vbi uero primum illuxit, insulam
 admirantes, ad ipsam conuoluimur. Hic nymphæ Io-
 uis filie capras e mōtibus excitauerūt, unde socij cœ-
 nare possēt. Nos statim incuruos arcus sagittasq; ex
 nauibus sumētes, triplici instructi ordine, direximus.
 Dei tandem munere dulcis & optata uenationis com-
 potes fuimus. naues me secutæ sunt duodenæ, capræq;
 nouenæ cuilibet sortitæ, mihi autem soli denæ delectæ.
 Vbi uero sol in occidentem inclinauit, consedimus
 omnes, dapibus meroq; accingentes. Non enim rubrū
 in nauibus uinum defuerat, quod multum ex urbe Ci-
 conum quā cepimus, in amphoris hausimus. Post hæc
 in Cyclopu[m] terrā uacua[m] peruenimus. Nam & ipso-
 rum uidimus fumum, ouiumq; & caprarum audiui-
 mus uocem. Cum primum uero sol occidit, in maris lit-
 tore procumbentes, dormiui[m]us. Vbi autem illuxit,
 tunc concionem cogens: Vos, inquam, amanti[simi] so-
 cij, hic remanete. ego cum mea nauī meisq; comitibus
 ibo exploratum quinam uortales sint, an grassatores,
 agrestesq; & malefici, seu potius hospitales et religio-
 si deorū cultores. Dixi, ac statim ipse nauim cōscendi,
 idēq; meos facere iussi, orā deinde soluere. Illi obtepe-
 rates, ilico trāstris cōsedere, mareq; remis pulsare.
 At loca contigimus postquam uicina Cyclopu[m],

Antrum
 Polyphē-
 mæ.

Hic

Hic specus excelsa, pelagiq; in parte suprema
 Conspexi lauris densum, sylvaq; recenti:
 Caprarum pecudumq; greges, ubi forte frequentes
 Stabant, ac iuxta saxi horrentibus aulam
 Extructam pinus, quercus quoq; plurima uallant.
 Hic demum à reliquis uir longe ac solus aberrans
 Per campos pascebat oves: qui iura hominumq;
 Fas minime seruans, diuos spernebat & ipsos.
 Mōstrum horrendū, ingens, facie mortalibus impar
 Omnibus in terris frugem gustantibus, alti
 Quin potius referens nemorosa cacumina montis.

Tūc ego iussi alios delectos socios apud nauem ma-
 nere, ac eam seruare. Duodenos insuper fortissimos
 socios mihi delicens accessi, mecum afferens utrē ca-
 prinum uini nigri dulcis, quod Maro Euanthis filius,
 Apollinis sacerdos, qui Ismarum colit, mihi dedit, quo
 nam illum cum filijs & coniuge eō ueniētes uenerati
 sumus. habitat enim in Apollinis sylua nemorosa. Is
 igitur præclara mihi dona præbuit, septem auri facti
 talenta: dedit & craterem argenteum: post hæc uini
 amphoras duodenas, dulcis admodum ac potus penē
 diuini, quod nullus nec ancillarum neu famulorū do-
 mesticorum sciebat, sed ipsa tantum uxor & proma
 una sola: quod inquā uinū cū ipse biberet, uni patere
 uiginti aquæ partes addebat, odorq; ingēs ac suauis
 à cratere spirabat, ut nemo ex eo facile cōtinere potu-
 issit. Huius igitur magnū ac plenū utrem, uiticumq;

Vini Ma-
 rone me
 morabile

ODYSSEAE

Vlysses in
greditur.

in pera mēcū ferens, animo impellor, hominem ingenu-
ti robore præditū et agrestem, iusq; ac fas minime co-
lentē, ultro adire. Cōfestimq; in antrum uenimus, ubi
ille nō aderat, quōd oues per pascua fertilia duceret.
Ingressi ac cuncta sane aspicientes, admirati sumus.
Portarū ante limina prae magnitudine insonuere, uo-
sa cascadeis onerata, stabula agnorū & hœdorū confer-
ta. utraq; enim diuisa muniebantur, separatim prius
natæ, separatim mediæ, & itē iuniores. Sero uasa cun-
cta mundabat, mulctra scyphiq; in quibus mulgebat,
affabre laborati. Hic me socij ante omnia orant hor-
taturq; ut cascadeos auferētes, ac agnos ē stabulis rapi-
entes, statim ad nauē deduceremus. indeq; rursus per
mare nauigare, quos ego minime audiui, quōd longe
præstare uidebatur, ut et ipsum uiderē, qui si mibi xe-
nia daret (nō enim daturus erat) nostris procul dubio
æquus erat futurus. Hic igitur ignem accendētes, ac
cupide cascadeos edētes permāsimus. Illū uero intus oci-
ose sedētes expectauimus, donec pascens redijt, dorso
ingentē aride syluæ cascade ferens, ut ei ad cœnam usq;
suppeditaret: intraq; antrum proiectus, tumultū ex-
citauit. Nos aut perterriti in antri penetralia longe se-
cessimus. At in latā speluncā pingues oues impulit oēs
quas mulgere solebat. Mares autem, arietes uidelicet
& hircos, extra portā & altā caulam reliquit. Ipse
demū saxum ingēs in altū tollens, quod nō duo & ui-
ginti currus quadrijugi ab humo amouerēt, ostiore re-

pagulum ac munimentum opposuit. Post hæc sedens, oues mœchasq; capras ordine mulxit: ac fortū quælibet subito repetijt. Deinde lactis quidem dimidium in uimineis ponens calathis caseis faciendis, dimidiū uero in uasibus cōstitutum, cœnæ reseruauit. Postquam opertā absoluit, tunc demum ignē accendit, nosq; primū uidit atque interrogauit: Hospites, cuiates estis? quōtenditis per maris uias, siue usus gratia, seu frustra erratis sicuti prædones per pontū euntes, ac animas in discrimine ponētes, ut alijs perniciē & exitiū ferāt? Sic ait. At nobis ilico uocē istius uasā atq; horrendā expauescentibus, animus cōcidit. Ego sic respōdi: Nos ē Troia errātes Achæi, per magni spatia maris omnigenis uentis domū redeūtes, per aliā uiā aliudq; iter uenimus: sic Ioui placuit. Populi Agamēnonis Atridæ esse gloriamur, qui fama est super æthera notus, quōd tantā diripuerit ciuitatē, ac tot populos pdiderit. At nos tua ad genua procūbētes uenimus, si quid hospitalis auxiliij aut aliās dono, quod hospitibus cōueniat, iuuare poteris. Sed ò uir optime uerere deos: uenit siquidē Iupiter hospitalis, supplicū & hospitū fautor, q hospitibus simulq; uerecūdis comitē se præbet. Sic dixi. At ille truci respōdit animo: Stultus es hospes, an lōge hinc nostri moris ignarus uenisti? q me deos iubes uereri aut uitare? Nō enim Cyclopes Iouē uerētur, neq; itē deos beatos, quōd longe simus potētiores. Nā ego profecto irā Iouis uitaturus

i neq;

Polyphemus aduenas interrogat.

Vlysses respondet.

Cyclopes diuā cōspectores.

Cyclops
dirus soci
os deuorans.

neq; tibi neq; socijs tuis parcerem, nisi mihi suaderet
animus. Sed dic ubinam nauē huc ueniens reliqueris,
an in extremo littore procul, an prope ut scia. Sic ille
me tentando percontatur, quod minime latuit multa
scientem: uerum & dolosis respondi uerbis: Nauē mi
hi Neptunus ad petras cōtundens fregit, uestrāq; ter
re finibus propinquam reddidit. Vetus enim illam ex
mari dispulit: fatum ego tantū cum his quos uides ena
si. Sic dixi. At ille animo uisus truculento nihil respon
dit: sed in socios irruēs manus extendit, duosq; ex his
tanquam catulos arripiens humi allidit, quamobrem
cerebrum excussum terrā cruore perfudit. mēbra de
inde truncatim cesa cibo parauit, uorauitq; denum
ut leo mōtanus, neq; uiscera, neq; carnes, neq; itē ossa
relinquēdo. At nos atrocita facta cōspiciētes, Ioni ma
nus flentes tetēdimus, mentē stupor occupauit. Postq;
uero Cyclops uastum compleuit carne humana nos
trem, lac insuper bibit, & in antrum intra oues se cō
didit. Mihi uero ex animi magnitudine mecum cogi
tanti, an propius accedēs ensē quem ad latus forte
habebā educerem, ac in pectus abi praeordia hepar
habent perfoderem, manus insuper uincire. Aliud de
inde consilium succurrit, quod hoc quanquam succe
dente, nihilominus ibidem periremus: quoniam ingē
tem lapidem quem ostio opposuerat, auellere nequa
facultas nobis esset. In hac igitur angustia constituti,
aurorā expectauimus: cū uero primum illuxit, ignē
ille

ille excitauit, oues mulxit, omnia recte. Duos post hæc
 alios socios similiter allidens, cibo parauit. Coenans
 aut extrà oues misit, facile referans magnum auellē-
 do lapidem, quem mox tanq̃ pharetræ operculum re-
 posuit ne periret. Multo deinde impetu Cyclops oues
 ad montem impulit. At ego relictus erā dira uersans
 animo, si quo modo illū inuaderem, cōpotemq̃ uotime
 Minerva faceret. Hæc demū cogitanti sententia uisa
 est huiusmodi potior. Cyclopis enī robusta, ingēsq̃
 elaua iuxta mulctram iacebat, oleagina quidem ac uī-
 ridis, quā ut exiccatam ferret iciderat. Hæc nos aspi-
 cientes, magnæ nauis onerariæ quæ per maria uehi-
 tur, malo et lōgitudine et latitudine comparauimus.
 Ex hac igitur ego incidi quantū est ulna, ac socijs ad-
 acuendū tradidi, quod illi certatim fecere. ego quoq̃
 simul innixus idem cōtendi, deinde igni admodū præ-
 uisi. Postea sub fimo, qui per speluncā multus erat ef-
 fusus, clām locui: sed et alios sorte educi iussi, q̃ me-
 cum Cyclopis dulci somno quiescētis oculum obelisco
 transfigere auderent. Illi uero quatuor, quos ego nō
 alios deligere uoluissē, sorte eduxere. Electus nihilo-
 minus et ego inter hos quintus. Cyclops interea sero
 uenit, pastu reducens oues, quas statim in latā impulit
 speluncam, oēs quidem, nulla de more relictā, siue ui-
 dens ac prudens, seu quod ita deus uoluerit. Vbi uero
 lapidem ingentem attollens apposuit ostio, sedit, oues
 caprasq̃ mœchas mulgens, atque omnia recte, subi-

Ulysses cō-
 silium.

Vlyſſ. Po-
lyphemo
uinū of-
fert.

toq; ſortum quolibet repetijt. Poſtquam uero operam
abſoluit, duos item miſerabiles ſocios ſimiliter capi-
ens cibo ſibi parauit. Tunc ego propè aſtans, ac cis-
thum uini nigri in manibus tenens, Cyclopem ſic allo-
quor: Cyclops, en bibe merum, quādo humanas ediſti
carnes, uti uideas qualem noſtra carina potum adue-
xit. tibi nanq; libabo, ſi me domum remittēdo mei mi-
ſereberis. Inſanus, miſer, neque tolerandus, quonā mo-
do te aliquis hominum aut populorum adibit, quādo
non recte agis? Sic dixi. Ille uero recepit ac bibit, dul-
ci potionē delinitus grauiter iacuit: meq; rurſus ro-
gat: Da iterum hanc libens potionem, nomenq; tuum
dicito nūc quamprimum, ut tibi hoſpitale munus, quo
maxime gaudeas, præbeam. Nam quāquam Cyclopi-
bus terra fert uinum præſantiſſimū, illudq; Iouis im-
ber adauget, hoc tamen ueſtrum ambroſiæ neceſſariſq;
genus eſt. His dictis, uinum ei è ueſtigio rurſus præ-
bui. In ſumma, ter obtuli, ter ille ad ſuam dementiā bi-
bit. Vbi uero circum præcordia diffuſum, ad mētē
uſque peruenit ebrietas, tunc ego illum blandis allo-
quor: Cyclops, rogas me nomen inclytum, dicam equi-
dem, tu uero munus hoſpitale quod promiſiſti, queſo
tribue. Nulli mihi eſt nomē, Nullum inquam me pater
& mater & alij ſocij omnes uocitant. At ille truci re-
ſpondens animo: Nullum ego, inquit, ultimum ſuorum
ſociorum edam: alios uero prius: hoc noſtrum munus
habeto. Dixit, & ilico reſupinus cecidit, recubansq;

ac

Nullus.

ac crassam protendens ceruicem, iacuit: somnus omni
um domitor subiit. Vinum quoque & frustra humana
carnis uorata ex imo gurgite ruūt, mero tandē gra-
uis euomuit. Tūc ego sudem praeustam uti calefieret,
sub multa cinere merfi, sociosq; uerbis ne ob metum
tergiuersarentur, sum adhortatus. Postquam uero su-
des oleagina uehementer ignita, & iamiam crema-
ri uidebatur, tunc ego hanc tuli. Socij uero circā asta-
bāt, quibus audaciam magnus addidit deus. Illi sudē
ex me corripientes, sic acutam in summum oculum in-
fixere. Ego tunc insuper assurgens, eundem ut facili-
us penetraret, circūuolui. Ac ueluti uir aliquis hastā
naualet terebrat, alij loro alligato terebram utrin-
que commouent, illa facile currit, sic tunc nos sudem
in oculo circūuertimus. Sanguis autem longe effun-
ditur: cilia palpebrasq; omnis uapor ingens ardente
pupilla cremauit: igni quoq; radices raucae resona-
bant. Veluti cū faber ferrarius securim aut ligonē ar-
dentē in frigidā mergit aquam, magno cōmurmurat
stridore (hoc enim ferri robur aut uis facit) sic ocu-
lus sude oleagina transfixus cōcrepuit. At ille horrē
dū questus, propē saxū exclamauit. Nos aut timentes
retrocessimus. Ille sudem infixam ex oculo multo cum
sanguine auulsit, quo auulso, Cyclopes alios ingēti ua-
ce clamauit, qui in specubus iuxta uicinos habitabāt
mōtes. Illi, alius aliunde, audientes accurrūt: instātes,
que apud specum rogant, quidnam triste ei acciderit:

Polyphē-
mo ob
merū ster-
tēti eruit
oculus.

Polyphemus
Cyclops ad
Uocet.

Ulysses 2.
Uocia.

Quid, inquit, infelix Polypheme sic clamas per noctem intempestam, ac insomnes nos facis? an ne mortaliū aliquis abs te oues abducit, an te forte dolo ui aliquis interficit? His Polyphemus respondēs: Nullus, inquit, me dolo, non ui perimit. Illi cōtra: Siquidē Nullus, aiunt, tibi soli existenti uim affert, morbu qui dē magni Iouis non est euitare, tu tantum Neptuno regi notum fac. Sic dicentes abierunt. At meus risit cōtinuo animus, quod mecum illum nomen & prudēs cōfilium deceperit. Cyclops autem gemens, ac pra dolo ribus uociferans, lapidem manibus praetentās aianua auulsit: ipse in foribus passis manibus consedit, si quē cum ouibus cōmixtum extra portam interciperet: sic me dementem putauit esse. Ego uero interim cogitauī quonam modo hoc potissime fieret: siquam socijs et mihi uia mortis euitandae inuenirem. Omnes in superdolos & omne cōsiliū utpote pro anima adhibēda, magnū profecto propē malum instabat. Hec cogitanti tandē succurrit. Mares erant oues forma praestantes, denso uellere pulchri, ac magna lana purpurea operti. Hos ego treis simul capiēs iūcis flexilibus colligam, dū Cyclops ingēs mōstrum dormiret: medius autem illorum hominem ferebat, extremi autem seruebant. Tres igitur simul unum gestabant. Inter hos eries unus omnium optimus erat: hūc ego supra dorsum aptās, uilloso sub uentre prorsus iacui, ensem nū bilominus in manu cōtinuo quāuis contortus et angustie

ste situs, forti animo retinebam. Sic itaq; miseri auram aliam expectauimus. Cum primū illuxit, tūcma res Polyphemus in pascua mittit: foemina autem cum non adhuc eas mulxerit, apud multāram balubāt, bubera plena grauitate strepebant. At Polyphemus oībus afflictus doloribus, omniū ouīū recte stantiū dorso attrectabat: demēs, qui sub pectoribus alligatos ac latentes minime nouit. ultimus aries ferus exiit, nullo simul et meipso grauis qui prudenter cogitaueram.

Hunc demum attrectās Polyphemus, ait: Aries improbe, cur nūc ultimus ē spelunca exis, qui ab ouibus reliqui non soles, sed longe prior teneros herbae flores procul errās pascis? Primus item fluiū petis, primus deniq; usperi ad caulā reditū expetis. Nūc uero pessimus es. an forte domini tui oculū desideras, quē uir impius Nullus unā cum socijs me uino domitans eruit, quē uero ego exitium uitaturum nō existimo? Si tu in eadem mecum sentētia es, usq; uocalis nunc fias, ac dicas quonā ille mecum furorem aufugit. Huic utinam cerebrum huc illuc illisum potius fuisset, quā tot mala meo capiti, quae ignauus ille Nullus intulit, mihi fuissent. Sic dicens, arietem ab se foras misit. E spelunca igitur et caula exeuntibus ac libēs, prius ego ab ariete me solui, solui itemq; socios. Post haec oues quae maxime pingues essent, multas abegimus. protinūsq; ad naues incolumes peruenimus. Tunc illi qui mecum mortem euaserant, socios querelis rem narrādo.

Vlyl. Polyphemo insulas.

affligebant: quos ego annuēs supercilio, minime per-
misi, sed omissio fletu iussi celeriter oues multas nam
imponere ac nauigare: ac illi transstris cōfederunt, or-
dineq; remis magnum maris spatium secabāt. Vbi ae-
ro tātum abstitimus, quantum uox auditur humani,
tunc ego Cyclopem in uerbis omnibus ac contumeli-
is inceſsi: Perſide Cyclops, non debueras uiri imbellis
socios in spelunca per uim deuorare: at te malefa-
cta obruerent equū erat infelix, quādo hospites mi-
nime uereris. Iupiter, crede mihi, ceteriq; dij abs te
meritas exigēt poenas. Sic dixi. Tunc ille iratus irru-
it, ac mōtis alti cacuminis partem abripiens in mare
ante nauem paululum proiecit, ita ut summū guber-
naculū penē attingeret, ex quo mare ipsum mole ru-
entis saxi clausum aliquātulū apparuit. Sed hoc rursus
pelagi unda exestuans, ex ponto terrā uersus ru-
lit, littoriq; propinquum statuit. Tunc ego manibus
longum corripiens contum, idem à naui procul re-
puli: socios insuper adhortans capite annuendo, iussi
remis incumberent, uti fatum uitaremas. Illi autē ob-
temperantes, certatim remigabant. Vbi uero alterū
tantū pelagi secauere, tūc ego Cyclopem uerbis rursus
laceſſere coepi, ac socij omni me studio hinc inde
auertere contēdebant. Infelix, inquiunt, quid agreſtē
hominem amplius irritare cupis, qui modo in pontū
molem hanc uti ſagittam iaciens, nauem ad terram
rursus impulit, ut ibidē penē perituros putaremus?

Si nunc loquentem te aut clamantē audiet, ita furore
 procedet, ut profecto capita nostra simul cum nauibus
 ingenti murmure feriēdo abrumpat. Sic illi, sed
 meo animo ingenti minime persuadere ualuerūt. Ve-
 rum ad illū animo rursus minaci cōuersus : Cyclops,
 inquam, si quis te mortalium forte de oculi priuatione
 interrogabit, dic Vlyssē urbium expugnatorem,
 Laërtis filium, apud Ithacam dominantem, hunc tibi
 cruisse: Sic dixi. At ille irritatus: Heu heu quā mihi
 nunc, inquit, diu prädicta uaticinia ueniūt. Fuit nāq;
 hic uates quidam bonus magnusq; Telemus Euryme-
 des uaticinio præclarus. Is cum Cyclopibus cōsenu-
 it: & mihi omnia postea futura prädixit. Ex Vlyssis
 nauibus lucem me quādoq; perditurum. Ex illo nāq;
 semper hominē ego aliquem magnū ac magnis præ-
 ditum uiribus uenturum huc timui. At nunc me mise-
 rum paruus admodum & ignauus homo, uino tantū
 domitans, oculo priuauit. Sed Vlyse huc ades ut tibi
 hospitale munus rependam. Nam & auxilium in te
 reducendo contendam ab inclyto Neptuno, cuius ego
 sum filius, illeq; meum se iactat esse patrem. Ipse tan-
 tum si uelit reducet, nec alter, nec deorum neque ho-
 minum ullus. Sic ait. At ego cōtrā, utinam inquam te
 anima simul & uita priuatum ad inferos usq; demit-
 tere ualerem, quā non oculum tibi neque ipse Ne-
 ptunus instaurabit. Sic ego. At ille statim Neptuno
 regi nouēs, manus ad cælum extulit: Audi quæso, in-

Telemus
Cyclopū
uates.

Imprecatur
Vlysses Po-

quit,

Ulysses. quit, Neptune, si uere sum tuus, tuq; meus gloriaris es
 se pater. da quæso Vlysses urbium expugnatorem, La-
 ertis filium, apud Ithacam habitantem, domum mi-
 nime redire. Sed si omnino fatum ci redeundi charosq;
 filios ac patriam reuiscendi fuerit, oro ut infaus-
 tem redeat, amisit prius socijs omnibus, & aliena in
 nauis: præterea mala multa incommodaq; domi offe-
 dat. Sic ait. Neptunus uero hunc audiit. sed & idem
 rursus in alto saxum maius attollens, rotauit: ingensq;
 spatium longe præterijt, paululumq; post nauem cecidi-
 dit, ac summum penè gubernaculum attigit: mare pro-
 pterea clausum à molo ruentis saxi, quod ulterius de
 inde unda trudit, ad litusq; usq; proximum cõpulit.
 Nos uero post hæc ad insulam peruenimus, ubi naues
 aliæ congregatæ manebant, circaq; socij gementes ac
 nos continue expectantes sedebant. Huc igitur profe-
 cti, nauem in arenam subduximus: deinde nos in litto-
 re descendentes, oues Cyclopi ex nauē tractas dimisi-
 mus, ne quis æqua fraudatus parte ueniat. Arictē mi-
 hi soli diuisis omnibus socij ut munus ceteris excellē-
 tius dedero: quē ego in littore Ioui optimo cunctis im-
 peranti sacrificans, crura cremando obtuli. At ille se-
 cra minime curans, cōtinuo cogitabat quonam modo
 naues mihi unā cum socijs charissimis perirent. Sole
 interea inclināte ad occidentem, accubimus, carnes
 edentes optimas, ac dulce potantes merum. Vbi uero
 sol occidit, tui, & egoque in littore cubauimus. Post-
 quam

quā autem illuxit, socios ego adhortando naues conscendere ac uela pādere iussi. At illi ingressi ac supra transtra ordine consedentes, mare remis pulsaere. Hinc igitur quā primū soluimus, mœsti quidē ob socios amissos leti uero quod mortem euasimus.

ARGVMENTVM LIBRI X.

Vlysses narrando prosequitur, quemadmodum Aeolus uentorum custos ei propitius, zephyrum uentum secundum dederit, ceteros uero in utre alligatos coercuit. quem utrem socii in naui aspicientes, ac in eo auris putantes esse, clam Vlyse dormiente aperuerunt. Quamobrem ad Aeolum rursus uenti redierūt. Vlysses uero, Aeolo minime accedēte, inde nauigās in Lēstrygonas, apud quos naues undecim amisit, in Aeaā peruenit, ac cū Eurylocho dimidium sociorum sorte obuientium uestigati mittit, qui mortales circa habitent. Illi uero in porcos à Circe conuersi prāter Eurylochum fuere. At Vlysses quæsitum eos profectus, cum à Mercurio herbam molypaece pisset, nihil est passus. Sed & socijs pristinam recuperantibus formam, annum totum apud Circen permanens, ad inferos descendit.

ODYSSEAE

LIBER X.

IN Aeoliam post hac ad nauigauimus. Hic Aeolus habitabat dijs charus in insula nauibus accessa: quae inexpugnabilis circum sese admodū murisq; ferreis munita, ac saxo ingenti circumdata. Huic igitur duodecim domi fuere liberi, sex foeminae, totidēq; mares pubescentes, quibus illas matri-

monio iunxit: & his quidem apud charum patrē ma-
trēmque solertem epulantibus millia ciborum aderant.
Quapropter dies totos domus nidore spirabat, ali-
que frequentia grauabatur: noctes uero apud uxores
pudicas in tapetibus & lectis ornatis cubabant. Ho-
rum igitur ciuitatem pulchrasque edes adiunimus. Aco-
lus me mœrentem totum mensem libenter et humani-
ter habuit, singulaque interrogauit, & de Ilio & de na-
uibus Argæorum, & de reditu Achæorum. Ego ue-
ro cuncta probe & ordine narraui: deinde ut mihi sub-
ueniret, itinerique auxilium præberet, obsecraui. Ille
utrum ex pelle bouis nouenarij mihi dedit, ubi procello-
rum uentorum uias & impetus inclussit. Illum nan-
que Iupiter uentorum promum ac dominum fecit, ut
ei sedare & emittere cum uellet, facultas esset. In na-
ui deinde utrem posuit: cumque funiculo argenteo ut
minimū quidem exhalaret, alligauit. Zephyrū qui na-
ues nosque incolumes ferret, tantum spirare dedit: sed
ipsorum stultitia sociorum minime datum, ut hoc eue-
niret. Nouem namque dies nocte dieque simul nauigau-
mus. Decima uero patria terra apparuit: tunc prop-
iam ignē uertentes existentes uenimus. Hic me sessum
dulcis occupauit somnus. semper enim navis pedē mo-
uebam, neque alij sociorum concessi, ut citius in patriā
perueniremus. At socij uerbis inter se conueniunt, pu-
tantes me aurū & argentum dona ex Acolo domū re-
ferre. Sic alius alij proximo dicebat. Hec quæ hic omni-

Acop V.
lyssi dat
utrum uen-
torum.

bus est charus, & apud oīm ciuitates & terras quas
 adit, exiſtimationi. Multa nanque ex Troiana præda
 præclara & precioſa ſecū ducit. Nos uero idem faci-
 entes iter, domū uacuis redimus manibus. et nūc Ae-
 olus quoq; hæc ei dona gratificādo dedit. ſed ægedum
 ocyus quæcūq; hæc ſint, quantū ue auri & argenti in
 hoc utre exiſtat, uideamus. Sic dixere. Sociorū itaque
 malū uicit conſilium, utrē ſoluerūt, uenti ſtatim irru-
 runt. Nos autē gemētes procul à patria terra rursus
 procella rapiēs, in pōtum mediū tulit. Verum ego mo-
 ſtus animo mecū uerſabam, an ē naui ruens me in ma-
 re præcipitē darem, an tacitus tolerarem ac uiuerē:
 quamobrē durare et in naui opertum iacere, mihi po-
 tius uiſum. Ac uenti rursus exorta procella in Aeoli-
 am inſulā naues diſtraxerūt: ex quo ſocij in anguſtiā
 fuere. Hic in terram ad hauriēdam aquam deſcendi-
 mus, apud naues deinde accubuimus. Poſtq̃ uero cibo
 potioniq; indulſimus, tūc ego præconem ſimulq; ē ſo-
 cijs unum mecum aſſumēs, Aeoli domum adiui: hūc in
 menſa iuxta & uxorem et filios offendi. Nos uero ue-
 nientes in aulam, humi conſedimus. Illi tunc animo ſa-
 tis admirātes, ſciſcitantur: quonam modo huc Vlyſſes
 rediſti? quis te malus agit demon? proſectō nos te ac-
 curate remiſimus, ut in patriā domumq; tuam reuer-
 taris. Sic ait. at ego anxius reſpōdens: Laſerūt me, in-
 quam, ſocij ſimulq; ſomnus impius, ſed uos quæ ſome-
 domini amātiſſimi. penes enī uos facultas, Sic ego mol-
 li

**Aeolus re-
uertere
Vlyſſem
indigna-
būdas ex-
pellit.**

**Vlyſſes ue-
nit ad Læ-
ſtrygo-
nas.**

libus rogādo uerbis: ceteri uero affectu triftiti, ſi-
bāt. Pater uero: *Pereas, inq̃t, cōfeſtim ex inſula abſco-
de uiuentium peſſime. non enim fas reducere, neq̃ a-
xiliū præſtare uiro, qui dijs immortalibus ſit inuiſus.*
*Pereas, inquā, quando dijs inſenſus huc iterum ueni-
ſſi. Sic dicens, ē domo me grauiter ſerentē ac ſuſpirū-
tem emiſit. Hinc primum adnauigantes animo morſi:
cunctorum nāq; mens exciderat trifti procedentium
remigatione, quod nō amplius redeundi auxilium da-
retur. Sex nanq; diebus nocte dieq; nauigantes, ſepti-
ma ad Lami altum peruuenimus oppidum, Iogeg̃ por-
tus habens, Læſtrygoniā: ubi paſtorem paſtor uocat,
à paſcendis gregibus reuertens. At ille egrediens ad
paſcua, dicto eſt audiēs. Hic et inſomnis uir duas ſer-
mercedes, unam boues, alteram oues paſcendo. propi-
enim die ac nocte uiæ ſunt. Huc igitur in portū indy-
tum applicuimus, quem circā ſaxum altum innatū ex
omni latere circundat. littoraq; procedentia inter ſe
aduerſa in ora prominēt, anguſtus alioqui introitus.
Hic itaq; ſocij naues om̃icis deduc̃tas incuruo portū
inter ſe propinquas alligauere, quod hic nunquā ſu-
ſtus aſſurgat aut uerberet, ne paululū quidē, ſed can-
dida omnino circā trāquillitas. At ego ſolus extrā na-
uem deducens, ad extremam ſaxi partem alligari exi-
ensq; in altam ſpeluncam, conſtiti. Hic enim neq; boni,
neq; hominum opera ulla apparebāt. ſolum ex humo
ſumum prominentem aſpeximus. Tunc ego ſocios ue-
ſti.*

fligatum nisi, qui mortales essent in terra illa uiuen-
 tes. Duos delegi utros, tertium praconem sequentem ad-
 didi. Hi itaq; facilem ingressi uia, qua currus in urbē
 ex altissimis montibus materiam ferebant, puellam an-
 te urbem obuiam filiam Laestrygonis, quae aquatum
 ibat, habuere. Haec enim in amoenū descenderat fontē
 Attaciam, unde aquam in urbem ferebat. Hāc igitur
 illi uocant rogantq; quisnam sit rex qui illis imperet:
 at puella statim patris altam indicauit domum. Illi ue-
 ro inclytas aedēs ingressi, foeminam offendunt tanta
 magnitudine, quanta montis cacumen est: hanc circum-
 sistūt. illa uero ē foro protinus inclytum Antiphatem.
 maritum suum euocat. Is mortem eis cōtinuo excogi-
 tans, unum ē socijs capiens, cibo patauit. At ille per
 urbem clamauit. Laestrygonum millia audientium, ali-
 us aliunde accurrerunt, nō quidem uiris, sed giganti-
 bus similes, qui saxa grauiā ingentiaq; in nostros ro-
 tabant. apud omneis uero saeuus oritur tumultus ho-
 minū morientium, nauium quoq; fractarum. Vt pisces
 enim famelici, ad tristes ferebātur epulas. Vbi primū
 eos intra portum nostros perdentes uidi, tunc ego en-
 sem ab latere sumēs, primum nauis alligatae rudentes
 icidi: statimq; ut pestē fugeremus socios meos adhor-
 tatus, iussi remis incūbere. At illi perniciem formidā-
 tes, certatim insurgunt. Nā mea nauis saxa immania
 in nos missa in pontum aufugerat, aliae simul ibidem
 congregatae in periculo remanebant: itaque inde pri-
 mum

Fons Ar-
 tacia.

Antipha-
 tes rex Le-
 strygonū

ODYSSEAE

Vlyſſes ad *num ceteri hilares, alioquin moeſti ob ſocios deſider-*
Circen di *tos ab nauigauimus, ac in Aecam uenimus in ſulā. Hic*
uertit. *pulcherrima Circe ſermōe grauiſſima habitabat, Ae-*
aet miſeri ſoror, ambo uero ex ſole ac Perſa Oceano

nata geniti. Hic itaq; ſecundū littus nauī ducimur in
portū ſtationi opportunum, quibus deus aliquis pro-
fecto dux fuit: ſtatimq; in eo deſcendentes, quod labo-
ribus quaſi afflictiq; eſſemus, duobus diebus totidēq;
noctibus requieuiimus. Vbi uero tertium diem auro-
ra oſtendit, tunc ego meam haſtam enſemq; ſimul cor-
ripiēs, conſeſtim proceſſi exploratum ſi qua hominū
opera ſeu uocem uiderem: cumq; in altam ſpeculam
aſcendens conſtituiſſem, ex aëlibus Circes inter ſaltus
et denſam ſyluam fumum ab imo uenientem conſpe-
xi. Verſaui deinde animo accederēmne ac percontā-
rer quod fumum ardentem uideram. Potior tamē co-
gitanti mihi ſententia uiſa, ad nauem prius littuſq; re-
uertī, ac dapēs ſocijs parare, deinde ueſtigatū mit-
tere. Verū redeundo iam nauī propinquus eram, cū
deus me aliquis ſolum exiſtente eſt miſeratus, qui cer-
uum ingentem in ipſam uiam impulit. Is ſolis anxius
ardoribus ē ſylua deſcendens, ac ſitiens, flumini pe-
tebat. Hunc itaq; uenientem tergus mediū ad uentrē
uſque percuſi, aduerſumq; haſta ferrea tranſfixi,
ex quo moribundus humi cecidit. Haſtam deinde ex
uulnere ſubtractam inclinans in terra poſui: mox ex
uirgultis iuncisq; funem probe retortum ulnæ longi

Vlyſſes
ceruū cō-
figit.

tudine utrinq; contexens, ingentis cerui pedes alliga-
ui: protinusq; per saltus & ferarū cubilia ad nauem
usq; tuli haste innixus, quod nō liceret ingentem ferā
altera manu supra humerum ferre, proieciq; ante na-
uem, ac socios uiritim prēsando bonis uerbis excita-
ui: O socij, nō profecto ad inferos quanq; afflicti descē-
demus, priusq; fatalis adueniat dies. Sed agendum do-
nec in naui esculēta poculētāq; sunt, cibi, ne fame ab-
sumamur, reminiscendum. Sic dixi. At illi statim dicto
audientes fuere. Nec mora, circa littus dispositi, cer-
uum ut ingentē feram sunt admirati. Postq; uero satis
aspiciendo sunt exhilarati, manus lauātes, illustrē pa-
rant coenam. Vbi autē dies in occidentem inclinauit,
carnibus in carinis uescūtur optimis, ac dulce potāt
merum. Cum primū sol occidit, in littore cubauimus.
Vbi uero illuxit, socios in concionem uocans, sic sum
allocutus: Audite ō socij mei amātissimi, quamuis mul-
ta passi, ignoramus enim ubi occidens, ubi oriens, siue
in qua parte sol sub terram se condat, aut unde oria-
tur, ita finibus disiecti sumus. Verum si quod est nobis
consilium, quod minime puto, ubi iam simus, cito consi-
deremus. In speluncam nanq; altam ego conscendens,
insulam cōspexi, quam immēsum circundat mare, ipsa
uero humilis in medio ponto iacet. sumus tantum ad
oculos meos per saltus & syluam condensam perue-
nit. Sic dixi. At illis animus dolore fractus corruit, re-
cordantibus gestorum Antiphatis Lestrygonis, ac se

*Esculenta
porulenta*

ui anthropophagiq; Cyclopi. Quāobrem flebāt no-
eiferātes, ac lacrymas ex ore huberes fundētes. Ego
uero tūc socios bifariam diuifi. Parti alteri mēme, d-
teri uero Eurylochū duces cōstitui. Sortes in arca ar-
na celeriter mouimus, sors Eurylocho obuēnit. Ille sta-
tim, cum coq, simul duo & uiginti socij ter flendo in-
gressi, nos item postea flentes reliquerunt. Demum in
saltibus affabre laboratam Circes domū politis ex la-
pidibus in loco circumspēcto inuenerunt, circa quā in-
pi erant montani ac leones, quos ipsa pharmacis prae-
bitis mulcebat: neq; in uiros irruebant, sed longis can-
dis blandientes cōsistebant: uelut enim canes domino
ad epulas eunti blandiuntur: quod ille animum conti-
nuo demulcentia seruat. Sic circa illā lupi leonesq; as-
sultabant. Socij uero ubi graua uiderunt monstra, in
Circes foribus cōstitērunt, illamq; intus dulci modū
lamine cantantem audiuerē. Telam praeerea magnā
& immortalem texentem, quod sola dearū opera pul-
chra & elegantia faceret. Inter eos autē missos, quos
supra narraui, Polites uir princeps, loqui cōpit, unus
qui mihi sociorum charissimus ac prudētissimus erat:
O socij, profecto, inquit, quēdā intus siue dea seu mor-
talis magnā cōtexens telam, pulchre canit. pauimen-
tū enim circā resonat, sed propius accedētes uocite-
mus. Sic ait. Illi uero obtēperantes alte loquūtur. At
illa statim exiēs fulgētes reserat fores, ac euocat: cete-
ris quidem simul per imprudentiā credēdo ingressis.

Eurylochus tantū substitit, dolū esse formidās. Intro-
ductos igitur in lectulis illa & thoris constituit, eisq;
caseum, farinā & mel recēs uino pramnio cōmiscens,
in potionem obtulit: perniciosā quidem pharmaca, ut
omnino terrę patrię obliuiscerentur: quę postq̃ bibe-
runt, statim illos Circe baculo cōuerberans, in haram
porcorū coēgit: ex quo subito & capita & uocem &
corpus, in super setas porcorū habuere. Mens tamen
uti prius firma inerat. Flentes igitur misere urgeban-
tur: quibus Circe glandem iliceam quernamq; ac co-
mum cibo iuxtā projiciebat, qualia sues humi iacētes
edunt. Eurylochus uero confestim ad nauē uenit, nun-
cium sociorum fatumq; miserabile referēs. Neq; uer-
bum ullum animo ob ingentem laborem afflicto enū-
ciare potuit. Oculi lachrymis, luctuq; mens grauabā-
tur. Nos igitur omnes admirati, rogamus quidnā rei,
tunc ille reliquorum fatū narrans: luimus, inquit, ut
iussisti per saltus, præclare Vlysse, ī alta sylua pulcher-
rimā offendimus domum, ubi quēdā siue dea seu mor-
talis telā cōtexens, dulce canebat. Hęc statim egres-
sa fulgentes aperuit fores. euocat, ego tantū suspiciās
dolū remāsi. Ceteri oēs per imprudentiā ingressi, sen-
su & forma humana exciderūt: cumq; diu assistēs ob-
seruassem, nullus ipsorū apparuit. Sic ait. At ego cir-
ca humeros ensē subito argenteum ingentē, arcūq;
suspendi, deinde iussi eadem me uia duceret. Tunc me
utrisque prensans manibus, ad genua supplicat. Ne
h ij que

ODYSSEAE

Mercurij
remediū
ēdita Cir-
ces phar-
maca.

queso me nuncium Vlyffe illò ducas, sed hic relinque.
 Noui enim quòd ne tu redibis, neque sociorum nū-
 reduces. quamobrem cum his qui tantum ad sunt fugi-
 amus, ac diem malignū celeriter euitemus. Sic ait. At
 ego contrā respōdi: Euryloche, tu quidē hic apud na-
 ues ede atq; bibe, ego tantū ibo: sic acris iubet neces-
 sitas. His dictis, à naue atque mari sum profectus. Cū
 uero per sacros iens saltus, Circes polypharmace do-
 mui propinquarem, ecce Mercurius uiro iuueni pri-
 mum pubescēti, cuius est etas gratissima, assimilatus,
 sese mihi obuiam offert, meq; manibus compellans, sic
 uerbis affatur: Quid miser per saltus & montes so-
 lus ac loci ignarus is? Socij nāque tui in Circes domo
 coērcentur, ut porci latebras habentes cōgruas. an
 tu huc uenis eos liberaturus? non equidem te puto re-
 diturum. remanebis ibi. dem et tu quemadmodum alij.
 Verū ego ex his te liberabo malis atque seruabo. hoc
 pharmacum huic rei bonum retinēs, ad Circes ædeis
 proficiscere, quod malignam à tuo corpore diem re-
 pellet. cūcta enim tibi Circes pernicioſa consilia nun-
 cio. Tibi nanque pharmacum frumento mixtum poti-
 oni offeret, uerum te nullatenus attonitum aut conſo-
 pitum reddere ualebit, pharmaco bono quod prebe-
 bo non permittente: dicamq; singula. Quādo enim te
 Circe longo baculo conuerberabit, tunc ensem acutū
 ab latere educens, Circe intentabis quasi cadem alla-
 turus. illa timēs, te secum cubare iubebit. Hic tu deo
 le

lectum minime detrecta, ut illa et tibi socios restituat,
 & te simul redire permittat: sed eam coge magno de
 orum iuramento affirmare, ne quod tibi aliud incom
 modum deinde afferat, neque te nudatum imbecillēq;
 ac āquidum reddat. Sic loquēs Mercurius, pharma
 cum obtulit ex terra extrahens, mihiq; ipsius naturā
 mōstrauit. radice nigrum erat, flore autem lacti simi
 le. Moly tanque ipsum dij uocant, inuentu ac effosio
 ne mortaliū difficile. Dij nāq; omnia possunt. Mer
 curius post hęc insulam nemorosam in cēiū sublimis
 abiit. Ego autem ad Circes domū contendi, multa me
 cum animo uersans: ad fores deē tandem constitui, cla
 mauit, illa me audiit: egressaq; ilico fulgentes mihi fo
 res aperuit, insup euocat. Ego uero mœstissimus ani
 mo subeo, ingressum denique in argēteo throno pul
 chre laborato collocat, sub pedibus scabellum erat.
 Mihi tunc pharmacum in aurea patera potioni obtu
 lit, animo male cogitans. Postquam uero bibi, me ba
 culo cādēs, minime demulsit aut attonitum reddidit.
 Tunc me compellans: ueni nunc, inquit, ad porcorum
 barā tuos uidere socios. Sic ait. Ego ensem acutā ab
 latere educens, Circe intentauit quasi necē allaturus.
 Illa magnopere uociferās, genuaq; complexa ac flēs,
 sic fatur: Quis es? aut unde? quē tibi patria parentēs
 uer? Miror equidem quōd ad meam potionem minime
 reddaris attonitus. nullus enim qui hanc degustaue
 rit, hoc sustinuit modo. tibi nempe immortalis quedā

Moly her
ba.

Vlysses ad
Circein in
greditur.

k ij in

Vlyſſes
Circe.

in pectore meus est: profecto Vlyſſes es, quē ad me ven-
turum Mercurius quandoq; ex Troia reuertentē di-
xit. Sed agedum ensem in uagina conde, deinde lectū
ascendamus, ut cubili & am ori uacantes unā commi-
ſceamur. Sic ait. Ego autem ō Circe, inquam, quoniam
modo me tibi equū placabilōm uē eſſe iubes, qui in edi-
bus tuis meos socios porcos reddidiſti? me quoque
ipſum hic habens per dolum contendis thalamum cu-
bileq; tuū conſcendere, ut me ſimiliter mutatum de-
formemq; reddas. Ego uero cubile tuum nequaquam
aſcendam, niſi magno iurciurando affirmaueris, nul-
lum te mihi incōmodū aliud inſlicturam. Sic dixi. Illa
cōtinuo ſicut iuſſi iurauit: ego ſubito illius adiui lectū.
Miſtre interea quatuor in edibus, quae ex fontibus
ac nemoribus & ſacris fluminibus in mare currenti-
bus uenere, ſtudioſius res domeſticas curabant: qua-
rum una quidem thoris pulchra ac purpurea ſtragula
iniecit, ſubtusq; ac ſupra pānos ſubſtrauit. Alias me-
ſas anethorum parauit argēteas, ſupraq; aurea po-
ſuit caniſtra. Tertia in cratere dulce merū hauſit, in
aurea deinde pocula diuiſit. Quarta uero aquā tulit,
ignemq; accendit ſub magno tripode, aqua ſeruebat,
hanc deinde eneo palo ex tripode in lauacrum miſit.
Deniq; per caput atq; humeros placide perſudit, ut
ex meīs membris grauis abſcederet laſitas. Poſtq; ue-
ro me lauit atq; oleo unxit, lena pulchra ac tunica or-
nauit, ad argēteumq; thorū, cui ſcabellū ſub pedibus

erat, deduxit. Gutturium famula cū aureo opisthodo
 cho supra argenteū lebetē ad lauandum tulit, iuxta
 mensam politam parauit. Panem postmodū promi-
 dica presentibus gratificando cum cibis multis appo-
 suit: me postremo ad epulas inuitauit. At hæc mihi ne-
 quaquam placebant, quod alia cogitarem, malaq; mul-
 ta prospicerem animo. Circe uero ubi me sedentē ne-
 que cereri manus extendentem, ac infandū indicantē
 dolorem animaduertit, propē astans sic alloquitur:
 Quid ita Vlysse similis muto sedes animo turbatus ne-
 q; cibū neq; potum attingis? an dolū aliquē alium su-
 spicaris? non enim timere opus, iam ualido affirmavi
 iuramēto. At ego, o Circe, inquam, quis enim sana uir
 mente quicquā degustare sustineret priusquā mei so-
 cij soluantur, aut eos meis liberos uideam oculis? Vbi
 hæc dixi, Circe ex ædibus profecta, baculum manu re-
 tinens portas stabuli soluit, ac illos suis nouenarijs
 similes eduxit. Hi deinde corā steterē. At illa ad ipsos
 ingrediēs, aliud cuiuslibet pharmacū adhibuit, ex quo
 ipsorū pili mēbrorū cōualuere, quos atē pnciosa po-
 tio hispidauit. Itaq; uiri rursus ac iuniores itēq; pro-
 ceriores aspectu rediere, me deniq; nouerūt, ac manus
 iūxere: dulcis tūc oīs subiit fletus. Dom⁹ circā horrē-
 dū strepuit. Dea quoq; miscrata me iuxta cōsistens al-
 loquitur: Lærtiade Vlysse, i nūc ad littus, nauē atē oīa
 trahite ī terrā, supellestiliē et arma oīa ī spelūcis po-
 nite. Ipse rursus redi, ac dilectos tecū ducito socios.

Circe
 Vlyssē.

Circe
 Vlyssē soci-
 os restitui-
 it pristina
 forma.

Vlyſſes re-
dit ad na-
ues.

caula

Eurylo-
chus.

Sic ait, mibi uero perſuaſit. Vnde ſtatim ego littus re-
petens, ſocios amantiſſimos apud nauem noſtrorum
exitium flentes, ac huberes ex oculis lachrymas ſua-
dētes offendi: ueluti uitule uigiles circa boues armē
tales herbis ſatura, ſe ad ſtabula recipiunt, omnes ſi-
mul exultant, neq; *caula* retinentur, quin magnopere
mugientes circa matrem alacres currunt. Sic illi ubi
me conſpexerunt, lachrymantes effundebantur: ac co-
niſi animo, quaſi patriā domū Ithacam, ubi nati ſunt,
attigiffent: ſic me tandē allocuti ſunt: Tibi enim Vlyſ-
ſe redeunti ita gratulamur, ac ſi Ithacam terram pa-
triā perueniſſemus. ſed age aliorū ſociorū nobis nar-
ra nunc fatum. Sic illi. At ego placide reſpōdens: Na-
uē in primis inq̃, ē mari in terrā deducamus, ſupelle-
ſtilēq; et arma omnia in ſpelūcis cōdamus. Ipſi matu-
rate me ſequi, ut ſocios in ſacris Circes edibus biben-
tes ac edētes uideatis. anno enim toto durantiē habēt
q̃ibū. His illi obtēperabant dictis. Eurylochus uero ſo-
lus eos increpando uerbis, retinere conatus eſt: Ab-
miſeri, quō tenditis. inq̃t, qđ mala et uos hēc queritis,
in domū deſcendere Circes, quē oēs uel porcos, uel lu-
pos ſeu boues reddet? Nēpe magnā domū coacti cuſto-
diemus, quē admodū apud Cyclopē accidit, quādo illi-
us mediā petierunt aulā ſocij noſtri, cū quibus audax
erat Vlyſſes, quāobrē ſua temeritate perierūt. ſic ait.
At ego mēte turbatus, longū ab latere enſem educēs,
ipſi quanq̃ affini et quidē ualde proximo, caput cedē-

do.

do, ad humū deiscere cogitabam, uerū me socij hinc in
 de uerbis huiusmodi placidis prohibuere: Genero-
 se Vlysse, hūc dimittamus, si ita iubet, ut nauē hic ser-
 uet, et nos ad sacras Circes ædeis ducito. Hoc dicen-
 tes, à marē proficiscūtur, nec tamē Eurylochus rema-
 nere sustinuit meū ueritus iurgiū. Circe interea soci-
 os alios accurate ī ædibus lauit, oleoq; unxit, lenis itē
 pulchris æc tunicis amiciuit. Nos uero epulātes pro-
 be oēs offendimus, qui postq̃ aspectibus inter se mutu-
 is cōspexerunt, flere ac luctu domū cōplere cœperūt.
 At Circe iuxta me astans: Magnanime, inquit, Vlyse,
 ne querelis ultrā tendite. Noui & ego quot per mare
 perq; terras labores passi estis, quōt ue iniusti hoīes
 incōmoda ītulere. Sed eia nūc edite, bibite, resipisci-
 te, ac rursus pristinū in pectore animū reuocate, qua-
 lem ab initio patriā relinquētes, retinebatis. Nā fra-
 tī nunc animo & imbelles, si semper malorū marisq;
 recordamini, nunq̃ in lætitiā manseritis. Sic illa. Nos
 uero persuasi. Hic igitur annū cōtinuo carnibus opti-
 mis uescēdo, uinūq; dulce potādo fuimus. Elapso autē
 anno, mēsisq; ac longis diebus, socij me cōpellantes
 sic allocuti sunt: Infelix, tēpus iā ut patriæ reminisca-
 mur. fas nēpe est nos seruari, & domū tādem redire.
 Sic illi, mihi uero sentētia placuit. quamobrem ubi sol
 inclinauit, dapibus oēs accinximus. Postq̃ uero sol oc-
 cidit, socij quidē per ædeis cubabāt: ego autē Circes cō-
 scendens thalamū, ad genuaq; uolutus, sic cōpellando

Vlysses
 oēs soci-
 os ad Cir-
 cē ducit.

Circe praedicit Vlyssē iter ad inferos.

rogabā: Circe, praesta queso quod es quondam pollicita, ut nos domū reducas. Animus nāq; meus, itēq; sociorū cōtinuo sollicitatur, qui te absente meā fletibus urgent ac pessundāt mentem. At illa: Magnanime, inquit, Vlysse, ne inuiti queso in mea manete domo. Aliud nāq; iter te facere opus ad inferos ac grauis Persephones edcis, anima utendo Tiresiae Thebani uatis caci, cui tamen ingenium est integrū, mentēq; Persephone ac sapere soli, quam mortuo, dedit. Tibi uero umbrae omnino auscultabit. Ad haec animus mihi fractus cōtinuo excidit, flebā in lecto seuiēs nec uiuere amplius aut solis radios aspicere uolebā. Vbi uero satis plorando, & huc illuc me uertendo satiatum sum: tūc Circe, inquā, quis huius mihi uiae dux ac monstrator fuerit? ad inferos enim nullus adhuc nauis descendit. Illa uero: Generose, inquit, Vlysse, nequaquā curae sit tibi daeis desiderium. Apud nauem malum firmās & uela perdens, cōside. hanc boreae flatus spēte feret. Sed quādo nauis per oceanū transibis, ubi littus breue ac facile, si mulq; Persephones nemora & alni procera et frugiperda salices existūt, huc tu ex oceano nauem deducito, ipse uero ad inferni descēde domū. Hic in Aebe-rontem Pyriphlegetō & Cocytus, qui Stygie pars est aquae auulsa, confluunt. Saxum quoq; ac duorum fluminum cōcursus. Hic item quādo Tiresias propius accedet, te iubeo scrobē fodere, altitudine pariter ac latitudine cubitalē, circaq; ipsum libamē mortuis omni-
bus

bus fundere, mulso primū, deinde uino, tertium aqua. Deinde candidā immiscere farinam, multorūq; defunctorum infirma capita orare, ut quāprimum Ithacā peruenieris, sterilem optimāq; domi bouē immolabis, ac perā rebus bonis implebis. Tiresiae uero soli separatim ouens prorsus nigrā, ac in nostris pollentē gregibus cedes. Postquam uero uotis huiusmodi inclyta mortuorum capita placaueris, in Erebum cōuersus, ariete facito & oue nigra. Ipse separatim ingredi per fluminis ripas iens. Huc aut multae mortuorū anime uenient. Tunc iube socios oues diro ferro mactatas, quae iacent, tergoribus uelli, igniq; admoueri, & dijs supplicare, Plutoni primū optimo, & graui Persephone. Ipse uero acutū ensē ab latere educens aside, nec permitte defunctas prope sanguinē uenire, priusq; Tiresiam audias. Hic tibi uates statim ueniet, qui tibi uia mēsurāq; itineris dicat, ut reditum quoq; per pontum uideas. Sic ait, statimq; apparet aurora. Circe me lenā uestēq; pulcherrime induit. Ipsa nero se argenteā elegantēq; uestē induit, capiti flamcolū impositū. Ego post hac per aedeis properās, socios uiritim singulos prensando, placide sum hoc modo adhortatus: Nequeso nunc dormite dulci oppressi somno, surgite iam, & eamus sicuti me Circe instruxit. His quanquā persuasos, non eos propterea inde amoui. Elpenor autem quidam erat iunior, non admodum in bello fortis, neque item mētis compos, siue socijs in Circes aedibus re

Vlydes socijs.

Elpenoris casus.

ODYSSEAE

bus respirandi gratia ut ebrius secesserat: cū uero tamultū & motum sociorum audiret, confestim attortus & amēs cucurrit per lōgas iens scalas, retrogrum se descēdere oblitus est. quāobrē pronus ac preceps ad imū ruit, ceruicemq; fregit. Igitur uenientes ego socios sic sum allocutus: Putatis forte domum patriāq; petere. aliā Circe nūciauit nos Plutonis Persephonesq; domū ituros, anima utendo Tiresia Thebanū. His illi auditis animo exciderūt, sedētesq; ibidē pilos barbāq; sibi prae dolore auellebant, uerū nihil propterea profecerūt. Dū uero ad littus mœsti ac lacrymantes accedimus, ecce Circe ueniēs apud nauē, arctem ac ouem nigram alligauit, facile trāscundo. Qui enim deū inuitū oculis huc aut illuc euntē uidet?

ARGVMENTVM LIBRI XI.

¶ Enarrat Vlysses, quemadmodum mandato Circe ad inferos descendit, & ut ex Tiresia uate de sua ipsius & aliorū salute audiret, & ut heroas heroidasq; ac singulos qui in Ilium simul expeditionem fecere, deniq; aliquos malis statos pœna pariter uidit.

ODYSSEAE

LIBER XI.

V*Bi uero ad nauim ac mare peruenimus, nauim quiaē ipsam ī altū deduximus, uelāq; pandimus, oues imposuimus, deinde portu lacrymantes egredimur, quibus*
Cū

Circe grauis facundaq; dea proſperum uentum, bonum quidem ſocium, proſpere immiſit. Nos autem arma ſingula expedientes, in ea conſedimus, ac uēto gubernatoreq; dirigente, paſſis uelis die toto pontū ſecauimus. Sol interea occidit, uiaſq; umbræ occupāt, cum iam ad oceani profunda peruenimus.

Cimmerios fama eſt populos hic eſſe cauernis Perpetua nebula, cæcaq; caligine meſſos.

Vlyſſes ad
Cimmeri
os diuer-
tit.

Quos oriens nunquam, nec cum declinat in undas, Sol uidet, æterna miſeri ſed nocte premuntur.

Naueſ ſic huc traximus, atq; ouibus aſſumptis, ad locum nobis à Circe monſtratū contendimus. Hic ſacra quidem Perimedes & Eurylochus rite fecerūt. Ego uero acutum enſem ab latere educēs, ſcrobem cubitalem hinc inde fodi, circaq; ipſam mortuis utres effudi, mulſi primum, deinde uini dulcis, poſtremo aque, multaq; deinde defunctorū dira capita rogauī: nouiſq; ſi quando Ithacam uenirem, boue me ſterili in edibus facturum, pyramq; bonis referturum, Tireſia uero ſeparatim ouem omnino nigrā, ac in noſtro grege pollentem oblaturum. Poſtquam uero mortuos uotis ac ſupplicatiōibus hoc modo placauī, oues arripiens in ſcrobe ipſa iugulaui. ſanguine deinde nigro aſſatim fluente, animæ mortuorū conuenere nymphae, iuuenesq; ſenesq; uirgines quoq; teneræ, nuper ſtebilem habentes animum, multi deniq; haſtis uulnerati ferreis uiri Maruortij, arma ſanguine ſædata te

Apprope-
rāt mor-
tuorum
animæ.

ODYSSEAB

rentes. Plurimi hincinde ad scrobem ingenti marmore properabant. Me uero pallentē tremor cepit. Tū socijs iussi oues diro ferro mactatas, direptis tergoribus, igni admouerēt, ac dijs uota facerēt, Plutoni primum, deinde Persephonæ. At ego ensem ab latere elicens, sedebam: neque defunctorum animas propius accedere ad sanguinem, prius quàm facta à Tirefia potestate, permisi.

**Elpenoris umbra
Vlyssi apparet.**

Prima mihi occurrit uenienti Elpenoris umbra,
Quem forte infletum liqui, tumultoq; carentem
Aedibus in Circes, aliò cogente labore.

Hunc igitur lachrymans aspexi, ac protinus illam
Compellans, uerbis breuiter percontor amicus:
Elpenor, tenebras quamam miser ipse subisti,
Præueniens pedibus me naue per æquora uestantē

Dixi. At ille suspirans respondet: Generose Vlysse,
me malum fatum immortalēq; uinum impulit in Circes domo dormientem, ac per longas scalas retrogrādum descendere oblitum. itaq; pronus ac præceps in terram prorui, ceruixq; propterea fracta, & anima ad inferos descendit. Nunc ego te, non adhuc presentibus qui uenturi sunt postea, per uxorem ac patrem qui te paruum educauit, per Telemachum, quem solū & unicum domi reliquisti (Noui nanque ubi primum hinc exhibis, ad insulam Aezam naui contendes) hic te rogo Vlysse, mei sis memor, neque inde discedens me inhumatum relinque, ne insepultus deorū ira fiam. Ve

rum me cū armis quot mihi sunt, tumula: sepulchrūq;
 in littore maris pone, ut miseri hominis fama sit apud
 posteros. Hæc mihi facito, ac supra tumulum remum,
 quo unā cum socijs remigabam, figito. Sic ait. At ego
 contra respondi: Ego profecto tibi miser faciam atq;
 reddam. Sic itaque tristibus eramus uerbis alloquen-
 tes: ego separatim supra sanguinem ensē tenebam.
 Idolum uero socij adsistens, multa locutum est. Venit Vmbra an-
ticleæ mæ
 & anima matris meæ Anticleæ, quam ego illum pe-
 tens, uiuam domi reliqui. Hanc ego lachrymans uidi, tris Vlyssis.
 & animo sum miseratus: neque quanquam egre do-
 lensq; plurimum propius ad sanguinem accedere, in-
 consuito Tiresia, uenire permisi. Venit tandem ipsi-
 us anima Tiresiæ, aureum habens sceptrum, meq; pro-
 tinus nouit, atque ait: Quid miser buc solis lucem re-
 linquens uenisti, ut mortuos tristemq; uideas locum?
 Sed iam scrobe absiste, ensēq; à sanguine amoue, ut
 bibam ac uera referam. Sic ait. At ego ensē subdu-
 cens, uagina condidi. Ille uero nigrantem sanguinem Tiresiæ
umbra
Vlyssi om-
nē itine-
ris succes-
sum præ-
sagit.
 potauit, meq; uates optimus sic est allocutus: Redi-
 tum quæris optatum optime Vlysse, hunc durissimum
 tibi deus dabit. Non enim puto Neptunum desitutum
 ab ira in te, quod charum excæcaueris filium. Verum
 quanquam mala patientes plurima, peruenietis tamē,
 si animum tuum sociorumq; continebis, quāprimū
 insule Trinacriæ cum naui propinquabis pontū cui-
 tens. Solis nāq; omnia respicientis simul & audientis,

ODYSSEAE

boues pascētes inuenies. has si illas forte dimiseris,
 & reditum optatum assequemini, & Ithacam, quam-
 nis multis laboribus, peruenietis. Si autem leseris, iū-
 ego tibi socijsq; exitium uaticinor. Ipse uero si effugi-
 es, sero tandem ac egre, amis sis omnibus socijs, in ate-
 ra nauigabis navi: domiq; incomoda multa offēdes,
 uiros proteruos qui rem domi tibi edunt, uxorem in-
 super tuam querentes in matrimonium traducere, do-
 tem muneraq; dātes, sed illorum uim demum supera-
 bis. Vbi uero procos hos domi ueniens siue dolo siue
 fero interfeceris, statim nauem cū remige sumens eos
 adeas q̄ mare nesciunt, ac ex falsis fluctibus nō edūt ci-
 bū, nauesq; prorsus ac remos qui ale sunt nauis, igno-
 rant. Signa tibi ualde uera dico, quae non desinent do-
 nec obuius uiator tibi fuerit, quem supra clarum hu-
 merum habere iaculum uideris. Tunc tu remū in ter-
 ra figes, sacra Neptuno facies, arietem tau rumq; ac
 porcorum custodem aprum mactans. Vbi uero domū
 reuerteris, sacras dijs hecatombas omnibus facies.
 Post hac mors tibi ex mari ualde imbecilla facilisq;
 talis uidebitur, quae te perimat senecta uegeta gaudē-
 tem: ac circā populi diuites erunt. Hec itaq; tibi ue-
 ra nuncio. Sic ait. Ego autem illi contrā respondi: Ti-
 resia, haec alibi mihi dij fato dederunt, nunc tu haec ue-
 re narra. Matris enim mortuae animam prope sangui-
 nem confidentem aspicio, neque me filium corā mē uide-
 re aut alloqui sustinet. dic uates, quō me agnoscere ta-

lem existentem posset? Sic dixi. At ille inquit: Facile dicam, quemcunque mortuorum prope sanguinem accedere sines, is tibi uera narrabit: cui autē inuidebis, is rursus retrocedet. Sic ait anima Tiresiæ, moxq; se in Plutonis domum recepit, postquam diuinitus est locutus. Ego uero ibidem mansi donec mater uenit, ac ubi nigrantem potauit sanguinem, statim me agnouit, & sic allocuta est: Nate mi, quomodo huc sub terræ tenebras uiuus uenisti? Durum nanq; hæc uiuis uidere. In medio enim magna sunt flumina, grauesq; torrentes. Oceanus primum, quem transire pedibus nō licet, nisi qui probā haberet nauim. An è Troia nūc errabūsus huc uenis cum nauiq; & socijs lōgo iam tempore? Sic ait. At ego: Mea mater, necessitas me ad inferos descēdere cogit, anima Tiresiæ Thebani utentem. Nō enim prope adhuc Ithacam ueni, nec nostram attigi terrā, sed continua calamitate pressus erro, ex illo quo Agamemnonem ad Ilium urbem sum secutus, ut Troianis bellum inferremus. Sed mihi hoc, quæso, uere dicito: quod te fatum ad mortem compulit? longus ne morbus, an Diana suis te petens sagittis interfecit? Dic itē apud patrem & filium quem reliqui, sit ne mei adhuc memoria ac ueneratio? an uirorum alius meo & honori & loco successit? Dic etiam uxoris constantiam ac uirtutem, an apud filium manere pergit, & firmiter omnia seruat, uel Achæorū optimorū alicui matrimonio iuncta est? Sic dixi. Illa subito: Tua, inquit, con-

l iux

Anticlea
mater V-
lyssæ allo-
quitur.

Vlysses q-
rit ex ma-
tre cōditi-
onē uxo-
ris, filij &
patris.

ODYSSEAE

in animo adhuc constanti in amore perseverat,
 quāq; dies ac noctes amaras continuo lachrymās: tu
 um locum honorēq; nullus habet. Verum Telemachus
 quietus manet, ex æquoq; conuiuia distribuit, ut iustū
 decet iudicē. sic cum oēs appellant. Pater uero tuus in
 agro durat, neq; in urbem uenit. neq; illi cura cubilis
 seu thalami aut lenae siue cultorū stragulorū ulla: sed
 hyeme domi, ubi famula, dormit apud cinerē ignēq;
 lachrymis assiduis opertus. Vbi autē estas uenit, aut u
 mnusq; floridus, in parte fertilis uineae, ubi inclinatis
 iam frōdibus cubilia humi apparent, tristis animo iac
 cet, magnū mente dolorē retinens, ac tuum plorans fa
 tum, ad durā usq; peruenit senectutē. Sic itē ego per
 ij: Nō, ut ais, me suis Diana sagittis petens interemit,
 neq; mihi morbus irruit, quod tabe horrida meam ē
 corpore animā abstulerit, sed tuū desiderū, tuae me cu
 re, tua mansuetudo optime Vlysse uita priuauit.

Vlysses co
 narus ma
 trē ample
 xi, fru
 stratur.

Sic ait. ast ego iamdudum genitricis amore
 Accedens propius, cupiebam attingere mœstam.
 Ter tentata mihi, totidemq; effugit in auras
 Chara parens, umbrae uolucrisq; similima somno.
 Tunc dolor in nostro consedit pectore maior.
 Hanc ego compellans, lachrymis affabar obortis:
 Me ne fugis mater? cur dextram iungere dextrae
 Non datur, aut nostros pariter mulcere labores?
 Idolū ne tuum forsā mihi detulit ultro
 Persephone, ut ueniat grauior sic poena querenti?

Sic

Matet
Vlyssa.

Tyrol

Enipeus
fluvius.

Pelias.
Nelus.

l ij for

Sic ego. Illa statim respōdet: O mi nate præter cun-
ctos mortales infelix, non te Persephone Iouis filia de-
cipit, sed hæc defunctorum hominum lex est. Nō enim
carnes aut ossa defuncti habēt. sed ubi mors aduenit,
illa igni ardentiq; pyra uelociter absumuntur, anima
uero uti somnus statim euolat. At tu breuiter opta ad
lucem redire, et hæc omnia disce, ut tuæ postea referas
uxori. Nobis igitur sic inter nos colloquentibus, ecce
fæmine ueniūt, quas Persephone adduxit, quæcunque
fortiū uirorū uxores scū filia fuere, ac oēs circa san-
guinē cōuenere. Cogitantq; mihi quonā modo singu-
las percontar er, potior hæc sententia uisa est. Educēs
protinus ab latere ensem, non permisi oēs sanguinem
unā potare. Igitur ante alias quæ spōse nupserūt, acce-
dentes, suū enarrant luctum: ego singulas interrogo.
Hic primum Tyro uidi nobilem, quæ filiam se dicebat
esse Salmonei Cretheo Aeolida nati: hæc fluuiū Eni-
peum amauit pulcherrime per terras fluētē: cumq;
illius se undis immisceret, Neptunus lauādi gratia in-
gressus, unda caudæ similis inflexa circumstitit, donec
ipsūq; ac puellā in Venere cōgressos operiret. Com-
pressam uero Neptunus sic alloquitur: Gaude mulier
ob amorem nostrū. nam anno uertēte præclaros edes
partus, quādo nō uani deorū lecti ac cōcubitus. Tu ue-
ro ser atq; nutri. Quod aut in stat, nūc domū abi: tace-
bis insup et nihil dices. ego sum Neptunus. sic loquēs,
sub pontū abiit. at illa prægnās, Peliā genuit ac Neleū

Aeson.
Pheretes.
Amythaon.
Antiope.
Amphid.
Zethus.

Alcmena

Megara.

Epicaeta.

Chloris.

fortem, utrunq; Iouis ministrum. Pelias apud Iacolcon latifundū, pecoris diues: alter uero apud Pylum habitauit. Alios item ex Cretheo uiro genuit, Aesonē, Pheretē, & Amythaonem equis gaudentem. Post haec uidi Antiopen, Asopi filiam: quae in Iouis complexum nire cupiens, duos suscepit filios Amphionem & Zethum, qui primi Thebas cōdidere septem habētes portas, praeterea turritas. Nā sine turribus ac moenibus regionem tam latam quanq; fortes, ambo baud cōmode incolere potuere. Deinde uidi Alcmenā Amphitryonis uxorem, quae fortem & magnanimū Hercule Iouis magni cōplexibus grauida enixa est. Vidi & Megarā Creontis filiam, quam Amphitryonis filius Hercules in matrimonio habuit. Vidi & pulchram Epicaetam Oedipodis matrem, quae mentis ignoratione magnum admisit scelus, proprio filio qui patrem interfecit, nupta: adeo inaudita infandaq; perpetrare hominibus dii dedere. Verum hic multis laboribus Thebis Cadmeis imperauit ob deorum in eum irata consilia. Epicaeta uero dolore correpta, ex altis domus laquearijs se suspendens, ad inferos abiit: filioq; propter multas erumnas reliquit, quantas maternae furie immiserunt. Deinde Chlorim uidi, quam Neleus cum ob formā, tum dotem ingētem, habuit uxorem. Hec Amphionis Iasio geniti minor natu filia fuit: qui Neleus apud Orchomenum Minycum quādoq; , deinde apud Pylum regnauit: genuitq; praecellosos filios, Nestorem,

Cbro

Chromium, Periclymeum. Inter quos etiā Pero suscepit optimā, admirandaq; foeminā pulchritudine, quā obrem omnes accolæ illam ducere cupiebāt, quam pater Neleus illi promisit, qui boues ingentes ex Herculis custodia eriperet: quas bonus uates est solus abigere pollicitus. At durum obsistebat dei fatum, uincula difficilia, et bubulci agrestes atq; fortissimi. Sed postquam menses diesq; uenere anno uertente, tunc illum Iphiclus interfecit, diuina omnia testantem atq; inuocantē. Iouis igitur factum consilio. Post hæc Leda uidi Tyndari uxore, ex quo illa Castorē genuit equorū domitorē, & Pollucem pugilē optimū, quos ambos uiuos terra continet, Iouis munere alterutri morientes per uices ac renascētes: honorem attamen æque cum dijs sortiti sunt. Vidi et Iphimideam Aloëi uxore, quæ in Neptuni cōplexum uenire cogitans, duos edidit filios, breuis alioqui ætatis, Otum & Ephialtem, quos omnium pulcherrimos & maximos secūdum Orionem terra nutriit. Nouem enim cum essent annorū, latitudine nouenorū cubitorū, longitudine uero totidem iugerū: qui & dijs in cælo pugnam intentare sunt ausi, Ossan Olympo & Pelion Ossæ imponere conati, ut in celū ascenderent. & profecto fecissent, si ad ætatis iustum terminū peruenissent. Verū Iouis ex Latona filius ambos, priusq; temporibus pubes, aut genis lanugo florentibus appareret, extinxit.

Pero.

Leda.

Iphimideæ.
Otus & Ephialtes.Phædra.
Procris.
Ariadne.

Quin Phædran Procrimq; simul, mæstāq; Ariadnen.

l iij

Vi.

ODYSSEÆ

Vidi, quam è Creta Theseus sibi duxit Athenas:
Amphiryten sed apud Baccho placitura Diana,
Ante libidinibus raptam firmauerat olim.

Mæra.
Clymene
Eriphyle

Post Mæram Clymenenq; unâ, tristemq; Eriphylen,
Que mercede uirum crudelis prodidit auri.
Vxores natasq; simul non persequar unquam
Heroum, quas tunc uidi, uox desinet ante.

Sed iam dormiendi tempus: siue hic restemus, siue ad
socios redeamus: auxilium in me deducendo uestra de-
orumq; cura fuerit. Sic Vlysses ait. At oēs triste silen-
tium tenuerūt, citràq; letitiam in edibus fuere: inter
quos Arete sic loq; coepit: Phæacēses, quomodo uir hic
uobis esse uidetur, forma & magnitudine & mēte in-
tus optima? hospes est meus, uestrum quilibet huius est
particeps honoris. quamobrem in eo reducēdo ne se-
stinatē, ut dona sic indigēti nō impediatis. multæ enim
uobis domi opes deorum benignitate sunt. Inter hæc
Echereus, inter Phæacenses natu maior, sic loqui coe-
pit: Amantissimi proceres, non hæc nobis regina ex
opinionē aut explorationē manifestando loquitur, sed
omnino credite. Alcinoi enim & mentem & uerbum
habet. Ad hæc Alcinous sic inquit: Hoc ita fiet, ut ego
nunc uiuus Phæacensibus impero. Itaq; hospes quan-
quam reditum ualde cupis, expecta usque in diem cra-
stinum, ut diuina munera absoluam. De te nanque re-
ducendo cura omnibus erit, præsertim mihi qui popu-
lo præsum. Cui Vlysses: Alcinoë, inquit, optime, si me

Arete
Phæacen-
bus.

Alcinous
Vlyss.

anno toto hic iusseris manere, deinde auxilium in re
 ducēdo praeberis, donāq; dederis, mihi in primis gra
 tiſſimum ualdeq; uſui fuerit, ſi manu ampliore in pa
 triā remeabo, ſimq; propterea uiris omnibus uenera
 bilior ſimul et amātor, qui me Ithacā euntē uiderint.
 Alcinous rursus: Vlyſſe, ait, nos te quidē conſiderātes
 nō quendā deceptorī aut ſubdolo ſimilē exiſtimamus,
 quales tellus diuerſi generis homines paſcit uaria re
 ferētes, unde aliquis nec uiderit. tibi uero & forma
 uerborū & mens bona inſe uidetur. Nam appoſite,
 ut pauloantē cantor, rem oēm & Argeorum & tuos
 ipſius labores ordine narraſti. dic quaſo mihi hoc itē
 uere, ſi quos apud inferos ſociorum uideris, qui te ad
 Troiā tuumq; fatū ſint ſecuti. Noſtis adhuc plurimū
 reſtat, nec hora dormiendi. dic igitur mihi diuina ſa
 cta. Nā ego uſq; mane tolerabo, modo tu tuos referre
 labores patiaris. Cui Vlyſſes: Alcinoē, inquit, optime,
 hora quidē multorū uerborū, hora itē ſomni, ſi tamen
 audire cupis, nō equidem narrare miſeriora tibi alia
 poſſum, q̄ meorum ſociorum erumnas, qui Troiano
 rum ex tumultu elapſi, poſtea redeūtes, improba ma
 lignitate ſceminæ perierunt. Igitur poſtquā Perſepho
 ne animas aliō diſperſit, uenit poſtmodū Agamemno
 nis anima mœſta quidem, aliæq; congregatae, quae cum
 ipſo in Aegiſthi adibus periere. Ille uero ubi ſanguī
 nē bibit atrū, me nouit, miſereq; flebat, lachrymas ex
 imo corde fundēs, ac manus extēdēs, me amplecti cor

Vlyſſes de
 Agame
 mnonis
 umbra et
 interitu.

nabatur, uerum nō ei firma uis aderat, neq; facultas, qualem antea in membris flexilibus habuit. Hūc ego aspiciēs ingemui, ac animo sum miseratus: protinusq; compellās, sic sum allocutus: Atride uirorū gloriosissi me, quod te fatū edomuit, ad mortemq; duxit? an Neptunus in naui existentem uentorum aduersorū spiritum uehementem excitādo? an potius iniusti hominis in terra te boues uel ouīū pulchros greges inuadentem inuasere, uel de urbe aut foeminis decertantē incōmodo affecere? Sic ego. At ille: Vlysse, inq̃t, nec me Neptunus in nauibus afflixit, neq; hoīes iniusti in terraleserunt, sed Aegisthus unā cū perdita uxore per insidias, cū me in domum uocasset, in coena interfecit, sicut qui bouē in praesepe mactat: sic ego exitu miserabili sum extinctus: circa me quoq; alij socij acerbe interfesti ueluti sues fucere, qui in hominis diuitis ac ualde potentis uel nuptijs uel premio seu festo. cōuiuio, uel etiā multorū uirorū tam separatim q̃ in pugna interfectorum cadibus uersati sunt. Sed & illa maxima tu considerās animo lugeres, quemadmodum circa craterē plenasq; mensas in edibus accubuimus, pauimentis subtus sanguine fluēte. Miserrimā audiui uocē Cassandrae Priami filiae, quā dolosa Clitēnestra prope me interfecit: attamen ego usq; ab humo manus attollēs, moribūdus ante ensem supplicabā: at illa crudelis sese subduxit, neq; mihi ad tartara eūti oculos saltem aut os manibus claudere sustinuit. O quā nihil est dete-

Cassandra
audet.

Scutia
Clytēne-
stra.

rius aut atrocius foemina, quæ talia in uirū facta stru-
it, qualia Clytemnestra, uiro qui nullā prius aliam du-
xerat, necē parans, perpetravit: quæ & filijs & ancil-
lis meis libēter se dixit domū uenturā: at cōscia crimi-
nis, & sibi & posteris dedecus peperit: lasciuioribus
uero foeminis exēplo simul & adiumēto impuditiæ
fuit. His igitur dictis respondi: Heu, profecto Iupiter
Atrei genus ob insidias muliebres nimium odio perse-
quitur. Ab initio nāq; plurimi Helenæ causa periui-
mus: tibi uero Clytemnestra dolos procul existiēti pa-
rauit. Ille uero: Hac, inquit, tu de causa
Vxori quanquam semper confidere noli,
Neu facilis uerbum credas quod noueris omne.
Quedam sed referes, animo nonnulla reconde.

Contra
uxores.

Verum nequaquā Vlysse tibi uxore mors obtinget.
Nam tua Penelope Icarī filia, Iōge prudentissima ac sa-
pientissima est. nēpe illam puellā proficiscentes ad bel-
lum reliquimus, natū tunc paruum habere aiebat, qui
nunc felix in uirorum numero uersatur: profecto illū
pater domum reuertēs aspiciet, illeq; patrem (uti fas
est) uerebitur. Mea uero uxor neq; filium oculis aspi-
ciendo exaturari permisit. prius enim atq; illum uide-
ram, interfecit. Sed aliud tibi dico, & hoc clā tua nūc
mente teneto, ne palām nauem in patriā deducas, quo-
niam nō omnia foeminis credenda. Sed quæso mihi ue-
ra refer de meo nato, si usquam audieris eum uiuen-
tem esse, an apud Orchomenū seu Pylum, an apud Me-

nelaum & Spartam? nondum enim uti uideo, generosus Orestes in terris extinctus est. Ego uero: Atride, inquam, quid hoc me rogas? minime profecto noui, uiuat ne an excesserit. turpe quidē uana dicere. Igitur nos lachrymantes ac mœsti uerbis inter nos tristibus colloquimur, ecce illustres ueniunt animæ, Achillis in primis, deinde Patrocli et Antilochi & Aiakis, qui forma & corpore omnium Danaum præsertim præstantissimus erat. Nouit me autē Achillis anima, ac gemēs alloquitur: Vlysse miser, quid tibi uenit in mētem, aut maiori nūc inuides operi? quonā modo ad inferos descendere sustinuiſti, ubi imbecilli mortui hominū tantū idola afflictorū uersantur? Tūc ego: Achille Achæarū fortissime, inquā, ueni ad Tiresie uaticiniū, si quod ostēdat cōsiliū quo Ithacā reuertar. nōdum enim propē ad Achaiā acceſsi, neq; itē meā attigi terrā, sed cōtinue mala patior. te uero Achille nec priorū neq; posteriorū ullus beator. prius enim te uiuū Argæi æque atq; deos honorauimus. Nunc uero hic existens, mortuis rursus dominaris. quāobrem mors tibi excedēti Achille minime pœnitenda. Sic ego. At ille: Ne mortē, inquit, dicas optime Vlyſſe. malim ego rusticus mercede seruire, ac uiro similis inopi, cui breuis sit admodū & angusta res domi, q̄ oībus mortuis dominari. Sed que ſonunciū mei nati mihi affer, an prōptus in bellū sit, an cōtrā. Dic itē si quid de Peleo patre audiueris, si apud Myrmidonas ciues in honore sit, an per Gre-

Achillis
aia Vlyſſi.

etiam & Phthiam, quod ille ad senectutem pedibus &
 manibus debilitatus peruenierit, cōtemnatur. nō enim
 ego pugnatō sub luce sum solis, qualis quādoq; apud
 Troiam Argeos defensitās, fortē domui populū. nā si
 talis quanq̃ breui tēpori in patriā domū redirē, pro-
 fecto audaciā potentesq; manus aliquorū refringerē,
 qui per uim illū incōmodo afficiunt, aut de honore de-
 iiciunt. Sic ille. Ego uero: De Peleo inquā, nihil audi-
 ui. sed de filio Neoptolemo referā uera, uti iubes, oīa. Neopto-
 lemus.
 Illum in mea navi post Achæorū disce, sum ē Scyro du-
 xi. at quādo circa Troianā ciuitatem cōcilia agitaba-
 mus, semper primus loquebatur, neq; uerbis errauit
 unquam. Nestor uero & ego soli contendebamus. sed
 postq̃ illū expugnauimus, in multitudine turbāq; ex-
 ercitus nō māsit, uerū lōge ante alios audens ac nemi-
 ni cedens, multos hostes ingenti ferocitate interfecit.
 Omnis ego ab eo superatos pro Argeorū salute mi-
 nime narrare possem. Sed & Eurypylū Telephi filiū,
 Eurypyl^{us}
 Telephi
 filius.
 heroa quē post Memnonē pulcherrimum uidi, quem
 fortiter ferro peremit: quem circa socij quoq; ingen-
 tes muliercularū causa donorum sunt caesi. Cumq; in
 equū quē Epeus fecit, Argeorum fortissimi cōscendi-
 mus, mihi super omnia mandauit, ut equi latebras do-
 losq; recluderē ac hasta irruerē. Hic alij Danaī prin-
 cipes & duces lugebant, ac ualde metuebant: illū ego
 nunq̃ nec gementē neq; lachrymis genas inficientē cō-
 spexi: quin me orabat ut ex equo desilire, ensisq; aspu-
 lum

ODYSSEAE

lum ac hastam ferro grauem arripuit, exitium Troi-
 nis animo furibundo intentans. At postquam Priami
 urbem euertimus, bonam honorum premiorumq; se-
 cum ferens partem, nauem conscendit: illesus quoque
 & minime uulneratus uel in ipsa cominus pugna, at
 in bello solet euenire, cum Mars mixtim in praelio fa-
 rit. His utrinq; dictis, Achillis anima postmodū abiit,
 longe tendēs per floridum pratum, leta quidem quod
 filium illustrem esse audiuerit. Aliae uero mortuorum
 animae mœstæ cōstitere, deq; his quæ sunt illis curæ, in-
 terrogauere: sola Aiakis anima Telamonij procul
 absistebat, irata mihi causa uictorie, qua ego in iudi-
 cio apud naues de Achillis armis, sum potitus. tulit au-
 tem & prudentissima mater, & mihi Troiani adiundi
 cārunt. Atque utinam me tali certamine contendere
 non contigisset. ipsorum enim armorum gratia tel-
 lus Aiace tale caput contegit, qui & forma & uir-
 tute ceteris Danaïs, excepto Achille, præstabat. Hæc
 igitur placidis compellans uerbis, alloquor: Ajax Te-
 lamonie non te fas erat, uel mortuum in ira mecū ar-
 morū gratia perseuerare, quæ arma exitialia Argeis
 dii dedere, quod ob ea tale nempe munimentum ipsis
 perierit. Nos enim Achæi tuo priuati eque ut Achil-
 lis capite dolemus. Neq; alius in causa quàm iupiter,
 qui Danaūm exercitum odio uehementer est perse-
 cutus, te autem supra modū. Sed huc ades o p̄nceps,
 ut nostrum audias uerbum, animumq; tuum proter-

Aiakis aia

Vlysses ad
 Aiakis um
 bram.

num

num atque irā places. Ad hæc ille nihil respondit, sed
 ad alias crebi mortuorū aīas sese recepit. Hic nihilo-
 minus iratus alloquitur: at ego hunc dimittens, alias
 afficere animas sum animo impulsus. Minoē uidi lo-
 uis filium, aureum habentem sceptrum, iurāq; defun-
 ctis dicentem ac sedentem: neque illum alij sedētes, sed
 stantes per amplam inferni domū de iure interrogāt.
 Post hunc Orionem ingentem uidi, feras per floridū
 pratum agitantem, quas ipse in mōtibus desertis per-
 emit, in manibus elegantem robustamq; clauā habēs.
 Vidi & Tityum terræ filium, humi iacentem per iuge-
 ra nouem: uultures illum utrinque astantes duo, eius
 hepar rostro lacerantes doloribus affligebant: at ille
 manibus resistere prohibetur, quod Latonā Iouis con-
 iugem Pytho uenientem per pulchram Panopeiam tē-
 tauerit. Tantalum quoque uidi sæuos habentem dolo-
 res, stantemq; in stagno, quod eius ori propinquās ap-
 petere sitiens uidetur, bibendi autem nequaquam fa-
 cultatem habet. Nam quoties senex bibere contē-
 dens se flectit, toties aqua refugit reluctans: circaq;
 pedes terra nigra apparet, ubi ui numinis arbores al-
 tissimæ à summo fructus demittunt, onchne uidelicet
 & granata, & mali præclaros ferentes fructus: ficus
 item dulces & oleæ florentes: quos dum miser erectis
 attrectare manibus conatur, uentus ad sidera usque
 tollit. Deinde Sisyphum uidi diris & ipsum pœnis af-
 flictum: saxum quoque ingens manu portantem, ac il-
 lud

Minos.

Orion.

Tityus.

Tantalus

lud manibus pedibusq; innixū usq; in montē truden-
tem. Verū quādo in summū est cacumen prope iā ascē-
surus, tūc uiribus ac robore destituitur, ex quo rur-
sus lapis impēdēs ad inferiora cāpi deuoluitur. ille ite-
rum corpore protensus atq; innixus, in sublime pro-
pellit. Obiter autē ex mēbris sudor fluit: & ex capite
puluis excitatur. Post hēc Herculis idolum tātum ui-
di. nam ipse cū dijs immortalibus in festis cōuiuijs la-
tatus, Heben secū formosam Iouis & Iunonis filiā ha-
bens. circa uero idolū extingtarū auīū strepitus undē-
q; fugientīū ac timentīū. Ille uero nocti similis, nudum
manibus arcū & in neruo sagittā paratā cōtinue te-
nēs, oculis grauit̄ obseruat, ac iaculātī similis astat:
penes quē horrendū circa pectus scutum erat ac lorū
aureum, in quo diuina sculpta sunt opera, ur si, agre-
stes sues, leones generosi, pugna itē & praelia cedesq;
uirorū: cui profecto nec simile facturus est, neq; fecit
alterum, quicunq; sua id arte cōdidit. Vbi autē ille me
uidit, agnouit. gemensq; alloquitur: Vlyssc Laertiade,
ab miser, aliquod te forte fatum agit, quēadmodum
& me dum in luce fui. Iouis nāq; filius eram, attamen
erumnas sum passus infinitas. Homini enim longe in-
feriori perdomitus parū, qui mihi dura mādauit cer-
tamina. me itē quandoq; huc misit canem debellatu-
rum, neq; alium mihi duriorē excogitare potuit la-
borē. Hunc tādē uici, ac Mercurio Mineruaq; iunā-
tibus ex inferno duxi. Sic dicēs, ad tartara rursus in-

Hercules.

Hercules
Vlyssi.

trò redijt. At ego firmiter ibidem expectās, si quis alius ueniret herouū qui dudū periere, profectò priores uiros quos cupiebā, aspexi, Thesea Pirithouq; deorū filios. sed antè multa defunctorum millia simul magno murmure conuenere. Me uero pallidus occupauit timor: ne Persephone Gorgonis caput horrendū monstrum ex inferno mihi mitteret: quāobrem statim nauē petēs, socios cōscendere ac orā soluere iussi. Illi ob tēperauere, trāstris cōsidentes. Hāc igitur per oceani undā remi feliciter, deinde prosper uētus detulere.

ARGVMENTVM LIBRI XII.

¶ Narrat ut ex inferno ad Circen redierit, ut Sirenas præterierit, ac saxa errantia Scyllāq; & Charybdim. deinde suæ ipsius nauis ac sociorū interitum, qui boues nō nullas Solis arripuere. & ut ipse tantum ad Calypso supra lignum seruatus, incolumis euasit.

ODYSSEAE

LIBER XII.

Postquam uero nauis oceani reliquit fluminis undam, in altum pelagus deducta, peruenit ad insulam Aëam, ubi Auroræ domus choriq; & Solis est oriēs. Hic in arenam ratem subducētes, in littore descendimus: ac demū cibo grauari, quiescētes, Auroram expectauimus. Cum primū uero illuxit, ego socios ad domum Circes iussi contēderent, ut Elpenoris extincti corpus efferrēt: ac è ue-

Redit ab
inferis ad
Circen.

sti.

Elpenor
sumulat

Circe præ
sagit futu
ra pericu
la.

stigio uirgulta ad pyram constituendam incidentes;
cum in summa littoris parte mœsti ac lachrymâtes ta
mulauimus. Vbi uero corpus crematum ac sepulchrū
compositum, arma remumq; simul colūne summo ta
mulo affixæ suspendimus. His itaq; hoc modo disposi
tis, Circe interea noster reditus minime latuit, sed sta
tim parata cucurrit, simulq; cum ipsa famulae cererē
carnemq; multam ac rubens uinū attulere. Ipsa in me
dio assās, protinus ait: Miseri, qui uiuētes ad inferos
penetrastis, bis mortui, cū reliqui homines semel tan
tum excedāt: sed iā edite ac bibite rursus in lucē resti
tuti. Cras enim luce prima nauigabitis, ego uero mā
mōstrabo, singulaq; īdicabo, ne forte aliquo malo seu
tristi consilio uel mari uel terra incommodum sustine
atis. Sic ait, nos uero persuasi. Vbi uero sol in occidē
tem inclinauit, accubuimus carnē edētes, ac dulce po
tantes merum. Postquam uero sol occidit, alij quidem
iuxta nauis rudentes dormierunt, me uero separatim
à socijs Circe manu tenēs in sede locauit, singulaq; in
terrogauit: ego quoque omnia apposite narraui. Illa
uero: Hæc, inquit, omnia sic gesta sunt: tu nūc si audis
quæ dicam, recordabitur et tui deus ipse. Sirenas præ
mum fuge, quæ omneis homines ad eas adētes emol
lire ac demulcere solēt. Quicumque igitur per ignora
tionem illis propinquabit, seu uocem illarum audiet,
huic domū redeūdi, neque uxoris, neque denique per
uorum filiorum cura ulla fuerit: ita molliter canunt

in prato sedentes. Plurimus aut in littore osiū cumu-
 lus corū qui auscultāt, circaq; cutes direptæ idē signi-
 ficātes cōspiciūtur. Sed tu iens absiste. in super sociorū
 aures cera illinito, ne q̄s harmoniā audiat. Tu uero si
 uolueris, audi: modō nauis malo manibus ac pedibus
 rectū alligauerint, ut illarū uoces cum iucūditate secu-
 rus attingas. Si aut socios uti te soluāt orabis, illi mul-
 to maioribus uinculis te uinciāt. At postquā has socij
 preterierint, non habeo uere quod dicā, utra tibi uia
 futura sit: et tantū animo deliberabis, ego utranque ti-
 bi referam. Hic saxa sunt altissima, hæc usq; maris un-
 da rotat, errantia dij uocant. Hic neq; uolatilia, neq;
 columbæ quæ ambrosiā Ioui ferunt, pertrāsunt: sed
 horum alterū cōtinuo aufertur, alterumq; pater ipse
 immittit cūctis apparēs: quod quidem adeuntiū nūl-
 la uirorum nauis cuitat, sed simul nauium tabulas ar-
 māq; et corpora uirorū maris fluctus et seue procel-
 le dispergunt. Sola Argo nauis ad ea properans, quæ
 apud Aetam regem erat, cum hāc pertransiret, eua-
 sit: et ipsa quidē ad hæc impulsā fuisset, nisi Iuno Iaso-
 nis amica eam succurrendo trāsmisisset. Duo præter-
 ea sunt scopuli, alter ad cælum usq; tendit, acuta sub-
 limitate, nube circū operta caliginosa. Quamobrem
 nunq̄ mouetur, neque unq̄ æthra in eius cacumine siue
 per æstatem, siue per autūnum permanet: neq; item ul-
 lus mortalium ascendit aut descendit: non, si ei manus
 centū totidemq; pedes essent. In medio scopulo obscu-

Cyanea
saxa.

Describit
Scylla et
Circe.

ra spelūca in occidentē spectat, à qua optime Vlysse na-
uem deducētes tam lōge absistite, quantū ex naue vir
iuuenis arcum tendens iaculo nō attingat. Hic enim
habitat Scylla dirū loquens, cui uox quanta catuli na-
per nati est. Ipsa monstrū infandum, quam nullus affi-
ciens letari posset: nō, si deus obuiā ueniret. Huic pe-
des sunt duodeni, oēsq; aspectu foedi, senaq; colla oblā-
ga, cuilibet horrendū caput, triplici quoq; dentes or-
dine densi ac frequētes, mortisq; pleni. In medio spe-
lunca natat ex diro barathro capita exerens. Quin
ibidem furibūda delphinas canesq;, & si quod maius
coete cōtingat, qualia multa mare mittit, expiscatur.
In hanc igitur speluncā nauta non ita sunt excordes,
ut cupiant cū naue cōfugere. capite nāq; quolibet mi-
rum ē naui rapiēs absumit. Alter uero scopulus aspe-
ctu quidē humilior est, ac saxo similis rotundo, alteri
quantū arcu tenderes proximus. In hoc igitur capri-
ficus est ingēs frōdibus uirens, sub quo Charybdis ni-
gram uorat aquā. ter enim in die emittit & resorbet:
horrendū sane. ne tu illic forte fueris cū resorbet, nō
te profecto Neptunus ipse à periculo liberaret, sed po-
tius Scyllæ scopulo à Charybdi absistēdo propinqua-
bis, cum longe præstet sex desiderare socios quā si-
mul omneis. Sic, Circe ait. Ego uero: Dic, inquam, dea
mihi uerū, si quo modo pestilentem Charybdim euita-
uerim, hanc ego expugnare possim, quando mihi soci-
isq; apta sit nocere. At illa: Misere, inquit, tibi nanq; et
bel-

Chary-
bdis.

bella & labores curæ fuerint, cum dijs uero immortalibus minime contendes. Non hoc mortale, sed immortale malū est, graue, arduū, inexpugnabile, nulli euitabile. Si autē contra Scyllam armatus decertabis, caue ne iterū in te irruens totidem ceruicibus, totidem socios tibi eripiat: sed celeriter potius fugā arripe, ac potentem Scyllæ matrem præteries uoca, quæ tale genuit monstrum. hæc filiam, ne rursus irruat, procul dubio sedabit. Post hæc in Thrinaciam ueniens, ubi plurimi Solis boues, plurimæ oues pascuntur, septem bouum, totidemq; ouium pulcherrimi greges, in quolibet uero quinquaginta. neq; sœtus ex illis ullus gignitur, quod minime senescāt aut intereāt. Pastores, deæ sunt, nympha formosissima, Phaëtusa et Læpetia: quas diæ Nereæ Ioui peperit: illas edens & educans mater, apud insulam Thrinaciam procul habitare iussit, ac paternos pascere greges: quos si tu illesos dimittas, reditū uobis incolumem polliceor, ac Ithacam quāquam mala patiundo peruenietis: si autem læseris, tūc exitium uaticinor. Sic ait, statimq; aurora apparuit. Circe ad insulam suam se recepit. Ego uero ad nauem hortatum socios contendi, uti conscenderent ac oram soluerent. Illi obtemperantes, in transstris subito conserunt, ac mare pulsauerunt. Circe autem retro uentum propterum, optatum socium nobis immisit: continuoq; arma expedientes, in nauī consedimus, quam uentus & gubernator direxerunt. Tunc ego socijs mox

m ij plus

Thrinacia.

Phaëtusa Lampe-
tia.

ODYSSEAE

Vlyſſes ſocijs. ſtus animo dixi: O ſocij, quæ mihi Circe diuina prædixit, nō unum aut duos tantum ſcire oportet, ſed omnibus reſeram, ut plane ſciatis in uobis ſitum eſſe, uel moriamur omnino, aut fatum mortemq; uitemus. In primis ſirenarum iubet uitare cantū ac floridum prætū, me tantum audire. Verum me uinculis firmiſſimis rectum apud nauis malū uincite. Si autē orāuero aut inſero ſolui, uos tunc maioribus longe uinculis me premere mādauit. Hæc igitur omnia ſocijs memorabam: nauis interea uento impellente proſpero ad ſirenarū inſulam appulſa eſt: mox uētus poſuit, ac ſerena tranquillitas facta, undæq; dei munere ſopitæ. ſocij protinus aſſurgentes, uela legunt: deinde ſedentes, leuius remis aquam conuerberant. Ego autē cera magnā rotam enſe paulum incidēs, manibus grauius preſſi: cera ſtatim liquefacta, ubi uis magna ſolis coëgit. Deinde ſocijs aures omnibus illeui. Illi uero me rectum ad nauis malum manibus pedibusq; alligauere. Ipſi confidentes remis mare pulſauere: quando uero tātum abſtitimus, quantum uox clamantis extenditur, facile ſequentes ſirenas nauis propè accedens minime latuit. quamobrem dulcem paruere cantionem:

Cærus Sirenarū. Huc ades ò ingens Græcorum gloria Vlyſſe,
 Siſte ratem, noſtras propius nunc aſpice uoces.
 Hæc iter ingreditur nemo, quin carmina noſtra
 Audiat, ac dulcis guſtet modulamina cantus.
 Vnde hilaris tandem, doctus quoq; plura recedit.

Sci

Scimus apud Troiam quæ nuper gesta fuere,
Quantæue diuorum Danaicq; et Troes ob iram
Passi, per cunctas subiere pericula terras.

Sic igitur locutæ Sirenes, dulcem emittentes har-
moniam fuere. At ego audiēdi maxima cupiditate in-
census, solui confestim me iussi nutu supercilij. Illi ue-
ro remis magis incubuere, statimq; Perimedes & Eu-
ryloclus surgentes, maioribus me uinculis prefferūt.
Postquam uero præteriuimus, nec amplius deinde Si-
renarum uocem aut cantum audiuius, ilico ex auri-
bus socij cerā qua eas illeui, abstulere, meq; demū uin-
culis soluerunt. Postquā insulam reliquimus, statim fu-
num magnamq; undam ac sonitum audiui, quamobrē
ē manibus sociorum timentium remi ceciderunt: mur-
mure insuper magno cuncta circa fluctū strepuere: na-
uis quoq; ibidem hæsit, quoniā ui remos ac manibus
minime urgerēt. At ego per nauē properans, placidis
socios uerbis adhortabar, uiritim quēlibet præsando:
O socij, neq; enim ignari sumus antē malorum,
O passi grauiora, feri cum dira Cyclopis
Ora nimis miseros mandentia uidimus artus,
Vnde tamen nostra uirtute euasimus. Horum
Vos quanquam trepidi si quid meministis, adeste
Nunc ausu. reuocate animos, mœstumq; timorem
Ponite, dein dictis subito parete uolentes.
Ordine iam transstris iubco considerare cunctos,
Ac ingens pelagus pulsare, incumbere remis,

Exhorta-
tio Vlyssis
ad socios.

ODYSSEAE

Extremum nobis si qua depellere fatum
Iuppiter, aut tanto tribuat superesse periclo.
Teq; gubernator moneo, consurge, uigilq;
Hoc procul à fumo, fluctu quoq; dimoue nauem,
Atque caue scopulum, quo forte impulsæ carina,
Exitium fuerit certamq; datura ruinam.

Sic dixi. At illi statim obtēperauere. Ego uero non
dum illis Scyllæ monstrum, ne inutilem obijcerem tri-
stitiam, manifestavi: né ue timentes à remigatione de-
fisterent, sese intus tuendo ac muniēdo. Tunc ego Cir-
ces quidem tristis mandati obliuisci sum uisas, quòd
me armari non iusserat. arma nihilominus protinus
induens, ac duas in manibus longas arripiens bastas,
ad nauis accessi proram. Vnde mihi Scyllam appare-
re pertimescebam, exitium nobis allaturā: neq; tamē
aspicere potui. Mihi nāq; quoquò uersus saxum illud
in ponto contuenti oculi dolebant: quamobrem maris
angustiā flentes adnauigauimus. hinc enim Scylla, &
ex altera parte Charybdis, horrendum maris fluctum
resorbet, quandoq; uomit, ut lebes aquæ in multo igne
commixtim remurmurat. Alga enim ex alto sublatæ,
in utrunq; scopulum cadit: at quando maris unda in-
tus conuoluta resorbetur, circa saxum grauiter mu-
git, terramq; supra cæruleā ostēdit arenam. Nostros
autem pallidus occupauit timor, coramq; spectantibus
nobis exitiū, Scylla sex socios uiribus fortissimos cor-
ripuit, quorum in sublime erectorum pedes ac manus

Appropi-
quant
Scyllæ &
Chary-
bdi.

Sex socij
à Scylla
denorati.

agno-

agnoni, qui me in postrema mœsti calamitate nomina-
tim uocitabant. ueluti cum piscator in prominenti sa-
xo lōgo baculo paucis piscibus dolum in aquam mit-
tens, in pontum cornu bouis proijcit, deinde palpitā-
tem dextra trahit: sic illi palpitantes in sublime ad sa-
xa erecti sunt, quos ibidem in foribus illa deuorauit:
manus uidi in graui supplicio tendētes. Miserrimum
ergo illud oculis aspexi omnium, quæ errando per ma-
ris uias passus sum. Postquā uero saxa euasimus, gra-
uemq; Charybdim ac Scyllam, statim in Solis nobilem
insulā uenimus. Hic boues pulcherrime, multæq; oues
Solis erant. Tunc ego per mare iens, cum mugitū ba-
latumq; simul in caulis existentium audirem, Tiresiæ
uatis pariterq; Circes, quæ mihi multa mandauit, uer-
bi sum recordatus, ut Solis insulam uitarem: quāobrē
mœstus animo, sic socios sum allocutus: Audite socij, q-
cunq; mala mecum passi estis, ut uobis Tiresiæ ac Cir-
ces, quæ mihi plura prædixit, uaticinium referam. In-
sulam Solis nobis euitandā monuerūt, hic malum gra-
uissimum fore. Quare procul ab insula nauem dirigi
te. His auditis, animo fracti corruerunt, statimq; Eu-
rylochos me tristi affatur sermone: Durus es Vlysse,
robore membrisq; indefessus. nam tibi profecto cun-
cta sunt ferrea, qui socios labore somnoq; pressos in
terram descendere non finis. Hic nanque in Amphi-
rytes insula prædium molliter attingemus: sed tu fru-
stra per noctem nos procul ab insula in ponto errare

Thracia
insula Solis.

Eurylo-
chos Vlyf
s.

ODYSSEAE

lubes. Ex noctibus siquidē seui sunt uenti nauibus in-
commodi. quonā modo quæso aliquis exitiū uitabit, si
subita uenti procella irruerint, uel noti seu zephyri
qui maxime nauem uel dijs ipsis inuitis dispergunt?
Quamobrē nocti iam cedamus, epulisq; apud nauem
manentes accingamus: cum primum illuxerit, solu-
tes per altum tendemus. Sic ait Eurylochos, alij quoq;
assensere. Tunc ego procul dubio noui mala nobis à
deo parari. quare illū cōpellans, sic sum allocutus: En
ryloche, profecto mihi uim soli existēti affertis. oēs ta-
men mihi prius iurate, si quem bouum aut ouium gre-
gem inueneritis, ne quis temeritate fretus, bouem uel
ouem perimat: sed cibum quem Circe nobis præbuit, li-
benter edite. Illi statim parentes, uti iussi, iurauerunt: de-
inde nauem in curuum portum subducētes, apud dul-
ces aquas ē naui exilierunt, mēsis deinde accinxerūt.
At postq̃ est amor cōpressus edendi, memores fati mi-
serorum sociorū, quos Scylla ē naui eripiens uorauit,
grauiter flebāt. Plorātibus igitur illis somnus dulcis
irrepsit. Noctis aut̃ initio apparētibus astris, Iupiter
uentum procellosum cum turbine immenso excitauit,
nubibusq; terram celumq; clausit, nox ē celo ruit. cū
primum illuxit, nauem trahentes in curuum specus ap-
pulimus. Hic nympharum chori recessusq; pulcherri-
mi. Tunc ego cōcilium cogens, sic sum allocutus: O so-
cij, in hac insula esculenta & poculenta sunt. tantum
moneo à bubus abstineamus, ne quid incōmodi patia-

Vlysses
Eurylo-
cho,

Vlysses
monet ut
gregibus
Solis abs-
tineant.

maur. hæ nanq; boues ouesq; Solis grauis dei sunt, qui
 cuncta cõspicit atq; audit. Ad hæc illis persuasis men-
 sem totum notus cõtino spirauit, alius aut uentorum
 præter eorum et notũ nullus solebat. Illi uero donec
 cererẽ uinumq; rubrum habuere, tunc uictum optan-
 tes, à bubus abstinuere. sed quando nauis omne uiati-
 cum est absumptum, tunc necessariam errabundi præ-
 dam sunt sectati, pisces, auesq; curuis quidem hamis,
 quicquid ad manus ueniret, uentrẽ urgẽte fame. Tũc
 ego ad insulã secesi, ut dijs uota facerẽ, si quis mihi ui-
 am redeundi mōstraret. Per insulã itaq; procul à so-
 cijs lauare manus ibã, ubi tegmen à uētis tutum erat:
 ibiq; dijs omnibus supplicauit, qui mihi dulcẽ oculis so-
 pore mifere. Eurylochus interea malo consilio soci-
 os alloquens: Audite me, inquit, uiri, quanq̃ mala pati-
 entes. mors nãq; omnis misera miseris est mortalibus:
 attamen fame perire, miserrimum. Nunc agite ex bu-
 bus Solis optimas auertite, dijs immortalibus sacri-
 cemus. Si autem Ithacã in patriam terram peruenie-
 mus, pulchrũ Soli templũ construemus, ubi statuas no-
 biles ac multas dicabimus: si forte iratus ob boues na-
 uem perdere uelit, alij sequentur dij. Malo enim semel
 inter undas animam perdere satur, q̃ in insula deser-
 ta existens, fame corrũpi. His alij dictis assensere, ac è
 uestigio Solis boues auertẽtes, de propinquo (nõ enim
 longe à nauì pascebant) dijs uota nuncupantes obtu-
 lere: frõdesq; ac ramos quercus propterea cogẽtes,

Violat d-
 ceptũ suũ
 su Eurylo-
 chi.

cum ordeo in naui carerent. Has igitur postquam sup-
plicârūt, iugulauere, ac tergora costis diripuerunt: cru-
ra deinde incidentes, nidore operuerūt, bifariam dis-
partiēdo, ac crura ponendo. uinum fundere in ardē-
tibus sacris de more non habuerunt, sed aqua interi-
ora omnia coxerunt. At postquam crura adolere,
et uiscera extenderunt, minutim alia inciderunt, ue-
rubarūq; trementia infixere. Tunc igitur à somno ex-
citus, ad littus protinus cōtendi. at ubi naui appro-
pinquauī, nidoris uapor dulcis ad nares sese obtulit
meas. Ingemens ego deos tunc immortales orauī: lu-
piter pater, alijq; dij, quid me in hoc incommodum in-
imico somno induxistis? en socij magnam facinus agi-
tantes sunt aggressi. Interea Lampetia uelox nuncia
Soli uenit, quemadmodum nostri socij boues interfe-
cissent. Ille statim animo iratus, deos sic alloquitur: lu-
piter pater et alij dij, plectite Vlyssis socios qui meos
perimerūt boues, superbū sane, quibus ego siue ascē-
dens in cælum, siue è cælo rursus in terram cōuersus,
profecto letabar. Si enim mihi bouū damna ex æquo
non pensabunt, meam omnino ad infernum ac mortu-
os lucem asseram. Cui Iupiter: O Sol, inquit, tu et dijs
et hominibus super terram nihilominus lucebis. Ho-
rum ego nauem fulmine argete subito feriens, in me-
dio ponto abrumpam. Hæc ego à Calypso accepi, quæ
se audisse à Ioue dixit. Vbi uero ad nauem perueni,
hinc inde socios prensando obiurgauī. Sed iam reme-

Sol iniuri-
am Ioui
conque-
stus.

dū

dium nullum inueniri poterat, cum iam boues interiis-
 sent, quibus subito dii portenta ostenderunt. Pelles Portenta
 enim iam direptæ serpebant, carnes costæ crudæq; in
 ueribus mugitus more bouum edidere. Senos igitur di-
 es socij in edendis bubus Solis, quas abstulerant, con-
 sumpsere. Septimam uero diem postquam Iupiter ex-
 citauit, uentus posuit, tempestas desit. Nos rursus na-
 uem repetimus, malum erigentes, uela pandentes. Vbi
 uero insulam reliquimus, neque alia amplius terra ap-
 paruit, sed cælum undique & undiq; pontus: tunc ob-
 scuram nubem Iupiter supra nauem statuit, ex qua
 pelagus tenebris obductum. Nec multo post tempo- Tempestas:
 re zephyrus stridens cum procella irruit ingenti, sta-
 timque seui uenti tempestas utrosque rudentes diri-
 puit. Malus igitur ipse retro cecidit, arma denique
 omnia in sentinam diffusa corruerunt: quorum moles
 gubernatoris in prora existentis capitis ossa præ-
 cipitando fregerunt. Ille ouicula similis, intra tumu-
 li sedilia cecidit, ac spiritus ossa reliquit. Iupiter si-
 mul intonuit, nauem fulmine percussit, ex quo tota
 soluta, ac sulfure plena apparuit. Quapropter socij
 ex ea cecidere, ac cornicum more circa nauim undis
 ferebantur. Deus enim reditum nobis inuidit. Ego
 per nauem ferebar, cuius munimentum carinæ solue-
 rat tempestas. Hanc tenuem portabat fluctus. Dein-
 de malum usque ad carinam fractum, in quo bubula
 pellis uinculum erat aptatum. Cum hoc igitur am-
 bos

ODYSSEAE

Vlyſſes de
nuo i cha-
rybdi in-
ſere im-
pellitur.

bos ſimul & malum & carinam cōpoſui. Supra hoc
itaque ſedens ego, aduerſis ferebar uentis. At ubi ze-
phyrus deſiit, ſubito notus irruit, meo pariens animo
triftitiā. Itaq; nocte tota ad exitialem rursus ſum de-
latus Charybdim. Oriēte aut ſole, ad Scyllæ ſcopulam
Charybdimq; dirā impuſus ſum: hæc maris aquā re-
ſorbuit. At ego ad altam capriſicū ſuperne ſum arre-
ptus, cui uehementer innixus, ueluti ueſpertilio adbe-
rebā: nec facultas propterea aut pedes ſtabilit er fir-
mandi, aut aſcēdendi fuit. radices enim lōge ſerpebāt,
rami quoq; in ſublime recedebant, ita ut proceritate
Charybdim obumbrarēt. Aegre aut adherebā, quōd
illa rursus mālū & carinā uorauerat. cupienti tandē
mihi ſerius reuerſa ſunt. ut quādo uir è foro ad prae-
diū redire ſolet, qui multas litigantiū iuuenū contem-
piones iudicat & cognoscit, ſic tunc demū ligna hæc ex
Charybdis ore reiecta apparuerūt. Ego uero me tūc
pedibus manibusq; proiectis ad inferna demittens, ſo-
ritu ingēti in ipſorū medio cecidi: in hisq; conſidens,
manibus proprijs ea diuidebā. Scyllā uero Iupiter nō
adhuc uidere dedit: nec propterea exitiū omnino ef-
fugi. Hoc igitur modo diebus nouē ſum delatus, deci-
ma uero nocte ad inſulā Ogygiam di propinquā red-
didere. Hic Calypſo grauis eloquēsq; dea habitabat,
quæ me magnopere & amauit & fouit. Sed quid hæc
tibi reliqua narrē, quæ heſterna die in adibus recen-
ſui? mihi nāq; moleſtū, rursus appoſite dicta repetere.

Vlyſſes ad
Calypſo
deſertur.

ARGV

ARGVMENTVM LIBRI XIII.

¶ Dormientem Vlyſſem Phæacēſes cum donis in Itha-
cenſium terram exponunt, ac ipſorū nauem reuertentē
Neptunus in lapidem conuertit. Minerua quoq; apud lie-
tus cum Vlyſſe de cæde procorum agit, theſauros in ſpe-
lunca abſcondit, ac Vlyſſem in ſenem conuertit.

ODYSSEAE

LIBER XIII.

Sic Vlyſſes ait. Omnes uero ſilentiū tenuerunt,
ac per amplas ædeis lætabātur. Alcinous re-
ſpondens: Vlyſſe, inquit, quādo meam domum
petiſti, ſi mala paſſus es multa, non puto dein-
ceps amplius errabis. Ve ſtrum aut quilibet amanti ſi-
mi, qui in ædibus meis uetus & rubrum cōtinuo uinū
bibitis, ac poëtæ cātum auditis, hæc dico, quem admo-
dum uestes & aurum uarie laboratū, aliaq; cūcta do-
na; quæ Phæacenſiū ſenatus huic hoſpiti tulit, in arca
ſita ſunt. At nos tripodem in ſuper magnū lebetēq; ui-
ritim demus: præterea congregati per populum oēs,
cū honoremus. Difficile ſane, unū omnia ac dotē quo-
dammodo muneris loco poſſe dare. Sic ille. Omnibus
ſententia placuit. Itaq; domum cubitum eunt. Cum ue-
ro primū illuxit, nauē qua hoſpitē deducturi erant, im-
pleuerunt: ferrum, inſtrumentumq; ad eam trahendā
adhibuerūt. & hæc quidem probe Alcinous aptauit:
nam ipſemet per iuga uadens, ne quis nautarum feſti-

Alcinous
Vlyſſi &
Phæacib⁹

nan

uandi gratia remis nauem laderet, respiciebat. Illi ad
 edeis epulasq; Alcinoi uenerūt, qui bouem Ioui in pri
 mis omnibus imperanti obtulit: crura uero cremātes
 conuiuē, hilariter edcrunt. Inter quos diuinus poēta
 cecinit Demodocus, populis in honore habitus. at Vly
 ses quod redeundi studio sollicitaretur, sepe caput ad
 solem fulgentem uertebat, iam occidere maturius cu
 piens. ueluti uir, cui totum diem boues aratrum in no
 uali traxerunt, ad mensam denique ire cupienti liben
 ter sol occidit, euntiq; genua labant. Sic Vlysses auide
 solem occidentem expectabat: statimq; Pheacēses, ac
 in primis Alcinoū est allocutus: Alcinoē rex populo
 rum, libate iā & me dimittite. uos quoq; ualete, quan
 do quæ animus cupiebat, sum probe affecutus, reducti
 onē uidelicet & chara munera, quæ utinam dii fortu
 nent, & optimā domi cōiugem cum filiis incolumibus
 reuertens inueniam. Vos autē remanentes ex hilarate
 coniuges ac liberos. dii uero uirtutem tribuant omni
 modam, ac nullum publicum patiātur malum. Sic ait.
 Omnes uero letati, iussere hospitē deduci, quādo pro
 be locutus est. Tunc ad præconē Alcinoūs uersus: Pō
 tonōē, inquit, mcrū fundens, craterem per edeis omni
 bus præbe, ut Ioui libantes, hospitē in eius patriam re
 ducamus. Ille dulce sumēs uinum, omnibus uiritim de
 dit. qui postq; dijs libârunt, ē sedibus surrexerunt. Iux
 tæ rex & Vlysses, paterāq; Arctæ manibus præbuit at
 q; illā compellās: Salue, inquit, regina, donec senectus

Demodo
 cus cōtor.

Digressus
 Vlyssis ab
 Alcinoō.

teniat ac mors. Hæc enim inter hoïes existunt cõmunia. Ego enim reuertar, tu uero in domo tua cum tuis populis letabere. Sic dicēs, humi fudit. Alcinous confestim præconi ut illum ad nauim deducat mandauit. Arcte uero simul famulas misit, quarũ alteræ pharũ maculis purgatũ ac tunicã, alteræ arcã ferendã præbuit, alia cererẽ, alia uinũ rubrũ portabat. Postq̃ uero ad mare peruenerũt qui reducebãt uiri, esculẽta et poculẽta suscipiẽtes, in nauì collocauerũt: in eiusdẽq; pauiamento in parte puppis Vlysi stragula linãq; strauere, ut Nullus cubaret. Igitur ipse in primis cõscendit, cui dulcis & alta q̃es, placidãq; simillima morti, paulatim ad oculos irrep̃sit: ceteri circa trans̃tra ordine consederũt: orãq; ex cauo lapide soluentes, remis incumbentes, ac temonem dirigentes, mare findunt. Ac ueluti in cãpo equi mares quadrijugi oēs simul flagelli uerbere impulsì, alte se attollẽdo uia facile secãt, sic puppis eleuabatur, unda retro maris nigricãs currebat. Sed nec circus quìs leuissimus ullo modo cõsequeretur, adeo uelociter ac secure põtum illa pertransendo secabat, hominem ferens diuorũ prudentiam habentem: qui prius quidem multa est passus animo, erumnas & hominũ bella & tristes undas, tunc oblitus laborũ quiete dormiebat. Vbi uero lucifer, astrũ quod maxime auroræ nũcius uenit, apparuit, tũc insulæ nauis propinquauit. Phorcynis quidẽ portus est marini senis in populo Ithacensi, duo quoq; littora prominẽ-

Vlysses
dormiẽs
reducitur
à Phzacẽ
sibus.

Cõgatio.

Circus ac
cipitis
geous.

Phorcynis
portus
descrip-
tio.

tia

ODYSSEAE

tia prærupta ad portū usq; protensa, quæ à uentis ne-
 hementibus magnos fluctus arcet atq; obtegūt extrā,
 intrā uero sine uinculis naues incolumes manēt, qua-
 do ad finem itineris uenere. In portus autē capite oclū
 est, iuxtaq; antrum amoenū obscurum, nymphis sacra-
 tū, quæ Naiades uocātur: ex una parte crateres sunt
 & amphoræ lapideæ, ubi apes nutriuntur: ex altera
 telæ lapideæ oblōgæ, ubi nymphæ tunicas purpureas
 (mirabile uisu) contexunt: ex altera aque perennis.
 Duæ illi sunt portæ, una quidem in boreā homines da-
 cens: altera uero diuinior, ad notum pertinet: neq; ho-
 minibus accessā, sed dijs. Huc igitur, cōsiderato prius
 loco: nauē impulimus: quæ ita remigū manibus urge-
 batur, ut spatia medietatis eius terræ celeriter pro-
 pinquādo impellerētur. Illi protinus ē naui descen-
 tes, primū quidem Vlyssē sustulerūt, ac cum linis &
 stratis ornatis quibus cubabat, dormientem in arenā
 posuerunt: deinde per Mineruā opes tulere, quas bo-
 ni Phæacēses ei domum reuertenti dedere: & has qui-
 dem cōgestas sub olea iuxta uia posuere, ne quis uia-
 tor priusq̃ Vlysses surgeret, inuadens auferret. Phæ-
 acenses autē his gestis domū reuerterunt. At Neptu-
 nus iræ minarū ue, quas Vlyssi dudū intentauit, mihi-
 me oblitus est. Iouis itaq; cōsiliū prius his uerbis sci-
 scitatur: Iupiter pater, iam ego inter diuos deinceps
 nullo ero in honore, quando mortales Phæacenses me
 nequaquā uerentur: qui contra ea quæ mihi annueras

Vlysses ad
 uehitur
 Ithacā so-
 poratus.

Neptun⁹
 indignat⁹
 Vlyssē re-
 stituit ēē
 patriæ.

de Vlyſſe multa paſſuro, nunc planè redeundi facultatem ei præbent: ac in naui ſopitum ferètes in portum Ithacam remiſere, inſuper donis ingentibus onerare æris auriq; ſatis: ueſtem quoque intextam, multaq; alia tribuèdo, quæ neq; Vlyſſes ex Troia tuliffet, ſi incolumis cū parte ſuæ prædæ ueniſſet. Cui Iupiter: Heu Neptune, quid ais, inquit. dij te nequaquã ſpernūt. durum proſecto fuerit, antiquiſſimum & optimū diuorum contemnere. Nam mortalium aliquis iure potentie ac reuerentie ceſſerit noſtræ, tibi uero in poſterum ultio fuerit. Cui Neptunus: Vtinam ego Iupiter, inquit, ita ut ais, agere poſſem, ſed tuam continuo iram obſeruo atq; uito: nunc uero quando licet. Phæaceniſum nauem pulchram ex reductione redeuntem ubi iam tenetur, deuſtare decreui, ac in magnum conuertere montem urbi occubantem, luminaq; obſtruētem, ut planè diſcant à reducendis hominibus abſtinere. O quàm pulcherrimum, inquit Iupiter, mihi uidetur, quando oēs appulſam ab urbe proſpiciēt in lapidem naui ſimilem conuerſari, terræq; propinquam, ab ingenti præterea mōte circā urbem ſubito claudi: magna proſecto admiratione tenebūtur. Attamē hoc Neptune: Scheriā ubi Phæaceniſes orti ſunt contēde, hic nauiſ facile inſecuta cōſtitit. Neptunus igitur nullo mora propius accedens, in lapidem eam conuertit, & radicitus firmavit manu prona impellēs. Idem deinde diſparuit. At Phæaceniſes ſtupefacti, ſic alterutrū

Phæacē
nauiſ in
ſaxum cō
uertitur.

ODYSSEAE

dicebant: Heu quisnam nauem domū reductam in pon-
to stabiliuit. in saxum tota nunc ecce prominet & ap-
paret. Hos igitur hoc modo mirantes atque ignaros,
ut res gesta erat, Alcinous sic affatur: Heu quā hēc
antiqua uaticinia patris mei uenerunt, qui ait Neptu-
num nos admirari solere, quōd omnibus itineri auxi-
lio simus, propterea quandoq; futurum, ut nauis quę
officium huiusmodi pręstitura est, in ponto destru-
enda esset, ac in montem conuertenda ciuitati occu-
bantem. Nunc uero omnia apparuere. Quamobrem
quę dico, cuncti auscultate: Desistite iam hospites, si
quis uestram deinceps petit urbem, uiatico prosequi,
ac Neptuno tauros duodenos electos sacrificemus, si
forte misereatur. Sic ait. Illi uero perterriti, iussu sta-
tim fecerunt. Dumq; Phęacēsum principes apud arā
stantes uota Neptuno facerēt, Vlysses ē somno exper-
rectus est in terra patria: quam, quōd diu ferret ab-
sens, minime cognouit. Nam dea obscura illum nube
circumsudit, ut ignotum redderet: singulaq; monuit,
quōd non illum uxor, nec ciues, neq; amici prius agno-
scerent, quā omnium procorum iniuriam plecteret:
quamobrem aliena specie cuncta ei uidebantur, semi-
tę difficiles, portusque nauibus excipiendis apti, sa-
xaq; alta & arbores florentes. Itaque suspensus ani-
mo constitit, in terramq; patriam aspexit: mox inge-
mens, ac manibus crus sibi conuerberans, ait: Heu in
quorum ego mortalium terram incidi. iniusti ne sunt

Vlysses
non co-
gnoscit
se in pa-
triam ue-
nisse, nec
a suis co-
gnoskitur

Et agrestes, an hospitales Et deos fasq; colentes? quod
 ego nunc opes multas fero? quò nunc erro? utinā apud
 Phæacenses mansissem. Ibi nanq; aliquē regū profecto
 adiuissem, qui me iuuans reduxisset. Nunc ubi sim ne-
 scio. illic applicare dubito, ne præda sim alijs. Heu nō
 omnia scimus, nec iusti erant Phæacenses principes,
 qui me in alienam deduxere terram. At se Ithacam de-
 ducturos dicebant, quod minime fecerūt. Iupiter eos
 plectat, qui supplicibus præest, qui ne alios afficit ho-
 mines, quicunque peccant. Sed Et opes recensebo, ne
 qui uenientes ex naui auferāt. Sic ait, ac tripodes pul-
 chros, lebetesq; Et aurum, uestes item arte laboratas
 numerat, quorum nihil desiderauit, tantum patriā spe-
 rabat, ac per maris littus ambulādo magnopere que-
 rebatur: cum subito ex propinquo Minerva superue-
 nit, iuueni tenero opilioni assimilata, quales domino-
 rum sunt filij, uestē induta elegantē ac circa humeros
 reuocatā, pedibus aut pulchra calceamenta Et manu
 bastile retinens. Hanc Vlysses conspiciens, letatus est:
 atq; obuiā procedendo illū cōpellans, ait: Heus amice,
 quādo in te primū incidi in hac regione, salue: ne que-
 so sis malo mihi obuius animo, sed hæc serua: me item
 serua. te nāq; uti deum obsecro, tuāq; genua supplex
 peto, hoc mihi uere dic: quānam hæc terra, qui popu-
 lus, qui homines habitāt? an aliqua insula clara? an lit-
 tus aliquod maris fertili adiacet telluri? Illa uero re-
 spondens: Ineptus es, inquit, hospes, seu procul hinc

Minerva
 Vlyssis ap-
 pareo.

De Ithacā
 sis terræ
 natura.

n ij ue

ODYSSEAE

Diffimu-
lās se esse
Vlyssē, fin-
git causā
aduentus

uenisti, si hanc terrā ignoras. Non adeo ignobilis est.
Nōrunt enim eam quicunq; apud orientem solē, quāq;
ad occidentem habitāt. Aspera uempe est, neque equis
apta ferendis, uerum frumēto uinoq; utilis: hic imber
continuo rosq; uirens: insuper capris bubusq; accō-
moda pascēdis, sylua omnimoda, irrigationes toto da-
rantes anno, adsunt: quāobrem Ithacae nomen ad Tro-
iam usq; penetravit, quam longe ab Achaeorum terra
dicunt esse. Hāc ubi audiuit, gauisus Vlysses patriam
suam hanc esse, Minervam rursus cōpellans, composi-
tis alloquitur uerbis, astutam cōtinuo mētē in pectō-
re uersando: De Ithaca iam cū essem in Creta proci,
audiui: nunc ueni & ipse cum his opibus, tantū dē se-
lijs relinquens. Fugi, quōd Orsilochū Idomenei filium
interfeci, ita cursu cel crē, ut in Creta uiros explora-
tores pedū uelocitate superaret, quoniam me praeda
Troiana priuare uoluit, cuius gratia multa sum pās-
sus, & uirorū bella & seuas undas expertus: quāob-
rem eius ego patri ut gratificarer, apud Troiam mi-
nime fui comes, sed alios mecū duxi socios. Hūc igitur
Orsilochū ego cum socio ex agro uenientem prope ui-
am per insidias ferro peremi. Nox erat obscura, nul-
lusq; propterea nos nouit: quo interfecto, protinus na-
uem Phoenicū conscendi, quos uti placabiles redderē,
præda impertij. Hos rogavi uti me Pylum aut Elidem
ubi Epei dominātur, deducerēt. Sed profecto illos in-
de uis uenti ualde coactos, ac minime decipere uolen-

tes auertit. Vnde nos huc errando uenimus, nocte magno studio in portum appulsi, nec ulla nobis quamuis egentibus coenae memoria erat, sed de naui descendentes iacuimus. Hic me fessum dulcis inuasit somnus: at socij de naui obiter meas opes ferentes, ubi ipse in arena cubabā, posuerunt: statimq; rursus nauem conscēdentes, Sidoniā ad nauigārunt: ego tātum mœstus animo remāsi. His ab Vlysse dictis, Minerva risit, quæ corpore quidē mulieri pulchræ ac operum pulchrorum sciēti similis apparuit, atq; illū cōpellans, sic ait: Astutus nempe foret nimiumq; uaser, qui te in omnibus dolis præteriret, uel si deus congregeretur: ò nefande, uersuta uariāq; mente. His tu deceptionibus uerbisq; callidis, quæ tibi radicitus amica sunt, saltem ī patria tua desinere ac supersedere debueras. Nō igitur hæc amplius inter nos, cum probe nōrimus ambo dolos et astus: quoniam tu dolo & consilio & eloquētia inter mortales præstas, ego uero inter diuos nulli astutia cedo. Nonne Minervam nōsti Iouis filiam, quæ in cunctis laboribus tibi semper astiti, te item Phæacensibus amicum reddidi? Nunc uero huc ueni, ut tibi consiliū subdam, opesq; quas tibi Phæacenses reuertenti meo cōsilio dedere, abscōdam. Te aut moneo, ut oīa quæ tibi fatum ferenda domi dederit, æquo animo ac necessario feras: neque ulli mortalium, siue uiro, siue fœmine dixeris, quod peregre ueneris errabundus, sed tacita cuncta patiaris, uim etiam uirorū tolerando. Cui

Minerva
Vlysem
inrepar
disimula
tionis.

profecto, inquit, Agamemnonis exitium me domi futurū uideo, nisi tu dea singula apposite mihi referas. Sed & te consulo, quonam modo eos plectā, penes me ipsa consistē, mentemq; & audaciam suffice, qualem cum Troie euertimus moenia. si deniq; mihi adsis Minerva, cum trecentis ego hominibus certauero. Ego quidem adero, inquit Minerva, nec me desiderabis, cū hac cura sunt nobis: speroq; huiusmodi procorum mensam, qui tuam rem edunt, sanguine cerebroq; me foedaturam. Interea te omnibus mortalibus ignotum reddam. Corpus enim hoc tuum formosum, siccum in membris flexibilibus constituā, flauas item ex capite comas perdam, teq; ueste induā lineā, ut qui uiderint habentem, horreant: oculos denique pulchros antea foedabo, ut plane omnibus procis & uxori & filio, quem domi reliquisti, turpis aspectu uidearis. Igitur primum subulcum conueni, qui tuorum est porcorum custos, alioqui tui amantiſſimus, tuumq; filium et axo rem diligit. Offendes eum suis assistentem, quae pascentur iuxta Coracis saxum ac fontem Arethusa, glandem edentes dulcem, et nigram potantes aquam, quae res copiosum suis abdomen suggerunt. Hic tu mane, cunctaq; assistens percontare. Ego uero spatam obiter ibo tuum filium Telemachum uocatum, qui Lacedaemoniam ad Menelaum est profectus uestigatum ex tuae gloria fama, sicubi esses. Cui Vlſſes: Non omnia, inquit, quae mente tenes, proculdubio dixisti,

an ille errando labores usquam patiat: eius certe substantiam alij absumunt. At illa: Ne tibi sit is curæ. Ego nanque, ait, ipsum ad famam sibi bonam comparandâ eò deduxi: sed & sine angustia ulla est, libensq; in Atridæ considet ædibus, ubi res suppetunt. Proci autem iuvenes cum naui profecti, in insidijs collocati sunt, ut cum priusquàm in patriam reuertatur, interficiant: sed hoc euenturum minime puto, quin potius aliquem procorum terra retinebit. Sic locuta, baculo protinus eum pressit, corpusq; formosum cum mēbris aridum reddidit, flauas ex capite comas perdidit: circâq; cutem ueluti senis antiqui per omnia membra effecit, oculos antea pulchros inhonestauit: uestem denique ipsam laceram & tunicam foedam fumoq; inquinatam induit, suprâ quoque cerui pellem addidit: præterea tenue baculum, uilem peram undique laceram, et gladium contortum ferebat. Ambo deinde postquâ inter se consultaere, diuisi sunt. Minerva quidem La cedemoniam ad Vlyssis filium est profecta.

Mutatur
Vlyssis ha-
bitus.

Minerva
ad Tele-
machum
profiscitur.

ARGVMENTVM LIBRI XIII.

Vlysses in agro apud Eumæum subulcum diuertit, & uaria quædam collocutio Vlyssis aduentus ad eundem sermonesq; fiunt, seipsum dissimulantis, & gesta quædam narrantis.

¶ ODYS-

ODYSSÆAE

LIBER XIII.

VLYSSES igitur ex portu uiam locumq;
nemorosum per iuga montium ingreditur,
aqua parte Minerva subulcum esse
prædixit, qui seruis præerat domesticis,
quos Vlysses possidebat. Hunc in domus uestibulo re-
perit, ubi ara in septo ædificata loco sublimis, magna
et rotunda erat, quã subulcus ipse absente domino sue
hera & Laërte politis ex lapidibus extruxerat, ac
mundã planãq; reddiderat: extrinsecus uero palis de
sis circumclatrauit. Intra uero stabula duodecim fecit
inter se propinqua suis cubilia: in quolibet uero su-
es quinquaginta cubitantes foeminae ac foete, mares au-
tẽ longe pauciores, quos proci cõtino edẽtes dimine-
bãt: cũ semper eis melior ex omni grege delectus à su-
bulco præmitteretur. nã centũ et sexaginta erãt. Pre-
terea canes quatuor feris similes inuigilabant, quos
subulcus nutrebat. Ipse autẽ pedibus calceos aptauit
ex pelle bubula ualde colorata excisa. Tres alij cerui
eũ suis pascendis huc illuc per agros abierãt, quar-
tũ uero in ciuitatẽ misit, suẽ necessario procis ferentẽ,
ut sacrificãtes carnibus appetitũ explorarent. Canes
interca ubi Vlyssẽ uiderũt, cõfestim baubãtes cucur-
rerũt. Vlysses uero astu cõstitit, ac ingenti affecto mole-
stia, iuxta suũ stabulũ, baculũ de manu excidit. Verũ

Eumæi
domus ad
quem di-
uerit V-
lysses, de-
scriptio.

Subulcus uelocì passu ad stabulum irruit, ac elapsa de manu scutica, canes increpādo frequētibus saxis, aliū aliò fugauit. Ad Vlyssēmq; uersus: O senex, inquit, pau-
 lominus quin te canes discerpserint: mihi propterea suspicionis notā inflixisses, cum alia mala mihi dede-
 rint dii. sedeo nāq; mœstus ac lugēs dominū meū, alijs pasco succ. at ille indigus cibi, apud hoīes populosq; alienos errat, si tamen uiuit ac uestitur solis luce. Sed iam sequere senex, subeamus tegetem, ut ipse postquā cibo potuq; expletus fueris, dicas cuias es, aut quos sustines labores. Sic dicens Eumæus, procedens, eum in sedem introduxit, densaq; humi uirgulta fudit, syl-
 uestris quoque capræ pellem ingentem atque crassam strauit. Vlysses uero ubi se exceptum uidit, ualde ga-
 uisus atq; cū compellans, ait: Iupiter dijq; alij tibi dent hospes quicquid optas, qui me tam prompto animo ex-
 ceperis. Quin, inquit ille, uel si te peior ueniat, nō fas est hospitem contemnere. Nam prope Iouem sunt oēs
 & hospites & pauperes: munus enim nostrum gra-
 tum est quidem, quanquam paruum, quod famulo-
 rum sit officium timide semper agere, præsertim cum
 heri iuuenes dominantur. Nam illius redditum dii reti-
 nēt, qui me magnopere amabat, possessionemq; dedit,
 ueluti seruo suo lubens, domum in super & portio-
 nem & uxorem multis desideratam: deus autem ut il-
 li negotium auxit, sic item hic mihi. Quamobrem me
 multis inuisset dominus, si apud Ithacam cōsensuisset,
 sed

Es
 Eumæus
 Vlyssēm
 hospitem
 humanit
 excipit.

Eumæus
 Vlyssēm
 non co-
 gnoscens,
 eum peri-
 ille cōque
 ritur.

sed perijt. ò utinā Helena genus potius efflet extinctū,
 quæ multis eripuit uitam hominibus. Etenim ille Aga-
 memnonis honoris gratia Ilium est profectus, ut Tro-
 ianis bellū inferret. Hæc ubi dixit, balthæo tunicā co-
 ercens, confestim ad stabulū cōtendit, ubi porcorū fa-
 tus clauserat. Hic duos tulit, ambosq; sacrauit, in par-
 tes diuisit, uerubus deinde figens assauit, omniaq; ipsi
 cum uerubus tulit Vlyssi, quibus farinam inferis al-
 bā, caliciq; dulce fudit merum. Ipse contrā sedens, cū
 adhortādo alloquitur: Ede nunc hospes, famulorū tā-
 tum foetus porcorū sunt: at proci neq; fas neq; miseri-
 cordiam animo colētes, pingues edunt sues. Nō enim
 impia facta dii amant, sed pœnas exigunt debitas, ac
 mortalium res nefandas puniunt. Sunt enim nonnulli
 iniusti quidem ac crudeles, qui in alienas discurrunt
 terras: sed hi profecto postq̃ Ioue cōcedente predam
 sunt assecuti, naues cōscendunt, domū quilibet reditu-
 rus: præterea aliquo diuinorū metu, ac religiōe tene-
 tur, aut numinis alicuius uoci obtemperant. At domi-
 nimei miseranda sors est, quod contra ius fasq; pro-
 ci uxore eiuspetūt, neq; ad propria redire uolūt: sed
 illius rem luxuriose deuorant nulla temperantia, aut
 parsimonia in dies ac noctes singulas, non uno tantū
 sacrificio, aut duabus ouibus sunt cōtenti: multū præ-
 terea uini aut plus æquo exhauriunt. Illi nanq; maxi-
 me opes fuere: neq; herorū ulli tantundē siue in cōtinen-
 ti, siue apud Ithacā habitanti, nō deniq; uiginti simul
 ho-

Vlyssis di-
 uitia &
 possessio-
 nes.

hominibus tātus est census, quæ breuiter tibi numerabo: Duodecim in continenti greges ouium, totidem uero porcorum, caprarum totidē pascūtur. Hospitesq; & ibi bubulci homines. Hic & ouilia leta undecim, extrema in parte à bonis custodiūtur uiris: quorum glibet ouē ex optimis quotidie procis defert. At ego has custodio seruoq; sues: quarum item meliorem ac lectissimā eisdem mitto. His ab Eumæo dictis, Vlysses carnes appositas merumq; subito potauit, exitiū pro cis meditans. Postq; uero cœnauit, animusq; cibo exhilaratus, scyphum quo biberat plenū Eumæo dedit, uerbementer ex hoc gaudēti, illumq; compellans ait: Dic quæso amice, quis est is tā diues atq; potens, qui te suis cemptū possessionibus præfecerit? Dicis autē ipsum Agamemnonis honoris gratia perijsse. Dic præterea si forte nouerim hunc talem aut uiderim (nam Iupiter aliq; tantum dii hoc sciunt) nunciem ne, quoniā multa obuii loca. O senex, inquit Eumæus, nullus profecto uir qui peregre redierit, hoc nūciauerit, neq; itē uxor aut filio persuaferit: sed cibum quærētes facile mētiuntur, ueraq; dicere nolūt. quicumq; enim erro mendicus ad populum Ithacensem, & heræ meæ uana decipiendo loquatur, facile auditur, illaq; libenter cum excipit, signa exquirat, lachrymas fundit, ut fas est, de cōiuge qui alibi periit. Tuq; hospes exemplū huius rei tibi fingito. Si quis tibi lenam tunicamq; dederit, hunc postea canes auesq; discerpturi sunt, ita ut pere
at,

ODYSSEAE

at, siue in mari pisces edant, & ipsius ossa multa inuoluta arenam in continenti iaccant: sed hic periens, amicis omnibus dolorē reliquit, mihi maxime. Neque enim tam æquum benignumque herum adibo, quocunque uadam, nō si rursus in domum patris mei aut matris redeā, ubi prius sum natus atque educatus. Neque hostatum lugeo, aut oculis in patria uidere cupio, sed me Vlyssis desiderium tenet, quem ego hospes non presentem nominare uereor. me nanque supra omnes diligebat & animo amplectebatur. sed & illum diuinum

Vlysses dicitur
simulans
nititur
Eumæo
Vlysses
rediturū
psuadere.

uoco, uel procul existentem. Vlysses ad hæc: Amice, inquit, quādo illum negasti uenturum, nec propterea ulla tibi spes unquam, ego tibi de illo non frustra, sed iurando affirmabo, quemadmodum Vlysses ueniet. boni quidem nuncij premium mihi debetur, quod ego quanquam egeus, nullo pacto recipere uolo, priusquam ille peregre domum redierit.

Hostis enim nobis est æquē ac ianua Ditis Is, qui pauperie loquitur non uera coactus.

Igitur Iupiter deorum princeps, tuque hospitalis mensa ac Vlyssis domus quam peto, scitote quemadmodum nunc uera loquor, Vlysses hoc anno huc ueniet. In fine autē mensis domum reuertens, cum qui & uxorem et filium leserit, omnino puniet. Eumæus uero ad hæc: O senex, inquit, nō profecto huius tibi nuncij premium dabo, neque Vlysses domum redibit. Verum nunc alacriter bibe, alia postea inter nos memorabimus. nequeo
sic

platum
nūnciūm

ficcis oculis hæc reminisci. ad illius namq; memoriam omnem animus in pectore cōtinuo mœret. Sed iam iuramentum sinamus, ueniet Vlysses, ut & ego & Penelope & Telemachus optamus: me uero pueri illius misereat, quem dii ramo similem generoso educauere. dixerimq; ego illum inter homines eius patre nec ingenio neu forma inferiorē futurū. Verum ipsius mentē nescio quis siue deorum, siue hominum eripuit, quod Pylium profectus sit sciscitatum de patris fama. At proci solertes domum reuersuro insidiātur, ut Arcisīe progenies penitus ex Ithaca sine nomine intereat. Sed iā illū, siue errauerit, siue fugerit, dimittamus, manu protegat altissimus Iupiter. Te tantum nunc rogo, tuos mihi labores referas, mihiq; uerum dicas, cuīas es? ex quo hominum genere? quæ tibi patria? qui parentes? in qua uenisti nare? quomodo te nauis Ithacam adduxere? quinam sese esse gloriantur? Non enim te tuīs huc pedibus aduenisse puto. Vlysses uero ait: Tibi profecto uera dicam omnia. Si fuerit nobis ad tempus lōgum cibus, uinumq; dulce, intra tabernaculum quietē in epulis existentibus, alij uero ad opus cōuertantur. uix deinde in annū meos referēs labores, quos deorum uoluntate sustinui, tibi absoluerem. E Creta enim meum genus iactō diuitis uiri filius: plures itē alij filij fuere patri ex coniuge. Me autem Onete mater peperit pellex, uerū æque ac alios Castor Hylacis filius honorabat. Huius ego sum genus, qui tunc inter

Vlysses
pulchre
fingit hi-
storiā ad-
uentū sui.

Cre

ODYSSEAE

Cretenses uti deus in populo ob diuitias & filios Ma-
 stres colebatur. Hunc demum Parca excedentē ad in-
 feros tulere, liberi uero patrimonium sortibus diui-
 sere, mihi pauca dederunt. Vxorem duxi ex gente lo-
 cuplete ac nobili ob meam uirtutem, quod non igno-
 uis aut bellorum fugax inueniar: nūc sanē me omnia
 destituerūt: dolorq; plurimus occupauit, quod te pro-
 be conijcere arbitror. Mihi nanq; Mars & Minerva
 audaciam uiresq; dedere: quando ad insidias aliquas
 aut congressus hostium delectus essem, fortibus uiris
 mortem intentauī: nec ullius animus ferox mihi prius
 inuadendo necem inferre potuit, quin ipse longe pri-
 or insultans hasta irruerem, quando pedum cursu in-
 citarer. Talis igitur in bello eram. Negociū uero ac
 opus aut utilitas domestica, quae nobiles nutrit filios,
 mihi nunquā cordi, sed potius naues, bella, iacula, ar-
 cus, quaeq; alijs horrida & exitialia uidentur, chara
 & amica extitere. Hae deus in animo mihi dedit, ali-
 us uero alijs gaudet artibus. Priusq; ad Troiam irent
 Achai, nomies uiris ac nauibus cōtra exteros presui,
 & mihi omnia ex his quae tractaui feliciter contige-
 rūt. Multa postea sum affecutus: ex quo domus est an-
 tīa ita, ut inter Cretenses potens ac uenerabilis sum
 factus. At ubi Iupiter crudele iter ad Troiam inīsit,
 quod multis uitam ademit, tunc quoq; me ac Idomene-
 um cum nauibus Ilium ire praecepit: neq; ullum detre-
 candi subterfugium, durum nanq; populi edictum su-
 erat

erat. Hic igitur nouem Achai decertauimus annis, decimo Priami urbem euertimus, cum nauibus domum discessimus. Deus uero Achaos dispersit. At mihi misero Iupiter mala cogitauit. Mensem enim tantum cum filiis & uxore ac possessionibus domi letatus sum. Deinde ut cum nauibus ac sociis irem in Aegyptum, meus me impulit animus. Itaque coëgi nouem naues, populus frequens cōuenerat. Sex diebus illi mecum in epulis fuere, ego uero sacrificia multa dijs obtuli, sociisque simul cibū paraui. Septima uero ex Creta soluentes, uento prospero facile quidem nauigauimus, utpote secundum undas: nec ulla nauium incōmodum aliquod passa est, quia illas nobis incolumibus ac saluis uentus & gubernator direxere. Die quinta in Aegyptū peruenimus, apudque Aegypti fluiū nauibus constitui. Hic ego socios manere ac naues seruare iussi: exploratores circa uestigatum misi. Illi uero uiribus freti, ad iniuriam & populationem insurrexere, statimque Aegypti agros amœnos diripuerunt, coniuges ac paruos natos abduxerunt, reliquos necauerunt. Fama igitur in urbem perlata, ubi hæc illi acceperunt, contra nos cum primum illuxit, irruerunt. campus omnis peditibus equitibusque simul ac tristi ferro completur. Iupiter fugā meis sociis iniecit, nec ullus resistere cōtra est ausus, ubique mala apparebant. Hic multi ex nostris ferro intercepti, nonnulli uero capti & ad opera coacti fuere. Mihi autem Iupiter hæc in animum deliberationē in-

duxit, atq; utinā potius in Aegypto periissem, & alio-
rum fatum subiissem. Statim ego ē capite galeam po-
sui, scutum ex humeris exui, hastā ē manu proieci, ob-
uius regio equitatu proceffi, genuaq; amplectens ex-
osculatus sum. Ille autem me miserans, protinus serua-
uit, ac flentem in curru collocans, domum duxit. Nam
quod magnopere iratus esset, multi hastas mihi inten-
tantes, necē inferre parati erant, nisi eos Iupiter pro-
hibuisset. Iouis namq; irā ueritus est, qui maxime facta
improba ulciscitur. Hic demū annis septē mansi, mul-
tamq; ex hominibus Aegyptijs aggesi pecuniam mu-
nifice mihi prebitā. At ubi octauus uenit annus, tunc
Troctes homo Phœnix, & ad decipiendū aptus, unde
mala hominibus multa inflixit, sua mihi arte persas-
sit, ut in Phœniciā, ubi ipsius domus & substantia erāt,
profisceremur. Hic igitur usq; totū permansi annū.
Verum diebus ac mēsis elapsis, in Africā me ille na-
ui abduxit, mēdacia cōmentans, ut eius onus ferrem,
ibi me tandem postq̃ sisteret, precium uendendo cape-
ret. Hunc itaq; credulus ego necessariūq; putans, sum
secutus. Nauis aut borea uento secundo usq; ad medi-
um Cretæ pōtum cucurrit. Vbi uero Cretam reliqui-
mus, neq; ulla amplius terra, sed maria undiq; & uer-
diq; cælum apparuere, tunc Iupiter ingentē supra na-
uim misit nubē, ex qua pōtus tenebris obductus est: in-
tonuitq; ac nauim fulmine percussit, quæ tota quassa
ac sulfure referta est: oēs in mari cecidere, ac more-

tornicū circa nauē undis ferebantur. deus enim reditum abstulerat. At mihi Iupiter quanq̃ anxio animo, malū nauis immensum ut exitiū uitarē, manibus porrexit. Hoc igitur innixus, undis fatalibus ferebar. non uem diebus sic delatus sum. Decima uero unda rotās nocte turbida Thesprotorū terrā me proximū reddidit. Hic Thesprotorū rex mihi parcēs, me inemptū tulit: cuius filius obuiā ueniēs, frigore ac labore afflictū manu sustentādo, domū deduxit: ubi me lena inducens, operuit. Hic igitur de Vlysse sciscitatus sum. Ille uero in patriā redeuntē hospitio se recepisse dixit, mihiq̃ opes ostēdit, quas Vlysses congessit, æs, aurū, ferrū: tot in eius domo preciosa sunt. Illū præterea Dodonā iuif se ait, Iouis respōsum in quercu auditū, ut longo tēpore absens quomodo domum, apertēne uel clām, redire debeat. Mihi præterea iurauit in ædibus libans, nauē cum socijs illi parasse, qui cum in patriā ducerent: sed me prius misit, nactus Thesprotorum hominū nauem Dulichium uenientem. Horum duci Acasto siam commendatus. Ab his igitur proditus fui, ut dolore penitus cumularer. Nam in me prauo consilio coniurantes, ubi procul à terra nauis in altum deducta est, me lena ac tunica spoliatum laceram uestem aliam, tunicamq̃ turpem induerūt, quas nunc oculis ipse cernis. Serò autem Ithacam postmodū applicuere. Hic me de mū apud nauē uinculo flexibili firmissime uinxerunt. Ipsi uero ē navi in littore descēdentes, cœnauere. Me

intered dii ipsi è uinculis facile soluerunt: ego autem
statim capiti laceram uestem obuoluens, per temoni
in mari pectore tenus descēdi: deinde paulatim utri-
que manu natando, in oram littoris è regione illorum
perueni: descēdensq; ubi floridæ syluæ recessus erant,
bumi prostratus iacui. Illi uero ubi rem cognouerūt,
anxij cucurrerūt. Verū non ex re fore uisum eis uite
sius tendere, quam obrem nauem rursus conscenden-
tes abierunt. Benignitate igitur deorum clam euasiq;
me occultauere, ac uiri prudentis stationi propinquū
reddidere. Itaq; adhuc me uiuere fato concessum. En
maus ad hæc: Ab miser hospes, ait, mihi nāq; animum
magnopere turbasti, dū singula refers quæ passus su-
eris aut quantum erraueris. Verum quæ de Ulyssæ di-
cis, neq; recte te loq; existimo, neq; mihi persuadebis.
quid enim mihi opus te talem existentem mētiri? Ego
ipse mei heri reditum dijs omnibus inuisum esse pro-
be noui, quoniam illum cum Troianis uel in amicorū
manibus non perimerunt, quòd bellum prudenter ad-
ministrauerit, quam obrē Achæi omnes ei tumultum fe-
cissent, eiusq; filio magnam gloriam exoptassent: nūc
illum miserum harpyiæ discerpunt. At ego porcorum
prepositus cure, urbem nō peto, nisi forte Penelope
ire cogat, si quādo aliūde nuncius ueniret: tunc enim
astantes singulos interrogant. Hi quidem tristes ob il-
lius absentiam, alij letantes quòd illius impune substā-
tiam edant. At mihi minime gratū uestigare aut pete

Eumæo
reditus V.
Ulyssus non
persuadet

contrari ex illo, quo me uir Actolus uerbo decepit: quē
 ob hominē interfectum multum telluris obēuntem, ac
 meam domum petentē libenter excepi. Is mihi retulit
 Vlyssē inter Cretenses apud Idomeneū nauē aptan-
 tem tempestatibus fractas se uidisse, & demū ad aesta-
 tem uel autumnum cum socijs multas secum ferentem
 opes uenturum. Sed tu senex miserabilis, quādo te mi-
 hi deus obtulit, ne meam gratiam mendacijs similiter
 quere, neu fingendo uana placare studeas. Nō ego te
 propterea uerear magis aut amabo, sed Iouem metu-
 ens hospitalem te excepi, ac sum miseratus. Cui Vlysses:
 Tibi profecto, ait, animum minime aptū persuade-
 ri incredulumq; uideo, quem uel iurando ad creden-
 dum non inducerem aut cogerē: sed deinceps formu-
 la pactumq; inter nos fuerit, testes dii adsint, si herus
 tuus in hanc domum ueniat, me lenis tunicāq; indues,
 ac Dulichiū quō maxime cupio, mittes. Si uero nō ue-
 nerit, famulos tuos iubebis me præcipitem ex alto sa-
 xo dare, ut alius pauper in futurum decipere caueat.
 Huic Eumæus respōdēs: Hospes, inquit, sic mea gloria
 uirtusq; nūc & in posterū apud homines sit illustris,
 ut plures in hoc tugurio hospitio exceptos donis insu-
 per hospitalibus honorauī, plures item interfeci, Ioui
 deinde animo prōpto supplicauī. Sed nunc cœnæ tem-
 pus, itus adsunt ē uestigio socij ut dulces attingamus
 epulas. Sic igitur inter se loquebantur. Propius autē
 subulci cum suis ueniētes, eas de more ad dormien-
 dum

Vlysses
subulci

Subulci
Vlysses

Eumæus
hospiti sa-
crificatu-
rus, suam
pactat.

dum coegerunt, grūitusq; propterea immensus por-
corum in harā se recipientiū excitatus est. At Eumæ-
us ad socios uersus: Ducite, ait, porcum ex grege opti-
mum, ut hospiti huic procul uenienti sacrificium offe-
ramus. Deinde nos etiam recremur, qui continuo ci-
ra custodiendi gregis laboramus, alij uero labore na-
strum impune sibi edunt. Sic dicens, ferro ligna cōsi-
dit. Illi confestim suam pinguem ac quinquenariam attu-
lere, igniq; admotam supra escharā cōstituere. Neq;
Eumæus deorum est oblitus, cum mente bona sit usus.
Idē suilli capitis ante oīa setas igni ut primitias urū,
deosq; omnes precatur, ut Vlysses domū reuertatur.
Suam deinde tenēs querna schiza percussit, quam uo-
niēs reliquit: sus protinus extincta est, extinctā uero
illi iugulant ac distendūt. Eumæus autem crudam per
membrorum partes inscidit, easq; farinam inspergēs
igni admouit. Alia uero minutatim dispartierunt, ac
uerubus figentes diligēter assauere, omnia postremo
auferētes, in repositorijs dēsata posuere. Eumæus de-
inde prudens animo in senas diuisit partes: unam qui-
dem nymphis et Mercurio uota faciens dedit, cete-
ras uero accumbentiū cuilibet diuisit. At Vlyssē suum
bo suillo honorauit, animumq; heri magnopere extu-
lit. Quod Vlysses cōspiciēs: Eumæe, inq;, Ioui sis aequē
ac mihi charus, qui me talē existentem his bonis et bo-
noribus dignū facis. At ille: Hospes, inquit, ede et gaude
de his qualibuscunq;. Deus aut hoc quidem dabit, hoc

uero dimittet quod animo lubebit suo: potest nanque omnia. Dixit, ac primitias dijs sacrificauit libans, rubrū uinū in Vlyssis, q̄ propē sedebat, posuit manibus. cererem canistris expedit architrinus, quā hero absente Eumæus ipse separatim sine hera & Laërte sene sibi comparauerat, de suo ex Taphijs emendo. Igitur paratis epulis illi manus admouerunt. Postq̄ uero edendi ac bibendi compressa libido est, cererem quidem Mesaulius abstulit. Illi uero cibo potuq̄ saturi, se cubitū receperūt. Nox superuenit obscura ac turbida, Iouis imber tota nocte descēdit, zephyr⁹ quoq̄ ingēs & aquosus cōtinuo flabat. Vlysses aut cū animaduerteret Eumæum eius curā maxime habentē, tentās si quo mō lenā ab se exutā ei traderet, aut aliquē sociorū ad id exigendū impelleret, ad eos cōuersus ait: Eumæe uosq̄ alij socij, audite obsecro. ego rogaturus aliquid nunc loquar. Vinū enim inuitat blandum, quod uel longe prudentem ad loquendum, & leuiter ridendum, insuper saltandū impellit, et demū ad uerbū enūciandū quod arcanū esse pręstaret, deducit. Sed quando garrulus semel esse cœpi, non dissimulabo. Vtinam uigeret etas, roburq̄ mihi esset firmum, sicuti quādo sub Troia insidias parauimus. Duces erant Vlysses et Menelaus, quibus ego ipsorum iussu dux tertius accessi: uerum quādo ad urbem ipsam uenimus, nos quidē circa mœnia inter densa uirgulta, calamósque palustres & limum, sub armis iacuimus: nox tur-

Vlysses an
sam quar-
rit cōmo-
de petēdi
lænam.

*Lena om. con-
fend, qd gert
ad in Duryd
arf leand.*

bulenta & glacialis boreae flatus successit. Nix quoq;
ueluti pruina frigida fuit. Scutis crystallus inherens
conspiciebatur. Hic alij oēs lenas tunicasq; habebāt,
ac humeros more scutorum obuoluti dormiebāt. Ego
uero lenam ueniens socijs reliqui, stulte quidem quod
frigus minime cogitarem, sed tantum scutum & nitu-
dum habens cingulum, secutus sum. Verum circa ex-
tremam noctis partem astris iam penē descendētib;
Vlyssē proxime iacentem cubito excitans alloquor:
Vlyssē Laertiade, iā ego inter uiuos non amplius ero,
byems me magnopere affligit: non habdo lenam, sum
tantum tunicatus instigante deo, nūc uero nullum re-
medium. Sic ego. At ille mentem in pectore recepit eā
quam aequē in consulendo & bella gerendo retinuit,
ac submissa respōdens uoce, ait: Tace nūc, ne q; Laet-
orum alius te audiat. Post hēc cubito innixus, ad soci-
os inquit: Audite amantiſſimi, diuus me somnus petēs,
procul, ait, à nauibus ualde uenimus. Sed quis Atridē
ſciſcitatum ibit, si nos, uti ſint plures, ad naues inbe-
at accedere? Sic ait: ſtatimq; Thoas Andremōnis fili-
us, lena purpurea ab ſe reiecta, ad naues properat:
ego uero ſub eius ueſte ſalubriter iacui, aurora mox
apparuit. Igitur o nunc uires, roburq; mihi ualidum
eſſet, daretq; ſubulcorum aliquis hic lenam, tam amo-
re quā reuerentia boni uiri: nunc me ſpernunt ma-
las habentē ueſtes. Cui Eumēus: O ſenex, inquit, egre-
gia tibi hēc laus quam narraſti. nihil proſecto nō re-
ſte

Eumēus
Vlyſſi.

Sic & ex usu dixisti, quamobrem uestem quidem desi-
 derabis, neq; item aliud eorum quæ supplici ac mise-
 ro necessaria sunt. Verū nunc crāsue tantū manet u-
 is te laceris amicies. Nō enim hic plures lenæ aut mu-
 tatorie sunt tunicae, sed singula tantū singulis: quādo
 uero Vlyssis ueniet filius, ipse & lenam & tunicā da-
 bit: teq; quocunq; tibi placuerit, mittet. Sic dicēs, pro
 filij: eiq; cubile iuxta ignem posuit, hœdinis ouinisq;
 pellibus substrauit. Hic itaque Vlysses recubuit, lena
 pingui ac molli superinicta, quæ ei uires contra seuā
 byemem, si quādo oriretur, præbebat: iuxtaq; cū iuni-
 ores. Nec subulco uisum ibidem cū porcis cubare, sed
 exiens sese armis accingebat: ex quo Vlysses magno-
 pere gaudebat, quod eius ille rationē separatim iacēs
 haberet. Igitur Eumæus abiēs, acutū humeris ensē
 quamprimum aptauit, deinde lenam crassā uēto ar-
 cendo idoneam, deinde ex hœdinis pellibus uestē, acu-
 tum postremo iaculum contra canes ac homines pro-
 pugnaculum. Vbi deniq; porci erant cōtendit, ac sub
 caua petra à boreæ flatibus tutus dormiuit.

Paratur
 strarum
 Vlyssi.

ARGVMENTVM LIBRI XV

¶ Telemacho Minerva in somnis assistens, eum Ithacā
 redire horratur, qui à Menelao dona accipiēs, mittitur.
 & iam nauem ascensurus, Theoclymenum uatem querē-
 dam Argæum ob eadem fugientem excepit. Et Eumæ-
 us Vlyssi narrat, quemadmodum Phœnices ipsum capiē-
 tes ex insula Syriæ, Laerti uendiderūt. Telemachus post
 hæc Ithacam appulsus, in urbē nauem mittit ipse ad Eu-
 mæum in agrum contendit.

ODYSSÆAE

LIBER XV.

Minerva
Telemachum in
somnia
hortatur
ut Ithacā
redeat.

Minerva Lacedæmoniam ad Vlyſſis magnanimum filium cōtendens, cum ad reditum hortatur: quem simul cum Nestoris filio in uestibulo domus dormientē offendit. Nestoriden quidem altum sopitum, Telemachum uero nequaquā dulcis habebat somnus pernoctē, sed curæ patris excruciabant. Prope igitur astās, sic eum alloquitur: Telemache, nō amplius à domo diutius errabis tuam relinquendo rem, uirosq; in edibus tuis alienos: ne omnia tua inter se diuidētes edāt, tuq; propterea frustra iter tentaueris. Verum confestim Menelaū ad te dimittēdum impelle, ut matrē optimam reperiās. iam enim & pater & fratres eius uident, Eurymacho nubat. Is enim cūctos procos & donis superat, et dotalibus iuuando instat, ne te uiuente ex domo patrimonium ferat. Nosti enim qualis in scamineo pectore mens est. Illius cui nupserit, uult domū iuuare ac ditare, nec priorum filiorum aut uiri defuncti, qui nullam prius habuit aliā uxorem, non amplius meminit, aut de illo requirit. Sed ipse ueniens uix ex ancillis quæ tibi optima uideatur, cūcta committe, donec dii coniugium tibi honestum tribuant. Aliud item tibi dico, tuq; conditum mente tene: o. Procorum fortissimi in Sami & Ithacæ porthmo in insidijs cōsistūt, te interficere cupientes prius quàm patriam redeat-

do attingas: quanquam aliter euerturum puto: quin potius ex illis aliquem tellus antè retinebit. Sed iam tu naue longè ab insulis absiste, nocteq; simul nauiga. nã ille deorũ qui te custodit, ac malis eripuit, uetum post te secũdum mittet. Postquam uero primum Ithacæ litus attigeris, nauem quidem & omneis socios in ciuitatem mitte. Ipse ad Eumæũ subulcum, qui porcos curat, tuiq; amantissimus est, proficiscere. hic tu noctem morare. Illum uero in urbem ad Penelopen nuncium de te mitte, quod saluus sis, & ex Pylo incolumis redieris. Sic dicens, sublimis in celũ abiit. Telemachus uero cõfestim Nestoriden è somno excitauit propius iacentem, pede admonens ac dicens: Surge Pisistratè, equos currui iunge, ut propere iter expediamus. At ille: Telemache, inquit, non est quod per noctẽ obscurã nos festinare oporteat. cito enim dies adueniet. interim dona feret currui opportuna Menelaus, ac blãdis nos uerbis alloquendo remittet. Hospes nanque uiri hospitio excipientis, qui charitatẽ præ se ferat, perpetuo reminisci debet. Sic ait, statimq; aurora apparuit: & Menelaus è stratis Helenæ surgens illis adfuit. Hunc ubi Telemachus agnouit, tunicam subito uarietate pictam induit, pharumq; ingens humeris aptauit, ac foras prodiens: Menelaë, inquit, iam me in patriam queso remitte, cum domũ redeundi cupido subeat. Telemache, inquit Menelaus, nõ ego te lōgius hic morabor redire cupientem.

Telemachus Pisistrato.

Pisistrat⁹ Telemacho.

Telemachus Menelao.

Menelaus Telemacho.

Aegre

*Aegre utrunq; feram, si me nimis hospes amabit,
Oderit aut nimis: at medium seruantia laudo.
Nam semel exceptum ut nolentem impellere durum,
Sic retinere malum fucrit propetare uolentem.*

*Oportet igitur & hospitem praesentem amare, &
uolentem dimittere. Sed & ego dona obiter seram
tui opportuna, admodū pulchra, quae oculis uideas.
Dicamq; ancillis coenā parant ex rerum, quae intus ad
sunt, copia. Nam & honestū & utile post coenā quan-
tumuis telluris obire. Si uero cupis per Græciā & Ar-
gos medium conuerti, egomet sequar, equosq; iungā,
ac per urbes populosq; ducam: nec ullus uos frustra,
aut indonatos dimittet, quin aliquid ferre dabit, aut
tripodem aeneū, aut lebetem, siue mulos, seu aureā cu-
licē. Ad haec Telemachus: Atride, inquit, decreui iam
ad propria redire (non enim retro uenit prospera ne-
niens in meis possessionibus reliqui) ne patrem inqui-
rens, ipse pereā, siue res domi optimas pereat. Vbi Me-
nelaus hoc audiit, statim uxori & famulis coenam in
aedis ex rerum copia, quae intus esset, parari iussit.
Eteoneus Boëthis filius, postmodum stratis exurgēs,
quod nō procul ab eo cubitaret, in medio cōstitit: quē
Menelaus ignē accendere ac carnes assere iussit. Ipse
uero in thalamū ornatum nō solus descendit, sed cum
eo simul Helena & Megapenthes filius, ubi preciosa
erat cōdita supellex. Menelaus pateram cepit. Meg-
penthem uero craterē ferre argenteum iussit. Helena*

Telema-
chus Me-
nelao.

arcam petijt. Hic pep̃li erant uarij, quos ipsa labor & ikerat: ex his unum deligēs ferebat, qui uarietate pulcherrimus & maximus erat, moreq; sideris fulgens, ac ultimus aliorū iacebat. Primi igitur per edeis ibāt Telemachum uersus, quem ita Menelaus affatur: Redditum Telemache, uti uidco, tota optas mēte, hūc uti nā Iupiter secundet. munera nūc tibi ex meo thesauro, quæ domi sunt, dabo. Paterā argenteā totam arte laboratā, cui latera ex auro redimita, Vulcani opus, quod rex Sidoniorum mihi dedit apud eum diuertenti. His dictis, paterā in manibus ei tradidit. Megapenthes uero craterem argenteum ferens, ante ipsum posuit. Helena quoq; astans cum peplo in manu, sic eum compellendo alloquitur:

Menelai
donum.

Accipe & hæc manuum fili monumenta mearum,
Quæ tribuas nuptæ uenienti munera primum
Ipse tuæ, interea mater tibi condita seruet.
Nunc uero in patriam iucundam letus abibis.

Sic dicens, pep̃lū ei in manibus posuit. Ille gaudens accepit. Quæ omnia Pisistratus capiens, ac animo mirans aspexit, in peramq; condidit. Hos deinde Menelaus domum reduxit. ubi postmodum in thoris accubere, minister gutturnium cum aureo opisthodocho supra lebetem argenteū lauādi gratia protulit, iuxta mensam politam, cererem pudica proma cibosq; multos ex copia præsentium gratificans apposuit. Et coenæ carnes diuidebat in partes distribuēs. Megapenthes

thes uero uinum fundebat: paratis deinde epulis manus iniicere. Edendi demū atq; bibendi sedata cupiditate, Telemachus ac Pisistratus equos currui iungere, ē uestibuloq; domus ac porticu impulere. Post hos uenit Menelaus, manu dextra uini paterā tenēs, ut libantes irent: astant ante currū, sic placidus ait: Saluete iuuenes, Nestori hæc dicite, quēadmodum ipse mihi pater equus, donec apud Troiam Achæi bellū gessimus, fuit. Cui Telemachus: Profecto, inquit, quæcūq; mandas, illi redeuntes referemus. Sed & ipse si lithacam rediero, narrabo quēadmodū abs te exceptus omni humanitate, ac donis plurimis insuper donatus discesserim. Sic itaq; dicenti auis dextra aquila adno-

Auguriū
aquilæ ad
uolantis.

lauit, albū & ingentem & ex corte domestica raptā unguibus ferens anserē: uiri autem ac formine clamantes insequēbātur. Ille uero dexter prope ipsos ueniēs, irruit ante equos. Videntibus itaq; cūctis animus ex hilaratus, inter quos Pisistratus sic ait: Cogita Menelaë optime, si nobis an tibi hoc portentū apparuerit. Sic ait. At Menelaus mēte uersabat quonā modo res ex sentētia responderet, cū Helena præueniens sic ait: Audite obsecro, ego nanq; ut dii mecum admonent animum, et ut futurū existimo uaticinabor. Sicut hæc aquila anserem domi nutritum ex mōte ueniens, ubi eius est genus ac parens: sic Vlysses multa patiens mala, multaq; oberrans, domū tandem redibit, ac procos punit: sed & iam exitium mentē illis omnibus desti-

Helena in
rerpretat
auguriū.

na

xavit. Telemachus uero: Sic nunc Iupiter, inquit, Iuno
 nis coniux faciat, cuius rei gratia libenter illic ipsi
 deo uota nuncupauerim. Dixit, ac equos flagello uer-
 berauit. Illi per urbem illicet in campum ruentes, ac
 die toto sub iugo perseverantes laborauere. Sole de-
 inde occidente ac tenebris uias occupantibus, Phe-
 ras peruenenerunt, & in domum Dioclei Orsilochi
 filij, Alphae geniti, diuertentes, hic dormierunt, ac mu-
 neribus sunt hospitalibus honorati. Cum primum uer-
 ro illuxit, equos similiter currui iungere, deinde è ue-
 stibulo & porticu eductos flagello impulere. Illi ala-
 cres euolauere: statimq; ubi Pylum attigerunt, Tele-
 machus Pisistratum alloquitur: Serua queso Nestori-
 de quod es pollicitus. Ambo enim inter nos hospites
 sumus ex parentum amore, etateq; pares. Hec eti-
 am uia nos magis in concordia iunxit. Ne me longe
 à naui ducas in urbē, sed hic relinque, ne me senex in-
 uitū domi suae retineat mei cupidus: nam me opus cito
 redire. Sic ait. At Pisistrato cogitanti quomodo pro-
 missis probe maneret, sic melior sententia uisa. Equos
 ad nauem & littus conuertit. In puppi autem mu-
 nera posuit, uestem aurumq; quae Meucelaus dedit: at-
 que illum exhortans affatur: Certatim nūc nauē ascen-
 de, iubeq; idem socios facere, priusquam ego domum
 eam, seniq; nunciem. Noui enim probe qualis illius sit
 animus uehemens, nō te profecto dimittet, sed ipse uo-
 cans ultro huc deducet: neque te, puto, uacuum re-
 dire

Telemachus
 proficiscitur.

Discedit
 à se Tele-
 machus
 & Pisistra-
 tus.

Telemachus socijs.

Theoclymenus uates ad Telemachi nauē con fugiens.

Antiphates.

Mantius.

Oicles.

Amphiarus.

Alcmaon & Amphilo chus.

Polyphides, & Clitus.

dire pateretur, ualde nanque irasceretur. Sic dicens, equos impulit urbem Pyliesium uersus, domūq; uenit. Telemachus uero socios adhortando ait: Aptate arma socij in naui. ipsi quoq; conscendamus, ut cito iter expediamus. Illi uero dicto auscultauere, in nauimq; conscendentes, transstris cōfederunt. Hæc igitur dum Telemachus curabat, ac Mineruæ in puppi sacrificabat, proxime uir quidā acceßit, longe fugiens ex Argo ob uiri cædem. Vates insuper ex genere Melampodis, qui prius Pylon incoluit diues, tunc in alios populos patriā fugiebat ac Neleum magnanimum, qui multas ei opes in totum annum ui abstulit. Hic interea in ædibus Phylaci duris in uinculis tenebatur, ærumas patiens ob Nelei filiam, & grauis incōmodi quod ei feriamisit in mentē. Verum Neleus fatum uitauit, ac boues mugientes ex Phylace Pylum adduxit. At hic uirorū petijt populū & Argos, ubi felix ei habitatio fuit multis imperandis Argæis. Hic igitur uxorem duxit, domū superbam edificauit, genuitq; Antiphatem et Mantium, Antiphates uero Oiclea. Is Amphiarum, quem Iupiter & Apollo præter modū omni studio dilexere: nec ille ad senectutē peruenit, sed Thebis multum ebrium donorū causa periit. Huius itaq; filij Alcmaon & Amphilo chus. Mantius uero Polyphidem & Clitum suscepit. Clitum Aurora postmodum rapiens ob formam, ut inter deos esset, effecit. Polyphides uero Apollo natum fecit optimū, postquā Amphiarus ex-

cessit.

cessit: quī iratus patri, apud Hyperesiā habitauit. Hic
 responsa cunctis mortalibus dedit. Huius deniq; filius
 Theoclymenus nomine superuenit, ac prope Telemachum in mari constitit, quem libantem precatēq; of-
 fendit, atq; illum compellans: Amice, inquit, quando te
 sacrificantē in hoc loco conueni, obsecro te per sacri-
 ficia & deum, deinde tuum ac sociorū te sequentiū ca-
 put, dic mihi rogāti uera, neq; cēla, cuias es? unde gen-
 tium? ubi tibi patria aut parentes? Huic Telemachus:
 Vera, inquit, profecto referam. ex Ithaca genus mihi,
 pater Vlysses, si quando erat, nunc exitio duro inter-
 ijt: cuius rei gratia socios assumens ac nauem, ueni de
 patre diu absente uestigatum. Ad quem rursum Theo-
 clymenus: Et ego, inquit, hominem ciuē meum interse-
 ci. multi enim fratres & coetanei ciues apud Argos.
 nam ualde Achaei possunt, quos ego satū mortemq; ui-
 tando fugio, quando mihi sors per homines errare.
 Oro igitur supplicem me tua in nauī excipe, ne inter-
 ficiant. eos nanq; me insequi existimo. Nō te, inquit Te-
 lemachus, inuitum profecto à nauī repellam: me seque-
 re, ac his qualia habemus hic, cōtentus eris. Sic dicēs,
 ferream prendit hastam: & apud nauis malum exten-
 dens, conscendit: ac in puppi sedens, iuxta se Theocly-
 menū locauit. Oram deinde socij soluerunt, ac iubente
 Telemacho arma expedierunt: malum in curuo nauis
 media loco erexere, rudentibus deinde alligauere, ue-
 la deniq; alba bubulis loris traxere, quibus Minerva

Theocly-
 menus.

Theocly-
 menus o-
 rat opem

Telemachus susci-
 pit in na-
 uem.

p pro

Poeta re-
dit ad V-
lyssē.

profferum retro uentum leniter per aëra flantem spi-
rauit, ut nauis celeriter poti uias perageret. Interes
sol occidit, uiaq; tenebris obducta. Inde Pheras uen-
to Iouis impulsā praterijt: deinde Elidē ubi Epei do-
minatur. Postmodum ueloces appellatas insulas per-
transiit, periculosas admodum, ugens atq; cōcitans
si quo modo fatū effagiat. Dum hec apud Telemachū
aguntur, Vlysses simul & Eumaeus in tabernaculo coe-
nabant, penes quos etiam alij uiri discumbētes. Postq;
uero potus cibiq; libido abscessit, Vlysses Eumaeū ten-
tare cupiens si forte illum diligit, ac remanere iube-
at ibidem, an in urbem ire cogat, sic ait: Eumaeus uosq;
alij socij aduertite: cum primum illuxerit, ego in urbē
cupio cōtendere, mendicaturus quidē, ne tibi ac socijs
hic sim molestus: sed rogo me instrue, mihiq; ducē pre-
be bonum, qui me in urbem deducat. Ego met uero de
inde necessaria per ciuitatem queritando curabo, si
quis cotylen aut quadrā porrigat: quin domum usq;
Vlyssis petam, ut Penelope de ipso nunciū afferam: in-
ter procosq; uersabor, si forte tot ciborum millibus
abundantes mihi cœnam praebeant. Ego enim inter
eos quaecūq; uoluerint bene tractabo: tibiq; affirmo,
quod credere potes, ut opera quidem Mercurij, qui
omnibus mortaliū factis gratiā praebe, nullus homi-
num mecū agendo certabit: si opus aut ignē accende-
re, ligna scindere, cibos siue distribuere, siue coquere,
aut etiam uina fundere, aut demum quaecunque apud
ho

honestos & magnos uiros agunt inferiore s. Hūc Eumaeus increpās, excepit: Heu hospes, cur tibi hac insedit menti sententia? profecto cupis illic omnino perire, si uis in procorum societate uersari, quorum fastidia, cōtumelia et iniuria calum ferreum penetrarēt. Nō enim tales illorum sunt ministri atq; tu, uerum iuuenes lenas tunicasq; pulchre induti, crinibus densis compti, ore formosi: præterea mensæ cibus ornatæ, carnibus ac uino refertæ. Hic uero nullus, nō ego, nō sociorū aliquis qui mecū sunt, ob te præsentem grauamur. Sed cum primū Vlyssis filius uenerit, lenā & tunicā præbebit: deducetq; quò tu omnino exoptas. Ad hæc Vlysses: Sic Eumæe angt, Ioui atq; mihi sis charus, qui me graui errore ac miseria leuasti. Nihil enim perius erratione. Sed & uentris esuriētis gratia malas uiri curas habent, si quis forte dolore aut incōmodo cogitur. Nūc uero quādo me retinuisti, ac manere iussisti, quæso quid de matre Vlyssis, quid de patre, quem iā senē discedens reliquit, si uiuunt ac auras afficiūt, an interierunt, apudq; inferos sunt? Vera inquit Eumæus, tibi referā hospes: Laërtes quidē uiuit, Iouēq; obsecrat animū domi membris exolui: maxime uero mors charissimæ uxoris ei reddidit senectutem, quæ ob dolorē amiſsi filij Vlyssis flebili exitio interiit. Heu ne pereat quicunq; mihi charus est in hac regione ac grata facit. Hæc enim dū uixit, quamuis mœstissima, mihi cordi erat de filio Vlyſſe interrogare, quoni-

Vlyſſes æ-
ris de ma-
tre & pa-
tre Laerte

am me simul cum Ctimene nutrijt, quam natorum id-
timā suscepert, pauloq; minus illa honorauit. Postq;
uero ad pubertatem ambo peruenimus, hanc cum Sa-
me insula dederunt, milliaq; contulerunt. Hæ uero le-
na & tunica pulchrisq; uestibus, item calceis donas-
atque ornans, agro præfecit, ac præter ceteros ama-
uit. Nunc autem horum indigeo: ac negotiū mihi au-
xerunt dii, cui insisto, quòd ex his quæ mihi ad usum ui-
tus erant, uerecundis & gentibus tribui. Ex heræ ue-
ro nihil dulce audire est, neq; factum, neque uerbum:
quòd mali domi uideat, uiros proternos: famule quo-
que heræ aduersa ac parum placitura dicere aut sin-
gula percōtari student. Præterea edere & bibere, de-
inde rus ire, & alia quæcūq; ipsarū animū oblectant
magnopere cupiunt. Cui Vlysses: Heu, inquit, q̃ pue-
rulus existens Eumæe, ualde à patria procul ac peri-
tibus errasti: sed hoc mihi uere dic, si ciuitas quā tu
parentes incoluerunt, euersa fuerit, an te potius ini-
qui homines ab ouibus & bubus solum abductum, in
nauibz tulere ad huius uiri domum, illeq; te emerit?
Ad hæc Eumæus: Quoniā, ait, me rogas hospes ac per-
contaris, quietè nunc audi, sede, gaude, bibe. noctes
enim immensæ sunt. licet & dormire, licet & audire
letantes: nō enim te opus priusquam hora ueniat, dor-
mire. Multus nanque somnus tristitiam adducit. Alio-
rum uero si quis uoluerit, hinc exiens cubitum eat:
cras cum primum illuxerit edendo, simul suos sequa-
tur

Vlysses q̃-
rit ex Eu-
mæo con-
ditionem
generis
eius.

tur. Nos uero in tabernaculo nunc edentes & bibentes collatetur, tristitia memorando. Nam in luctibus recensendis uir quoque letari solet, qui multa sit passus, ac multum telluris obiuerit. Igitur quod me interrogas dicam. Insula quaedam Scyria nomine, si forte tuas peruenit ad aures, sub Ortygia, ubi sunt solis conuersiones, non tam magna quam bona quidem bubus ouibusque nutriendis, uini ac frumenti ferax: hic fames nunquam aut alius morbus ingreditur: sed quando mortales consenuerunt, Apollo simul cum Diana ciuitates peragrans suas, eos sagittis interficit. Hic duae sunt urbes, omniaque inter ipsas bifariam diuisa. ambas uero pater meus diuus Ctesius Ormenides rexit. Huc insuper Phoenices, homines nauibus incliti & astuti, mille ducentes in naui ludos uenerunt. Patri uxor fuit Phoenissa genere, forma quidem et proceritate corporis, operum quoque nobilium eruditione praestans. Hanc Phoenices uasri deceperunt. forte ex illis unus lauante nactus iuxta nauem compressit, quae res molliores foeminas quanquam operosas animo euertit. Is deinde quenam sit aut unde ueniat interrogat. Illa statim parentem prodidit: Sum, inquit, ex Sidone Aribantis filia, uiri admodum locupletis. Verum me praedones Taphij ex agro uenientem rapuere, ac in domum uiri huius qui me emit, abduxere. Ille uero: Eia, inquit, sequere nos, ut rursus domum parentesque uideas tuos: iam nobis patet quemadmodum uiuunt.

Et diuites uocantur. Mulier uero: Esto, inquit, hoc si
 iurare uelitis, nos me ab omni incommodo inuicem,
 domū reducturos. Sic ait: illi uti iussum iurauere. His
 gestis, mulier, Tacite, inquit, res agatur, neq; uestro
 rum sociorum cum in urbe fuerimus, nec apud nān,
 neu apud fontem obuius mihi quicquam dicat, ne for-
 te aliquis seni ueniens domum renunciet, unde ille ne
 arcta uniciat in custodia, uobisq; perniciem pariat.
 Ita que mente retinete uerbum, et quae opus nati uia-
 tica celeriter comparate. Vbi uero haec rebus necessa-
 rijs onerata fuerit, statim nuncius domum mihi ueni-
 at. ego enim et aurum quodcunque ad manus uenerit
 afferam, et scalam nauticam prebebo. Filium quoque
 ex optimo susceptū nutrio domi frugi atq; calidū,
 tum foras libenter excurrētem, quem mecum ducam
 ut quocunque in alienas gentes irruat, nobis precio-
 rum multum reperiāt. Sic dicēs, in ede pulcherrimū
 greditur. Illi uero annum totum ibidem apud nos ma-
 nentes, uaticum naui opportunum parauerunt: qui-
 bus conquisitis, cum tempus esset discedendi, uix re-
 periant qui mulieri nūciet. Vir autem sagax ad do-
 mum patris mei accessit, monile habens aureum, clo-
 stris uariatū atque ornatū, quod mater mea et famu-
 le conspicientes, subito manibus attrectauere, preci-
 umq; obtulere. Ille uero tacite oculis innuit, uti ueni-
 ret ad nauem. Haec autem me manu trahens extrā se-
 rum duxit, in uestibulo quoque egrediens, patrem meū
14

fasq; conuiuarum offendit, qui patrem meum circum
 sistebant, & ad concionem populiq; famam propera
 uerant. Hic ille tria surripiens pocula, et in sinu clām
 abscondens, discessit. Ego uero per imprudētiam sum
 secutus. Interea sol occidit, umbræq; uias occupant.
 Nos uelociter euntes in celebrem peruenimus portū,
 ubi Phœnicum nauis erat: quam ubi soluimus atq; cō
 scendimus, per humidam ponti uias ferebamur. Ventū
 Iupiter immisit secundum. Sex itaque diebus atq; no
 ctibus continuo nauigauimus. Septima uero ueniente
 die, Diana mulierē iaculo ferijt: quæ ista, statim ut an
 sermarinus in nauis sentinam cōcidit, ac subito in ma
 re phocis ac piscibus cibus eiecta est: ego autem mœ
 stus animo sum relictus. Illos deinde uentus & unda
 Ithacæ proximos reddidit. Hic me Laërtes de suo e
 mit: sic tandem ego tellurē oculis conspexi. Vbi finē lo
 quendi fecit, Vlysses, Eumæe, inquit, animum in pecto
 re mihi nempe hæc narrando, quæ passus es mala, con
 citasti. Verum malis his bonum Iupiter addidit, quod
 post multos errores huc itē uenio. Sic igitur inter eos
 collocuti, nō diu sed paulum quieuere, statimq; auro
 ra apparuit. Interea Telemachi socij ad littus Ithacæ
 se appulsi, rudentes soluerunt, malum posuere, nauem
 in portum remis deduxere, cubilia substrauere, oram
 alligauero. Ipsi tandem ad littus descendētes, cœnam
 parauere, uinū nigrum fuderunt: mox ubi exaturati
 fuero, Telemachus inter eos loquitur: Vos nūc nauem

Vlysses
 Eumæe.

Telemachus Ithacæ
 cum rediit

ducite in urbem, ego uero in agrum ad bubulcos con-
tendam, uespero uidendo mea opera in ciuitatem de-
scendam: cum uero illuxerit, uobis hodieporum pre-
stabo, epulam optimum carnibus & uino dulci. Cui
Theoclymenus: Quò, inquit, ibo chare fili? ed es ne di-
enas principum Ithacensium, an tuam matris ue tue
domum? Ego te quidem, Telemachus ait, nostram do-
mum prorsus ire iussissem. non enim hic aliquid ex his
quæ ad hospitium pertinent, omnino desiderasses: sed
longe tibi peius incommodum esset, quòd ipse absen-
neque item mater tibi uidebitur, quòd non sepe pro-
cis appareat, sed in superiore domus parte telam te-
xit. Verum ego alium tibi uirum, quem adeas, mōstre-
bo, Eurymachum Polybi filium, uirum clarissimum
apud Ithacenses: qui matrem meam iungi sibi conu-
bio, ac Ulyssis loco & honori succedere magnopere
cupit. Sed hæc Iupiter nouit, si ante nuptias supremū
uiderit diem. Sic igitur dicenti dextra circus de gene-
re aquilarum, uelox nūcius aduolauit, pedibus colum-
bam discerpens, alasq; ad terram fundens, interq; me
uam & Telemachum media. Hunc Theoclymenus se-
paratim à socijs protinus uocans: Telemache, inquit,
non absque numine tibi nunc auis dextra uenit. No-
ui autem ipsam, probe sciens augurium. uestro nem-
pe genere nullum est in populo Ithacensi magis regi-
um, sed uos potentiores perpetuo. Telemachus: Vtinā
hoc hospes, ait, eueniat. noueris tu propterea & amo-
ram

Aquilæ au-
gurium.
Theocly-
menus ua-
tes.

rem & multa ex me dona, ut omnis te forte conspiciens, beatum dixerit. Post hæc Piræum fidißimum socium cōpellans: Piræe, inquit, Clytide, tu quidem omnium qui me Pylum sunt secuti, promptißimus mihi paruisti. Nunc quoque hospitem hunc in domum duc tuam, ac diligenter cura donec ueniam. Ego, inquit ille, uel si lōgo tempore moraberis, ducam, nec quicquam ad hospitem pertinens prætermittam. Sic dicens, nauim ascēdit: socios item deinde oram soluere iussit. Illi statim ingressi transtris confederūt. Telemachus pulchros pedibus calceos aptauit, bastāq; ualidā et ferro acutā ex media naui sumpsit. Illi, uti iussi fuere, in urbem adnauigauerūt: at Telemachus propere ingreditus in stationē uenit, ubi erāt canes mille: quos subulcus bonus, ubi herū quē amabat cōspexit, inclamaui.

Telemachus ad Eumæum diuertit.

ARGUMENTVM LIBRI XVI.

Veniente in agros Telemacho, mittit Eumæus in ciuitatē, heri aduentum nūciaturus. Interea Ulysses ex Minervæ sentētia se suo filio manifestat. ac illi qui in insidiis cōtra Telemachū erāt, in urbem reuertunt.

ODYSSEAE

LIBER XVI.

Vlysses interea ac Eumæus, cum primum illuxit, ignem accēdentes, prandium parauere, pastoresq; cum porcis emisērūt. Canes autem Telemacho blādiebantur,

p v neq;

neque propinqui allatrauere. Vlyſſes uero ubi cā-
nes adulantes ſonitusq; pedū audiit, uerſus ad Eume-
um ait: Nēpe aliquis tibi ſocius aut notus uenit, quol
ſonitum audiam pedū, canesq; minime latrantes. Vir
hæc dixerat, cum filius eius in ueſtibus apparuit. At
Eumæus ſtupefaſtus, nam uafa quibus uinū fundebat,
protinus è manibus cecidere, ſtatim hero occurrit ſuo:
eumq; accipit et ambos oculos, manus inſuper am-
bas exoſculatus eſt, ac huberes effudit lacrymas.
Sicut enim pater filiū ſolum in ſenectute procreatum,
cuius gratia multa ſit paſſus incōmoda, ex Apia ter-
ra poſt annū decimū uenientem cōplectitur: ſic tūc Eu-
mæus Telemachū innitendo, ueluti ex morte reducē,
eſt amplexus, ac ingemēs ait: Veniſti ad dulcē Telam-
che lucē? non ego te proſecto amplius uidere putabā,
poſtquam Pylū adnauigaſti. Sed iam ingredi te cha-
re fili, ut te aſpiciendo gaudē animo, huc peregre re-
nientem. Non enim frequenter in agrum neq; ad pe-
ſtores uenis, ſed libenter peregrinans ut peſtilentem
porcorum turbam euites. At Telemachus, erit ita, in-
quit. Nunc tui cauſa uenio, ut & uideam & audiam ſi
mea adhuc mater domi uiuit, an alij nupſit uiro. Vlyſ-
ſis enim cubile malis plenum araneis ob non inhabitā-
tes iacet. Illa nanq;, ait Eumæus, firmo in tuis edibus
manet animo, quanquam dies atque noctes lacrymās
erumnis corrumpitur. Hiſ diſtis, ferroam corripit ba-
ſtam Telemachus, ac in tabernaculum ingreditur. Ve-

Eumæus
gratulat
Telemachum
redi-
tum.

nientem pater Vlyſſes è loco ſurgens utrinque mani-
bus retinuit, atque ait: Sede hoſpes, nos alibi aliam in-
ueniemus in noſtra ſtatione ſellam. Iuxtaq; uir eſt qui
nos conſtituet. Sic ait, ac rurus conſedit. Telemacho
autem Eumæus uirgulta frondētia ſimulq; pelles ſub-
ſtrauit, ambobus uero carniū aſſatarum reſpoſitoria,
quæ priori cœna ſuperſuere, præbuit, cererem certa-
tim caniſtris expedit, ac dulce merum in calice ſudit.

Ipſe demum contra Vlyſſem accubuit: paratis itaque
epulis manus adiecere. Vbi autem expleti ſunt cibus
& potione, Telemachus Eumæo ſic ait: Dic ſodes, un-
de tibi hoſpes hic uenit, quomodo nauta Ithacam cū
duxere, cuiates ſe dicunt eſſe? nō enim pedibus huc ue-
niſſe puto. Cui Eumæus: Tibi fili uera referā: Ex Cre-
tenſium genere ſe eſſe affirmat, multasq; hominū ur-
bes errabundum adiſſe, ut illi deus fato ſtatuit. Nūc
uero è Theſſprotorū hominum nauis fugiēs, ad meam
huc ſtationem acceſſit. Tibi autem polliceor, ſac quo-
modo uis, ſupplicem tibi omnino hunc habebis. Hoc
me uerbo, Telemachus inquit, proſecto afflixifti: quo-
nam modo hoſpitem domi recipiam? Ipſe iuuenis ſum,
necdum manibus fido contra uirum me defendere, ſi
quis prior inuaſerit. Matri autem meæ duplex in a-
nimo ſententia uoluitur: uel ibi apud me maneat &
domum curet: lectum uiri ſamamque populi uerens:
uel iam ſequatur quem uiderit Achæorum optimum,
cuius matrimonium cupientem, ac plura tribuentem.

Telema-
chus de
hoſpitem
quærit.

Sed

Sed hospitem hunc, quando tuā petijt domum, lena et tunica pulchrisq; uestibus induā : ensēq; ancipitem ac pedibus calceos donabo, mittamq; quocumq; ipse uoluerit. Si tamen tu uis, hic cum cura in cōtubernio retinēs, ego uestem ei cibumq; omnem, ne tibi socijsq; sit molestus, mittam. Illuc enim ad procos ego nunquā uenire sinerem, ne (quod proterui fastosiq; sunt) cum probris cōtumelijsq; incesserent, mihi propterea gravis accedat dolor. Resistere autem contra plures uis quāuis optimo durissimū, q; illi sint potentiores. Hūc alloquens Vlysses: Amice, inquit, quādo et mihi quoq; simul colloqui et respondere fas est, meū profecto animū pupugit audiēdi hēc quę de procis dicis, quod domi insolenter agāt te inuita tali existente. Dic queso, uolēns ne uinceris, an te populus sequens dei sortē insectatur, an forte fratribus iratus es tuis, qbus pugnātib; uir cōfidere solet, si qua magna oriatur cōtentio? Vtinam ego iuuenis essem uiribus, sicuti Vlyssis filius, uel ipse ex peregrinatione rediens, nam spes adhuc est aliqua, statim meum caput uir abscinderet alienus, nisi ego ueniēs ad Vlyssis domum, exitio cunctis essem. Si tamen solum existentē me uinceret multitudo, malim in meis cōsibus mori, quā hęc de decora ac facta indigna conspiciere, hospites agitando ac uerberando, famulas turpiter per ades regias uiolando, in super uinum exhauriendo, et frumentum omne absumēdo. Ego tibi hospes, inquit Telemachus,

Hospes
Telemachus.

Telemachus
Vlysses

vera dicam, nec mihi populus infestus, neque de fra-
tribus queror. Sic enim Iupiter nostrū genus ad uni-
tatem reduxit. Laërtem solum Arcisius genuit. Is ue-
ro solum Vlyssē, qui me item solū suscipiens reliquit:
nec ex me solatio sumpto, educatiōis laborē pensavit.
In cuius itē domo mille peruersi sunt homines. Quot
enim optimates in insulis, Dulichio, Same, Zacyntho,
seu apud Ithacam dominantur, tot uiri meam matri-
monio petunt matrem, domum quoque uexant ac ua-
sant. Illa nuptias quanquam infensas nō recusat, nec
tamen finem rei facit. Illi obiter meam edendo edunt
domum, ex quo me cum illa celeriter perdent. Sed hæc
profecto in deorū uotis ac uoluntate cōsistunt. Tu ue-
ro Eumæe ad Penelopē accede, referq; illi quemad-
modum saluus ex urbe Pylo redij: nūciabis autem so-
li, ne quis Achæorum audiat: multi nanque mihi mala
machinantur. Eumæus: Noui hæc probe, inquit, intel-
ligenti mandas. Sed dic mihi, uiāne eadem nūcius La-
erti infelici uadam? qui donec Vlyssēs absuit, maxime
anxius opus domi unā cum famulis facit, alioquin bi-
bit editq; quando cupit. Nūc uero ex quo tu cum na-
ui Pylum abiisti, non amplius illum edisse aut bibisse,
neque item rem familiarem curasse dicunt: sed anxie-
tate ac luctu mœstus sedet, corpusq; ad ossa usq; tabe-
facit. Ad hæc Telemachus: Dolēdum sanē ait: attamē
illum mittamus, cū sit hominibus cūcta quo uelint ani-
mo sponte suscipiendi potestas: si ulla nobis cura, pri-

hospiti
ignoto.

Telemachus Eumæum mittit ad matrem & Laërtem.

inquit

mum de patris reditu sumenda. Tu uero propera nō
 quidem errando per agros ad Laërtem, sed ad matrē
 prius: quæ postquam de me audiuerit, famulam pro-
 mam mittere clam maturet ei nunciatum meum ad-
 uentum. Dixit, ac Eumæum impulit. Ille subito aptatis
 pedibus calceis, ciuitatem petijt. Mineruam uero mi-
 nime latuit eius discessus: sed hæc forma pulchræ ma-
 lieri, operumq; nobilium scienti assimilata, foris in-
 xta stationem Vlysi apparens substitit: cui Telema-
 chus, quod non nouerit, minime obuiam processit. Nō
 enim omnibus dij manifesti apparent: sed Vlysi tantū
 canibusq; nota, qui minime allatrauere, sed alio uagi-
 tu quodam per stabulū expauere. Hæc igitur super-
 cilio tātum innuit: nouit Vlysses. Inde statim extra ci-
 le murum prodiens, aduersus cōstitit: cui sic illa: Vly-
 se, inquit, tempus iam, alloquere filium, neque celabis
 ut mortem procis ambo struentes, ad urbem usque cō-
 tendatis: ego uero non diu post uos adero, certamen
 impellens. Dixit, & Vlysses aureo prebit baculo. Pri-
 mum nāque nitidum pharum, tunicamq; circa pectus
 posuit: corpus in pubertatem restitutum atro colore,
 maxilla protense, ac crines cerulei circa barbam ap-
 paruere. Hæc quidem ut factura rursus aliquid, pro-
 tinus abscessit. At Vlysses in stationē redijt. Filius au-
 tem admirans stupensq; cogitabat an deus esset: ita il-
 lum compellans alloquitur: Alius nunc hospes atque
 prius mihi uideris, alias itē uestes habes, corpusq; ab-
 simi

Minerva
 Vlysses
 monet ut
 filio se p-
 dat:

simile. Certe deorum aliquis es: sis æquus nobis, para-
 teq; ut grata tibi sacra, donæue auri uariata fera-
 mus. Huic Vlysses: Nullus sum, inquit, deus: qd me im-
 mortalibus cōparas? sed pater tuus, cuius gratia tu
 labores paras multos, uim hominum sustinens. Sic di-
 cēns, filium est osculatus, lachrymas tunc in terrā fun-
 dens, quas antea retinebat. Telemachus uero patrem
 esse sibi minime persuadens: Non es, ait, profecto Vlyss^{Telemach^{us} patri.}
 es meus, sed potius me deus deludit, ut magis in lugē-
 do sim anxius: nullatenus enim uir mortalis hæc pro-
 prio strueret ingenio, nisi deus aliquis ipsum facile iu-
 uenē simul & senē reddat. Nēpe tu nuper senex eras,
 ac lacera turpiq; ueste amictus: nūc dijs similis uide-
 ris. Telemache, inqt Vlysses, nō te admirari oportet;
 neq; enim ueniet huc Vlysses: sed ego ille qui multa pas<sup>Vlysses fl-
lio.</sup>
 sus, post annū decimū in patriam uenio. Hoc opus tā-
 tum Mineruæ, quæ me talem fecit qualem sibi placuit:
 potest nanq; quandoq; pauperi, quandoq; item iuueni
 ornatis uestibus amictio similem reddere. Facile nanq;
 dijs hominem extollere, ac rursus eundē deicere. His
 dictis, sedit. Telemachus uero circa patrem effusus in-
 gemebat huberibus lachrymis, utriq; dulcis exorta
 cupiditas luctus. Flebāt enim querulis modis uehemē-
 tiusq; q̄ fulicæ, siue Aegypti aues incuruis unguibus,
 quibus agricolæ filios è nido abstulere, ut ad uolatū
 educarēt. Et profecto sic lugētes querentēsue sol oc-
 cidens uidisset, nisi Telemachus patrem compellando<sup>Telema-
di, thus.</sup>

dixisset: Quam mi pater te rate nante duxerūt? cuius
 tes se esse dicūt? nō te huc pedib' uenisse arbitror. Vē
 ra, inquit Vlysses, tibi nate loquar. Pheacenses nauē
 ri me huc deduxere: qui & alijs quoque itineri dedar
 cendis, si quando ad eos perueniunt, sunt auxilio, &
 me dormientem in naui apud Ithacam posuere: dona
 insuper pulcherrima aris auriq; satis dederunt, ne
 stem quoq; laboratā, quæ omnia clam in speluncis do
 orum uoluntate condiderunt. Nunc uero huc accessi
 ex Minervæ præceptis, ut de peruersorum hominum
 cede consilium ineamus. Sed agedum, mihi procos re
 cense, ut uideam quot et qui uiri sunt: nam ego animo
 uersor, si nos ambo tantum sine alijs occurrere possi
 mus, an necesse sit alios querere. Cui Telemachus: O
 pater, inquit, profecto tuam semper magnam audiri
 famam, quemadmodum & manibus es fortis & con
 silio prudens: uerum nunc rem magnam stupendamq;
 dixisti. Nam uiros duos cōtra tot fortes pugnare dif
 ficile. Porcorū enim nō una tantum decas neq; dæ,
 sed plures. cito enim hic numerum uidebis. Ex Dā
 chio iuuenes quinquaginta duo delecti, sex strenuos
 sequuntur duces. E Samæ trigintaquatuor item iuue
 nes. Ex Zacyntho uiginti Achai. Ex ipsa Ithaca duo
 decim, & omnes quidem fortes: cum quibus est Mædō
 præco, & diuinus poëta, duoq; ministri tibi diuiden
 di & ordinādi scientes, cum quibus omnibus si in pu
 gna congregiamur, uim eorum nullo pacto sustinebis:
 • sed

Telemachus recē
 set patri
 numerū
 procorū.

sed potius tecum cogita, si quem poteris fortem adhibere, qui nobis prompto animo sit auxilio. Tecum reputabis, inquit Vlysses, si nobis Minerva cum Iove adsit, adiutor emne alium quæram? Boni profecto, inquit Telemachus, hi sunt adiutores, qui in altis habitantes celi nubibus, hominibus dijsq; præsidet. Non enim, inquit Vlysses, longo illi tempore pugne aderunt, postq; inter nos ac procos in adibus nostris commissa fuerit furor Martis. Sed tu cum primū illuxerit domū propera, ac procos alloquere: me uero postea Eumæus ad urbem misero ac seni similem ducet. Si enim me domi despicient, tu animum in pectore contine, ac tolerato, etiā si me pedibus foras extraxerint, sagittisq; petierint: tu tantum afficiens dissimula, et bonis uerbis adhortare ut à stultitia desistant, qui minime tamen abs te persuadebuntur, cum fatalis illis dies adsit. Aliud item dicam, tuq; mente conditum teneto: cū Minerva in animum mihi induxerit, annua mihi capite. Tu uero intelligens, quæcunque domi arma iacet, in penetralibus altioris thalami suspendes ac collocabis: quando uero illi huius rationem desiderabūt, dulcibus dic uerbis: Ex situ rubiginēq; arma adserui locum mutando, quod non huiusmodi essent splendoris atque erant discedente ad Troiam Vlysse, sed tantum adusta, quātum ignis uapore attinguntur. Præterea hoc mihi Iupiter mēti subicit, ut nullatenus uiolenti inter uos pugnam ac uulnera commisceatis, men

Vlysses Telemachū instruit quid factū oporteat, ubi ad procos uenerint.

fam epulasq; ac sodalitatē ueremini. Paratū nāq;
 ferrum hominē trahit atque inuitat. Tu tantum no-
 bis solis duos enses & totidē hastas, totidēq; ex
 bubulis pelibus scuta relinque: quae inuadentes in ma-
 nibus prompta sumamus. Illos deinde Minerva & Ia-
 piter attonitos & imbelles reddet. Aliud item tibi di-
 co, tuq; mente conditū teneto, si uere filius ex meo
 sanguine es: nullus intus audiat Vlyssēm esse, neque
 ipse Laërtes, neque Eumaeus subulcus, neque familia-
 rium ullus: non denique Penelope ipsa. Tu nēque &
 ego foeminarum probe nouimus impetum: famulorū
 etiā ingenium experimur. Quisquis profecto me
 honorat, & animo quoque ueretur: at qui non curat,
 te quoque despiciat talem existentem. O pater, inquit
 Telemachus, meum profecto animū nosti: nō enim me
 chalybrosyne habent, sed neque hoc usui futurū exi-
 stimo. Te autē cogitare hortor. cuiuslibet nāq; ope-
 ra quādo ueneris, experieris eorū qui in edibus opes
 lacerant nostras, nec parcūt. Famulas item quae te cō-
 temnūt, quaeue immites existunt, te uincere adhortor.
 Famulos uero ego nolim nos tentare, sed post haec cu-
 rare, si uere nosti Iouis prodigiū. Sic igitur inter eos
 loquebantur. Interim naus quae Telemachum ex Py-
 lo cū socijs tulit, Ithacam deducta est: qui ad portū ap-
 pulsi, ratem in terram traxere, armaq; ministri seduli
 abstulere, ac ē sentina dona pulchra extulerunt. Prae-
 conem in primis domum praeferre nūciatū Penelo-

lope, quemadmodum Telemachus ex agrou nauem iussit in urbem deduci: ne suspicans ei malum, teneras ex ore lachrymas funderet: sed et forte præco & Eumæus eiusdem nunciij gratia apud Penelopem conuenere. Præco in primis in medio famulorum ait: Regina, tuus charus redijt filius. At Eumæus propius astant, Penelope retulit quæcunq; Telemachus ei iusserat. Vbi mandatū exposuit, ad portas abiit, ædes ac moenia relinquēs. Interea proci mœstitia affecti et animo mœretes, statim ex ædibus iuxta aule murū exeūtes, ibidem cōtra fores confederunt. Ad quos Eurymachus Polybi filius loqui cœpit: O socij, q̄ magnū opus & arduū Telemacho iter ē absolutū, quod minime putabamus. sed agedum nauē quæ sit optima expediamus, remigesq; cogamus, ut uelociter nūciēt domū redeāt. Vix ea fatus erat, quādo Amphinomus ē loco surgēs, nauē intra portū uidit: sociosq; qui ab insidijs Telemachi redibant, uela cōtrahentes, et remos in manibus habētes. Ex quo lepide subridens inter procos ait: Nullum iam nuncium festinemus mittere, iā socij nauem intra portū traxere, arma ministri ab eis abstulere: ipsi uero tantum nullo alio neq; iuuenū neq; senum comitante, in concionem simul conuenerunt. Inter quos Antinous sic ait: Hec quomodo Telemachū dij ex nostris eripuerē insidijs. Nos diebus in summis montibus explorando consistebamus usq; ad solis occasum: noctibus uero nunquam in terra dormiuimus, sed in pōto

Nūciatus
Telemachum rediisse.

Redeunt
ab insidijs
proci.

Amphinomus.

Antinous cōpetitoribus.

nauigando diem expectauimus, si quo modo Telemachum per insidias de medio tolleremus: at hunc domū deus incolumem reduxit. Reliquum est, ut hic illi necem cogitemus aliqua uia, ne nos subterfugiat. Ipse nanque saluo, non est quod in his quæ coepimus factis persecremus. Ipse nanque animo prudens nostrū cōsiliū nouit: populi quoq; nō adhuc cōtrā omnino feruntur. Sed maturate priusquam ille Achaos in concionem uocet, non equidem illum rem neglecturam existimo, quin potius reminiscetur: surgensq; omnibus referet, quemadmodum ei exitium parauerimus, nec tamen affecuti: illi uero hæc audientes mala minime tolerabunt, ac impetum propterea in nos facient, & ex nostris nos pellent scdibus, nosq; alienos profugipetemus populos. Quamobrē præueniamus uel in agro extra ciuitatem, uel in ipsa uia perimere, eius deinde possessiones atque substantiam inter nos diuidamus. Matri uero ipsius portionem propriā is dabit, qui eā cōiugio sibi iunget. Si autem hæc uobis sententia displiceat, uelitisq; potius cum uiuere, ac propterea sibi habere omnia, ne opes illi quæ animum satis augent, hic congregati edamus: sed quilibet ab incepto desistat, et aliā quā Penelopen extra has edeis sibi querat uxorem: hæc uere illi nubat, qui plura maioraq; tribuerit. Sic ait. Amphinomus uero cæteris tacentibus surrexit: Is enim procos ex Dulichio primum duxit, et unus omnium Penelopæ acceptus erat, quod aer

Antinoo
 consiliū
 de Telemacho
 de medio tollendo.

Amphinomus.

bis placabilibus mēteq; uteretur bona: O socij, inq̃t,
 nequaquam ego Telemachum interficere uelim. gra
 ue nanq; progeniem extinguere regiam. Verum con
 silia potius deorū sciscitemur: si magni Iouis ius fasq;
 hoc permiserit, egomet illum interimā, aliosq; omneis.
 obruam: si autem abnuerit, desistendum cenſeo. Huius
 igitur ſententia cum omnibus placeret, ſtatim ſurgen
 tes ē concilio, domum Vlyſſis petunt, ac ibidem in po
 litis conſedere thronis. Penelope uero cum ex Medōa
 te præcone, conſilium de interficiendo Telemacho no
 ſcente, accepisset filio inſidias à procis parari, cū an
 cillis per ades ad eos proceſſit: uittā ante genas elegā
 tē retinēs, iuxtaq; aula ſtationē pulcherrimā aſtans,
 Antinoō innuit, aitq;: Antinoō contumelioſe, ac ſcele
 rum hortator: nā te in populo Ithacēſi inter ſocios
 & procos dicunt & conſilio & lingua præſtare, non ta
 mentalis es uiſus ignaue. Cur enim Telemacho mor
 tem ac perniciem ſtruis, neq; ſupplices curas quibus
 Iupiter eſt teſtis? Non ſas inuicem mala inſligere. An
 neſcis, quōd tuus huc pater uenit populū fugiēs ualde
 iratū, quōd Taphios prædones ſecutus, Theſſprotos;
 qui uobiſcum in amicitia ac ſœderati erant, inuaſitē
 Quamobrē interficere te uolebant, ſuauiſimumq; de
 corde tuo abs te direpto cibum præparare: attamen
 Vlyſſes eos quanquam auidos retinuit. Huius tu nunc
 domum perſide dedecoras, atq; edendo abſumis. Vxo
 rem inſuper tibi queris habere, ac filium interimere.

Verſipel-
lis Anti-
moi ani-
mus.

meq; ipſam magnopere afflictam reddis. Verum quo
ſcere te iubeo, alioſq; itē hortari. Ille uero: Penelope,
inquit, metum abſ te abiice, neq; hæc animo tuo medi-
tare. Non enim uir ullus eſt aut erit, qui Telemacho
tuo me incolumi ac terras aſpiciente, manus iniiciat.
Sic itaq; tibi dico, quod & omnino erit: ſic ſtatim ſus-
guis haſtam inficiat meā, ut mihi Vlyſſes ſepe ſuis ad-
hibito genibus aſſatam carnem in manibus dedit, ni-
numq; rubrū labris admouit meis. Idcirco Telema-
chus mihi omniū uirorū chariſſimus eſt, neq; ex uiris
procis eū mortē aliquo modo formidare iubeo: at ex
deo uitare non eſt. Sic ait fidens animi. Ipſe tamen Te-
lemacho exitium ſtruebat. At Penelope in partem do-
mus ſuperiorē aſcendit, ſlens uirū chariſſimū Vlyſſem,
donec Minerua dulcē immiſit oculis ſomnum. Inter-
ea Eumæus ſubulcus ueſperi ad Vlyſſem & filium re-
diit: qui in tabernaculo prandium parantes, ſuam im-
molabāt anniculum. Inter hæc Minerua propius aſti-
tit, baculoq; Vlyſſem uerberans, in ſenem uertit, ueſti-
busq; eum triſtibus induit, ne uidens Eumæus noſce-
ret, ac Penelopæ nunciatum iret, menteq; excideret.
Ad quem Telemachus: Veniſti tādē, inquit, Eumæe?
quæ fama eſt in urbe? an proci ſuperbi ex inſidijs ſe
domum receperunt? an adhuc domum redeuntē pro-
hibēt? Non mihi, Eumæus inquit, iſt hæc ueſtigare aut
interrogare curæ fuit. Ita mihi ſuaſit anim⁹, ut nūcio
ex poſſuo ſtatim huc redirem: tantum cōtiguit, ut ex ſo-
cijſ

*eijs uelox mihi nūcias praeo occurreret, qui primus
matri uerbum nunciauit. Aliud item dico & ipse ui-
di, supra ciuitatem ubi mons est Hermaeus ibam, cum
nauem conspexi in nostrum portum descendente, mul-
tosq; praeterea in ea uiros multis refertos scutis &
hastis: ex quo illos esse putau, non tamen scio. Sic ait.
Telemachus ridēs, patrem respexit, Eumaeumq; mise-
ratus est: qui postquam à labore quicuerūt, epulis ac-
cincti, animum expleuere. Vbi uero edēdi atque potā-
di libido compressa est, dormierunt, dulcis captantes
munera somni.*

*Eumaeus
nunciat
procos re-
disse.*

ARGVMENTVM LIBRI XVII.

¶ Reuertens in urbē Telemachus, matri Penelopē pe-
regrinatiōis capita narrat. Deinde Ulysses ab Eumaeo du-
ctus Ithacam ex agro, in procorum conuiuium ingreditur:
poetaq; narrat, quemadmodum canis dominum no-
uit. Eumaeus in agrum reuertitur. Ulysses uero inter pro-
cos remanet.

ODYSSEAE

LIBER XVII.

Vi aurora apparuit, Telemachus for-
mosos pedibus calceos aptauit, hastāq;
manibus corripit, & in urbem profici-
scens, subulcū alloquitur suum: Eia nūc
in urbem eo, ut me mater aspiciat, quam non puto un-
quam

*Telemachus pro-
fecturus
hospitem
relinquit*

q iiiij quam

quam à luctu & lachrymis quiesce-
rit. Tibi autem mando ut hospitem
ducas, ut ibi uictum mendicet: dabi-
erit quadram & cotylen. Ego uero
animi affectus, non omneis homine.
hospes enim hic siquidem irascatur
dumq; facit: nanq; me uera dicere
Amice, inquit, non ego me retineri
enim præstat per ciuitatem q̃ per a-
tare: dabitq; mihi quicunq; uoluerit
tabernaculis ac uillis retineri cont-
sum, ut nutu cuius mandati obtem-
nanque hic quem iussisti uir deduc-
estusq; aduenerit, nā grauius has
uereorq; ne me, quòd procul dicitur
stiba ralis, stiba cundo affligat. Sic ait. T-
leri pede, è tabernaculo mala proci-
sit. Vbi autem domum attigit, haste
longam columnam fixit. Ipse uero
greditur: quem procul uenientē ubi
aspexit, protinus ornatos thoros p-
uiam lachryman lo processit: circa
gi conuenientes, caput ei atq; hum-
tur. Penelope quoq; ex thalamo pr-
aurea Veneri similis, cum lachrym-
ingemensq; sic ait: Venisti tandē T-
dulcis: non ego te amplius uisurū n-

Vlyses Te-
lemacho.

stiba

Telema-
chus redi-
ens excipi-
tur à suis.

*Pylam abiisti. Sed narra queso, quomodo clām atque me inuita ad patris nūcium uestigandum discesseris. Ad hæc Telemachus: Mater, inquit, mea, ne mihi durū fugienti exitium magis excita luctū, animūq; in pectore commoue, sed tu lota prius corpore uestes cape puras, ac in superiorem domus thalamum ascendens, noue omnibus dijs perfectas te facturam hecatōbas, si Iupiter forte precibus respondentia perficiat. Ego uero in forum obiter ibo, ut hospitem qui me inde usque secutus est, uodem. Hunc ego cum meis socijs premisi, ac Piræo mandauī illum ad domum usq; ducen-
ti, ut donec uenirem curaret, atq; honoraret diligenter. Vbi hæc audiit Penelope, ocius corpore lota, mundas induit uestes: omnibus uouit dijs sese perfectas facturam hecatombas, si Iupiter facta precibus respondentia perfecerit. Telemachus deinde ex adibus abiit hastam habens, quem canes comitatur euntem, immē saq; Pallas gratia decorauit: populi uero prætereuntem admirabantur. Ad eum proci frequentes conuenire, bonum ostentantes animum, malum uero in pectore retinentes. Ipse deinde turbam aliquantulum uisitans, ubi Mentor et Antiphus & Alitherses erant, sese recepit. Hi ab initio paterni erāt amici. Hic igitur confedit, illi singula interrogauere. Piræus inter hæc propius acedens, cum nō longe sequeretur, hospitem in forū per ciuitatem duxit: uersusq; ad Telemachū, ait: Iube famulas Telemache ad domum properare*

*Piræus Te-
lemacho.*

meam, ut dona tibi mittam quæ M
Telemachus: Nescimus, inquit, Pir
aut quem sortiantur exitum facta
clām per insidias interficientes, p
omne inter se distribuerint, nō te,
uelim illis priuari. Si autem ipsis
tulero, tunc eadem tu mihi leto ad
tus gaudensq; feres. Sic dicens, hosp
mum duxit: quam ubi attigerunt, la
ris positis in balnea pergentes lau
mule oleo unxere, molles deinde l
Mox ex lauacro prodiētes, thoris
turnium minister cum aureo opisto
teum lebetem ad lauādas manus eff
xtā politam parauit. Cererem uero
bosq; multos ex præsenti copia app
cōtra ī tenui lecto aduersus adiū st
lū uertēs. Epulis itaq; paratis illi n
bus mox exaturatis Penelope sic a
quidem in superiorem domus thala
lecto dormio, qui meis continuo lac
est perfusus, ex illo quo Vlysses sim
expeditionē disceßit. Rogo igitur
domum proci ueniant, refer sicubi
patris audieris. Cui Telemachus:
uera narrabo: Pylum ac Nestorem
tem nos excelsis in lectis excipiens,

Penelope
Telemachus.
cho.

Telemachus
tri de sua
nauigauit
e.

ac ueluti pater filium peregre nuper ueniētem, sic me ille unā cum suis filiis excepit. De Vlyſſe tamen nec uiuo neq; mortuo ex nullo mortaliū unquā audiuit, ſed ad Menelaum nos unā cū equis & curribus miſit. Hic Helenam uidi, cuius gratia Argei ac Troiani deorū conſilio multa ſunt paſſi. Meq; deinde interrogauit, quid quærens Lacedæmoniā ueniſſem. Ego uero omniā ei ueritatem narraui. Vnde ille exclamās: O ignauos, inquit, homines qui in thoro uiri fortiſſimi cubare uolunt, ueluti cerua in ſyluæ reſſu in leonis cubili catulos nuper natos locans, ipſa per ſaltus diſcurrit altas paſcendo ualles: at ille cubile repetens, matris ac natis fatum aſſert: ſic Vlyſſes illis perniciē tulerit. Vtinā, Iupiter pater & Minerua & Apollo, talis eſſet, qualis aliquādo apud Leſbū cū Philomelide exurgēs in certamine luſtatus eſt, cumq; ualde diſſecit, ex quo Achæi oēs letati ſunt: talis inquam exiſtens, nunc cū procis in pugna cōgrederetur, oēs proſecto ueloci morte perirent, amarumq; thalamū ſentirent. Hæc que interrogas & obſecras neq; ego te celabo, neq; alia præterea dicā q̃ que mihi ſenex dixerit marinus. Vlyſſem enī retulit in domo eſſe Calypſus, ab eaq; per uim retineri duros patientē labores: neq; propterea in patriā redire poteſt, cum nec naues, neq; remiges, neu etiā ſocij qui illū reducāt, ſint ei præſto. His à Menelaο narratis, ego ſtatim hæc omnia obiturus abſceſſi: dij proſperū dedere uentū, q̃ me in patriā deduxit.

Te-

Telemachus igitur cum hæc narra-

Theocly- mus nehementer est commotus. Tu
menus ua ait: O coniux Vlyſſis ueneranda, is
ticipatur manifesto nouit: meam nunc accip
Penelope tibi omnino uaticinabor. Sciat an
de Vlyſſe. mum, mensaq; hospitalis, et domus

quemadmodum Vlyſſes iam in patr
ue ingrediens, hæc improba procor
exitum meditatatur, ut ex augurio

Penelope apparuit, ipse tunc in naui sedens
quit Penelope, hospes hoc nobis eu
rem in te meū, multaq; ex me mun
forte intelligat, te beatū dicat. Tal

loquebatur. Proci interea ante Vl
ac sagittis inter se supra pulchrum
probris prius contaminauere, lude
ro cœnandi tempus erat & oues ex

Medon ad diq; quiq; illas antea ducebant, qui
procos. eis Medon, qui unus inter præcon
ceptus erat, & in epulis aſtabat: lu
do omnes ludis & certaminibus a

uenite ad epulas domum. nihil en
est hora cœnam ſumere. Sic ait. At
statim abiire, ubi lænas ante omnia

Vlyſſes & ſuere: deinde magnas oues capras
Eumæus immolantes, epulis paruere. Vlyſſ
us ſubulcus ex agro in urbem ueni

quibus Eumæus ait: Hoppes in ciuitatem ire contēdis
 hodie, ut meus iussit herus: ego te profecto stabulorū
 illius custodē fieri uoluissē: sed illū uereor timeoq̃;
 ne postea irasceretur: dura sunt domini minæ. Sed
 age nūc eamus. nam dies maxime transit, iam iam ue-
 sperī peius fuerit. Nosco, inquit Vlysses, intelligo: hæc
 deniq; intelligēti memoras: attamen eamus, tu me de
 inceptis ducas. da tantum mihi sicubi sit, clauam ad in-
 nitendum apta, quoniam uiam dicitis lubricam atque
 arduam esse. Dixit, ac circa humeros peram sordidā
 ualdeq; laceram suspendit: ex altera parte ensis erat
 intortus: sceptrum uero laxitatis refugium, quo in-
 teretur, ei Eumæus dedit. Iter ambo ingrediūtur: sta-
 bulum quoq; canes & bubulci post eos remanētes cu-
 stodiunt. Eumæus in ciuitatem dominum duxit, pau-
 peri misero ac seni uilibus uestibus amictō adsimila-
 tum. Iam prope urbem erant, & ad fontem manu fa-
 ctum pulchreq; fluentem ibant, unde ciues aquam su-
 mebant, quem fecit Ithacus & Neritus & Polyctor:
 circā nemus erat alnorum in aqua uotrituorum circū
 ambiēs: frigidaq; ex alta petra fluebat aqua. Ara quo-
 que suprā nympharum, ubi omnes uiatores resipiscē-
 tes quiescebant. Huc eos duxit Melanthius Doliū fili-
 us capras agens, quæ omnibus gregibus præstabant,
 cœnam procis futuras. Duo simul sequebantur pasto-
 res. Hos itaq; uidēs iurgiis incescit, ac perperam per
 ignominiamq; uocauit, ex quo Vlyssis animū magnō
 pere

Melanthi
iurgia in
Ulyssē.

pere concitauit: Eia q̄ bene nunc
cit, o q̄ similē deus, o q̄ similē iūx
torem ducis magne subulce, egē
consumptorē, qui multis in limin
uit, quadras rogando, non ense
dederis stabulorum aut gregis
taq; hœdis pascendis ferre, seri
gnam uorabit mulctram: at po
las, opus facere detrectabit: qui
mendicans ac mensas, uentrem
re. Sed tibi hoc affirmo quod

Melanthi-
us Ulyssē
calce fe-
rit.

ad eis accedat, multa per domi
sta, latera ipsius conterent. Sic
ritatem cum aggrediens atque
tijt: nec illum propterea semita
sit. Ulysses uero secum animo m
quatiens uitam ei eriperet, an e
do terræ caput illideret: uerum
mumq; retinuit iratum. Pastore
ciens iurgauit, manusq; insupe
phæ fontales Iouis filiæ, si unqu
ne agnorum et hœdorum crur
plete desiderium, ut uir ille red
reducatur incolumem, ut ambo tu
daciā, quam nunc insultans p
dus per urbem eas, maleq; pas
dant tuas. Huic rursus Melant

est canis hic moriturus, quem ego quandoque in nauem procul ab Ithaca ducam, ut mihi affatim uictum quereret. Sic hodie Apollo Telemachum arcu iaculetur, aut à procis de medio tollatur, ut Ulysses spes reditus perijt. Sic dicens, illos ibidem paulatim ambulantes reliquit: ipse domum dominicam propere petijt, statimque intro ingressus, inter procos contra Eurymachum sedijt, quem maxime diligebat. Huic itaque illi qui menses præerant, carniū partem approposuerunt, ceterum uero pro ma pudica ad edendum tulit. Ulysses interea Eumæusque uenientes propius asstiterunt, ac citharæ sonum audientes, quod Phemius musicus in cōuiuio caneret, Ulysses manu Eumæum impellens: Eumæe, inquit, pulchre Ulysses ædes faciles sunt cognitu, & inter multas deprendi possunt: nam cum cetera pulchra, tum maxime aula que muro ac turribus supereminet, portæ item bifores affabre laboratæ sunt, quas nullus superaret. Nosco quoque quod in ipsis plures epulantur ex nidoꝛe ciborum ad nos ueniente. Cithara denique resonat, quam dii sociam mense fecerunt. Eumæus uere: Nosti, ait, facile quidē, quod ut in ceteris, sic & in hoc minime imperitus es. Verū cogitemus quonā morē probe agamus, seu tu primus domū ingredi, ac inter procos consistere, ego uero hic remanebo: seu mauis hic expectare, & ego præibo. Nec tu propterea ualde morabere, ut nullus te mendicū aspiciēs extra ædes eijciat ac expellat. Nosco, inquit Ulysses, intelligoq;:

Phemius
musicus.

tu

Veter mul-
torū cau-
sa-

Vlyfles ab
Argo ca-
ne cogno-
fcitur.

tu igitur praeibis, ego te hic expectabo: non enim pla-
garū impulsionūq; in scius sum. sustinere quidē aue-
mus poterit, quando tot mala & in mari & in bello
sum passus, illis etiam haec accedant. Ventrem enim sa-
me incitatū nullo modo celare aut dissimulare licet,
qui multa hominibus mala infligit: cuius etiam gratia
naues armantur, in pontoq; discurrunt incommoda
miseris inferentes. Sic igitur inter se colloquebātur.
Vlyfles autem canis, Argus nomine, capite et auribus
inclinatis iacebat, quem ille nutrit quidem, nec ex eo
fructum aut solatium cepit, quod ad Ilij expeditionē
sit profectus. Hunc igitur iuvenes prius contra sylue-
stres capras & damas & lepores ducebant: tunc ve-
ro absente Vlyffe abiectus in multo iacebat fumo, qui
ante fores domus & mulorum & bouum multus, et se-
muli postea simul coactum ad agrum stercorandū ser-
rēt. Hic itaq; canis satur caninis escis cubitabat. Vlyf-
sem uenientem protinus agnouit, cauda blādiebatur,
utraq; erigens aurem: propius autem ad suam do-
minū accedere nō adhuc uoluit. Quē ille procul aspi-
ciens, clam Eumēo lachrymas ex ore fluētes sibi abs-
terfit, ac eum statim alloquitur: Mirum Eumēe ut ca-
nis hic in fumo iaceat, cum prestanti sit corpore. Non
noui tamen in hoc aspectu si celer est cursu, uel potius
quales assecla mensarū aut uirorū canes esse solent, ac
animi causa domi nutriūtur. Etenim, ait Eumēus, ca-
nis hic uiri est procul hinc extincti, q si & corpore et

opete

opere talis esset, qualem ille ad Troiam proficiscēs reliquit, statim ipsius & uelocitatem & robur admiraberis. Nullam enim effugit in saltibus ac syluis feram quā uidisset, quin cursu superaret: nunc mœstitia torquet, quod dominus huic procul à patria perierit. Famule uero tristes eum minime curant: famuli quoque postquam domini rebus deciderunt, non amplius quæ id eorum pertinent officium, agunt.

Ingeniū
seruitutē
perit.

Dimidium sane ingenij deus abstulit illi,

Qui in miseram serui fortunam uenerit unquam.

Sic dicēs, domum ingreditur, ac rectā ad procostē lit. Argus uero canis anno post uicesimo ubi dominū uidit, subito morte captus perijt. Eumæum autem Telemachus procul uenientem per edes conspiciens, ut id se iret annuit: hic autem uestigans sellam iacētē accipit, mensamq; domino protinus locauit, ubi dispersator carnes multas procis distribuebat, cōtrā uero ipse sedebat, cui præco partē apposuit, cereremq; castis expedijt. Post illum paulo post, Vlysses domum & ipse ingreditur, mendico misero seniq; ac uestes in luto laceras similis, supraq; fraxineum pauimentum intra fores assedit, immixtus limini cyparissino, quod quandoq; architectus expoliuit affabre, ac ad perpētulum direxit. Telemachus igitur uocans Eumæū, ait: Panem è canistro quā delicatū, & carnis quam manus sint capaces sumito, ferq; hospiti, ac iube illum omnes rogare procos: egenti namq; uiro pudor

Pudor mē
dico inu-
tilis.

Vlyſſes
mendica-
tim adit
procos.

Antino⁹
succenſet
Eumæo
propter
mendicū.

nequaquam eſt utilis. Subulcus uen-
rans, ac iuxta conſiſtens: Hoſpes, in-
machus dat, atq; iubet te procos o-
ti uiro pudor nō utilis. Quo uiſo,
utinā Telemachus inter hoīes locu-
ſtat, ac cunſta quæ mente uoluit, ei
Dixit, & utraque manu ea accepi-
ra quæ ad pedes erat, condidit. Ci-
musicus in menſa caneret: deſiitq;
ci uero ſimul in ædibus conuenere
pè aſtans, Vlyſſem impulit ut quæ-
geret, noſceret quinam ſint æqui,
ut ulli pœnam uitare liceat. Acce-
bundus, cui libet manum ubique po-
ſi diu mendicus extitiſſet. Illi uero
ac inter ſe mirati interrogabāt, quæ
unde ueniret, quibus Melanthius p-
Audite me proci pauliſſer de hoc
antea illū uidi, ſubulcus uero huc
tis noui cuias ſit. Antinous uero a-
ſus increpando: Cur tu, inquit, hun-
ſti? an non ſatis egentium & paupe-
mitoſorum apud nos ſunt frugum
tuperas quòd hi rem edant heri t-
hunc etiam ſi quid deerat, ipſe acce-
cus: Antinoe, inquit, nō equidem p-
hæc dixiſti. quis, enim hoſpitem ali-

tens aliū, nisi opifices sint, uel uates, aut medicus seu architectus lignarius, seu etiam poëta, qui cantādo oblectet? hi sanē uocati sunt in orbe regentem uero et mēdicum, qui sibi met est incōmodo, nullus uocat. Sed tu: ōtinuo præter omnis procos famulis Vlysis, præsertim mihi durior es ac grauior, attamē ego minime uro donec Penelope et Telemachus uixerint. Cui Telemachus: Desine, inquit, subulce: nec pluribus responde. Antinous duris iurgare uerbis, aliosq; impellere continuo solet. Deinde ad Antinuum uersus: Profecto ue pulchre, inquit, uti pater filium curas atq; amas Antinoē, qui præcipis hospitem ab edibus exire meis uerbo uiolento. Ne hoc deus faxit: non equidem inuideo, non egre fero si quæ tu accipis, illi des. Hortor te ergo ne meam matrem aut alium ministrum in Vlysis domo despicias. sed ne tibi hæc mēs in pectore sit: ipse itaque plura uis uorare quàm dare alij. Telemache, inquit Antinous, superbe loquēs iram comprime quam dando ostendis: si proci omnes illi tantum darent, cerere domo procul hinc tribus mensibus retineretur. Sic ait, ac scabellum capiens, quo sub mensa edēs pedibus insistebat, ostentauit: at ceteri omnes dedere, peraq; uane et carnibus referserūt. Vlysses igitur cum mensas gustaturus esset, misericordia procorum propius Antinoo per pauimentum accessit. Da quæso, inquit, amice. Nō enim infimus omniū uideris Achæorū esse, sed optimus potius, quod regiam præ te seras indolē.

Telemachus infolenti Antinoo.

Vlysses mendicus Antinoo.

r ij Quam

Quamobrem te dare & melius
 tet. Ego quoq; te per immēsam ter-
 ego inter homines domū diuitem h-
 ranti ac inopi dedi, qualiscunq; ess-
 Erant autem et mihi famuli mille, a-
 homines uiuunt & beati uocantur
 cidit: sic enim uoluit, qui me simul c-
 quò uersus errantibus impulit in
 gum sane iter ut perirem. Naues
 men constitui: hic iussi socios exp-
 stodire, exploratoresq; sciscitatum
 qui contumelia & iniuria usi, ac
 bus, Aegyptiorum pulchros depo-
 uxoresq; ac liberos abduxere, ip-
 runt: ex quo fama celeriter ad urbē
 ptij clamorem audientes ubi primi
 Campus omnis equitibus & pede-
 ro refertus, Iupiter autem nostris
 sit, qui nec illos sustinere neu resist-
 que mala & plurima mortis image
 multos ex nostris ferro perimerunt
 abduxere ad opera coactos, me au-
 hospiti Dmetori Iasii filio, qui Cy-
 dederunt, qui me eò deduxit. Inde
 ta incōmoda passus. Ad hæc Antino-
 malum, deus hanc pestem conuiuij
 huc duxit? Absiste hinc in mediū a-

Antino-
 mendico.

ram tibi Aegyptum ac Cyprium uideas: tu quidem impudens & audax es medicus. Deinceps omnibus his astra qui citra respectum tibi dabunt, quod nulla res prohibeat, nec ulla sit op^o misericordia ex alienis largiri, quibus horum quilibet abundat. Vlysses uero assistens: Heu, inquit, nō tibi proterue mens ulla est, nec tu salē tua profecto ex domo dares, qui nunc cibus alienis assistens, non mihi sustines, cum multa adsint, aliquid de mēsa remittere. His ab eo dictis, Antinous magis animo ira q̄; incensus est, ac illum torue aspiciens: Nunc te, inquit, ex edibus non puto pulchre discessurum, quoniam iurgia dicis. Sic ait, & scabellum corripiens, Vlyssis dextrum humerum præcipitem impulit. At ille more saxi firmus mansit, neq; iaculo Antinoi quoquam commotus est: sed tacite caput mouens, exitium illis secum meditabatur. Rursus igitur per aulā ingrediens, humi consedit, procosq; alloquitur: Audite proci Penelopes quaecunq; dico, quoue animus hortatur. Nō enim mihi dolor aut luctus quemadmodum uiro qui de suis possessionibus seu bubus, siue ouibus certans expugnatur: sed me Antinous uentris miseri gratia cecidit, qui multa dat hominibus incommoda: sed si pauperum usque dii & Erinnyes sunt, Antinoo ante nuptias exitus uitæ adueniat. At ille: Hospes ede, inquit, libēs & adsidens, uel abi aliò, ne te iuuenes talia dicentem per domum pede aut manu trahant, lace rēq; totū. His dictis, ceteri alij indignati nimis egre

r. iij fere

Vlysses q̄-
ritur pro-
cis iurā.

scribāt: ex quo quidam ex i
non equidem pulchre cecidi
det te si usquā deus supra ca
enis hospitibus assimilati in
tates evertunt, hominum in
cientes. Sic igitur proci diē
ba minime curabat. Telem
xit luctū Vlysses percussus:
ex ore fudit, sed tacite cap
meditabatur. Vt igitur pla
pe audijt in aedibus, ad fam
Apollo percutiat. Cui Eury
am nostrarum filius execra
in crastinum perueniret. Hu
me, inimici quidem omnes qu
dicandi. Antinous autem a
parandus. Nam quidam m
ædes errat rogabundus (eg
quum alij omnes impleuerin
solus dextrum ei humerum
dit. Hæc igitur dum sic int
thalamis, sedens Vlysses cor
Eumæum subulcum uocans
hospitem huc accedere, ut i
quam de Vlysse audiuerit, a
rabundo similis uidetur. F
qualia hic loquitur. sit acer

Penelope
mendicū
accersiri
iubet.

Eto tuū leniret ac demulceret. Tribus enim noctibūs
 eum illic in agro habui, tribus quoq; diebus in taber-
 naculo tenui. Primum nanq; me ex naui fugiēs petijt,
 sed nondum labores omneis quos est passus, narrando
 expleuit: sicut enim cantorem qui diuinitus sit, ac car-
 mina mortalibus dulcia canat, uir miratur: sic ille at-
 tonitū domi audientem tenet. Dicit enim Vlyssis hospi-
 tem se esse paternū in Creta habitantem, ubi Minois ē
 genus. Inde ille uenit multos patiens labores ac nau-
 fragia, affirmatq; se uidisse Vlyssē apud populū The-
 sprotorū uiuū esse, multas quoq; secū opes domū fer-
 re. At Penelope: Huc eū uoca, inquit, ut corā ipse lo-
 quatur. Hi enim proci seu soribus asidētes edūt, siue
 hic per ades, illius animus est hilaris. Ipsorū uero pos-
 sēsiones incorruptæ & incolumes domi sunt, frumē-
 tum & dulce uinum eorū serui absument, sed domini
 in nostris edibus conuersantur: singulisq; diebus bo-
 ues ouesq; ac pingues capras sacrificātes epulantur,
 rubrumq; bibūt uinū, multa q; cōsumuntur, nec spero
 impune: non enim uir est, qualis erat Vlysses, pestem à
 domo repellere aptus. Nam si in patriam ille rediret,
 statim unā cum filio uim procorū propelleret. Sic ait.
 Telemachus uero sternutauit, ac per domum sonitus
 magnopere auditus. Penelope autem risit, ad Eume-
 umq; cōuersa inquit: I, prope, uoca mihi hospitē co-
 rā. num uides quod in singulis uerbis filius sterna-
 tauit? Quamobrē mors procorum iam puto sequetur.

Sed aliud tibi dico, tuq; mente cona-
lum uera omnia referre nouerim, i-
chraq; tunica. Sic ait. Subulcus aut
audijt, properat, propeq; astans, ait
nelope Telemachi mater te uocat, i-
patitur, indaget de uiro quicquid a-
Si enim te uera loqui inuenerit, lena
uestiet: panem uero ac cætera quæ t-
lum rogando, uentrem pascēs. Is a-
dabit. Ego enim, inquit Vlysses, omni
Icari filia dicam. Nō enim probe
que sustinuimus calamitatē: sed pro
subtimeo turbam, quorum iniuria e-
um penetrauit. Etenim nunc uir hic
tem, nihilq; mali agentē feriens, dolo-
Telemachus, neq; item alius hoc pro
rem Penelopen iube domi expectet, o-
tem, usq; ad solis occasum, ac me de-
percontetur, propius tamen igni ass-
hi tristis laceraq; sit uestis, tuq; opt-
te primum rogaui. Subulcus ubi ma-
statim properat, quem Penelope pro-
tem aspiciēs, ait: Non hospitē ducis i-
in hoc uidit erro, an forte aliquem i-
ueretur male per domum uenire ue-
cus? Cui subulcus: Probe, inquit, loc-
us quoq; excogitaret, iniuriam uit-

Hominum: quamobrem te usque ad solis occasum expectare iubet: sic longe melius ò regina putauirim hospitem alloqui simul & audire. Non stulte, inquit Penelope, hospes cogitat quod forte accideret: non enim æque atque hi homines illudentes, iniquaq; machinantes reperiuntur. Sic ait. At subulcus postquam omnia absoluit mandata, ad procorum turbã se recepit, propius Telemachi auribus caput admouēs, ne ceteri audirēt: Here mi chare, inquit, ego quidem reuertor ad porcos: illic enim mihi tibiq; rem custodio. tu uero hic omnia cura, te ipsum primū serua, ac animo cogita ne quid patiaris: multi nanque tibi Achei mala cogitāt, quos utinam iupiter prius perdat quàm nobis incommodum obuēiat. Sic ut ais, inquit Telemachus, erūt omnia: tu nunc uestpertinus abi, mane autem pulchras huc duces uictimas. Interea hæc mihi ac dijs omnia cura fuerint. His ab eo dictis, subulcus protinus in thoro consedit, ciboq; ac potu satur ad suos discessit, aut lamq; conuiuijs plenam reliquit, qui saltatione & cætu simul gaudebant: iamq; diei serum aduenerat.

ARGVMENTVM LIBRI XVIII.

¶ Vlysses & Irus Ithacensis pugillatu certant. Penelope sese procis ostēdit, à quibus & dona accipit. Fit & colloquio quædam deinceps Vlyssis & Eurymachi.

Sed aliud tibi dico, tuq; mente c
 lum uera omnia referre nouerin
 chraq; tunica. Sic ait. Subulcus
 audiit, properat, propeq; astans
 nelope Telemachi mater te uoca
 patitur, indaget de uiro quicqui
 Si enim te uera loqui inuenerit, la
 uestiet: panem uero ac cetera qu
 lum rogando, uentrem pascet. I
 dabit. Ego enim, inquit Vlysses, o
 Icarī filie dicam. Noui enim pro
 que sustinuimus calamitatē: sed p
 subtimeo turbam, quorum iniuri
 um penetrauit. Etenim nunc uir l
 tem, nihilq; mali agentē feriens, d
 Telemachus, neq; item alius hoc p
 rem Penelopen iube domi expecte
 tem, usq; ad solis occasum, ac me
 percontetur, propius tamen igni
 hi tristis laceraq; sit uestis, tuq; c
 te primum rogaui. Subulcus ubi
 statim properat, quem Penelope p
 tem aspiciēs, ait: Non hospitē duci
 in hoc uidit erro, an forte aliquen
 ueretur male per domum uenire
 cus? Cui subulcus: Probe, inquit,
 us quoq; excogitaret, iniuriam u

hominum: quamobrem te usque ad solis occasum expectare iubet: sic lōge melius ō regina putaucrim hospitem alloqui simul & audire. Non stulte, inquit Penelope, hospes cogitat quod forte accideret: non enim eque atque hi homines illudentes, iniquaq; machinantes reperiuntur. Sic ait. At subulcus postquam omnia absoluit mandata, ad procorum turbā se recepit, propius Telemachi auribus caput admouēs. Ne ceteri audirēt: Here mi chare, inquit, ego quidem reuertor ad porcos: illic enim mihi tibiq; rem custodio. tu uero hic omnia cura, teipsum primū serua, ac animo cogita ne quid patiaris: multi nanque tibi Achæi mala cogitāt, quos utinam Iupiter prius perdat quā nobis incommodum obuenciat. Sic ut ais, inquit Telemachus, erūt omnia: tu nunc uestpertinus abi, mane autem pulchras huc duces uictimas. Interea hæc mihi ac dijs omnia cura fuerint. His ab eo dictis, subulcus protinus in thoro consedit, ciboq; ac potu satur ad suos discessit, aulamq; conuiujs plenam reliquit, qui saltatione & cātū simul gaudebant: iamq; diei serum aduenerat.

ARGVMENTVM LIBRI XVIII.

¶ Vlysses & Irus Ithacensis pugillari certant. Penelope sese procis ostēdit, a quibus & dona accipit. Fit & conuictio quedam deinceps Vlyssis & Eurymachi.

ODYSS LIBE

Irus Vlyf-
sem iurgi
is incessit

P Rodijt & paup
Ithacam mendi
cum continuo
re,uis aliàs ei n

rus,cui nomen Arnæo ex
niores uero cūcti Irū uoca
ciū ferebat more Iridis.I
mū usq; īsectabatur,iurg
nex,ne statim pede trahar
innuūt oculis?te trahi ad
sed oro propera, ne subite
tio.Hūc Vlysses torue aspici
gt,ignauū facio neq; uoco
quāuis plura accipiēti. Ho
uimentū erit:neq; itē te ali
& tu quoq; mihi quemadm
as dij dant soli:manibus aut
aut irritabis,ne pectus osq;
ne sœdatū reddā:ges & mi
dē puto te rursus in Vlyssis
gurges uelociter loqtur,uet
male cogitarē,utraq; manu
tū oēs ut ex sue maxillarū d
nūc ut oēs nos cognoscāt ce

Vlysses,P-
uocat Irū
īcertamē.

admodū tu cū seniore cōcurras. Sic illi certati. *Supra*
leue pauimentum pro foribus litigabāt: quos Antino-
us ubi uidit, ridens ad procos ait: O socij, nunquā tale
antea contigit, quale nūc oblectamentum deus in hāc
domum adduxit. Hospes & Irus inter se manibus cer
tare cōtendūt: sed uideamus. Ad hēc illi cachinnū ex
tulere, ac circa pauperes miseros cōuenerūt. Rursus
igitur Antinous: Audite, inquit, proci quod dico, uen
tres hī caprarum nidore ac sanguine pleni prādio pa
rantur, quicūq; uicerit ac potior fuerit, ex his unum
quem maluerit ad epulas sibi legat, ac deinceps nobis
cū semper edat, nullumq; alium introducamus postea
mendicātem. Antinoi sermo omnibus placuit. Vlysses
uero per dolum inquit: Amantissimi, non est boninē iā
senem ac uiribus deficientem cum iuniore certare: at
me uenter mali suātor impellit, ut plagis contundar.
Sed mihi oēs firmiter iurate, ne quis Iro auxiliū ferēs
me manu ualida per iuriā uerberet, unde facile supe
raret. Sic ait, illi ut iussit iurauere. Telemachus dein
de ait: Hospes, si te animus fortis impellit atq;horta
tur hūc expugnare, nullum deinceps Acheorū alium
time: quoniā cū pluribus cōtendet, qui te uerberat aut
attingit. Ego quoq; qui te hospitio excepi, deinde Eu
rymachus et Antinous ambo sapientes laudabunt. Dē
ū oēs probauere. Vlysses igitur sese nudās, ueste lace
ra circa genitalia succinxit. Vnde crura ingētia thor
osaq; īsuper humeri quān lati, pectoraq; ac brachia

Victori
certami-
nis a pro-
cis premi-
um consti-
tuitur.

Vlysses ui
tor.

terribilia apparuere. Mine
lyssis mēbra curabat. Proc
pere mirabantur. Sicq; alte
Irus nempe Airus, cito magi
spōte attraxerit. Quale (lup
senex ostendit? Sic igitur dic
uus trepidabat, artusq; tre
de necessariū duci succingi;
tinous innuens: Ne fueris, ne
tor, si hunc times & grauite
dem senem, laboreq; afflictu
oppressus. Verū hoc tibi dico
uicerit superiorq; fuerit, te s
ui mittam ad Echetū regem, i
statorem, ut abs te nares aure
lia incisa sic cruda det canibu
maior membris incubuit timo
ambo manus extollunt. Vlyss
an ita eū caderet ut ab anima
retur, an cū leuiter impulsu
ternanti potior sententia uis
Achæi suffragarentur. Igitur
tes, Irus quidem primum Vlyss
rum: at Vlysses illi ceruicem si
git: statimq; per os pupureum
tinusq; in terram cecidit: dent
& humum calcibus uerberauit.

nantes risu moriebantur. Vlysses uero iacentem è ue-
 stibulo pedibus traxit usq; ad aulam et porticus por-
 tās; atq; illum intra muros aula introduxit: inclinās,
 eiq; sceptrum in manibus tradidit, aitq;: Hic nunc re-
 cuba, canes ac porcos prohibens: neq; tu hospitum ac
 pauperum sis dominator, cum sis crudelis, ne quod ti-
 bi malū maius obuēniat. Dixit, & circa humeros for-
 didam ac laceram suspendit perā: ex altera parte gla-
 dius erat. Inde q; procedens, humi rursus assedit. Pro-
 ci uero intro abierunt, suaue ridentes, ac uerbis col-
 laudātes: *Dij tibi dēt hospes quicquid ipse cupis tuoq;*
fit animo charum, qui hunc ignaum ut in populo me
dicare desinat fecisti, eundem nos confestim in conti-
nentem ad Echetur regem omnium mortalium pesti-
num mittemus. At Vlysses ob gloriam gaudebat. An-
tinous autem ei magnum uentrem nidore sanguineq;
opertū, Amphinomus uero panes duos è canistro pro-
mens apposuit, auream deinde pateram suscipiēs, ait:
Salue pater hospes, tibi deinceps adueniāt opes: attā-
men nunc laboribus es pluribus obnoxius. Cui Vlyss-
es: Amphinome, inquit, mihi ualde sapere uideris, pa-
tris enim tui famam audiui bonam, Nisi Dulichij diui
tis uiri, ex quo dicunt te genitum, uirum sanē pruden-
ti similem. Quamobrem tibi dico mihiq; crede:
Ex his quæ terram serpunt, spirantq; per amplam,
Nil ut homo est æque miserum seu uile putandum,
Qui nihil in uita tandem patietur acerbum:

Vlysses ob
 uictoriam
 laudatus
 dona acci-
 pit à pcis-

Vlysses
 Amphi-
 nomū p-
 monet in
 fortunā.

De hoīs
 fragilita-
 te.

Dij

Dij faueant tantum, ac uirtu
At contrà irati si forte incon
Perferet hæc animo, quanqu
Mens etenim cunctis inerit n
Qualem quotidie præbebit l
En ego nunc pauper, felix q
Fratribus, at nimium, patriq
Viribus & proprijs gessi co
Quare ius nunquam seu fas
Sed quæ dant diui, clàm mun

Quemadmodum ego uia
perpetrantes, rem absument
uiri, quæ nō puto diu ab amic
ualde enim est propè. Sed te
pta ne in illum incidas, cum p
rit: neque absq; sanguine rer
ipsum puto. His dictis, liban
sus in Amphinomi manibus p
mū abiit animo incitatus, cu
te mala agitabat: nō tamē fa
Minerua cum sub Telemach
usq; hasta fortiter occidit.
unde surrexit assedit. Miner
tem induxit, ut procis sese o
mum magis detegeret ac dep
esset in precio magis quàm

Penelope

rem ridens, Eurynomen com

mus nunc suadet ut me procis quanquā infensis ostendat, filioq; dicam quod utile ipsi puto ne cuncta cum illis communicet, qui bene quidem loquuntur, male uero postea sentiunt. Cui illa: Certe, ait, nata probe hæc omnia locuta es: sed abi, tuo filio rē manifesta, neque hæc illum ullo modo celabis: prius tamē corpus lauasq; ac genas infice, ne lachrymis ore sordenti prodeas, quoniam perpetuo lugere sanè pessimum. Iamq; tibi filius talis est, quem iam pubescentē tu maxime uis uideri. Ne, inquit Penelope, hæc afflicta Eurynome refer lauare corpus, oleoq; illinire: lætitiā nanque mihi omnē dii abstulere ex illo tempore, quo uir ille meus cum nauibus discessit. Sed iube Autonoen & Hippodamiam ad me uenire, ut mihi assistant. Sola nanq; illuc ad uiros ire nolim: pudet enim. Sic ait. At uetula ex edibus properat, mulieribus uti ueniant nunciatum. Hic Minerva cum alia nouerit, tum Penelopæ dulcem oculis somnum fudit, ex quo in lectulo inclinatæ omnia membra soluta sopitaq; sunt. Interim dea illi munera dedit immortalia, ut eam Achæi admiraretur: ora quidem in primis forma immortalī reddidit, quali Venus profusa est, si quando ad chorū Gratiarū dilectū uadit: eā insuper & proceriorē & patētiorē, ac ebore scetili candidiorē uideri dedit. Hæc ubi gessit, Minerva abiit. Venerūt iterea ministræ murmure strepētes. Hæc uero ubi à somno relicta ē, ora sibi manibus absterfit, ac ait: Profecto me graui dolore affectam

fectā mollis inuasit somnus. Vti
stis dulcē nunc præbeat mortē,
tem, non amplius in luctu esset: n
uirum omni præditum præter
te. His dictis, statim ē superior
dit non sola, sed famulæ simul c
stationis cœlum affabre factū
redimita uitta: famulæ quoq; s
At procis admiratione statim
mus itē amore delinitus, omnes
clinare cœperūt. Illa uero filiu
che, ait, non adhuc tibi mens fin
Nam puero quondam existiēti
ad ea quæ utilia essent, magis ad
do magnus es, & ad ætatis æq
(nam profecto uir alienus tuam
mam aspiciens, te uiri beati ac p
ret) nec tibi mens sana, neu ing
animaduertere: quale nuper do
tem finis talem probris incesser
quicunq; in domo nostra quiesc
olēter distrahitur & exagitat
famiae apud homines fuerit. Cu
ter, inquit, profecto te irasci æ
animo cūcta noui bona & mal
Verum nequeo omnia prudēter
nanq; uexant circumsistentes, a

Proci mi-
rantur Pe-
nelopes
pukhritu-
dinem.

Penelope
inrepat
Telemachum ob
cesum ho-
spitem.

hic cogitant, maximeq; aduersantur. Non enim Iri & hospitis certamen uoluntate procorum factum est: uiribus quidem hospes prestitit. Vtinā quidem, Iupiter pater & Minerva et Apollo sic nunc proci in nostris edibus nutarent capitibus domiti, alij quidem in uestibulo, alij uero intra domum: eorum insuper membra soluta essent, ut nūc Irus ille apud fores aule sedet nutans capite ob plagas ebrio similis: neq; multum pedibus consistere nequit, neq; item domum redire ob mēbra uerberibus quassa solutaq;. Sic igitur inter se colloquentibus, Eurymachus Penelopen alloquitur: O Penelope, si omnes Achæi, ut Iason, Argos, te aspicerēt, plures proci in nostris edibus mane ad epulas conuenerent: quando forma, magnitudine ac ingenio ceteris præstas mulieribus. Illa uero: Eurymache, inquit, meā nempe et uirtutem & formam & corpus dii destruxere quando ad Troiam Argæi profecti sunt, inter quos meus erat Vlysses: sed si ueniēs ille meā iuuaret ac regeret uitam, maior lōge mea gloria meliorq; fuerit. Nunc uero angor, tot mihi deus mala inflixit. Profecto quando ille abiit patrem relinquens, me extra quoque corripiciens, ait: O coniux, non ego existimo Achæos omnes incolumes redituros. Nam Troianos ferunt uiros esse fortes ac bellicosos, insuper iaculatores optimos, equorū quoq; assessores, q̄ celeriter pugnā in bello ineūtes decernunt, quamobrē ignoro quidem si me deus reduxerit, seu ibi apud Troiam

Eurymachus
ad Penelopen.

Vlysses discedentis
ad Troiā
mandata.

fere

Procorū
quisq; do-
num ad-
fert Pene-
lopæ.

peream. Tibi hic curæ fuerint omni-
tris ac matris meæ nunc maxime,
cul existente: & postquam natum
ris, nube cui uolueris tuam relinquo
dixit. Ac nunc omnia euenere. Nox
do cōnubium me miseram petet, quibus
priuauit: sed hæc animo meo dā-
faciunt. Proci enim cōtra ius fasq;
minā ac fortunati uiri filiā in matrē
petūt, atq; inter se cōtendunt. Ipsi
gues absumūt, dāt epulas & egregi-
cis, sed nō impune alienā deuorāt
ter hæc gaudebat, quòd ad dona quæ
mō Penelope prouocauerit, animos
demulserit, mēs aut illi alia uolueb-
Penelope, ait, dona quæ Achæorū quæ-
feret, accipe. Nō enim munus nega-
non ad opera, neq; aliò prius ibimus
chæorū, quicūq; is fuerit, uxore ac
mo illis magnopere placuit. Itaq; pe-
na cuique ferre. Antinoo peplum tibi
erāt toriali oēs aurei, fibulis uersa
Eurymacho aut monile aurum uas
striq; uti sol micās inter sitū. Euryd-
duos aurium ornatus tribus oculis
gratia splēdebat maxima. Pisandro
li monile quidē admodū elegās attu-

Ulyssus pulchrum obtulit donū. Quibus acceptis, Penelope in superiorem domus partem cōscendit: dona ministrae tulerunt. Proci autē animos saltationibus, cantibusq; iucundis usq; ad uesperam mansere. Latantibus igitur iter se ubi uesper aduenit, tres in aedib' facies ut lucerent statim cōstituere: circaq; ligna arida ferro excisa apposuerunt. Ulyssis quoq; diu absentis famulae lampades per uices accēdebant, quibus ille ait: Ministrae Ulyssis, ite in superiorem domus thalamū, ut Penelope pudica assistatis: eamq; domi manentem oblectate, aut colos exercentes, aut lanā manibus aptantes. Ego uero interim his lumē praebebo, uel si usq; mane manere uelint: nō enim me puto incessent, cum ualde sim patiēs. Sic ait. At illae inter se respiciētes risere. Formosa Melancho probris ac scōmatis etiā lacepsit. Hāc Dolius pater genuit, Penelope autē educauit; et uti filiam nutrijt, iocisq; ac delicijs adsuesecit. Nō tamen Penelopes luctū ingrata reprehit, sed Eurymachi complexibus miscebatur. Hae igitur Ulysssem his iurgijs lacepsabat: Hospes miser, profecto cerebrū abs te aliō euolauit, mēte excidisti. Nū nō quiescere uis in domū ueniēs magnificā, atq; inter delicias, sed garulus ipse plura cū plurib' uiris loquēs audaciter atq; impudenter? nū nō trepidas animo? seu tu forte nunc inuolētus es: an tibi semper haec mēs est? seu potius superbis quod irum uiceris mendicum? uide ne quis fortior exurgat, qui manibus potentibus effracto

Melancho
iurgatrix
lacepsit U-
lysssem.

rapite te ex adibus multo sanguine fo-
 exturbet. Vlysses autem illam torue ass-
 inquit, ò canis omnino Telemacho qua-
 es, ut te mēbratim incidat. sic igitur di-
 minas perterrefecit: sicq; ab eis abscē-
 re subito correpta ac mēbris ferē sol-
 quod grauiter ac uere ipsum locutum
 rent. Post hāc iuxta faculas ardentes
 rens, fulgidus constitit: sed & animo i-
 cogitabat quæ postea perfecit. Procos-
 ua nō adhuc ab iniuria abstinere perm-
 sem magis laboribus exerceret: inter-
 chus Polybi filius, Vlyssē iurgijs ince-
 risum excitans: Audite me, inquit, proco-
 nā, ut dicam quæ me animus hortatur:
 ue diuū hic uir ad domum Vlyssis ue-
 tur facularum splendorē ipsius inesse ca-
 crines neq; pili conspiciantur. Ad Vlyss-
 sus: Hospes, inquit, nempe uti uideo, uel
 ego te ad agrū cōducā. merces idonea
 colligando, arbores plātando. hinc ego
 in totum annum dabo, uestes præterea
 bus: uerum quando semel artes didicis-
 opus facere: sed per populū mendicare
 uentrem tuum ignauum habeas unde p-
 ses: Eurymache, inquit, si ueris tempore
 sunt dies, nobis sit operis contentio, in-

nubes alta falcem ego incurvam teneam, tu uero finis-
 sem, ac ieiuni in opere perseueremus: si item boues ad-
 sint aratro optimi magniq; , & ambo herba saturi,
 etate insuper roboreq; pares, & quatuor in die iuge-
 ra arare sint apti, gleba quoque facile aratro cede-
 ret, tunc me uideas si arduam mensuram primus ab-
 soluerem: si præterea bellum hodie Iupiter excitaret,
 mihiq; scutum esset, aut duæ hastæ, & galea prorsus
 ærea capiti aptata, me nunc inter primos uersantem
 pugnatōres uideres, nec mihi probro uentrem obie-
 sceres. Nunc uero iurgijs me petis, uiderisq; magnus
 ac potens esse, quod inter paucos & ignauos hæc ia-
 stas. Si Vlysses rediret in patriā, statim tibi fores, quā-
 uis late existentes, fugienti angustæ uiderētur. Eury-
 machus uero ad hæc magis animo succēssit, ac illum:
 torue adspiciens; Ah miser, inquit, tibi statim profe-
 cto malum instigam, qui inter tot uiros impudenter lo-
 queris, nec animo trepidas: certe uel tu nūc uino græ-
 uaris, aut talis continuo tibi mens est, ut sermone tam
 stulto sis. Sic dicēs, scabellum corripit. At Vlysses Eu-
 rymachū metuens, ad Amphinomi Dulichij genua cō-
 fugiens sedit: cui ille iaciēs, pincernā manu ferijt dē-
 xtra, ex quo gutturnium in terram cadens sonitū de-
 dit, at ille gemens supinusq; humi corruit. Proci autē
 per ades conuenientes, sic alter alteri dicebāt: Vtīnā
 hospes hic errando alibi perijisset priusq; huc uenisset,
 nō tāntū profecto strepitū tumultumq; attulisset: nūc
 f ij cum

cum mendico cōtendimus, nec ulla cib
 inceptus erit, quoniam peiores potiuntur.
 machus ait: infelices insanite, nec amp
 potum abscondite, deorum uos aliqu
 concitat, sed laute epulemini, discum
 te domum, quando suadet animus. ego
 mincm insequar. Sic ait. Illi omnes mo
 barentes, Telemachum admirabantur.
 fter locutus esset, inter quos Amphin
 pit: O socij, nullus deinceps ius fasq; i
 sis laceffens, lēdat alios: neq; hospite
 neu aliquē ex Vlyssis domus ministris
 na à pateris incipe, ut planē libantes
 deinde discedentes, hospitem in Vlyssis
 aus. Sic ait: sermo cunctis placuit. Ita
 co Dulichius Amphinomi minister, ui
 busq; uiritim distribuit. illi uero dijs
 tauerunt merum: ubi uero libauerunt
 fit animus potauere, quisque suam re

ARGUMENTVM LIBRI

¶ Vlysses armorum explicationem u
 cho facit. Apud Penelopen se Cretēsem
 gnoscirur ab Euryclea ex cicarrice dū
 transgressionem narratur ut apud Parr
 one ab apro uulneratur.

ODYSSÆAE¹⁴⁰

LIBER XIX.

VLysses igitur postquā domi relictus est,
procis cedem animo unā cum Minerva
meditatur. Itaq; filium alloquitur: Tele-
mache, arma intus omnia ponere opor-
et, ac procos nihilominus uerbis placabilibus leni-
re: quando abs te causam requirūt, dic quemadmodū
ex fumo eadē asserens cōdidisti, quōd nō ea uideātur,
quæ Vlysses ad Troiā discedēs reliquit, uerū semiusta
ex ignis uapore. Præterea hoc magnū menti mihi de-
us iniecit, ne uos per ebrietatē tumultū forte excitan-
tes, inter uos mutuis uulneribus petatis, mensamq; ac
spōsalia foedari cōtingat: ipsum enim ferrum hominē
inuitat. Telemachus itaq; parētī statim obtemperat,
Eurycleamq; ad se uocās: Nutrix, inquit, agedū fœmi-
nas oēs superius domi contine, donec in thalamū pul-
chra patris arma condamus, quæ fumus per domū eo
absente inquinauit. Ego uero paruus eram, nūc uero
seponere uolo, ne ignis uapore inficiantur. Cui Eury-
clea: Vtinam fili, inquit, in animum inducas pruden-
tem, domum curare, remq; omnem custodire. Sed quis
quæso deinde ueniens lumen feret, si famulas non si-
nas exire aut apparere? Hospes hic, ait Telemachus.
Non enim ociosum sinam, quum longe ueniens meum
edat frumentum. Illa mandatum uelociter exequitur.

Telemachus uidet
domus in
star ardē-
tis flāma.

fores ædium claudit. At Vlyſſes et filius
cingētes intus tulere galeas, ſcuta, haſte
las lucernam auream tenens nitidū lumē.
Tunc Telemachus patrem clare uocauit,
quit, mirum oculis hoc aſpiciamus: nun-
gnationes abiegnēq; trabes & colūne
re ardentis ignis apparent, certe intus
us. Tace, inquit Vlyſſes, apud te tene, nū-
eſt ſas. Tu hæc recenſe: ego te hic relin-
famulas & matrem tuam uerbis irrita-
dam, quæ me lugens ſingula interroga-
Telemachus ex aula in thalamum cum
ubi dudum dormire quando ſomnus in-
uit. Hic itaque nocte quieſcens, aurora
In aula autem Vlyſſes relictus eſt, unā
nece procorum agēs. Penelope interea
& thalamo proceſſit, cui iuxta ignem ſe-
re & auro laboratam, quam archiretā
cit, ſub pedibusq; ſcabellū poſuit ex ipſo
ubi & puluillum ingentem ſubiecit. Hu-
dit, ſamule item ex aula in thalamum u-
tiq; multum, menſasq; ac pateras, unde
attulerunt. Ignem præterea à lampadi
demittentes, ligna multa lucis gratia
Melancho iterū Vlyſſem exagitare cœp-
am nunc hic pernoctabis per domū di-
lires aſpiciens, exi miſer foras, noſtr

Melācho
minatur
Vlyſſi uer

fastidio leuā, uel tu face percussus foras per uim tra-
 beris. Hanc Vlysses torue aspiciens: Infelix, ait, cur me
 ita iniquo petis animo? an quod tibi sordco, aut malis
 sum indutus lacernis? mendico nanque per populum,
 neceſſitas sic cogit. Tales enim pauperes & erroneſ
 ſunt. Nā & ego diues domum diuitem inter homines
 habitabam: ſepeq; inopi ſubueni tali, qualis utinā eſ-
 ſet, qui tui nunc indigens uenit. Erant quoque ſamu-
 li mille, aliaq; multa, quibus hoīes bene utuūt ac fortu-
 nati uocantur: ſed Iupiter me deiecit, ſic illi placitum:
 quomobrem ne queſo tu mulier, cum ſis inter ſamulas
 princeps, à me penitus omnem aufer latitiam, ne for-
 te hera tibi infeſta atque irata ſit, uel Vlyſſes ueniat,
 cum adhuc ſpes aliqua ſit. Si autem is periit, neque am-
 plius eſt rediturus, at filius iam talis eſt Apollinis uo-
 luntate Telemachus, quem nulla ſceminariū in aula in-
 ique agēs latet: ſed nondū eſt ut poenas capere poſſit.
 Hunc igitur Penelope querentem audiit, ſamulamq;
 uehementer increpuit, compellansq;: Onimis audax,
 inquit, canis impudens, magnum auſa facinus, quod
 tuo capite lues. cuncta enim probe noſti, quod tristi-
 tia uehementer afficiat. Idcirco hoſpitem de uiro per-
 contari uolebā. Ad Eurynomē uerſa: Fer, inquit, huc
 ſellā, puluillūq; inſuper ut hoſpes ſedeat: ac mihi re-
 ferat, ipſeq; me audiat: uolo nanque percōtari. Sic ait,
 illa obtēperat. Vlyſſes ſedit, Penelope incipit: Hoſpes,
 ipſa primum te hoc rogo, quis, aut unde gentiū es, ubi

bera niſi
 abeat do-
 mum.

ſ v tibi

tibi patria aut parētes? Cui V
tecū mortaliū supra terrā c
cælū usq; peruenerit, ut regis
tis ac fortibus imperitās uiri
cum nigra triticum, ordeaq;
oues producat, mare uicinū
deniq; populi placidi lati q; si
domo interroga: ne meū gen
me magis tristitia hęc memori
animo ualde afflētus, neq; m
gentē aut dolentē considerare.
deterius. Ne quis forte famul
quòd uino sim grauis, lachry
Hospes, inquit, meā et uirtutē
pore dii perdidere, cum prim
cum quibus & meus profectū
te redierit, meāq; uitā cura u
pulchrior & maior esset: nun
mibi deus intulit mala, quot e
in insulis, Dulichio, Same, Za
circuncolunt: cum hi sanē om
probris affectam petunt, dom
obrem neque hospites curo, n
præcones qui opifices sunt, se

Penelope
narrat

hospiti V.
lyssa ut

rans animo mæreo. Illi nanq;
ego uero dolos commentor.
us menti immisit, tenue quiden

texam, dixiq; palam eis: Iuuenes mei proci, postquam
 Vlysses extinctus est, meum expectate connubium, do-
 nec pharum absolvam, ne tela pereat. Laerti seni fu-
 nebris tunica cōficienda, quamprimū de uita decesserit,
 ne qua Achæarū mihi impietate obiectet: si is qui
 multā possideat substantiam, sine tunica nudus iaceat.
 Sic eis dixi. At illi persuasi. Hic ego interdium magnā
 persequabar telā, nocte uero faculis positis resoluebā.
 Hoc itaq; modo tribus annis Achæos persuasos cela-
 ui. At postq̃ quartus annus horis et diebus ac mēsis
 iam cōsumptis uenit, tunc me per famulas canes mini-
 me curātes oppugnauere, ac uerbis magnopere uexa-
 uere: ubi pharū absolui, nolens quidē et coacta nupti-
 as effugere nequeo, neq; aliam uiam ullam inuenio. pa-
 rentes insuper nubere hortantur: filius quoq; uidens
 à procis rem absumi irascitur. Iā enim uir, magnusq;
 domū ac rem familiarem curare est aptus, cui Iupiter
 gloriam præbet. Sed tu quæso narra unde tibi genus:
 nō enim ex antiqua quercu seu saxo existimo. Ad hæc
 Vlysses: O coniux, inquit, pudica Vlyssis, non hæc pro-
 fecto interrogando meum extinguēs luctum: sed uere
 affirmo, meum dolorem longē quā anteā maiore red-
 des: fas etenim. Nam quanto tempore uir tuus abest à
 patria, tanto ego nunc multas hominum urbes perer-
 ro, multos item patior labores. Sed ut enarrem tan-
 dem quod rogas acqueris.
 Creta Iouis summi medio iacet insula ponto,

cos fefel-

Penelope
 quærit ex
 hospite
 genus.

Descri-
 ptio Cre-
 tæ unde
 Vlysses
 fingit se
 oriundū.

Pul

*Pulchra quidem ac pinguis, circūflua
 Intus mortales multi, populiq; frequē
 Nongenas habitant diuersis uocibus
 Sunt & Achæorum gentes, sunt Eteo
 Dorensesq; simul, sortesq; ad bella C
 Sunt etiam, quorum fama est celebrat
 Quos inter cunctos pollet putcherrim
 Hic ubi sceptrā nouem Minos exercu
 Consilio Iouis excelsi dignatus in an*

*Is patris mei Deucalionis pater fu
 ro me atque Idomeneum regem genui
 unā cum Atride petijt. Mihi nomen i
 ni natu minori est. Ille maior sanē atq
 Vlſſem uidi, hospitioq; excepi, cum i
 ti eum adduxisset Troiā petētem. Ad
 leenſe impulsus, apud Amnifum cōſtit
 lunca in duris ac difficilibus portib
 cellas cuitauit: statimq; in urbem uen
 ueſtigauit. Hoſpitē enim illum dice
 ac uenerabilē. Huic igitur decima ian
 dies aderat illum petenti, quem ego d
 ſpicio diligenter excepi, multis in don
 ei quoq; ac eius ſocijs ſequentibus pub
 ac uinum rubrum, & boues ad ſacri
 mum exleret. Hic igitur Achæi duo
 dies. Ventum nanque boream durum
 deus, ex quo ſupra terram cōſiſtere n*

posuit: At illi soluerunt. Dixit, multa uero similia mē-
dacia commemorās. Illa uero audiens, lachrymas fū-
debat, ac toto corpore liquecebat: Veluti nix altis
montibus ab euri impulsis flatibus, zephyri postea te-
pore liquecit: ex quo flumina ex unda fluente replen-
tur: sic illa uirum præsentem plorante lachrymis ge-
ne decore liquebant. At Vlysses ingemens, suā tacite
miserabatur uxore. Oculi tamē ueluti cornu aut fer-
rum immobiles in palpebris minime nutabant, de in-
dustria lachrymas dissimulās. Penelope uero postquā
luctu exaturata est, rursus illum alloquitur: Nunc ho-
spes profecto experiat, si meum uirum domi hospitio
unā cum socijs exceperis: Dic sodes quam ueste in-
dutus erat, ipseque qualis erat, quales et socij qui eum
sequebātur. O mulier, inquit Vlysses, difficile sanē de tā
longo tēpore loq. Iā uicesimus est annus, ex quo inde
ex mea patria discessi: attamē quod mihi uidetur di-
cā. Ego lenā purpureā et delicatā duplamque; Vlyssis
dabui, cui fibula erat aurea geminis foraminibus: in
priori autem parte uariē laborata erat. Canis enim
pictus uidebatur, hinnulum ante pedes ore tenens ac
suffocans: ille effugere contendens, pedibus micabat:
turba circā astās ex auro facta, mirabatur. Præterea
Vlyssis corpori tunicam uidi, adeo tenuem mollemque,
ut cepæ membrana: ita fulgida, ut sol uideretur, mul-
teque illam formine admirarentur. Sed et aliud dico,
quod non satis scio, si hanc cum discessit domi amictus
se.

secum tulit, seu sociorum aliquis nauis
 alius alicubi ei dederit: quod multo
 amicos, inimicos uero paucos. Ego quæ
 tunicaq; purpurea dupla talari dona
 re in optima naui transmisi. Illū denique
 tulum maior natu sequebatur. Quōd
 meris rotundis, atro colore, crinibus
 tes nomine, quæ Vlysses præ cæteris
 quod honesta sentiret. Sic ait. At Pe
 etus adauetus desiderij, signa cognos
 ta narrauit Vlysses: ubi uero lachry
 illū rursus alloquitur: Nūc hospes an
 bilis existēs domi meæ, deinceps gra
 tis eris. Ipsa uestes illi quas tu nomina
 mo plicās, fibulamq; addidi fulgentē
 tū. Hunc ego, satis puto, nō excipiam
 ducem, quam obrē malo exijt fato in
 simum & ignobile sequeretur. Cui V
 quit, pudica Vlyssis, ne corpus ampli
 ue animum consume uirū lugendo. Ne
 neq; Nemesis propterea prouocas
 ai qua uirū, cui cōpressa filios peperit
 quanto magis tu Vlyssē quē dijs sim
 iam luctu desine, neq; audi uera nāq;
 occultando, quæ de Vlyssis reditu au
 spritos in populo frequenti uiuū es
 ciosa secum portat, rogans ac mendi

Socios tamen charos in mari amisit ex insula Thrinx
cia ueniens, cui Iupiter & Sol aduersi sunt. Solis nan
que boues socij peremerunt, quamobrem omnes in ma
ri perierunt. Vlyssam uero supra nauis carinam in ter
ram Phæacensium deportatum uidit, qui dijs proximi
sunt, cumq; supra sortem honorauere, multisq; donis
munerauere: ac ut rediret incolumis, auxilio fuisse. et
profecto hic dudū Vlysses fuisset, sed hoc utilius ei ui
sum, multum telluris obire, ut pecuniam multam men
dicando subtraheret, mille hominum astus ac fraudes
probe effingere nouit: in quo genere nulli mortalium
cepsit, quemadmodum hæc omnia Phedon Thesspro
torum rex mihi narrauit: iurauitq; domi libans nauē re
tinere, & socios incolumes esse, qui eū in patriam co
mitantur. Sed me prius misit: cōtiguit enim nauem quā
dā Thessprotorū Dulichium uenire: & opes mihi mō
strauit, quantas Vlysses coëgit: & profecto in decimā
progeniem aliquem pascere ea, que in regijs ædibus
preciosa ipsius sunt. Vlyssam igitur Dodonem profu
cisci dicunt, ut Iouis ex quercu oraculum sciscitetur,
an iamdudum absens, palam seu clanculum sit reditu
rus in patriam. Itaque quemadmodū Vlysses tuus sal
uus est, ac cito redibit, nec diu à patria aberit, tibi in
rabo. Testor nunc Iouem deorum maximum atque o
ptimum, domumq; Vlyssis quā petij, quod oīa que tibi
narro cuncta fiēt, & hoc ipso anno inter huius finem
mensis & alterius principium euenient. Tunc rursum

Pe-

Penelope: Hospes, inquit, utinam quod
ne uolentiam in te meam protinus e
taq; munera ex me ferres, ut te fort
beatum dixerit. Sed mihi animus diu
to crit, ut nec Vlysses domum redibit
undo ad tuos iuuaberis, quoniam n
ea præditi humanitate, qua Vlysses
excipiendo ac comitādo: sed uobi
hospitem lauate, poniteq; cubile, lectu
laq; ornata, ut probe fatus aurora
autē prima luce lauate, ungite, ut in
macho sedens in aula cœnet. Si quis
laceſſuerit, incommodum inueniet:
utilis quicunq; operis aget, uerum
potius prouocabit. Sed quonam mo
præter alias fœminas animo & pr
si enim ipse cōsumptus macie, male i
ſceris: homines autē breuis sunt uit
immitis ipse fuerit, & tantum inhu
et uiuo homines mala imprecantur
ſtremo inſectantur. Qui uero bonu
erit, ac animo bene ſentiat, huius gl
te per omnes ferunt populos, bonu
coniux Vlyſſis pudica, inquit ille, m
la pulchra deſpecta inſenſaq; ſunt e
Cretæ montes reliqui in mari iens.
diu noctes inſomnes ducens. multis

In domo uilissima dormiui, diem libenter expectans:
 quamobrem nulla ex his ancillis tuis, quæ domi res cu-
 rant, meos pedes attinget, nisi anicula fuerit aut uetu-
 la, animusq; prudens, quæ tot passa fuerit quot ego
 mala. Hanc ego non recusabo quin meos attingat pe-
 des. Cui Penelope: Nullum profecto inquit, hospes, lon-
 ge ueniens tam sapiens meam petijt domum atque tu-
 es, qui prudenter omnia loqueris. Mihi autem uetula
 est longe prudentissima, quæ illum miserum educauit
 atque nutrijt, manibusq; prima ex utero matris exce-
 pit. Hæc quanquam breui corpore est, pedes tibi laua-
 bit. Heus Euryclea, huc ades cito, laua tui heri socium
 ac coeuum. Nam & Vlysses iam talis esse debet, pedi-
 bus talis, & idem manibus, quum in laboribus homi-
 nes cõstituti uelociter cõsenescant. Anicula uero ora
 manibus opponens lachrymas fudit, dolensq; sic ait:
 Heu fili, quàm anxia sum quum de te cogito, quem diui
 no præditum animo Iupiter præter ceteros homines
 odio prosequitur: neq; ullus est, qui Ioui tot sacrificia
 ex pinguibus cruribus adoleuerit, q̃q; plures electas
 fecerit hecatombas, quot tu supplex dedisti, ut ad se-
 nectam incolumem peruenire, & nobilem educare fili-
 um tibi liceret. Hunc uero diem reditus in patriam ti-
 bi penitus abstulit. Deinde ad hospitem conuersa, in-
 quit: Sic enim mulieres Vlysssem quum in domũ diuer-
 tisset tuam, longe uenientem fortẽ insectabãtur ac de-
 ludebãt, quemadmodum hæ canes nunc te, quarũ nũc

Accersit
 Euryclea
 ut hospi-
 tis corp⁹
 lauet.

iniuriā ac probra euitans, non per
me autem minime inuitam Penelope
subire: quam obrem ipsius primū, d
lauabo: nā meis curis agitatur anim
ex me audi quod dicam. Multi nanc
biles huc uenere, sed nullus corpor
Vlysi similis atq; tu es. Sic dicūt, in
tula quicūq; nos oculis uiderint, no
les, ut tu nūc ais esse. Post hęc uetul
lauandorum gratia pedum corrip
frigidam fudit, deinde calidam add
ignem sedit, statimq; in mentis tene
bat enim ne illa cicatricem pedis re
deprenderet. Dū herum suum Lauan
trice cognita eū esse intellexit. Hanc
influxit Parnesum uenienti ad Auto
ternū, qui ceteris mortalibus furto
stabat: dono quidem Mercurij, cui g
agnorum sacrificia obtulit: ille u
prompte obsecutus est. Autolycus
ens, nepotem nuper ex nata genitun
Euryclea mater in pradio quiescēt
aitq;: Autolyces ipse nūc nomē inuen
filio ponas, indiētus enim tibi est. At
meus, & filia mea, nomen quod eg
per multos ego uiros, multas itē m
afflictus huc ueni, quā obrem Odysse

Vlyses a-
gnoscitur
ab Eury-
clea ex ci-
catrice.
De Auto-
lyco Vlyf
sis auo.

Vñ nomē
Vlysi in-

quando aut pubescens ad domū maternā uenerit Par
 nesum, ubi mihi possessiones existunt, ex illis ei mu- diderit
 nerabo letumq; remittam. Horum itaq; donoru gra- uis.
 tia Vlysses eo uenit, quem Autolycus et eius filij mani-
 bus placidisq; uerbis cōsalutauere. Auia quoque ma-
 terna Amphitea caput et ambos oculos exosculata ē.
 Autolycus filijs cōtinuo iussit coenam parare. Illi con-
 festim obtēperauere, statimq; bouē marem quinquen-
 nem ter gore diripuerē, ac omnia exponentes minu-
 tatim probe inciderunt, uerubusq; trementia fixere:
 assata demum in partes diuisere. Postea uero
 Sol ferē ad occasum quū iam properaret, in amplis
 Aedibus accumbunt, animis nec copia rerum
 Defuit: at postquā Oceani subit alta, cubilis
 Iam memores, dulcis captarunt munera somni.
 Quum primum illuxit, stratis excita iuuentus
 Venatum parat ire, fremit iam murmure campus.
 Autolyco nati, quos est sectatus Vlysses,
 Parte alia canibus comitati, ad culmina montis
 Conscendunt, nemori Parneſi qui occubat alti.
 Nec mora, sol tenuis oriēs quum lumina ferret,
 In saltus nemorumq; canes tunc auia lati
 Præmittunt iuuenes, syluasq; indagine cingunt.
 Ponē sequens socios hastam uibrabat Vlysses.
 Hic et in insidijs latitans, longoq; recessu
 Immensus uernabat aper: quem tegmine syluæ
 Frondibus obscuræ septum, non ulla ruentium

Descri-
 ptio uenæ
 tionis.

Tempeſtas ualuit uentorum
Cætera ſol radijs penetrant
Tunc aditus facilis patuit
Ergo aprum telis circumpe
Arboribus fultum crebris:
E latebra ueniens aduerſus
Atq; oculis igni flammantibus
Hos iuxta ſtendens irato c

Vlyſſes ad
huc adole
ſcens ab
apro uul
neratus.

Quem prius inſurgens haſi
Sponte ſerire parat: præuen
ſus prior. & carnem longe
Genua ſuper, non plagata
Ipſe ſeræ dextrum ue ox tr
Cuſpide mox humerum: que
In terram cecidit, uitamq; eſ

Vulnera
incantari
ſolita,

Autolyçi autem filij circa
alligauere. Deinde incantant
runt. Ita ad chari parentis
runt: mox illi cum patre Au
us ab eis ex uulnere curatur
cam cum præclaris muneribus
ro redeuntē uidētes gauiſi,
eſt paſſus: percōtati ſunt. A
rauit, quemadmodū iens Pa
lijs in uenatione apri dēte id
nus uetula noſcens, ac prem
nijt. Pedem deinde ualuſtum V

lepre mole insonuit in alteram rursus partem incli-
natus. ex quo aqua statim in terram effusa est. At ue-
tula gaudio simul et dolore animi capta, ex oculis fre-
quentes fundebat lachrymas, illiq; barbam demulcēs,
sic ait: Profecto Vlysses es chare fili. Non ego te prius
nouī herum meum, quā totum attrectauerim. Tunc
Penelopē oculis aspiciens, virum charissimum ei in-
tus existenti manifestare cupiebat: at illa nec aspicere
contrā potuit nec nosse, quod Minerva mentem auer-
tisset. Vlysses uero manu dextra iugulū Eurycleæ cō-
preßit, altera uero manu illi propius adherens: Nu-
trix, inquit, cur me perdere uis? tu me habere tuo nu-
triuisti, nūc post uarios casus uitæq; labores, mœstus
in patriam reuerti. Sed quando me nosti, tibiq; deus
manifestauit, tace quæso, ne quis alius in aula sentiat.
Sic enim dico quod & eueniet, si deus procos sub me
plecti dederit, non te quanquam nutricem, si es in cau-
sa, puto dimittam, quum alias domi famulas interimā.
Cui Euryclea: Nate mi, inquit, quid ais? Nosti quē ad
modum mea fides firma nec abiecta sit, critq; ueluti so-
lidus lapis aut ferrū: sed & aliud tibi dico, si deus sub
te procos de medio tolleret, tūc ego famulas tuas quæ
in te crudeles fuerūt, teq; ac domū tuā dedecorārūt,
recensebo. Vlysses: Nutrix, inquit, non tu has recense-
bis non enim oportet: ego nanq; ipse late referam, ac
singulas manifestabo: quin tace potius, tecumq; rē te-
ne, ac tantum dijs commēda. Sic ait. Anus uero ex au-

Vlysses
Eurycleā
cohibet
ne se pro-
dat.

la digreditur rursus labrum allatur
 aquā omnē Vlysses effudit. at postqu
 ctus est, ut calefieret sellam prope ig
 tricē lacera sua ueste obtexit. Cui P
 ait, moneo & hoc parumper, hora iā
 mni est, quo quilibet uel in curis exis
 pitur: at mihi luctū deus sine fine de
 Actu ac querelis me oblecto, meum si
 respiciēs opus ubi uero nox uenit, on
 bet, iaceo quidem in lecto, sed curis
 mordacibus uexata, animoq; irritat
 Pandaris ut quondam florens Philon
 Vere canit primo, ac trunco super a
 Ingeminat mœstum uario modū imi
 Flens Itylum puerum, ferro quem pe
 Mentis inops, Zetho susceptum con

Sic item meus angitur animus, et i
 partes bifariā agitur, an apud filiū
 diligenter curem, rem, familiam, dom
 simulq; populi famam uerear: an po
 eorū sequar, illiusq; q in aula maior.
 Filius autem meus dum puer erat, nu
 misit uiri domum relinquentem. Nun
 factus et ad pubertatem uenit, me con
 domo exeam, iratus ob rem, quam Ae
 munt. Sed audi quaeso insomnium m
 Anseres mihi per domum uiceni trit

Penelope
 narrat V-
 lyssi suū
 somniū cō
 tērandū.

aqua, illosq; letabar aspiciens: ueniens autem ex mō-
 te ingens aquila, incuruo rostro omneis ceruicibus in-
 uasit atq; peremit. Illi uero in aula prostrati iacuerē.
 Aquila in aëra sublata est: ego aut̄ flebā que rebāq;
 in somnis. Circa me Achæe mulieres cōueniebant, lu-
 ctu affectam, quod mihi anseres aquila extinxisset. Il-
 la quoq; rursus reuertēs, supra celsiorē tecti partē cō-
 stitit, ingentiq; uoce me compellans, ait: Icarī filia cō-
 fide, nō enim somnium, sed reuera bonū, quod & eue-
 niet. Anseres enim proci sunt, ego tibi aquila auis an-
 tea eram, nūc uero tuus uir ueni, ut oībus procis mor-
 tem turpiſsimā afferā. Sic ait illa. At me dulcis reliquit
 somnus. Vestigans deinde anseres, domi reperi triticū
 comedere apud scyphum, ociose quidem ac coram. Ad
 hæc Vlyſſes: O mulier, inquit, nondū est insomniū ma-
 nifestare aliō inclinans, quoniam ipse Vlyſſes omnino
 cogitat quomodo rem perficiat, exitiumq; oībus infe-
 rat procis, quorum nullus profecto mortem euitabit.
 Penelope uero inq̃t: Certe hoſpes insomnia uana sunt
 ac frustra. Neq; hominibus omnia eueniunt.
 Sunt geminæ somni portæ, quarum una uocatur
 Cornea, apud stygios pariter, sed & altera eburna:
 Hac penetrans somnus, uerba imperfecta reportat.
 At quicumq; uenit portæ de limine primæ,
 Vera refert dulci correpto membra sopore.

Sed nō hinc mihi putō graue insomniū uenisse, quod
 certe mihi filioq; meo gratissimum esset. Sed & aliud

t iij tibi

Somni
portæ.

tibi dico: Hic dies malus & i
sis domo diuidet. Nunc uere
quas ille in suis ædibus cõstiti
dendis, ordine oēs duodecim
lum iacere solebat: nũc proc
men, quicunq; facillime hunc
per easdẽ secures iaculabitur
bium hãc relinquẽs domũ, qu
ac diuitẽ habui, cuius itẽ uel
reminiſcar. Ne, inqt Vlyſſes, l
ras. Nam prius Vlyſſes re lib
tantes neruum tendant, aut
Cui rursus Penelopi. Si uelis,
oblectare, oculis proſecto som
eſt ullo mō inſomnes eſſe hom
dij cui libet ſupra terram ded
perioreſ domus partem aſcẽ
luctuofum, ac iugiter meis la
quo Vlyſſes infelix ſequẽs Illũ
quoq; in hac domo dormies u
ẽto poſitus. Sic dicens, aſcend
tata miniſtris: cũ quibus ſimu
ro, donec oculis dulcem Minerv

ARGVMENTVM

¶ Volens Vlyſſes plectere fan
cubuerẽ, nouit ex Euryclea per
lætio dixerit, in quo & procor

ODYSSEAE

LIBER XX.

VLysses uero i uestibulo dormijt, crudūq;
bubulū tergus subtus strauit: pelles quo
que ouinas multas, quas Achai immola-
uere, supra extendit. Eurynome uero le
nam dormienti superiecit. Hic igitur Vlysses male co
gitans procis, uigilando iacebat. At famula ex aula
discedebant hae, quae cum procis concumbere consue-
uere, inter se risum ac letitiam communicantes. Vlys-
ses uero animo commotus, secum frequenter uersa-
bat, an subitam mortem insurgens illis infligeret, an
illas cum procis supremo tantum concubitu commi-
scere sineret: corde autem intus laborabat, ueluti ca-
nis molles circa catulos fouens uirū ignorans latrat,
pugnareq; cupit, sic ille secum latrabat admirans, o-
dioq; persequens facta improba: ex quo pectus sibi per-
cutiens, animum uerbis increpuit: Sustine anime, pe-
iora longe quādoque passus es die illo, quo nefandus
Cyclops socios fortissimos comedit. Tu uero es ausus
donec per animi prudens consiliū, ex antro in quo pe-
riturus uidebaris, te seruasti.

Sic ait, & tumidam uoluens in pectore mentem,

Continuit huc illuc se uertens: ueluti uir qui uen-
trem nidore ac sanguine plenum apud ignē copiosum
hinc inde uoluit ac uariat, uelociter assare cupiens:
Sic Vlysses in omnem partem uertitur, quonam modo

Vlysses
uaria no-
tu secum
uersans.

Minerua
Vlyfsem
animat.

procis manus inijciat solus
celitus deſcēdens mulieri a
dēs ſupra caput aſtitit, atq;
ris oīm miſerrime hoīm. Do
in domo, filius in ſuper qualē
quit Vlyſſes, oīa recte dicis:
procos ſolus exiſtēs manib;
tinuo cōgregati ſunt intus.
tor, ſi Iouis ac tua fiat uolūt
fugiā: hoc ego te narrare uo
inquit, alius quidē ſocio uel
mortalis ē, et animo nō adeo
te in tantis laboribus cuſto
quagenā hoīm turmā nos c
re cupiētes, attamē ita uirib;
bous et oues abigas: quam
mnus te iā capiat feſſum, ac
ta uigilantem. Deniq; dolor
Sic ait, ac oculis ſomnum diſ
Sublimisq; polum conſeſtim
illum ſomnus habet, curas a
Penelope uero uigilanti men
Cor agit at, uiduoq; ſedet m

Penelope
Dianam
precatur.

Postquam uero fletu ex
nota faciens, ſic precatur: I
precatur. filia, utinam meum pectus ſa
mam iamiam criperes: uel ſ

la per altū deducta in oceanū oribus proieceret: ueluti cū Pādari filias procellæ rapuere, quorū parentes dii peremerūt, ipsas uero domi orphanas reliquerūt. Venus autē casco melleq; ac uino dulci nutrijt, luno quoq; præ cæteris inclyta forma ac sensu decorauit, proceritate claras Diana, Minerua deniq; egregiorū operū sciētes reddidere. Postq̃ uero Venus Olympū cōscendens Iouis nuptias illis rogauit (ipse nanque cūcta tū fatū infelix esse hoīm nouit) tunc puellas harpyiæ discerpserūt, ac infernalibus furijs ministras dedit. Sic me celestes euertant, aut Diana in me tela iaciat: mō Vlyssē tantū uideā, libēter sub terras abire, ne peioris postea uiri commercijs gauderem. Sed hoc quidē tolerabile ualde, quando quis interdū ploret animo mœstus: nocte uero quiescit somno se tradens, qui quidē oēs ad obliuionem malorū bonorumq; ducit, ubi semel oculis irrepit: quin et mihi etiā deus mala infligit somnia. Hac enim nocte similis quidā Vlyssī meo iuxta me iacere uisus est, talis existens qualis erat simul cum exercitu: attamen meus animus gaudebat, quod nō in somnium existimarem, sed rem ueram. Sic ait, statimq; illuxit. Huius itaq; uocē plorantis Vlysses audiit, eiq; cogitanti uidebatur illa uirum recognoscens capite assistere. Quamobrem lenā simul expelles in quibus dormiebat corriprensus, in aulam tulit supra thronum: bubulū quoque tergus extra ferēs in super

Vlysses Io super posuit, ac palmas ad
uem orat Iupiter pater, si me post mu-

cundam terram uolentes re-
procorū intus existentū mu-
ro Iouis portentū aliud app-

Dat signū tē Iupiter audiit, ac statim
calo.

po intonuit, ex quo Vlysses
ex domo facmina molari pr-

scm mola cōstiterant, quibus
et ex ea cibariā medullā h-

aliæ quidem dormiebāt, quod
ro quod imbecilla esset, non

Famula prodigij
cōiectrix sistēs, uerbum Vlyssi signum
qui dijs hominibusq; imper-

sti cū adhuc nulla sit nubes,
nobis manifestas? indica qu-

hoc quod ego sic uaticinor.
Vlyssis domo epulas edēt, qu-

re soluunt aſidue uiolando,
neni. Sic ait. At Vlysses ex h-

simulq; Iouis tonitru; magnū
putabat se in delinquentes l-

re. Aliæ uero famulæ per do-
apud escharam et focum ex-

Interea ē stratis surgens se u-

Telemachus pulcher, lateriō
Aptat et egregijs elegantia

Telemachus moner Eurycleam ne hospitem negligat.

Hastam deinde manu fulgentem cuspide prendens, Constitit Eurycleam aduersum, ac talia satur:

Nutrix charissima, hospitē hunc et lecto et cibo honorate, si forte neglectus iaceat. Talis enim mihi mater, quanq̃ cetera prudens, ut alium quandoq; quauis peiorē, temerē honoret, alium uero uel digniorem negligat. Cui Euryclea: Infontē profecto, inquit, mi nate accusas. nā & sedens uinū quidem bibit quantum uoluit, fame uero dixit interrogatus nondum se teneri: sed & somni cubilisq; tempore famulas lectū sternere iussit. at ille infelix ac miser noluit in lecto & stragulis dormire, sed supra crudū bubulum tergus atq; pelles ouinas in domus uestibulo cubauit, lenā uero nos superiecimus. Sic ait. Telemachus autē hastā tenēs, ex aula discessit in concilium Achæorum, quē canes pedibus albis comitātur euntē. Euryclea interea Opis Pisenoridis filia ministris mādāt: Vobis dico famule, domum mundate, uerrite, in thoris tapeta purpurea ponite: aliæ mensas oēs spōgijs tergite, crateras ac patras purgate: aliæ ad fontem properate, aquā cōfestim afferte. Proci enim nō diu morabūtur, quin ualde mane ueniēt, quōd festum sit omnibus. His dictis, illæ oēs obtemperant. Viginti nanq; ad fontem iuere, aliæ ibidem in adibus scite omnia cōposuere. Mox proci ueniunt, famuli tēdas diligēter accendunt, famulæ interim à fonte redeunt. superuenit et subulcus Eumeus, treis pingues porcos ducēs ex oībus optimos, quos in

Instruit dom⁹ aduentui percorum.

tra

tra domus parietes paucrat.
 bus affatur uerbis: Hospes, m
 suscipiūt, uel certe negligūt i
 Vlysses: Vtinam, inquit, Eum
 iniuriam uindicent, quam hi
 inferunt domui, neque uerecu
 inter eos colloquētibus Melā
 cessit, capras ducēs ex grege
 cis futuras: duo quoq; pastor
 has quidem sub porticu alliga
 alloquitur uerbis: Hospes, et
 rogando infestas, at non exij
 prius diuiai, quā manus ha
 nō ex ordine rogas. sunt & a
 ait. Vlysses nihil respondit, se
 male cogitabat. Inter hos aut
 stor superuenit, bouē sterilen
 cis ferens: baiuli autem hēc
 mittunt, si quis illos petit, qu
 alligauere. Ipse uero Philœt
 interrogat: Quisnam hospes
 per petijt domum? Ex tuis en
 bus. Vbi ei genus & patria te
 par uidetur. Sed dij infesti
 rant, quando regibus fastidi
 pius accedens, dextra eum pr
 ter hospes, tibi in posterum o

Melanthi
 us insolēs
 ad Vlyssē.

Philœtius
 Eumœo &
 Vlyssi.

malis agitaberis multis.

Nempe deum prior non est te Iuppiter ullus.

Nō enim misereris hominum. Fas te illis æquum esse
in ærumnis. Vt domestica succurrūt, fluunt ex oculis
mihi lachrymæ Vlyssē reminiscēti. Nā & illū puto hu- Dolet p-
pter heri
infortu-
nium.
ius incōmodi sago lineo indutū inter homines errare,
sicubi uiuit aut uestitur aura ætherea: si uero perijt,
ō me miserū, ō bonū Vlyssē, qui me custodiendis bubus
parū adhuc in populo Cephalleniorū existētem præ
fecit: nunc aut boues ingentes facti sunt. neq; enim ali
ter boū genus uiro cōmitteretur. Hos itaq; alij me ius
bent eisdem ferre procis ad edendum. nec quicq; de pu
ero curant, neq; deorum religionem uerentur. iamq;
absente diu domino, cōtendunt inter se rem diuider e.
At mihi animus in pectore suadet, malum quidē uiuen
tis filij, aliorum uidelicet populum adire, alienos reli
ctis bubus petere uiros: hoc autem peius, hic manen
tem boues alienas cum animi anxietate custodire, &
profecto à uiris his proteruis diu iam fugissem, nisi il
lum afflictum custodire adhuc expectarem, si forte ue
niēs procorum cædem in ædibus faciat. Ad hæc Vlyss Vlysses
Philæto.
ses: Bubulce, inquit, non profecto ignauo aut stulto ui
ro similis uideris. Deprendo iam quòd sapias, & quā
ob rem tibi dico, aut iureiurando affirmo: tu Iupiter
mihi testis mensaq; hospitalis, ac domus Vlyssis quam
petij, quòd te hic existente Vlysses domum redibit: tu
isq; oculis (si uis) aspicies procos qui hic dominātur,
omni-

Proci fini
stro omi-
ne à Tele-
machi ca-
de deter-
rentur.

Telema-
chus pro-
cis ne ho-
spitem in-
festent.

omnino pereūtes. Cui bub.
faceret noueris quātum m
Et ut nō frustra Philoctius
bus uota fecerit. Dum sic i
proci necem Telemacho st
lix signum aquila sinistror
columbam tenens. inter que
cij, non nobis hoc de cæde
ter eueniet, quapropter ad-
tentia placuit. quamobrē ue
pra thronos ac sedes lanas p
guesq; capras porcos item a
ficio maclauere, uiscera assa
de uinum crateribus fudere.
it, panē Philoctius in canistris
us uina fundebat. Illi post hæc
ieccere. Telemachus uero pro
Vl: ssim intra aulam iuxta pa
cauit, thorum humilem appo
iuxtaq; uiscerum partem: dei
tera fudit, aitq;: Hic nunc sed
tumelias ego ac manus proco
pellam, quod nō publica hæc
hi hæc ille parauit. Vos proci
ac manibus, ne quis hic tumu-
tur. Sic ait. At illi mordicus l
chum admirabantur qui tam

inter quos Antinous sic ait: Durum o socij ex Telemacho uerbum accipimus, uobis usque minitando loquutus est, sed Iupiter minime ultra permisit. Quamobrem ipsum in aula quietum relinquamus, sonorum sane concionatorem. Telemachus Antinoi dictum minime curauit. Praecones per urbem sacram becatombam duxere, & Achei sub nemore umbroso Apollinis conuenerunt: qui postquam assauere superiores carniū partes ac ordine diuiserunt, laute accubuerunt: qui autem conuiuio praeerant, equam Vlysi partem ut aliis omnibus ex iussu Telemachi apposuerunt. Minerua atro ut Vlysis animum adhuc magis iniurijs exerceret, procos non omnino ab iniuria abstinere permisit. Erat autem inter eos uir quidam iniustus, Ctesippus nomine, e Same insula oriundus, qui diuitijs sui parentis confisus, Vlysis coniugis matrimonium affeclabat. Is tunc ad socios sic ait: Audite me proci quae dixero. Partem habet hospes equam, uti par est. Non enim fas est Telemachi hospites, qui has edeīs petūt, contemnere. Quare ego xenium ei do, ut & ipse siue balneatori munus det, siue alij ministrorum qui sunt in domo Vlysis. Sic dicens, manu tereti pedem bubulum e canistro accipiens, in Vlyssēm iecit: at ille declinans, ictum euitauit, ac animo risit, tale Sardiniū, murum autem percussit. Ctesippum Telemachus obiurgans: Ctesippe, inquit, animum ex hoc facto satiasti, hospitem propterea non uulnerasti. ictum nanque cui

Ctesippus
Vlyssēm
ferit.

Telemachus
Ctesippum
mi-

tauit,

nitabūd^o
obiurgat.

Agelaus
proci ut
nuptias
maturent

tauit. At site medium hasta tran
fecto pro nuptijs pater sepulchru
que nullus amplius domi dedecus
nosco intelligo que & bona & n
paruus eram. Attamen hæc affpi
rauimus, oues interfectas iuinum
absumptum. Durum profecto m
sed ne quæso tēdite ultra malis i
ro interficere contenditis, nemp
longe præstat semel mori, quā
facta aspicere. His dictis, illi silen
serò tādē Agelaus Damastoris
lus contra ius fasq; uerbis irrit
alij famulorum in Ulyssis domo n
cho autem & matri eius human
fi uobis ambobus animo placet, e
sem domum rediturum, tunc nu
retinere aut manere in ædibus p
us. Nunc autem hoc iam man f
pius redibit. quamobrem tu ma
camq; exhortare ad nuptias eius
um fuerit, ac plura dederit, ut t
quemadmodum cupis disponas a
edens, bibēs: illa uero ait am pet
Iemachus. Non Agelaē, inquit, pe
res patris mei, qui longe ab Itha
rat: nihil moror matris meæ nup

re cui maxime uoluerit. Immensa etiam tribuam do-
 na, uereor tamen inuitam uerbis inducere, ne hoc de
 us faxit. Sic ait. At procos Pallas maxime ridiculos
 reddidit, mentem illis alienando, qui iam maxillis no-
 uis atque alienis semicrudas carnes edebant: oculi au-
 tem eorum lachrymis fluebant. impetus animi luctum
 excitauit. Inter quos Theoclymenus ait: Ah miseri,
 quod malum hac nocte patimini? capita uertuntur &
 uultus, & inferius genua labant, fletus oritur, genae
 lachrymis perfunduntur, sanguine item fluunt muri-
 ac contignationes. Idolorum insuper plenum uestibu-
 lum, et plena ambulantium aula, Erebus sub tenebris,
 & sol sub caelo periit, mala percurrit orbem nebula.
 Riserunt omnes uehementer super ipso, inter quos Eu-
 rymachus: Insanis, inquit, hospes alio uagans: at uos
 iuuenes foras eum in forum mittite, quoniam hac no-
 cti similia uidentur. Cui contra Theoclymenus: Non
 te, inquit, iussi Eurymache mihi duces eundi praebere.
 Sunt enim mihi & oculi et aures et ambo pedes, mens
 etiam in pectore nihil inquinata, quibus egomet sane
 exhibo foras, quando malum uobis euenturum uideo,
 quod nullus neque effugiet, neque euitabit procorum;
 qui in domo Vlyssis homines deludentes, iniqua perpe-
 tratis. Sic dicens, exijt ex edibus, iuitq; ad Piraeum,
 quē prōpte excepit. Proci autē oēs inter se aspicien-
 tes, Telemachum irritabant super hospitibus riden-
 tes.

Minetus
 procos de
 mētes red-
 dit.

ODYSSEÆ

tes. Quidam uero ex iuuenibus illis admodum super-
bus: Telemache, inquit, nullus profecto te in hospitum
excipiendorum delectu ineptior. Hunc famelicū me-
dicum cur domi habes, pane uinoq; indigentem, ne-
que item operi obeundo aptum, neu uiribus firmum,
sed tātum terræ onus inane? Alius autem quidam hic
surgens: Quin, inquit, si quid mihi credis, hoc maxi-
me præstat: Hospites hos in naui collocatos in Sicili-
am mittamus, unde digna tibi uenditione merces eue-
niat. Sic itaque proci distabant. At Telemachus mi-
nime curabat, sed patrem tacite aspiciens, expectabat
donec ille manus in eos iniiceret. Penelope uero in sel-
la sedens aduersus eos, singulorum audiebat uerba.
Coenam itaq; dulcem & suauem hi ridiculi fecerunt,
qui ut uentrem explerent, multa sacrificio mactare
animalia. Epulis alioqui ipsis nullæ ingratiore sœ-
re, quales dea Minerva et uir fortissimus Vlysses præ-
bituri erant, quam illi prius nefaria perpetrassent.

ARGVMENTVM LIBRI XXI.

¶ Penelope arcum tendenti nuptias suas promittit.
Vlysses autem Eumæo & Philœtio custodiam portarum
mandat. Ipse arcum per secures dirigit, nemine illum re-
dere ualente.

ODYSSEÆ¹⁵⁵

LIBER XXI.

PENELOPÆ autem Minerva in animo posuit, ut arcum ferrumq; nitidum procis daret, certamina uidelicet cædisq; initiū in ædibus futurum. Quamobrem scalas domus altas ascēdit, corripitq; manu formosa ancā pulchrāq; incuruam clauem, cui capulum eburnum erat, ac cum ministris in thalamum uenit ultimum, ubi herilis erat thesaurus, æs, aurum, ferrū uarie laboratū. Hic arcus iacebat retortus, ac pharetra sagittarum receptaculum: ubi grauiam multa erant tela, quæ dona hospes Iphitus Eurytides Lacedæmonem affecutus dedit, qui simul in domo Ortilochi apud Messenam inter se conuenerunt. Huc siquidem Vlysses uenit ad æs alienum exigendum, quod ei populus omnis debebat. Messenij nanque oues trecentas ex Ithaca simul cum pastoribus nauibus tulere. Harum igitur gratia uiam hanc admodum longam Vlysses admodum iuuenis legatus suscepit, quum eò prius pater aliq; senes iuissent. Iuit & Iphitus equas quærens, quæ illi perierant duodenæ, ac sub illis muli, quæ ue ei postea cædis ac facti causa fuere, quòd Herculem magnanimum Iouis filium, magnorum patratores operū petiere, qui Hercules cum hospitio exceptum in sua domo interfecit,

De arcu
Vlyssis.
Iphit' Eurytides,

Hercules
proditores
hospitiū.

miser qui deorum religionem, nec mēsam hospitalem
 quā ei praeuit ueritus est. Equas ipse sibi habuit. Has
 igitur queritās, Vlyssi forte occurrit, arcumq; delit,
 quē prius magnus Eurystus ferebat, ille uero filio re-
 liquit domi suae moriens: at illi Vlysses acutum dedit
 ensē, hastamq; ualidam, principium quidē obare ho-
 spitalitatis: nō enim mēsa inter eos adhuc nota erat,
 quōd Iphitus praeuentus morte ab Hercule interse-
 ctus esset. Hunc itaque arcum Vlysses in bellum cū na-
 uibus iens nunquam secum tulit, sed ibidem ob obari
 hospitis memoriam domi reliquit ac tantum in patria
 sua ferebat. Penelope igitur in thalamum uenit, limē
 roboreum praterijt, quod architectus expoliuit as-
 tre, atque ad perpendiculū duxit: superne uero tym-
 pana aptauit, foresq; addidit fulgentes: statim uero
 soluta ex coronide clauis ac foribus adiecta est, ex
 qua ista sere sonitum dedere ingētem, qualē tantus
 armentalis in campis pascens edere solet, protinusq;
 aperte fores patuere. Illa uero in altum ascendit ar-
 mariū, ubi ex una parte arce a stabāt, in altera uestes
 nobiles iacebant. Inde igitur arcū in palo suspensum
 protinus corripuit cū ipso coryto, in quo ille pulcherrime
 conditus erat. Sedensq; ac supra genus illum po-
 nens, flebat querulis modis. Deinde arcum de uiro in-
 terrogabat. Postquam uiro luctu exaturata est, in an-
 lam ad proceres tendit, arcum in manu tenēs ac pha-
 retam, ubi multa tela grauiā erant: famula uero illa
 se.

sequētes, telorū armarium fascemq; ferebant: hic ferrum esq; plurimum aderat, certamina uidelicet herilia. Penelope itaq; ante recti uestibulū constitit, caput ante genas uitta pulcherrima redimita, duasq; habēs utrinq; famulas. Procos primū ita alloquitur: Audite quæso insolentes proci, qui hanc domum cōtinuo edendo & bibendo absente domino uexatis: neque facti uestri aliam facere excusationem adumbrationem ue nostis, quā meas desiderare nuptias. sed agite quando hoc certamen incumbit, magnum Vlyssis arcum in medio ponam: quicumque manibus facile tendet & per duodenas secures omneis iaculabitur, huius ego connubium sequar, coniugemq; muneribus locupletem reddam, domum hanc relinquendo, cuius quandoque reminisci uidebor uel in somnis. Sic ait, ac Eumeum iussit arcum procis ferrumq; micās præbere. Ille uero lachrymans accepit, ac dedit. Flebat & subulcus ex altera parte, ubi & ipsi herilem aspexit arcum. Antinous autem ambos increpās, ait: Stulti & agrestes ex tempore tantum cogitantes, ah miseri quid lachrymas funditis, ac mulieris animum in peccatore magis irritatis, quæ per se satis habet ærumnarum, quod charum amisit uirum? Discūbite igitur hic tacite, seu foras exeuntes plorate, & hic arcum relinquite procis certamen innoxium: neq; enim facile existimo hunc tendi posse. Nullus autem talis reperitur uir in omni ordine ac decade, qualis erat Vlysses. Ego

Penelope depromit Vlyssis arcum certamini procorum.

Promittit se uictoris coniugem fore.

namq; illum uidi, meminiq;. puer adhuc paruus erat.
Sic ait. At illi neruum tendere posse, & ferrum iacu-
ari facile sperabant. Sed is primus ex Ulyssis mani-
bus arcum degustaturus erat, qui præter ceteros cū
spernebat in aula sedens, aliosq; item ad idem facien-
dū inuitabat: inter quos Telemachus sic ait: Heu, uel-
de me Iupiter stultum fecit: mater enim quāquam præ-
dens & chara mihi, dicit se alium sequi uelle, hanc do-
mum relinquens: at ego rideo, animoq; sic stulto gau-
deo. Sed agedum proci quando hoc paratur certamē
pro muliere, cui similis non est in terra Achæia, nec
apud Pylum neq; Argos, neque Mycenæ, neque apud
ipsam Ithacam, neque deniquē in toto continenti: sed
& ipsi hoc scitis, quid enim me matrem laudare opor-
tet? Igitur ne rem protrahite, neque ab arcu nos diu
auertite, ut planē periculum fieri uideamus. Ego quo-
que profecto experirer. Si enim tendam hunc arcum
iaculerq; non mihi mœsto has ædeis mater aliō disce-
dens relinqueret: quoniam postremus omnium relin-
queret, si possem hoc patris mei certamine potiri.

Telemachus expe-
rit uires
suas arcu.

Dixit, & ex humeris lenam purpuream & ex la-
tere ensē posuit, stans atque innixus: primum quidē
fossa oblonga facta, secures statuit, & ad perpendicu-
lum direxit, circaq; terram aggescit, unde stupor oēs
inuasit, ut ordine constituit, nunquam antea uiso. Igi-
tur arcum sumens, uestigioq; solum progressus consti-
tit, ser illum tendere conatus, ser destitit, uiribus atq;

animo in nervo contrahēdo deficientes: Et profecto quanto expertus ui tetendisset, nisi Vlysses eum per nutum quamvis cupientem retinisset. Telemachus itaq; rursus ad eos uersus, ait: Hei mihi uel ignauus ac imbecillus ero, uel certe quòd sim iunior, nondum manibus satis fido in hominem prius laceffentem propulsare. Sed uos adeste qui me longe fortiores existitis, experimini ut certamen absolueamus. Sic dicēs, arcum humi inclinans in pulchre compactis tabulis cum sagitta composuit: ipseq; in loco unde prius surrexit, rursus consedit. Antinous uero his gestis: Surgite, inquit, o socij, incipientes à dextra omnes, unde et potationis initium. Sententia placuit, quamobrem Liodes Oenepi filius primus surrexit. Is eis haruspex erat, semperq; in ultimo ordinis recessu iuxta craterem sedebat, soliq; omnium iniuriæ aduersæ fuere. Quapropter ceteris procis magnopere iratus erat. Hic igitur arcum sumpsit sagittamq; uelocem, constitit pede solum progressus, arcumq; tentauit, neque tetendit: prius enim quā laborasset, manus teneras integras retraxit. uersusq; ad procos: O socij, inquit, non ego tendam, alius accipiat. Multos enim hic arcus uiros fortes tristitia afficiet animoq; deiciet, quòd longe præstet mori quàm ē spes decidere, cuius gratia hic continuo expectantes congregamur. Nunc autem qui sperat aut omnino cōtendit Penelopes coniugium, ubi arcum hunc tētauerit aut degustauerit, protinus aliam Achearū in ma-

Liodes ut
gibus dicitur.

trimonio accipiat cū rebus dotalibus: ipsa uero Penelope nubat ei q̄ plura dederit ac fortunatior sit. His dictis, arcum in compactis tabulis sagittarūq; deposuit, ac rursus in throno unde surrexit assedit. Antinous autem eum increpans: Liodes, ait, quodnā tibi uerbum excidit graue durumq;? irascor quidem audici. Ergo hic arcus nos homines fortes et animo et audacia priuabit, quoniam eum tu tendere nequiuisti? Alij proci fortissimi tendent: te enim mater non talem genuit ut arcus & sagittarum peritum. Sic ait, ac ad Melanthium caprarium uersus: Ignem, ait, Melanthi in aula statim accende, iuxtaq; sellam pone, ac tergo ra supra bubula. Deinde magnum fer adipis uolūcrū intus conditi, ut iuuenes unguine obliti ac foti exerriri possint. uiribus enim ualde deficiunt. Sic ait, & confestim obtemperat. Refoti igitur iuuenes ac calefacti uti iussum fuerat, non propterea arcum & ipsi tendere ualuere, sed longe infra uires fuere. Antinous autem & Eurymachus, quod principes procorum essent, ac uirtute ceteris praearent, ab arcu abstinerere. Bubulcus autem & subulcus Vlyssis ex domo ambo simul discessere, quos deinde Vlysses domo ipse abiens secutus est. At ubi extra fores & aulam fuere, eos sic est allocutus: Bubulce ac subulce, dicamne an celem uos? dicere autē me animus hortatur. dicite quæso si subito Vlysses ueniret, ac eum deus aliquis adduxerit, procosq; plectere uelit, quali essetis animo?

Proci uiri
bus impa-
res arcui
tendendo

mo? illi ne an procis auxilium ferretis? dicite inquam,
 quid animus uobis suadet? Huic bubulcus: Iupiter,
 inquit, pater si hoc desiderium nobis perficiat ut ille
 redeat, deusq; illum reduxerit, nos creces profecto qua
 lis mea uis manusq; esset. Similiter & Eumeus subul
 cus deos orauit, ut Vlysses domum redeat. Is uero ubi
 eorum uoluntatem ac mentē nouit, sic rursus ait: Ipse
 iam ecce ueni in patriam iam anno uicesimo. Noui ut
 uobis optantibus tantum ex famulis uenio. aliorum
 non aliquem audiui optantem me reducem esse. uobis
 itaque uerum, ut erit, narrabo: si deus mihi perimere
 procos dederit, uobis ambobus et cōiugia & possesi
 ones dabo ac domū prope me pulcherrimā: in posteri
 uero Telemacho & socij & fratres eritis. Vt aut mi
 hi firmitus credatis, aliud uobis certū ostendā signum,
 cicatricē, quā olim Parneſum proficiſcēs, unā cum Au
 tolyci filijs, apri dentibus albis ictus accepi. Sic dicēs,
 laceras ab hulcere uestes remouit. At postq̄ omnia ui
 derunt, probeq; nouerūt, circa Vlyſsem flebāt, manus
 iactantes ac pileum, caputq; & humeros complecten
 tes, Vlyſſes inuicem capita manusq; illorum. Et profe
 cto lachrymantes sol occidens inueniſſet, niſi Vlyſſes
 ipſe luſtum compreſſiſſet, inquiens. iam flendi ac que
 rendi finem facite, ne quis ex aula egrediens depren
 dat, intusq; referat. Sed hilares quaſi nuptias cōcilia
 turi ingredimini, nō ſimul oēs: prim⁹ ego, poſtea uos.
 Hoc autem ſignum inter nos exiſtat. Alij enim procj

Vlyſſes ſe
 ſeruis ma
 niſeſtat.

Philætio
mādatur
tanuē cu-
stodia.

Euryma-
chus arcui
impar do-
let.

omnes mihi arcum & pharetram dari nō permittēt,
sed tu Eumææ arcū per edes ferens in meis dabis ma-
nibus: ancillisq; dices, ut fores aule diligenter clau-
dant, ne si quis sonitum aut tumultum uirorum intus
intra muros nostros audiat, ullo modo fores exeat,
sed ibidem tacite operi asidcat. Tibi Philæti mando
fores aule clauibus claudere, ac uelociter repagulis
& uinculis munire. Sic dicens, domum ingreditur, ac
in sella unde surrexerat consedit: famuli quoque am-
bo subsecuti sunt. Eurymachus autem inter hæc iam
arcum manu prenderat, ac dispensauerat huc illuc ad
ignem calefactus atque inunctus, nihilo tamen melius
cōtendere ualuit, robore uiq; animi deficient, Ex quo
secum querendo ait: Hei mihi quod res hæc præter ce-
tera me angit, non Penelopes coniugij tantum gra-
tia, quod ego quanq̃ cupio, nō attamen tanti facio, cū
sint & aliæ plures Achææ mulieres apud ipsam Itha-
cam, aliasq; item ciuitates: sed si tantum infra Vlyf-
sis uires sumus, ut arcū tēdere nō ualeam⁹, hoc nos sa-
ctum apud posteros deprensū infamabit. Huic con-
tra Antinous: Eurymache, inquit, non sicut ais pro-
fecto erit: nosti enim hodie in populo festum Diæ
sanctum esse. quis autem arcum tendere audeat? Ita-
que ponite certamen libenter, & securus sinamas o-
mnes sic consistere: nō enim aliquem puto propterea
interfectum iri in Vlybis domum uenientem. Sed age-
dum pincerna à pateris incipe, ut libantes arcum sa-

eremus. Mane autem iubete Melanthium pastorem
capras domum ex omnibus præstantiores afferre, ut
Apollini ex his crura efferentes arcu postea experia-
mur, & certamen tandem absolvamus. Antinói sen-
tentia omnibus placuit. Itaque

Dant manibus famuli lympham, iuvenesq; per aulam
Crateras mensis statuunt, ac uina coronant:

Distribuuntq; æque cunctis, pateris prius amplis
Incipiunt. postquam potandi expleta cupido,
Protinus hæc illos tentando affatur Vlysses:

Audite proci Penelopes quæ me iubet animus di- Vlysses pe-
cere. Eurymachum maxime & Antinoum oro, quoni- tit experi-
am probe hoc uerbum dixere: Cras deus nobis si ue- ri uires ar-
lit robur & uires dabit: uos tamen interim date mi- cu.
hi hunc arcum, ut & ego unâ uobiscum uires experi-
ar meas, si mihi adhuc uis est ea quæ olim in meis erat
membris: an certe ob errores, anxietatemq; et incom-
modū perierit. Sic ait. Illi omnes magnopere sunt iras-
ti, ne arcum attingeret formidâtes. Antinous autem
increpando ait: Ah miser hospes, mens tibi non inte-
gra. non cernis, non consideras quod nobiscum len-
tus epularis, neque cibo omnino priuaris? Insuper no-
stros sermones audis, cum nullus alius mendicus ho-
spes nos audiat. Vinum profecto te lædit, quod & ali- Vini im-
is etiam nocet qui uoraciter sumunt, nec moderate bi modicum
bunt. Vinum Centaurum Eurytionem in domo Piri, malorum
thoi contra Lapithas insurgentem ad insaniam dedu- causa.
xit.

xit. Furiosus namq; factus, contra Pirithoi domū mā-
la perpetravit. Heroas enim dolor inuasit: ex quo cū
per uestibulū foras ī surgētes traxere, ac ei aures na-
resq; diro ferro exciderunt. Ille uero sibi met ob ani-
mi stultitiam nocēs, propriū incommodum flens ibat:
unde inter uiros & Centauros orta cōtentio. Verum
sibi prius ille malum inuenit. Sic & tibi magnum na-
ticinor incommodū, si hunc arcum trāstabis. Nō enim
ad alicuius supplex misericordiam in nostro popu-
lo cōfugies, sed te in naui ad Echētum regem hominū
perditorē mittemus, unde minime seruaberis. Itaq; si
sapis, quieto comede, neq; deinceps cū iunioribus cō-
tende. Penelope uero tunc ait: Antinoe, non ius neque
fas Telemachi hospitē qui domū hanc petijt, cōtemne-
re. Spera quoq; si hic hūc tendet arcū, uiribus robo-
re q; fretus, ipse me domum ducet, suamq; me cōingem
habebit, neq; ipse hoc unquā sperauit: nec aliquis ue-
strū huius gratia tristis factus, hic amplius epuletur,
cum minime deceat. Cui Eurymachus: Penelope, inq;
neq; te hunc ducere fas est: sed uirorum ac mulierū in-
dicia uerere, ne quis inter Achæos grauis dicat: Ha
uiri fortissimi uxorem, homines longe inferiores con-
ditione cōsecuti sunt: quoniam solus inter nobiles mor-
dicus quidā & ignobilis hospes, facile arcum tendens
per secures iaculatur. sic dicent. nobis uero hoc de-
decori erunt. Eurymache, inquit Penelope, non est ut
qui edendo uiri fortissimi domum dedecoret, bonā in

Penelope
Antinoū
obiurgat.

populo famā assequatur. qđ aitis, quod hæc uobis de
 decori pudoriq; erūt? Ipse enim hospes ualde magnus
 ac uegetus, ex magno & forti uiro genus iactat. Sed
 & iam illi arcum date, ut planè uideamus: uobis enim
 sic dico, quod et eueniet, si Apollinis numine fretus ar-
 cum tetenderit, eū lena tunicaq; pulchra induam: ia-
 culū quoq; uelox donabo cōtra hoīes canesq; propu-
 gnaculū: præterea ensem ancipitē, ac pedibus aptos
 calceos. Deniq; quod animus mihi suadebit, ei mittā.
 Ad hæc Telemachus: Mater mea, inquit, arcum enim
 Achæorū nullus me aptior cui uelim dare & negare. Telemā-
ch⁹ marri
 Nō quot hoīes apud Ithacā dominātur, neque quot a-
 pud Helydē, horū nullus me prohibebit, si uelim semel
 hūc arcū hospiti dare ut experiatur. Verum tu mater
 in superiorē domus thalamum ascendens, huc tua fer-
 opera, telā, colū, ac ancillas iube operi uacare: res ui-
 ris oībus, præsertim mihi curæ erit, cui potestas præ-
 cipua domi est. Illa igitur admirata rursus ascēdit. fi-
 lij enim mandatū prudens animo reposuit: flebatq; cū
 ancillis uirū amantiſsimū, donec luminibus Pallas de-
 dit inclyta somnū. Subulcus uero arcū corripiēs fere-
 bat. Proci aut oēs in aula fremebant: sicq; quidā ex il-
 lis proteruis dicebat: Quò (malum) fers arcū subulce
 magne errabūdeq;? uelociter enim te canes edēt quos
 nutristi ob porcos, si Apollo dijq; ceteri nobis propi-
 tij fuerint. Sic ait. At ille formidās, protinus in eodem
 posuit loco, quod multi ī aula fremerēt. Telemach⁹ in

Affertur
Vlyssi tan-
dem arc⁹.

parte alia minitans erat: Cito fer arcum subulce, non
bene omnibus credis, ne te ego, quanquam sum ini-
or, feriens saxis, rus remittam. nam & uiribus sum
potior. Quod si item omnium procorum qui in aula
uersentur, tantum manibus & uiribus potior essem,
facile aliquem ex nostra domo uelociter abscedere co-
gerem, quod indigna perpetrent. Sic ait. Illi omnes pe-
riter risere, ac iram aliquantulum remisere. Subul-
cus autem arcum Telemacho obtemperans, statim tu-
lit, in manibusq; Vlyssi affans posuit. Deinde uocans
Eurycleam nutricem, ait: Fores aulae intus diligenter
claude, si quid murmuris aut tumultus audieris ho-
minum intra muros nostros, ne foras ex eas, sed ibidem
operi adsisce. His dictis, illa protinus parat, foresque
aedium clausit. Philætius quoque tacite extra thala-
rum egrediens, lignū nauis quoddam ex byblo, quod
sub porticu iacebat, foribus repagulum opposuit: sta-
timq; reuertens in eodem unde surrexit, consedit lo-
co, Vlyssē aspiciens. Is iam arcum dispensabat, qua-
qua uersus contrectans: hucq; atque illuc experiens
totum, atque contemplans ne eo absente fortiter
cornua corrosissent. Proci uero afficientes atque ad-
mirantes, sic inter se illudendo dicebant: Certe hic ad-
mirator aut compilerator est arcuum. an & talem do-
mi forte habet, uel ipse facere cupit? num uidemus
nibus hinc inde dispensat atque tractat malorum cu-
rator mendicis noster? Alius uero hoc modo canilla-

Batur: Vtinam sic in rogando mendicandoq; hic proficeret, ut arcum hunc quādoque tendere poterit. Sic itaque proci dicebant. At Vlysses ubi ingentem suscepit arcum, ex omni parte considerauit, ueluti uir cithare sciens atque cantus, facile chordam in agglutinato tendit organo, sic ille citra studium magnam facile tetēdit arcum. Dextera enim manu accipiens neruum tentauit, quod ex impetu magno resonuit more hirundineæ uocis. Proci autem angustia orta est ingens, omnibûsque color corporis immutatus. Iupiter autem magna signa ostendit, quibus Vlysses magnopere letabatur, quod prodigium ipsius dei sagittam quæ sola extra alias in mensa iacebat, corripuit: aliæ uero in pharetra conditæ omnes existebant, quibus proci perituri erant. Sedens itaque Vlysses, arcum uulnis accepit, ac facile neruum cornuāque traxit, sagittam deinde impulit, contra tendens in secures ordine primo non aberrauit, quum illa ferro grauis medium pertransierit, extrāque micauerit. ad Telemachumque uersus, sic sedens ait: Neque à meta erraui, neque diu in arcu contendēdo laboraui: quamobrem & mihi uires firmumq; adhuc robur inest, non quem admodum proci calumniando despicunt atque illudunt. Sed nunc tempus epulas procis parari ad lumina, deinde cantu & cithara aliter oblectari, quæ conuiuij sunt appendices. Dixit, ac super alio innuit. Telemachus uero acutum lateri accingit ensē, hastāq;

Vlysses et.
dit arcum

ODYSSEAE

*Manu capit, ac prope ipsam iuxta thoram fulgētī at-
matus ferro constitit.*

ARGVMENTVM LIBRI XXII.

*¶ Vlyſſes præſente Minerva in procorum cade occu-
patur. Deinde famulas impudicas per Telemachū & do-
meſticos una cum Melanthio plēctit.*

ODYSSEAE

LIBER XXII.

VLYSSES poſtmodum cōſurgens, ac laco-
ris ſeſe exuens veſtibus, in medium pro-
diit, arcumq; deinde ac pharetram iacu-
lis grauidam tenens, ſagittas quidem an-
te pedes effundit, prociſ ait: Hoc enim certamē quod
modo geſſi, ſecurum quidem extitit: nunc uero metam
aliā ſcopumq; attingam, quod nullus alius adhuc at-
tigit: ſi tamen aſſequar, mihi tantū Apollo ſaucat. Di-
xit, et in Antinoū primo triſtem direxit ſagittam. Is
pulchrum rotūdumq; in manibus habebat calicē, quā
ſi cogitans qua habiturus erat: de cade autem mini-
me cura. Quis enim inter conuiuas putaret ſolum, in-
terque plures exiſtētē hoſpitē, quanquam eſſet for-
tiſſimus, ei mortem fatumq; illaturum? Hunc deinceps
Vlyſſis euſſis ſecundum guttur præterijt, teneramq;
ſagitta ceruicem in alteram partem inclinauit. Patet

*Vlyſſes
Antinoū
ſagitta in-
verſit.*

Ea ē manibus percussa cecidit, statim per nares sangui-
 nis crassa fistula uenit, ex quo mensam ille ab se uelo-
 citer pede percutiens amouit, in terram epulas fudit,
 panis coctæq; carnes fœdatæ sunt. Ex hoc proci per-
 terrefacti, per domum undique circumspeciebant us-
 que ad murorum angulos, si quid esset telorū, nusquā
 scutum, nusquam hasta ualida quam apprenderent, e-
 rat. Vlysses postremo uerbis increpando contume-
 liosis: Hospes, ait, male homines arcu petis, profecto
 non amplius certamen aliud attinges, nunc exitium
 magnum iamiam tibi seruatur. Nam hominem nunc
 interemisti, qui inter Ithacæ iuniores optimus erat:
 quamobrem te hic uultures discerpent, quilibet tamē
 ex procis abstinuit, quod eum putabant nolentem ac
 per imprudentiam hominem interfecisse. At stulti
 ignorabant quemadmodum iam exitij tempus adue-
 nerat. Hos autem Vlysses torue aspiciens: O canes,
 inquit, non putastis me ex Troia reducem fore, quod
 meam absumitis domum, me quoque uiuente meam or-
 ptaastis coniugem ducere? Ancillis denique per uim
 concubuistis, neque deum uerentes, neque ex homi-
 nibus ullam in posterum ultionem fore: nunc uobis
 omnibus exitij tempus aduenit. Sic ait. Illos uero pal-
 lidus omnes pauor arripuit, ac quisq; uestigabat qua-
 nam periculum subterfugeret. Eurymachus tantum
 loqui ausus: Si Vlysses, inquit, Ithacensis aduenisti, hæc
 quidē recte dicis, quæ à procis facta sunt, multa domi-

Vlysses, p-
cis.

Euryma-
chus sup.

plex Anti
noo im-
putat oia

tue impia multa item ruri. Verum Antinous qui haec
omnia mala commouit, et autor scelerum fuit, iam ex
tinctus iacet. Ipse nos ad haec impulit facta, non tam
connubium expetens aut querens, quam a iis spectans
que Iupiter minime perfecit, ut uidelicet Ithaca popu-
lis dominaretur, filiumq; tuum per insidias interficeret.
Nunc ille poenas dedit, tu parce populo tuo ingenti.
Nos tibi pensare queremus quaecunque in edibus bi-
bendo et comedendo sunt absumpta, uiginti uirum
aestimatione bouum. Praeterea es aurumq; reddemus,
ut animus letetur tuus, potius quam irascatur. Ad
haec Vlysses toruo aspiciens uultu: Eurymache, ait, non
si mihi patrimonia cuncta dederitis quae nunc sunt, et
quae in futurum addere potestis, non manus a cede
temperabo prius quam omnem procorum iniustitiam
plectam. Nunc optio uobis coram proponitur, seu cer-
tare seu fugere, qui fatum mortemque uitare cupiat.
Verum nequaquam miserum exitum uos uitaturos pu-
to. Sic ait. At illis genua simul et animus trepidauit
inter quos Eurymachus rursus: O socij, non pro-
fecto uir hic manus innoxias continebit. sed quando
semel arcum phar. tramq; cepit, ex aula iaculabitur,
donec omneis interficiat. Quamobrem pugnae remini-
scamur, enses educite, mensasq; sagittis uelocibus op-
ponite, deinde simul confertim omnes adnitamur, si
quo modo ex aula foras pellere ipsum possimus. Dein
de per urbem properemus, fama tumultusque statim

Euryma-
chus pccis

excitabitur, ex quo hic homo postremo nunc iaculatus fuerit. Sic dicens, ensẽd eduxit acutum utrinque ancipitem: in illumq; profilijt, horrendum clamitans. At Vlysses iaculari propterea non destitit, pectusq; illi iuxta mamillam feriit, ac hepar usque sagitta transfigit; unde de manu ensis cecidit, mensa insuper circumspersa reuolutaq; corruit, epulasq; ac pateram secum traxit: ipse uero humũ cernuus illisit & pedibus thorum ambobus palpitans, animoq; tristis extrusit, ob oculosq; atra nubes ijt. Amphinomus deinde aduersus Vlyssẽm consurgens, acutum eduxit ensẽm, si quo modo illum extra fores pelleret: uerum Telemachus retro illum praueniens hasta ferẽ medium traiecit hominem, ac per pectus transfixit, ex quo cadens ille sonitum dedit, terramq; fronte pronus illisit. Telemachus autem ueritus ne quis Achæorum hasta corrupta, uel ense insurgẽs, Vlyssẽm punctim impelleret, aut cẽsim percuteret, statim hasta in Amphinomo relicta abscedens, accurrit ad patrem, atque propius astans ait: Pater, ibo ac feram tibi scutum duasq; hastas, & æream cassidem capiti aptam, quibus tu armatus concurres. Subulco autem itemq; bubulco alia dabo. Denique esse armatum longe pręstat. Vlysses uero: Fer cito, ait. curre, donec mihi ad defensionẽ pręsto sunt sagittę, ne me solum existentem extra fores pellant. Telemachus parenti obtemperans, in thalamum properat, ubi arma erāt; inde quatuor scuta, hastas octo,

Eurymachus occiditur.

Telemachus Amphinomũ interficit.

**Vlyſſes in
procos ſe
armat.**

caſides areas item quatuor tulit. Ipſe igitur Vlyſſes in primis ſe ferro armavit, ambo deinde ſamuli arma induerunt idonea, ac hero aſtiterunt: quibus quàm diu ſibi ſagittæ ad iaculandum aderant, tam diu ex prociſ continuo aliquem interficiebat. illi uero conſertim cadebant. Poſtquam uero ſagittæ deſecere, arcum quidem in parte domus prima iuxta murum inclinauit: ipſe uero ſcutum humeris quatuor oper- tum tergoribus accepit, capiti uero galeam equina ſauda inſignem ac criſta terribilem aptauit: duas in- ſuper haſtas cuſpide ferrea munitas corripuit. Hinc iuxta ſupremum odium pauimentum aditus erat in uiam quæ populo frequentabatur: præterea aptis mu- nitus erat obductusque aſſcribus. Hic itaque portam Vlyſſes ſubulcum ſeruare iubet, ei que aſſiſtere, quod una tantum inde eſſet eruptio. Agelaus igitur proco- rum unus ſic ait: O ſocij, aliquis ad portam que ad ſu- periora ducit, aſcendat, uocetq; populum. ſtatim tu- multus orietur, ex quo uir hic poſtremo iaculatus ſu- erit. Cui Melanthius paſtor: Nō licet Agelaë, inquit. Anguſta enim aula iuxta portam eſt, oſq; breue adi- tus qui exit in uiam: & unus qui ſit admodum fortis, facile omneis prohiberet. Sed age dum uobis ego ſe- ram arma, quibus muniri poſſitis, ex thalamo. Hic pro- ſecto exiſtimo, & non alibi ab Vlyſſe eiſque filiorum collocata. Sic Melanthius dicens, in thalamum con- ſcendit. Hinc duodena ſcuta totidemq; haſtas, ac to-

**Agelaus
prociſ.**

videm areas cassides, cristis equinis insignes, attulit
 procis. At Vlysis tunc genua animusq; labârunt, ubi
 illos armis munitos uidit, manibusq; hastas longas te-
 nentes. Magna sanè res ei uisa est, ex quo ad filium
 uersus: Telemache, inquit, nempe aliqua in aula famu-
 la nobis bellum excitat malum siue Melanthius. Cui il-
 le: Hic ego profecto, inquit, peccaui, non alius in cau-
 sa, qui thalamo fores tantum inclinatas liqui, at illæ
 diligentiores in explorando fuere. Sed et cito Eumæe
 thalamo fores impingito, atque indica si qua est famu-
 la quæ hæc faciat, seu forte Melanthius, quem magis
 puto. Dum sic inter se colloqueretur, Melanthius run-
 sus in thalamum pulchra laturus arma properat: quæ
 ubi subulcus Eumæus agnouit, statim Vlysses pro-
 pè existentem clamauit: Vlyse, uir ille iniquus ac ma-
 leficus, quem nos suspicabamur, ingreditur thala-
 mum: tu profecto uera loquutus es. Quamobrem uel
 ipsum interficiam, si fortior sum: uel certe tibi dicam,
 ut multorum scelerum quæ in tua domo admisit, ab
 eo pœnas exigas. Huic Vlysses: Certe ego, inquit, &
 Telemachus procos retinebimus inter aulam, quan-
 quam exire conantes: uos autem ligatis ei pedibus ac
 retro manibus, in thalamum conijcite, asseresque op-
 ponite, ac catena connexa ipsum alligatum ad altis-
 simam columnam trabibus proximam trahite, ut sic
 uiuus existens, duros patiatur labores. Sic ait. At
 illi obtemperantes, protinus in thalamum iuere, ac
 x iij ipsum

Melanthe-
 us armis
 instruit
 procos,

Subulci
Melanthii
quocumque.

Minerva
Mentori
assimilata

Agelaus
Mentori

ipsum intus existentem, & in thalami penetralibus ad
ma indagantem, hoc modo ceperunt. Ambo enim in-
xta limina utrinque constiterunt. Vbi uero Melanthius
reuertebat, altera manu pulchram ferens galeam, al-
tera uero scutū ingens ac uetus Laërtis herois, quod
iūuenis ferre solebat, tunc uero neglectum iacebat, in
sturaeque lororum ac tergorum solute iam erant. Hi
igitur insurgentes, cum intus retinuerunt, ac per ca-
pillis ad terram egre uixque deiecerunt, pedes manus
que statim uinxere funis uinculo ualde utrinque co-
arctantes, quemadmodum iussit Vlysses: catena dein-
de compacta suspensum ad altam trabibusque proxi-
mam columnam traxere. Quem deinde Eumens in-
grys incessens, ait: Nunc Melantbi in molli cubabis le-
cto, ut par est, noctem custodiēs, que nec in aurora ob-
oceani fluctibus ueniente tibi desinet, quando capris
domum proci epulas parandas ducis. Sic itaque ibi-
dem extensus miser est lectus. Illi uero ambo arma in-
duentes, ac portam fulgentem claudentes, ad Vlyssē
reuerterunt. Hic robur spirantes constiterunt in aula,
quatuor quidem in uia alij quamplures & fortes in-
tra domum, quos prope Minerva uenit Mentori cor-
pore & uoce assimilata. Hanc Vlysses uidens, letatus
est atque ait: Mentor, adiuua me in bello, reminiscere
chari socij ac coeui tui. Sic ait, putās eam Minervam
populum seruantem. At proci ex altera parte in do-
mo fremebant: priusque Agelaus Damastorides sic in-

cipit: Mentor ne te uerbis Vlyſſes inducat, ut contra ^{ne Vlyſſes} ^{iunct.}
 procos illi ſeras auxilium: ſic enim noſtrum experi
 animum puta, quum hos interfecerimus patrem & fi
 lium: inter quos tu quoque eris. non qualia in edibus
 facere paraueris, tuo ipſius capite poſtmodum ple
 tes. ſed & poſtquam uim à uobis ferro repulerimus,
 quot uobis intus atque extrà poſſeſſiones erunt, ſimul
 cum his quæ ſunt Vlyſſis diſcerpemus: nec filios, neq;
 item filias uiuere, non denique uxorem prudentē per
 urbem uerſari permittemus. Sic ait. At Minerua ma
 gis ira ſuccenſa, uerbis Vlyſſem amaris increpuit: Nō
 adhuc tibi Vlyſſe firmæ uires, non robur, quale tibi
 erat cum circa Helenam annis nouem continuo forti
 ter pugnaſti? multos enim uiros in dura pugna occi
 diſti: tuo cōſilio Troia capta eſt. quomodo igitur quā
 do ad populum tuū poſſeſſiones item tuas ueniſti, ad
 uerſus procos uiribus tardus, nunc fortis eſſe putas
 ac conaris? Sed huc accede, iuxta me aſta, uide opus,
 ut cernas qualia tibi inter homines peruerſos Mētor
 beneficia reddit. Hæc ubi dixit, non protinus uictoriā
 quæ ſolet eſſe anceps dedit, ſed uim atq; fortitudinem
 Vlyſſi ac filio addidit. Ipſa uero poſt hæc exiliēs ſimi
 lis birūdini in aula cōſedit. Procos uero ex alia par
 te cōcitauit. Agelaus & Eurynomus & Amphimedō
 et Demoptolemus & Piſandrus & Polybus: hi nanq;
 uirtute præſtabant cæteris q̄ adhuc uiuebāt, & de ui
 ta pariter certabant. Hos etiā arcus et triſtes ſagittæ

domuere. Inter quos Agelaus sic est omneis alloquitur: O socij, uir hic profecto manus deinceps parumper retinebit innoxias. Nam ei Mentor uenit uanatus, soli autem in primis portis relictis sunt. Quamobrem quum hastas longas nunc minime desideretis, sed primum ex illis iaculamini: si forsitan Iupiter dederit Vlysses feriri, ac gloriam nobis referre: aliorum uero nullus metus aut cura, quum hic ceciderit. Vbi hæc dixit, statim omnes auidi, sicuti iussit, iaculati sunt hastas, quarum multas irritas Minerva reddidit: ex quo alius limen aule, alius portam, alius denique murum percussit. At postquam procorum iacula uitauere, Vlysses ad suos conuersus, ait: O charissimi, iamiam tempus ut in procorum turbam et nos iaculemur, qui conati sunt ipsi in primis improbi nos interficere. Sic ait. Illi protinus omnes hastas iaculantur. Euryadem Telemachus, Elatum subulcus, Pisanum uero bubulcus interfecerunt. qui omnes postquam cadentes mordicus terram ceperunt, reliqui proci in aule recessus penitiores se receperunt, ac insurgentes rursus, ex mortuis sex hastas extraxerunt, quas iterum audacter sunt iaculati, alioquin frustra omneis uti primas. Amphimedon Telemachi summum percussit patinam, summumq; item scutum ferro attigit. Ctesippus uero Eumeum supra scutum longa hasta humerum paululum attigit, euolauitq; et in terram cecidit, qui ambo circa Vlysses in procorum turbam

Euryades
Elatus
Pisandrus

rursus & ipsi iacula mittebant. Hic iterum Vlysses in
 citatus, Eurydamāta hasta uulnerauit, Amphimedō-
 ta Telemachus, Polybum subulcus, Ctesippum bubul-
 cus in pectore uulnerauit, insultansq; ait: O Ctesippe
 Polytherſides, q in alios libēter iurgia contumeliasq;
 iactas, nunquam deinceps stultitia fretus aliquid di-
 cas, sed in deos uerbum cōuerte, quoniam longe prae-
 stant hoc tibi pro pede illo bubulo, quem pro hospita-
 i munere in Vlyſsem in do: no mendicātem ieciſti. Poſt
 haec Vlyſſes Dmeſtoridem hasta longa cominus per-
 cuſſit. Telemachus Liocritum Euenoridem medium
 uulnerauit ferro ultra penetrāte, ex quo cernuus ce-
 idit, ac frontem terrae illiſit. Tunc uero Minerva ex
 tialem egida ſupernē ex domus tholo ſuſtinens ap-
 paruit, ex quo procorum mentes perterritae ſunt, ac
 ta metu ceciderunt, ueluti boēs gregarij, quos uari-
 um ceſtrum impellens mouit uere primo, quando dies
 ōgi ſunt. Vlyſſes uero & ſocij uelut aquilae Aegyptij
 uruis unguibus ac roſtris ex montibus ueniētēs, tre-
 didas aues quae in cāpo nubes ſecantes eunt, inuaden-
 tes perdunt. neq; aliquod eis remedium aut fuga. uiri
 quoq; aſpiciētēs, praeda ac uenatiōe letātur. Sic Vlyſ-
 es cum ſuis procos per domum irruētes paſim cede-
 rant. ceſorum uero ſonitus miſerabilis excitabatur. Liodes
 pauimentum quoquē uerſus ſanguine fluebat. Liodes
 tunc animo commotus, Vlyſſis genua prēdit, oransq;
 ait; Te obſecro Vlyſſe, mihi ſis equus. nō ego aliquam
 ſce

Liodes
 ſupplex
 orat Vlyſ-
 ſem.

fœminam puto in aula dicere, me quicquam malè fecisse, sed & alios potius ne facerent prohibui. quamquam mihi non obtemperantes, à malis manus nequa quã continuere, quamobrem ob scelerà sua male perierunt. At ego inter hos haruspex nihil malorum patrans iacebo? O quàm nulla est gratia impensi beneficij. Hunc igitur Vlysses toruo aspiciens vultu: Si enim inter hos, inquit, thyoscoos esse gloriaris, attamen mei procul à domo reditus finem non esse tibi; meam uxorem habere ac filios parere optare videbaris. ob quam rem mortem amaram non propterea effugies. Sic dicens, ensem iacētē ac ab Agelao in terram proiectum corripuens, Liodis adhuc loquentis cernicem mediam trāsuerberauit: caputq; ilico in humum puluerulentam cecidit. Terpiades Phemius muscas tantū fatū euitauit: qui inter procos coactus cōstitit, citharam in manu habēs prope orsothyram: animoq; alterutrum cogitabat, an ex aula exiens et ad magni Iouis seruatoris aram consideret, ubi multa Lærtæ & Vlysses sacrificia cremauere: an ad genua Vlyssis supplex procumberet.

Liodes occiditur.

Sic alternanti potior sententia uisa est ad genua supplicem procumbere. Itaque cithara canua statim humi posita, in medio crateris ipse Vlysses genua complectens atque precans, ait: Oro Vlysses, miserere mei, non dubium quin postea dolebis si interficis, qui dijs atque hominibus cano sine prece-

Phemius musicus Vlyssis.

pro

more doctus. Deus nanq; cantus mihi omnigenos ani-
 mo inspirauit, illiq; similis in hoc genere uideor. Qu-
 propter ne me iugulare contendas. Nam & Telemach-
 us filius tuus tibi dicet, quemadmodū ego non spon-
 te, neque alicuius indigens aut rogans aliquid in tua
 lomo sum uersatus, procis ad mensam canendo: uerū
 multo plures & fortiores me inuitum coegerunt. Sic
 licentem Telemachus audiit, continuoque ad patrem
 propius existentem ait: Contine, ne hunc insontem
 minime uulnerabis: neque item Medontem præconē,
 qui me semper domi puerum existētem sollicitus ama-
 uit: si tamen non illum occiderit Philoetius uel Eumae-
 is, seu certete per ædeis furentem intempestiue ora-
 uerit. Hunc igitur sic loquentem Medon ipse sapiens
 iudijt: prostratus enim sub throno ac bubulo tergo-
 re nuper direpto conuolutus, ut mortem euitaret, sta-
 tim surrexit, tergoreq; sese exiit. Telemacho deinde
 ad genua procumbens atque orās, ait: O mi herce, ego
 quidem is sum, tu contine, patriq; dic ne me ferro læ-
 dat iratus. ex procis nefandis superstes relictus, qui
 illi rem omnem absumpsere, teq; stulti minime honora-
 uere. Huic Vlysses subridens respondit: Confide, quoniam
 te hic eripuit atque seruauit, ut plane noscas ani-
 mo, alijsq; item dicas, quantum bene quā maleface-
 re præstat. Tu igitur & musicus ambo ex ædibus ex-
 euntes, extra cadem in aula sedete, donec ego per do-
 mum curem quæ me opus. His auditis, illi exiit ædeis

Phemius
 & Medon
 à Telemach-
 o seruati
 sunt.

abbeuntē sēderunt apud Iouis aram, undiq; oculis in-
strantes, cēdemq; continuo expectantes. Lustrabat
et Vlysses domum, si quis uirorum uiuus lateret, se-
tum uitare cupiens: omncis autem in multo sanguine
ac puluere prostratos uidit: ueluti pisces, quos pesca-
tores in uas curuū extra mare retibus multifidis ex-
traxere; ac illi omnes fluctus marinos appetentes in
arena proiecti conuoluuntur, protinusq; a solis radi-
is excruciantur. Sic proci inter semixti, ac humi dis-
fusi uidebantur. Tunc demum Vlysses filio ait: Tele-
mache, agetum uoca mihi huc nutricem Eurycleam,
uti illi quod meo placuerit animo dicam. Ille statim pa-
tri obtemperat, mouensq; portæ fores, ad Eurycleam
ait: Huc ades uetula iam diu genita, quæ famularum
hic custos es nostrarum, ueni inquam, te meus uocat
pater tibi aliqd dicturus. Illa uero uelociter dicto an-
dijt: adiuu fores impellens exijt, Telemacho prece-
dente. Vlyssē protinus cum interfectis ac cadaueri-
bus sanguine ac tæbe foedatum offendit, ueluti leonem
cui pastum in caulam uenienti, pectusq; et ambe ma-
xillæ sanguinolentæ sordent (terribile uisu): sic Vly-
sses manus pedesq; sordidus erat. Illa demum ubi uisus
tuos, sanguinemq; effusum immensum, factū admodū
horrendum uidit, ululare cœpit: quam Vlysses quocūq;
cupientem retinens, talibus alloquitur: Gaude uetula,
a querelis abstine, parcē ululatu.

Non optare uiros fas est, quos ultor olympus

Vlysses
Eurycleam
accerfiri
iubet.

Et merito perdunt fato simul impia facta.

Quæ nullum mortalium nec malum neq; bonum,
qui eos adierit honorabant, quamobrem ob temeri-
tatem propriam in fatum miserabile inciderunt. Nunc
tibi mihi narra famulas impias quæ me absentem conti-
nuo spreuerunt. Cui Euryclea: Tibi nate, inquit, uera
narrabo. Quinquaginta tibi sunt intus famule, quas
opera facere docuimus, lanam texere, seruitia tolera-
re, quarum duodecim impudicæ sunt, nec me neq; ite-
ipsam Penelopen uerentes. Telemachus nanq; nuper
creuit, neq; mater ei significari aliquid super ancillis
permisit. sed agedum ego domus superiora conscen-
dam, tuæ referam uxori, cui quamuis anxie deus ali-
quis somnum immisit. Nondum, Vlysses ait, hæc excita-
bis, sed famulas impudicas huc ante omnia iube ueni-
re. Euryclea igitur ex aula properans, ancillis nunci-
at, ac credere maturat. Interea Vlysses Telemachū, bu-
bulcum & subulcū ad se uocans, ait: Incipite nūc mor-
tuos efferre, iubeteq; item famulas. Deinde thoros
pulchros ac mensas aqua & spongijs purgate: ac ubi
domum ordine purgastis, famulas prius eductas in
medium tholi, murorumq; aule, longis gladijs inter-
ficite, donec animabus ereptis, libidinis quæ cum pro-
cis clām commixtæ usæ sunt, penitus obliuiscantur.
His ab eo mandatis, mulieres turmatim omnes uene-
runt lugentes, ac lachrymas ex oculis huberes fun-
dentes. Primum quidem mortuos tulerunt, ac sub au-
la

Vlysses iu-
bet mor-
tuos effer-
ri.

ODYSSEAE

la porticu deposuere, inter se inuicem sustinentes, all
 oquin coacta Vlysse instante ac precipiente. Deinde
 thoros ac mensas aqua & spongijs multiforis purga
 uere. At Telemachus bubulcusque ac subulcus pau
 imentum diligenter uerrerunt, famula uero purganē
 ta foras posuere. Vbi uero domum omnem mundare
 re, famulas inter tholum & aule murum adduxere,
 in angusto, unde non erat effugere. Inter hæc Telema
 chus ait: Non quidem pura morte ab his animas ab
 tulerim, quæ meo capiti matriq; item mee probris in
 sultauere, ac cum procis sese oblectauere. Sic ait, ac
 nauis recte ad columnam alligata, ex alto tholo suspē
 dit ab solo sublimes, ne pauimentum pedibus attin
 gant: ueluti quum turdi uel columbæ se in durum ca
 bile recipientes, in angusto loco confertim & ex or
 dine sub ramo consistunt: sic illæ ordine capita habe
 bant, ac ceruicibus laqueos, ut miserrime perirent:
 pedibusq; palpitabant, quanquam breui tempore. De
 inde Melanthium ante uestibulum & aulam duxere,
 cui nares auresq; ferro truncauere, genitalia incide
 runt, crudaq; canibus cibo dedere, manus pedesque
 animo truci amputauere. Et hi quidem ubi hæc gē
 re, manus pedesq; lauantes, ad Vlyssē domum uen
 re, qui quidem ad Eurycleam ait: Fer anus, propere,
 fer, inquam, malorum remedium ignem, ut ædeis la
 strēm. Tu uero Penelopē iube cum ancillis huc uen
 re, ac omneis impelle ministras per domum ire. Cui il
 la,

Impudice
 familie
 laqueo sus
 pendent.

Melanthi
 us truci
 datur.

Igni la
 tirantur
 ædes.

la: Recte, inquit, ac ordine hæc minate loquutus es. Æ-
 rum tibi prius lenam & tunicam afferam, ne sic la-
 ceris uestibus cōtectus latos humeros, in ædibus con-
 sistas, quum minime deceat. Vlysses uero cōtrā: Ignis
 ante omnia in ædibus præsto mihi sit. Anus itaq; sta-
 tim obtemperans, ignem ac sulfur attulit. Illud igitur
 & ædis & œcum & aulam lustrauit. Post hæc Eu-
 ryclea domum ascendit, ancillis nunciatura uti ueni-
 ant. Illæ ex ædibus properabant, lampadas in mani-
 bus habentes: protinusq; Vlyssæm circumstantes salu-
 tauere: ac galeam amplectentes, caput, item humeros
 & manus prensabāt. Ille autem dulci capitur deside-
 rio luctus, quod cunctas iam animo nosset.

ARGVMENTVM LIBRI XXIII.

¶ Vlysses uxori sese manifestat, errorumq; capita repe-
 tit. Deinde ipsius ac Telemachi cum domesticis exitus.

ODYSSEAE

LIBER XXIII.

V Etula igitur in superiorem domus par-
 tem ascendēs, heræ nunciat quemadmo-
 dum uir eius intus existat. Genua conua-
 lebant, pedes cito mouebantur, supraq; Euryclæa
nunciat
Penelopis

**Vlyſſem
rediſſe.**

caput aſtirit, atque ita loquitur: Penelope nata chariſſima, ſurge, ut tuis uideas oculis que omnibus dictis deſideraſti. Redijt Vlyſſes, quanquam ſerò domū, priuſq; protinus interfecit qui ſuam turbauere domū, poſſeſſiones ederūt, filio demum tuo uim attulere. Cui

Penelope

Penelope: Nutrix, inquit, ſtolidā te dii reddidere, quāuis ſapientem ſtultum facere interdum ualent, et contrā de ſtulto ſapientem reddunt: hi inquam tibi nocuere, quū prius mente ſaperes. Quid me queſo ledis amplius exulceratū habentem animum hec mihi me morādo? Ex dulci me inſuper excitaſti ſomno, quā me os blande occluſit oculos. Non enim adeo quietē dormiui ex illo tēpore, quo Vlyſſes abiit ilium neſarium. Sed nūc abi à me, deſcende rurſus: nā ſi qua forte aliā ſcēmina ex noſtris ueniens, hec que tu narraſti mihi nūciaſſet, ac me ex ſomno excitaſſet, profeſſio illā à me abſterruiſſem, ac irata ſtatim deſcendere iterum ad

Euryclē.

adēis iuſſiſſem: tibi autē ob ſenectutē parco. Euryclē: Non te, inquit, ledo nec decipio chara filia, ſed uerū narro: uenit Vlyſſes domū, ut dixi, hoſpes ille quē cū in edibus ſpernebant. At Telemachus iam diu ante hic illum exiſtētem nouit: uerum ſapienter patri cū filium texit, ut uirorum ſuperborum uim atq; audaciā animaduerneret. Sic ait. Illa gauſa eſt, ac i lecto ruens, in amplexum uetule cucurrit, lacrymāq; ex

Penelope

oculis huberes fudit, atq; illā cōpellās alloquitur: Eia

Æge mea uetula, uerū mihi narra si uere redijt, uti tu
 refers: quō in procos impudentes manus intulit solus
 existens, qui cōtinuo cōgregati simul intus manebāt? **Eurydica**
 Huic rursus nutrix: Non uidi, inquit, non audiui, sed
 tantum interfectorum tumultū accepi. Nos etiam in
 thalami penetralib⁹ eramus attonite, foresq; clausæ,
 uerum tuus me filius Telemachus ab edibus accersi-
 uit, quem pater nos uocatū miserat. Vlysses præterea
 cū interfectis consistentē offendi, qui supra pauimen-
 tū inter se cōfertim iacebāt. Ego aut cōspiciens exhi-
 larata sum animo. Nūc aut oēs ante aule portas cōge-
 sti cernūtur. Insuper domū lustrauit, magnū accendēs
 ignē, me quoq; te uocare iussit. Sed iam tu sequere, ut
 ambo uos simul animo collaetemini, quādo mala passi
 multa estis. nūc aut iam hoc longum desiderium exple-
 tum: uenit quidem ipse domum uiuens, reperitq; te ac
 filium male à procis tractatum, quamobrem ab omni-
 bus domi pœnas exegit. Huic Penelope: Nutrix in-
 quit, charissima ne queso iactabunde loquere. Nosti
 enim quemadmodum in edibus gratus omnibus appa-
 reat, mihi præsertim et filio quem genuimus: attamen
 hoc esse quod ais uerum, non credam: sed quod deus
 aliquis procos potius interfecerit, iniuriam illorū in-
 piāq; facta plectens, qui neminem mortalium neq; ma-
 lum neque bonum eos gdeuntem in honore habuerūt,
 quamobrem temeritatis iustas dant pœnas. Vlysses au-

Penelope

tem meus procul ab Achaë perijt. cui Euryclëa: Na-
ta, inquit, mea quid ais, quæ uirum tuum intus existi-
tem apud ignem dicis domum non rediisse? an tibi sa-
per animus incredulus? Sed & iam aliud tibi signum
certius dicam, cicatricem quam olim apri dente uul-
neratus accepit, dum cum lauabam animaduerti, uo-
luiq; tibi dicere: quanquam me ille manibus premens,
mentis alio consilio referre non permisit. Sed iam me
sequere, spondeo, tradoq; me tibi. me misero perde
exitio, site decipio. Cui Penelope: Nutrix, inquit, cha-
ra, durum quidem te, quanquam sapientem ac circum-
spectam existentem, deorum consilia prohibere. Atta-
men ad meum eamus filium, ut procos interfectos, seu
etiam illum qui eos interfecit, uideamus. Sic dicens, de
domo superna descendit, multa secum animo agitando,
an charum uirum separatim interrogaret, an propi-
us astans caput oscularetur, manusq; prensaret. Vbi
uero solum ingressa propius accessit, coram Vlysses ex
altera parietis parte apud ignem consedit. Vlysses u-
ro apud columnam alteram sedens, ubi eam aspexit,
demissis oculis, expectabat siquid uxor ei diceret. Illa
diu incesita ac ingenti capta stupore tacebat, quando-
que illum aspectum clare noscebat, quandoque uero
laceris indutum sic uestibus ignorabat. Inter hæc Te-
lemachus eam interpellando, ait: Mater mea atq; ite-
rum mater crudeli animo, cur sic à patre te seungis.

Penelope
subdubi-
tans acce-
dit Vlyssæ.

*nec iuxta sedens uerbis cum percōtaris ac uestigas? Non enim alia uxor animo tam duro à uiro sic absistet, qui quidem post multas ærumnas uiteq; labores anno uicesimo in patriam redierit. Tibi enim mens lapide durior est. Ad hæc Penelope: Nate mi, ait, animus iamdudum in pectore mihi obstupescit, neq; ali-
 quod alloqui uerbum ualeo, neque interrogare, neq; demum in eum aduersum conspiciere. Si uero Vlysses est & uere domū redijt, quamobrē opus ante omnia signa ex eo, quæ alijs occulta quidem sunt, nobis autem manifesta, inter nos uideamus. Sic ait illa. Risit Vlysses, & ad filium uersus, ait: Telemache, sine matrem me signis tentare. cito enim melius sentiet. nunc quod sordeam, malis amictū uestibus me despicit, neque Vlyssē fatetur. Nos ergo cogitemus quemadmodum quod gessimus, probe secureq; sit. Etenim quidā hominem in populo ultoribus auxilijsq; quandoque carentem interficiens, propinquos patriamq; propterea fugit: nos autem ciuitatis munimentum, principes iuuentutis Ithacensis occidimus, quapropter te hoc pensitare uelim. Cui Telemachus: Quin tu, ait, pater hæc uide atque considera. Tuum enim inter homines consilium ferunt optimum esse, cum quo nullus mortaliū contendit. Nos te certatim sequemur: neque tibi uigoris aliquid deesse putauimus, quum uisti bi sit plurima. Dicam igitur, inquit Vlysses, quod mi-*

Simulant
in edibus
nuptiarum
propter po-
puli tu-
mulum.

hi uidetur esse optimū. Primum namq; lauare & au-
cite tunicas, famulasq; iubete uestes sumere. Deinde
inclytus cantor cum tinnula cithara ac iocosa saltati-
one precedat: ut qui foris existit, uel per uiam forte
iens, uel etiam circa habitans audierit, nuptias existi-
met esse: ne fama cedis procorū patrata per urbē lu-
te serpat, priusquā nos extra in nostrū agrum exes-
amus. Hic deinde cogitabimus quid utilitatis Iupiter
polliceatur. Sic ait. Illi confestim obtemperauere. Pri-
mum quidem lauere, tunicas induerunt, famulae se ac-
cinxerunt. Musicus citharam cepit, inter eosq; dulcē
cantum simulq; saltationem decentem exorsus est, un-
de domus uirorum ludentium ac formosarum femi-
narū pedibus grauata resonat. Sicq; alius extra do-
mū audiens distitabat: Nēpe alicui regēti nostra mal-
tis expetita procis nupsit: misera profecto, quae nō sus-
tinuit uiri sui domum omnino custodire, donec ille ue-
niret. haec quanquam fama curreret, ignorabant ta-
men quemadmodum res gesta esset. Interea domi Vhs-
sem Eurynome proma lauit, oleoq; unxit, ac pharotri-
nicaq; pulchra ornauit. Insuper ei
Conspiciuam Pallas formam, capitisq; decorem,
Mollem caesariem tribuit, sinilemq; hyacintho,
Et membris illum longe spectatier amplis.
Ac ueluti Vulcani edoctus & arte Minerue,
Argento si quis fulgens contextiit auram,

Vnde opera egregia, & uario facit aucta labore:
 Sic illa excelsis humeris, ac ore sereno
 Reddidit, & toto præstantem corpore Vlyſſem.

Ex lauacro igitur dijs corpore similis procedit, æ
 rurſus in thoro unde surrexerat, conſedit cōtra uxo
 rem, atq; illi ſic ait: Crudelis, diſi nanq; tibi præter oēs Vlyſſes
 ſcæminas cor durum dedere. Nō enim altera puto mu uxori
 lier tantum animo toleraſſet à uiro abſiſtere, qui poſt
 multos labores anno uiceſimo domum tandem redie
 rit. Verum tu nutrix propera, ſterne mihi lectū ut ipſe
 dormiam, quando huic ferreus eſt omnino animus.

Cui Penelope: Ego te, inquit, neq; deſpicio, neque rur
 ſus ualde admiror aut magnifacio. Noui tamen qua
 lis fuiſti cū apud Ithacā è nauī deſcendiſti. Sed ò Eu
 ryclea, abi cito in thalamum quem ipſe cōſtruxit: hic
 ei & lectū et cubile parato, puluillosq; inſuper ex pel
 libus lenas et ſtragula uarietate piſta. Sic ait, uirū tē
 tans. At ille obiurgans: O mulier, inquit, uerbum nem
 pe hoc quod dixiſti, me ualde pupugit. quis enim me
 um tulit aliò lectum? durum admodum eſſet mihi præ
 ſertim ſcienti, quoniam neq; deus ſuperueniens, etiā ſi Vlyſſes la
 uoluerit, facile alium in locum tranſtulerit, nedū mor ætum fui
 talium ullus quamuis uegetus & robuſtus, quoniā in coniuſa
 eo magno admodū ac laborato ſignū ineſt, quod ego, lē deſcri
 non alius, extruxi. Truncus erat ingens olæe intra
 arcā thalami, uegetus ualde ac uiridis, craſſitudīe co
 bis.

lumina, hunc ego pro fundamento thalami ieci, quem-
 densis supra lapidibus construxi, ex ramis uero ipsi-
 us oleæ incisus portas apte compactas constitui. Ger-
 men deniq; radicis ipsius affabre ferro expoliui, &
 ad perpendicularum direxi, deinde terebra diligenter
 terebraui: ex hoc itaq; lectum lectiq; fulcra extruxi.
 auroq; & argento & ebore uariè ornaui: loris post-
 modum bubulis purpureis subtus cōstrui. Sic igitur si-
 gnum tibi dixi: nunc autem non satis scio ò uxor, si le-
 ctus hic mihi sit incolumis, uel aliquis eū ex oleæ fun-
 damento cuellens, aliò traduxerit. Sic ait. At Penelo-
 pes genua corq; præ admiratione soluuntur, firma sa-
 nè adhuc & integra signa cognoscentis quæ Vlysses
 narrauit: lachrymansq; eū aduersus irruit, manusq;
 & collum amplexa, caput insuper & ora exosculata:
 Ne quaeso inquit, mihi Vlysse charissime irascere, post-
 quam alia quidem ex hominibus prudenter tolerasti:
 dii uobis calamitatem inflixere, qui nos etiam admirā-
 tur, ut in expectatione mutua etate iam bona consum-
 pta, ad limen senectutis peruenerimus. Ne inquam, mi-
 hi succense, quòd non subito quàm te uidi, amavi. Cō-
 tinuo enim animo meo sum uerita, ne quis uerbis uci-
 ens me deciperet. Multi namq; praua excogitant con-
 filia, quæ prius animaduertere oportet. Neque He-
 lena Ioue genita cum alieno uiro concubuiisset, si se ab
 Acheis rursus quandoq; in patriam reducendam cog-
 no

Penelope
 ex signis
 Vlysem
 certo co-
 gnouit.

gnouisset: hanc deus ad turpe facinus admittendum
impulit: neq; prius hoc incōmodum et exitiale damnum
suo excogitauit animo, ut luctus ex eo ad nos primū
perueniret. Nunc quando signa manifesta nostri le-
xi narrasti, quem nullus mortalium uidit, sed tu &
ego soli, ac una tantū ancilla Actoris, quæ mihi à patre
huc uenienti data est, & nostri fores thalami seruat:
iam tibi credo, quanq̃ animū habens cōtinuo trucem.
Sic ait. At Vlysi luctus desiderium magis est auctū. fle-
bat enim, uxorem magnanimē ac sapientē sibi restitu-
tam uidēs: ueluti cū natantibus terra libenter aspici-
tur, quorum Neptunus nauem uento fluctibusq; agi-
tatam uastauit: pauci admodū fugientes ac alga mul-
ta conspersi, natando ad littus perueniunt, tellureq;
libenter fatū uitantes potiuntur. Sic gratus erat aspi-
cienti maritus, quanquā non adhuc candidis ulnis il-
lius sit caput amplexa. Sic itaq; lugentibus inter se ac
lachrymantibus profecto dies illuxisset, nisi forte Mi-
nerua cum alia, tum hæc anima duertens, noctem lon-
gius protraxisset, Auroram quoq; ex oceano retinu-
isset, fecissetq; quo minus equi celeres Lampus & Pha-
etus solis lumen mortalibus afferentes, currui iunge-
rentur. Tum demū Vlysses uxore sic alloquitur: O con-
iux, nondū enim ad finē penitus laborū peruenimus,
restat adhuc labor immēsus atq; acerbus, quē me obi-
re oportet, quēadmodū Tiresiæ anima die illo quo ad

Inferos descēdi, mihi reditū sociorū simul et meū scitātī narrauit. Sediā cōiux lectū adeamus, ut dormientes unā dulci colletemur somno. Cui Penelope, lectus quidē, inq̃t, tunc tibi erit pręsto, paratus, quando animo lubebit tuo, postq̃ te dij domū incolamem redxere. sed quādo semel narrare cępisti, deusq̃ id tibi in animo posuit, dic queso laborē quē post hac subitū rū te esse dicis: nā hoc statim audire pręstat. Cui Vlysses: Quid me, inq̃t, animo sollicito iubes dicere? dicā tamen, nec te celabo: nō enim animus tibi latabitur, neque ipse gaudeo, quoniā multas me dixit mortaliū irębes aditurū in manibus remū habentē, donec ueniam ad uiros maris ignaros, qui nec cibum ex maritimis edūt, neq̃; nauē aut remos nauitū aliās nouere. Signū igitur manifestū hoc mihi dixit quod tibi referā: quādo mihi uiator obuiā factus, iaculū supra clarū humerū habuerit, tūc me in terrā remū figere iussit: ac pulchra Neptuno faciētē sacra ex ariete, tauro et apro porcorū custode domū redire: demū omnibus ex ordine ac successionē dijs sacras offerre hecatōbas. Mors autē mihi ipsi ex mari molliter, ac talis continget, quę me uegeta cōsumptum senectā perimeret. Circa uero populi felices erūt. Hęc itaq̃; mihi oīa dixit euētura. Ad hęc Penelope: Si enim, inq̃t, senectutē dij tibi dederint bonā, spes in futurū maiorū fore euitationē. Dant hęc inter se colloquerentur, Eurynome simul et na-

trix lectum cum molli stragulo & luminibus accensis
 parauere. Postq̃ uero cubile strauere, uetula rursus
 in œcon uenit. Eurynome uero cubicularia coniugi-
 bus in thalamū ueniētibus cū facibus praibat. Illi po-
 stremito antiqui lecti iura repetunt. At Telemachus bu-
 bulcusq; & subulcus pedibus saltando defierunt, fa-
 mulasq; item desinere iusserunt, ipsi demum in amplis
 ædibus alius alibi cubuere. At coniuges in amore diu
 cupito latati sunt, gauisq; item uerbis inter se collo-
 quendo. Penelope quidem narrabat quenā ac quāta à
 prociis passa fuerit, q̃ eius causa multas boues ouesq;
 pingues occiderūt, multumq; ē uasibus uini absumpse-
 re. Vlysses ex altera parte quot incōmoda hominibus
 inflixerit, quōtue ipse passus fuerit, omnia narrauit. Il-
 la uero audiēs gaudebat animo, neq; somnus oculis ce-
 cidit priusquā omnia narrasset. Incepit igitur ut pri-
 mū Ciconas domitauit. Inde postea ad Lotophagorū
 hominum fertilē uenit terrā. Deinde quāta Cyclops
 perpetravit, & quēadmodum sociorū quos ille absq;
 ulla misericordia uorauit, poenas est ultus. Deinde ad
 Aeolum uenit, à quo humaniter exceptus etiā itinere
 adiutus est. Verum quòd nondum fatum esset cū in pa-
 triam redire, maris procella rursus eundem rapiens
 in pōtum traxit, unde ad urbē Lestrygonū longe per-
 uenerunt, qui naues omneis simul cū socijs perdidere:
 tantū Vlysses cum nani euasit. Post hæc Circes dolos
 fra-

Vlysses e-
 narrat u-
 xori suos
 errores.

fraudentos euitauit. Inde ad inferni lati baratrum
 anima Tiresia Thebani utens, cum naui uenit: ubi
 omneis extinctos socios uidit itemq; matrem, quae tan-
 tulum existentem eum nutrijt. Postmodum ut sirena-
 rum perniciosarum uocem audiijt, ut ad saxa errati-
 ca perueniret, grauemq; Charybdim Scyllamq;, quā
 nunquam homines miseri uitauere. Deinde ut solis bo-
 ues socij peremerunt, quamobrē Iupiter ardenti ful-
 mine nauim diruit. Vnde socij reliqui simul omnes per-
 ierunt, ipse uero malum euitauit fatum. Vt Ogygiam
 insulam adiuit ad nympham Calypso, quae illum in ui-
 rum habere cupiens, in spelūca nutrijt, immortalēq;
 ac minime senescētē se reddituram omnibus diebus
 promisit. Deinde ut per uarios labores ad Pheacca-
 ses applicuit, qui eum supra modum ut deum honora-
 uerunt, ac iter comitauerunt. Aes insuper, auriq; satis
 ac uestem dederunt. Hoc deniq; uerbum postremo di-
 xit, quādo dulcis somnus membra simul ac curas ani-
 mi soluens ruit. At Minerva cum alia nouit, tum Vlyf-
 scm lectum somnumq; cū chara coniuge appetere ani-
 maduertit. Post haec auroram ex oceano excitauit.
 Vlysses ē stratis mollibus surrexit. Deinde uxori haec
 mādāt: O cōiux, iā multos qdē ambo labores toleraui-
 mus. tu certe hic meū cōtinuo plorādo ac desiderādo
 reditū, me uero Iupiter & alij dij redire cupientē im-
 pediuerunt. Nunc autē quādo ambo in lectū magnopere
 opta

Optatum cōuenimus, opes ante omnia amissas mihi recuperare necesse est: oues in primis quas proci mactauerunt, multas quidem prædabor, alias autem Achæi dabunt, donec omneis expleam caulas. Sed iam ego in agrum arboribus frequentē uadam, uisurus optatum patrem, qui magnopere mei gratia tristitia afficitur. Tibi quoque uxor quanquam prudenti mando, nam statim orto sole fama procorum quos domi interfeci, dispalescet, in superiorem domus partem ascendas, ibiq; cum ancillis quieta sedebis, neminem neque alloquere neque interroga. Dixit, & circa humeros pulchra induit arma. Telemachumq; ac bubulcum et subulcū exinde excitatos, arma pariter manibus corripere iussit. Illi uero dicto audientes, ferro sese protinus accinxere. Portas igitur impellentes egrediuntur Vlysse præcedēte. Iamq; lux effulsit in terris. Hos Minerva nocte opaca occultans, uelociter eduxit.

Vlysses egreditur ad patrē.

ARGUMENTVM LIBRI XXIII.

¶ Mercurius animas procorum ad inferos deducit. Laertes Vlyssē ad se uenientē tandem agnoscit. Minerva Ithacensium seditionem ob procorum cædem statim prohibet.

ODYSSÆAE

LIBER XXIII.

Mercurius procorum animas euocabat. In manibus namque uirgam auream habebat, qua uirorum quorū uult oculos leniter sopit, hos rursus ē somno excitat. Hac item animas ille euocat orco. Ille uero frenētes sequūtur: ueluti cū uestpertilioes in antri ingentis recessu stridētes uolāt, postquā aliquis ex eis saxo adhaeret, simul omnes coherēnt: sic unā oēs congregatae erant animae, quibus ipse Mercurius dux erat, qui uias iniquas ac putres iuxta oceani fluxū & leucada saxum seu solis portas & somniorum populū ibant: cōfestimq; in pratū floridū peruenere. Hic miserorum defunctorū animae seu idola habitabant. Inueneruntq; animas Achillis & Patrocli et Antilochi & Aiakis, qui ceteris Danais & forma & corpore praeter Achillem praestabat. Circa Mercuriū conuenerūt omnes: inter quos Agamemnonis anima tristior propius accessit, cum qua simul & qui in Aegisthi domo perire aderāt. Hunc igitur Achillis anima prius alloquitur: Atride, te namq; ex omnibus heroibus ionicharū continuo putamus esse, quāobrem multis & fortibus apud Troiā dux fuisti, ubi labores Achai passi

Mercuri
procorū
animas ad in
feros de
ducit.

Danaū
animas.

[unus]

sumus, profecto tibi prius fatum evenire debuerat,
 quod nullus mortalium exitat, ac in honore quo apud
 Troie populum regnabas extingui: nā & tibi tumu-
 lum Achæi omnes constituisſent, tuoq; filio magna po-
 ſtea gloria fuiſſet: nunc uero te tantum miſero exitio
 abſumi fato datum erat. Huic anima Atreidis: Beate,
 inquit, Achille dijs equiparande, qui procul ab Argis
 apud Troiā periſti, circaq; alij Troianorū & Achæo-
 rum pro te pugnātes interfecti ſunt. Tu aut̃ in multo
 excitato puluere magnus iacuiſti, magna animi ma-
 gnitudine equitatū ducens. Nos aut̃ die tota pugnaui-
 mus, neq; oīno deſiſtebamus, niſi Iupiter tēpeſtate pu-
 gnā diuertiret. At poſtq̃ ad naues ex bello uenimus,
 te in lectis extinctum cōdidimus, aqua pura tantū lu-
 ſtrātes corpus: multas in ſuper lachrymas Danaï fude-
 runt, crines attonderunt. Mater cū dijs marinis nun-
 cium de te accipiēs, uenit: fama enim totū exciuit ma-
 re, tremorq; omneis Achæos inuaſit. Et profecto ſubī-
 to exurgētes naues cōſcendiſſent, niſi multa & anti-
 qua experiētia edoctus Neſtor retinuiſſet, cuius opti-
 mū apparuit cōſiliū, q̃ ſic eos in cōcione allocutus eſt:
 State Argæi, neq; fugite pubes Achæa: mater enim ex
 mari cum alijs dijs marinis uenit ſuum filium extinctū
 uiſum. Sic ait. Achæi aut̃ timētes ſeſe continuere. Præ-
 terea te ſenis marini flentes filiæ miſera lamentatione
 ac immortalibus amiſtæ ueſtibus querebātur. Hic nul-

Atreidis
 aia Achil-
 li de eius
 funere.

lum

De Achil-
lis exegis

Iam Argæorum siccis oculis nosſes. Taliter eos muſa
ſonora excitauit, denis ſeptenis diebus totidemq; no-
ctibus to nibilominus plorauimus mortales ſimul &
immortales. Decima oſtaua igni te dedimus, multasq;
ſuper ipſo oues bouesq; maſtauimus pingues. Deniq;
crematus es in deorū ueſte, multoq; unguento et melle
dulci, multiq; item heroës Achæi armis circa ardentē
pyrā certauere, equitesq; luſcre, multus deniq; tumul-
tus erat. At poſtquā Vulcani flamma te abſumpto ceſ-
ſauit, mane tua legimus oſſa alba Achille cum iūno me-
ro & unguento: urnam uero auream mater dedit, do-
num id dicens eſſe Dionyſii, opus uero Vulcani. Hic
optime Achille tua oſſa iacēt, mixta unā cum Patrocli
Menetiadis oſibus, ſine Antilocho, quē ſupra omnibus
alios poſt Patroclū mortuum honorabas. Igitur nos
exercitus Argæorum magnum & nobilem tumulum
circa illos effudim⁹, in excelsa littoris parte lati Hel-
leſponti, ut manifeſtus procul aſpicientibus uiris eſſet
nunc exiſtētibus & futuris. Mater autem à dijs facta
potestate, pulchra poſuit in eius honorem Achæorum
fortiſſimis in media regione certamina. Iam quidem
multorum heroum ſepulchro interſui, quando iuuen-
tus ad ludorum contentionē ſeſe accinxit. Sed illa ma-
xime uidēs mirareris, qualia certamina nobilia Tho-
tiſtibi dicauit. Valde itaque dijs charus fuiſti, adeo
ut ne moriens quidem nomen amiſeris, uerum perper-

tua inter oēs homines gloria tibi Achille fuerit. At
 mihi quid hæc uoluptas? qui quāq̃ bellum feliciter ad-
 ministravi & per feci, miserum Iupiter exitium rede-
 unt manibus Aegisthi et dire uxoris statuit. Dū hæc
 inter se colloquerentur, propius Mercurius accessit,
 animas deducens ab Vlyſſe domitorum procorum. At
 illi ambo exhorruere, aduersusq̃ uti uiderent iuerūt.
 nouit autem Agemēnonis anima Amphimedontē Me-
 lanthi filium: hospes nanq̃ Ithacæ illius erat domi ma-
 nens. Itaq̃ prius eum alloquitur: Amphimedon, quid
 passi ad subterranea loca descenditis? omnes quidem
 delecti & coeui: neque enim delectum habiturus ali-
 quis alios per ciuitatem uiros fortes describeret. an
 forte uos in nauibus Neptunus perdidit, uētos aduer-
 sos fluctūsque ingentes commouens? an malefici ho-
 mines in terra læsere uos boues occidētes siue ouium
 greges? an certe pro patria, proq̃ cōiugibus pugna-
 tes? Dic queso mihi percontanti. hospes nanque tuus
 sum. an non meministi quando illic in uestram domum
 diuerti, ueniens hortatum Vlyſſem, ut unā cum Mene-
 lao nauibus me ad Troiā sequeretur? Mense nanq̃ ac
 cōmodo totum penetrauimus pontum. Vlyſſis diligen-
 tia studioq̃ freti. Ad hæc Amphimedontis anima sic
 ait: Memini quidem hæc omnia. Tibi ego cuncta uere
 manifestabo de nostro exitu qualis fuerit. Vxoris V-
 lyſſis diu absentis nuptias expectabamus. Illa uero cō-
 nubia nec abnuī, nec adnuī, nobis mortē ac dirū ex-

Agamē-
 nonis aia
 Amphi-
 medonti
 proco.

Amphi-
 medonti
 proci ani-
 ma Attri-
 da intra

tus sui hi-
storiam te-
rit.

cogitans fatum. Verum dolum alium in mente noluit,
magnum ordiēs telam in ædibus texebat, tenuem ad-
modum ac rotundam, nobisq; clare dixit: Iuvenes mei
proci, postquam Vlysses extinctus est, meum expectate
quanquam solliciti coniugium, donec pharium perfe-
cero (ne fila frustra pereant) Lærti seni funebrem us-
stem, quando ad extremum morietur, ne qua Achæa-
rum mihi domi irascatur, si absque ueste sepulchrati
laceat is, qui multas possidet opes. Sic ait, nobis uero
consilium placuit. Hic igitur interdium texebat magnā
telam, noctu uero accēsis lampadibus dissoluebat. Sic
triennio per dolum latuit ac Achæos decepit: ubi ue-
ro quartus uenit annus & hora transierunt, tunc ex
eius ancillarum quadam huius facti conscia intellexi-
mus eam soluente telam: quam ubi demum non spō-
te, sed coacte perfecit, statim pharium magnū solis ful-
gori simile ostendit. Ea forte tempestate malus demō
Vlyssē peregre uenientem ad agrum reduxit, ubi su-
bulcus habitabat. Huc uenit & eius filius Telemachus,
ē Pylo reuertens cum naui, amboq; inde in ur-
bem procis exitium parantes accesserūt. Telemachus
autē ante alios uenit. Vlyssē postea subulcus duxit,
laceris amictum uestibus, mendico similem & incen-
sum, nec ullus nostrum agnoscere illum ualuit ubi pri-
mum apparuit, non etiam qui maiores natu erāt: nos
propterea uerbis eum ac plagis laceſiuimus: at ille in
suis ædibus probra omnia laceſitus ac percussus faci-

let querere ausus est, donec eundem mens Iovis exci-
 tavit, ut unâ cum Telemacho pulchra ex aula corri-
 piens arma in thalamum cōderet, ac seras deinde clau-
 deret. Is demum suam uxorem astutia fretus, iussit ar-
 cū procis dare, splendensq; ferrum, nobis miseris cer-
 tamini & cedis initium. Nullus igitur nostrum du-
 ri arcus netuum tendere ualuit. longe enim uiribus
 inferiores eramus. Vbi uero arcus ad manus uenit
 Vlysis, hic nos magnopere contendimus, ne uel instā
 ti & roganti arcus daretur, quod per Telemachum
 non licuit, qui solus illum iubendo excitauit. Vbi hūc
 Vlysses accepit, facile tetendit, per ferri quoq; inter-
 ualla metas agens constitit uestigio progressus, sagi-
 tas ante pedes sparsit: grauitēq; contuens ac lustrās
 oculis, Antinoum in primis iaculatus est, mox in alios
 tela direxit. Illi inter se propinqui cadebant. Notum
 quidem & manifestum, quis deorum illis adiutor fue-
 rit. Statim per domum passim suis uiribus furentes in-
 terficiebant, ex quo tumultus & ruina tristis capitū
 percussorum exorta est, humus omnis sanguine flue-
 bat. Sic demum nos o Agamemnon periuiimus, quorū
 nunc quoque corpora in adibus inhumata iacent,
 quod nempe factum amici cuiuslibet nostrum adhuc
 ignorant, qui procul dubio saniem ē uulneribus ter-
 gētes nostris lamētarentur, quod munus est & honor
 morientium. Vbi finem dicendi fecit, Agamemnon ait:
 O beate Vlysse, quā magna cum uirtute uxorem pos-

sedisti, quàm præstantem Penelopes animum, o quàm pulchre sui meminit ipsa uiri. huius enim gloria nunquam excedet nec fama uirtutis: sed & dii de ipsa cætum ac poemã gratissimum posteris tradent hominibus, longè diuersum à Clytemnestra Tyndari filia, quæ malum iniens consilium, uirum trucidauit. De hac igitur cantus futuris hominibus insensurus erit, & facti memoria famaquæ; foeminis detestanda. Talibus itaque illi inter se colloquebantur, stantes apud inferos sub terra latebris. Interea Vlysses cum suis ex ciuitate in agrum Laërtis pulchre admodum mangonizatum, quem ille post multas animi ærumnas sibi possedit atque aptauit, profectus est. Hic domus erat, circa uero tabernaculum paruum posuit, in quo famuli necessarij qui ei obtemperabāt, pascebantur, quiescebāt, inuigilabantquæ. Aderat & anus Sicula, quæ senem sedulo nutrebat in agro à ciuitate procul. Hic igitur Vlysses famulis etiam comitatibus & filio dixit: Vos nunc ite in oppidū, ac protinus unū ex porcis quæ fuerit optimus, sacrificio maestantes cœnā parate. obiter ego patrem tentabo, si me forte cognoscat oculis afficiens, si ne non ignoret tam longo post tempore uenientem, sed dicens famulis arma Martia dedit. Illi confestim domum iuere. Vlysses autem propius ad uineam accessit tentabundus, non autem Dokium magnum in locū arboribus confitum descendens, neque famulorum alium aut filiorum ipsius reperit: sed hi ad legendas scri-

Vlysses ad
patrem
obtendit.

nas abierunt, ut sepibus uineam circundarent, quibus dux fuit senex, quem solum in uinea circa plantam for-
dientem offendit sordida indutum tunica, suras pel-
bus bubulis consutis, manus quoque chiridibus spina-
rum gratia opertum: quodq; magis luctum augebat,
capitis erat tegmen ex pelle caprina. Hūc igitur Vly-
ses statim nouit senectute iam consumptum, magnosq;
animo questus habentem. Ipse sub florente pinu pau-
lum consistens, lachrymas fundebat, secumq; animo
uersabat, an exoscularetur statim ac amplecteretur
patrem, singula quoq; narraret quemadmodū domū
et in patriam redierit, uel primum indagaret, singu-
laq; tentaret. Demum alternanti potior sententia ui-
sa est, patrem antea contumeliosis uerbis tētare. Hæc
itaque meditans, aduersus eum ijt plantam circumfo-
dientem, propeq; astans ait: O senex, nō equidē curan-
di plantas imperitus uideris, sed recte omnia in hoc
genere facere. Nec enim planta ulla est, non ficus, non
uitis, non olea, non pirus, non denique hortensia sine
cura sunt. sed hoc tibi dicam, tu uero ne egre animo
feras: quum hæc diligenter cures, tui ipsius curā non
habes: sed sub sordida ac misera senectute male agitaris
tristibus amictus uestibus. Non enim pigritiæ causa
hæc tute negligis, quod tibi (quantū fas est aspectu de-
prædere) nō seruire aliquod ore aut magnitudine præ-
te fers. Regi nanque similis uideris. Tali nanque equi
parandus es postquam lauerit et comederit, molliter

Vlyses pa-
trem con-
pellat.

ODYSSEAE

etiam dormierit, quo iure sibi senes uedicat. Sed quero
 uera mihi referre: alicuius ne famulus es? alicui ne
 hunc arboribus constitum locum laboras? Deinde hoc
 item dic, si uere Ithacam hacimus, ut mihi uir hic di-
 xit, qui huc uenienti obuius fuit. Non enim ualde sa-
 piens est, quum singula dicere aut respondere quacumque
 interrogauit non satis sciuerit, praesertim de hospitio
 meo, si uiuit adhuc siue obijt ad infernum profectus:
 hoc enim tibi dico, hospitem quandoque in patriam
 domi excepi, quo nullum unquam hospitium procul ue-
 nientium libentius uidi, se ex Ithaca dicebat esse, su-
 umque patrem Laertem Arcesiadem. Hunc itaque ad
 domum meam uenientem pulchre tractaui ex omnibus
 quae intus erant, dona insuper hospitalia (ut par erat)
 illi dedi, auri nuper facti septem talenta, craterem argen-
 teum floribus pictum, lanas duodenas pictas, totidemque ta-
 peta, totidem pharea, totidem denique tunicas. Praeterea
 ministras operum peritas ac formosas quatuor, quas
 ipsemet uoluit eligere. Pater uero ubi haec audiit, Ja-
 chrymans ait: Hospes, profectio in terram recte tendis
 de qua tu interrogas. haec uiri iniusti ac superbi pos-
 sident, quibus si millia dares dona, frustra haec dares:
 sed si illum apud Ithacam uiuum offenderis, procul du-
 bio te hospitio excipiet, et bis quae accepit domus ma-
 neratū remittet, uti decet illum qui praesidet. Sed hoc eti-
 am dic, quotus est annus quo tu illum tuum hospitē ex-
 pisti, miserum meum filium? si quando erat infelix, quē
 procul

procul à suis & patria siue in ponto pisces uorauerint, siue in terra feris & auibus cibus & rapina fuerit: non mater de more circumsistens plorauit: nō pater, qui illum genuimus: non item uxor munifica prudensq; Penelope in lecto, ut decebat, oculos corrūpēs (hoc enim mun⁹ moriētis) defleuit. Postremo hoc narra: quisnam es, aut unde gentiū, ubi patria aut parentes, ubi naui consistat, quæ te tuosq; socios uexit. an forte mercator aduenisti in aliena naui, q te hic dimittentes discesserunt? Cui Vlysses: Tibi, ait, cuncta uera narrabo: sum enim ex Alybante ciuitate, ubi mea inclyta domus, filius Aphidantis Polypemonidis principis. mihi nomen est Eperito. Me nanque deus à Sicilia errantem atque inuitum huc deduxit. Naui mihi hic apud agrum à ciuitate procul cōsistit. Insuper quintus agitur annus, ex quo Vlysses à me meaq; patria discessit infelix. Certe bonæ erant aues, dextreq; tunc eunti, ego gaudens illū transmisi: gaudebat quorūque ille discedens, sperabatq; quandoq; hospitium se mihi redditurum muneraq; daturum. Sic ait. At illū mæstitia correptum nubes doloris obscura obtexit, manūque utraq; ardente ex humo puluere accepto sparsit canum caput huberius fluens. Vlysses uero hæc aspiciens commouebatur, e naribūsque impetus impatiens & acutus patrem contuenti est effusus, protinusq; insiliens cum corpore complexus, ait: Ille ego sum pater, quem tu queris, ueni tandem anno ui-

Vlysses p.
dit se pa-
tri.

O D Y S S E A E

cesimo. Sed iam lugere desine, ac diæ lamētationi finem impone. Tibi dico, uade opus maturare. procos in ædibus percipi, incommoda nobis illata ac improba eorum facta ulciscēs. Cui Laërtes: Si enim, inquit, Vlysses meus filius huc uenisti, signum mihi clarum uti credam, refer. Cui Vlysses: Cicatricem, ait, hanc primum considera, quam sus albo dente mihi Parnesum ueniēti intulit, quò tu me simul & mater ad auam maternum Autolycum ire compulisti, ut dona caperem q̄ huc ueniēs mihi promisit. Insuper arbores in amœna uinea si tibi sunt, ego cunctas dicam, quas olim tu puero mihi existenti, teq; per illā me ducente sequenti singulas nominaſti, p̄iros dedisti tresdecim, malos decem, ficus quadraginta, ordines quoque uitium datum te recepisti quinquaginta, quarum quælibet frugifera erat: hic uuae simul omnigenæ exiſtebant, quando Iouis imbribus superne irrigabantur. Sic ait. At Laërte genua simul cū animo soluta sunt: signaq; quæ firma Vlysses recensuit recognoscens, protinusq; filium ulnis est amplexus: illum uero Vlysses collo inherētē et animi deficientē excepit, ac recreauit. Vbi uero animus ei tandem in pectora redijt, sic est rursus affatus: Iupiter pater, nūc profecto dij estis in cælo, si uere pro ci superbie atq; temeritatis pœnas dedere. Nunc adde timeo ne omnes huc Ithacenses irruant, nunciosq; quoquò uersus ad Cephaleuſium urbes mittant. Cui Vlysses. Bono sis animo, ait, nèue hæc tuo corda

sint

fontem: sed eam ad hortum qui prope domum arboribus confitus existit. huc ego Telemachum, bubulcūq; ac subulcum premisi, ut coenam cito pararent. Sic inter se dicentes, domum peruenere, ubi illos offerunt carnes probas incidentes, ac uehemens fundentes uinum. Tunc Laërtem sue domi Siculo famula lauit, ac oleo unxit, lena deinde pulchra induit. Minerva uero prope aſtās, mēbra corpusq; illi reconcinnavit ac curauit, procerioraq; ac latiora ut apparerent, effecit. Ex lauacro itaq; proceſſit, quē filius euntem ac dijs aſpectu ſimilem exiſtentem admirās, ſic eſt allocutus: O pater, ſe certe deorum aliquis & forma & magnitudine maiorem uideri dedit. Ad hæc ille: Iupiter, ait, pater, Minerva & Apollo, ſi qualis eram cum Cephalienſibus imperans, oppidum in continētis littore expugnaui, talis ego heſterna die noſtris in aſtribus arma humeros indutus ī procos animaduertiſſem, multos proſecto uitam eripuiffem, tu uero intus animo gauiffus eſſes. Sic igitur inter eos collocti, ubi quieſcere à laboribus, epulis ſeſe accinxerunt, ex ordi neq; thoris conſedere, ac coenam inchoauere. Interea propius acceſſit ſenex Dolius, cum eoq; filij ſex operum ſtudioſi, quod mater eorum Siculo eos præueniens illuc uocauerit. Hæc enim & illos nutrebat, & ſe nem poſtquam in ætatem grauem inciderat, diligēter curabat. Hi ubi Vlyſſem in domo conſpexerunt, animo ſtupere. Verum ille dulcibus eos præueniens uer

z . v bis:

*Dolius ſe
nex.*

bis: O senex, inquit, accumbe nunc epulis, desine admirari. Diu uos hic desiderantes ac edere una cupientes ad coenam expectauimus. Sic ait. At Dolius protinus aduersus tendens, ambas sustulit manus (has ilico Vlysses arripiens, conuersas est exosculatus) aitq;: O charissime Vlysse, desiderantibus nobis non tamen sperantibus tandem reuerteris. Dij ipsi te tantum reducere, ipsi tibi dent omnia secunda, sis felix & gaude. Mihi queso uere quod ipse rogo dicas: an tua Penelope huc te reuersum sciat, seu nuncium ei uis mittamus.

*Vlysses
Dolio,*

*Exoritur
tumultus
ob eandem
procorum.*

Cui ille: O senex, inquit, iam ipsa nouit: quid in hoc opus te sollicitum esse? His dictis, in thoro et ipse sedit: eiusq; filij facta cum Vlysse uerborum gratulatione, manibusq; iunctis, iuxta patrem consederunt. Diu autem circa coenam solliciti essent, fama per omnem ciuitatem dispalescit, procorum crudele fatum referens. Hi uero simul audientes alius alio pre timore properarunt. & tumultu ante domum Vlyssis facto, mortuos subito efferentes, tumulandos curauerunt: alios in alias ciuitates unde quisq; fuerat domum misere, piscatoribus ac nauibus credentes. Ipsi uero proceres in conciliium frequentes ac animo tristes conuenere inter quos Eupithes primus dolore filij Antinoi commotus, quem Vlysses ante omneis peremit, loqui coepit. O socij, rem magnam uir hic in Acheos excogitauit, alios & quidem plures uiros fortes secum cum nauibus ad Troiam ducens perdidit: alios uero reuertere C.

*Eupithes
cum Acheis
conspirat
in Vlyssis
mortem.*

Phalensium optimos interfecit. Sed agite priusquam
 hic Pylū eat, aut Helidem ubi Epei regnāt, nos contra
 insurgētes praeueniamus: uel certe posthac tristes cri-
 mes semper, ac damnum probrumq; fuerit haec poste-
 ros nostros audire. Si enim filiorum fratrumq; cedes
 non vindicauerimus, animo nempe meo nihil dulce ui-
 uere fuerit, sed protinus moriēs inter defunctos ero.
 Eamus igitur ac maturemus, ne illi praeuenientes tras-
 fretent. Sic est fatus lachrymans: misericordia statim
 cūctos cepit. Post haec Medon cum inclyto musico ex
 edibus Vlysis, ut insomnium narraret, in corū mediū
 accedens, ait: Audite Ithacenses. Non enim Vlysses de-
 orum iniussu haec facinora fecit. Ipse ego deā uidi im-
 mortalem Mentori per omnia similem, Vlyssē iuxta
 consistere, quandoque ante eum exhortando appare-
 re, interdum procos impellentem per aedis currere.
 Illi inter se proximi conserti concidebāt. Sic ait. Illos
 validus occupauit timor, quos inter Alitherses Ma-
 torides, q̄ solus futura praeeritaq; uidebat: Audite
 Ithacenses amantiſſimi quae dico, uestro magno malo
 nec fient. Non enim mihi persuadebitis, neq; itē Men-
 ori, uestros filios stultitiā finem facturos, qui audax
 acinus sua temeritate admisserunt, bona absumentes,
 inuulg; uiri optimi uxorem uituperantes, quem nun-
 quam rediturum dicebant. Sed iam hoc sic gestū: nunc
 mihi credite quae dico, ne ui urgētes contendamus, ne
 uid, maius malum inueniat. Sic ait. At illi dimidio
 plu

Alither-
 ses diſſua-
 det.

ODYSSEAE

plures cum magno fremitu insurrexere, seditioneque ibidem facta consistere, quod dicta Alibersis minimè probarèt, sed Expitii potius ausculturant. Quamobrem arma statim corripuerunt, diro deinde ferro accensum, ante urbem consistere: stulti, quibus Expitii dux erat. Is filij cadem se ulcisci uelle iactabat, sed ex periculo minime rediturus erat, uerū ibidem periturus.

Minerua
à Ioue rei
euentum
sciscitat.

Minerua deinde Iouem alloquitur: Dic queso summe pater sciscitanti, quid alta mente repositum aut occultum habes? Primum ne bellum, aut grauem pugnam struas, an amicitiam pacemque inter utrosque statuisti?

Cui Iupiter: Nata quid, inquit, mea hac uestigas aut queris? Non enim hoc mēte consilium excogitasti, ut Vlysses reuertens procos plecteret? Fac quomodo uelis. Tibi autem dico, ac uti par est iurando fidei assermo: Vlysses postquam procos puniit, perpetuo regnabit. Nos autem et filiorum et fratrum cedis obliuionem statuemus: illi inter sese amabunt uti prius, diuitiaeque ac pax omnibus erunt. Sic dicens, Mineruam dudum cupientem impulit: protinusque e' caelo illa cum impetu descendit. Interea cibo expletis omnibus, qui

Nūciatur
Vlyssii ho-
stium ad-
uentus.

apud Laërtem conuenerant, Vlysses loqui cœpit: Ab quis exiens uideat, ne propè fuerint nos petentes. Sic ait. At Dolij filius subito uti insit exploratum procdens, omneis ilico propinquantes uidit, Vlyssiūque ait: Propè adsunt, iamā armis accingamus. His auditis, illi properabant arma corripientes. Quatuor ex his

qui

qui cum Vlyſſe erant, et ſex Dolij filij, ex altera parte
 Laërtes & Dolius arma & ipſi induerunt, quanquā
 iam cani neceſſitate tamen ad pugnam compulſi. Igi-
 tur diro ferro armati, reclusis portis, proſecti ſunt,
 quibus Vlyſſes ductor erat, Minerva itē aderat, Men-
 tori corpore & forma aſſimilata, quam Vlyſſes aſpici-
 ens, magnopere gauiſus eſt, ſtatimq; filium uocās: Te-
 lemache, ait, iam quidem hoc ipſe moue certamen, pri-
 mus pugnantium aciem inuade, ut qui ſunt fortes, fa-
 cile uideantur: neque maiorum genus tuorum infama-
 re uelis, qui olim & robore & uiribus in orbe toto
 præſtiterunt. Cui Telemachus: Facile uidebis, ait, ſi
 uis chare pater, me hodie tuū genus minime, uti dicis,
 uituperabam. Hec audiens Laërtes, letabatur atq;
 ait: Quē mihi dies hæc diſſoni, quā gaudeo? Filius
 atque nepos uirtutis culmen habent. Huic igitur Mi-
 nerua propē aſtans, ait: O Arceſiade, cunctorum cha-
 riſſime ſociorum, ubi uoueris Minervæ, protinus ha-
 ſtam ualidam uibrando iace. His illa dictis magnum ei
 robur inſpirauit: ex quo Laërtes uoto nuncupato ha-
 ſtam iaculatus, Eupithi galeam uerberauit, ietum mi-
 nime ſuſtinentem, ſed haſta mediam findens pertrans-
 iit. Ille uero cōcidit, armaq; ſuper ipſo. Deinde in pri-
 ma acie Vlyſſes & eius filius enſibus & haſtis ſtragē
 edebant: ac proſecto cunctos peremiſſent, minimeq;
 reduces reddidiſſent, niſi Minerva uoce inelamauit-
 ſet, exercitumq; prohibuiſſet, ſic iubens: Deſiſtite iā à
 pugna

Eupithes
 à Laërte
 occiſus.

Minerua
 diſſimulans
 bellum.

ODYSSEAE

pugna Ithacenses, ut sine sanguine iā dirimantur. Sic ait. Illos timor arripuit pallidus, ex quo arma e manibus metuentium facile exciderunt. Ad ciuitatem quoque sese de uictu solliciti conuerterunt. Horrendū uero tunc Ulysses clamauit, ac animo excitatus insiit, ut aquila alte uolans. Iupiterq; statim submen ardens immisit, quod ante Minervā cecidit. Illa uero ad Ulyssē conuersa: Desine iam, inquit, bello contendere, ne forte Iupiter irascatur. Ille statim obtemperas, animo gauisus est. Foedera deinceps cum utriq; Padas, Mentori corpore uoceq; assimilata, composuit.

FINIS.

Quamquam hoc loco nō omnium ratio dari potest, quæstiosum in hac Odysseæ translatione male habere quædam, tamē locum illum cuius supra folio 40. mentionem fecim⁹, non libuit præterire, ne lector studiosus impostitam suspicaret. Sic igitur habet Prometheus:

ὣ τὸτ' ὁ Λυσῖος λῦτο γούνατα καὶ φίλον ἄτωρ
 ἐχέσας δ' ἄρα ἔπει πρὸς ὄρμιγαλότορα θυμὸν
 ὦμοι, ἐπειδὴ γαῖαν ἀελπίς δόκον ἰδίσθαι
 βίω, καὶ δὴ τοδὲ λαΐτμα διατμήξας ἐπὶ ῥαβδῷ
 ἔκαστος ὃν περ φαίμεθ' ἄλλος πολλοῖο θύραζε.
 ἔκτοσθεν μὲν γὰρ πάθει.

Hoc est,

Atque tunc Ulyssis genua soluta sunt, charumq; cor palpat. Inspirans itaq; ingenti animo sic secū locutus est: Ipe, quandoquidem terrā minime speratam Iupiter uidere de-
 dit, ac insulam hanc sulcans transiit, nec usquam egressus
 ex cano pelago appareret. Extra quidem iter (sequitur) etc.
 sa ē eminentia etc.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises
ici volontairement.

EPITAPHIVM IN HO-
MERVM ANTIPA-
TRI SIDONII.

Hominum suadelam, magnum os, equa Musis
Locutum caput ô hospes Mæonide (.i. Homer)
Hæc sortita sum insularis li spelunca. nō enim in alia,
Sacrum sed in me spiritum uita functus reliquit.
Quo nutum Iouis omnipotens, quo & olympum,
Et Aiæcis naualem expressit uim,
Et ab Achilleis Theſſalicis Hectorem equabus
Secundum ossa in Græco laceratum solo.
Si autem parua, celo tam magnū, scias quod celat
Et Thetidis maritū exigui gleba (.i. parua) icos.

IN EVNDEM.

Conditur hoc tumulo uates diuinus Homerus,
Hæroum cecinit qui bene gesta ducum.

Crispus Salustius de Avaritia

Avaritia fidem, probitatem, ceterasq;
bonas artes subvertit. Prohiu superbi-
am, crudelitatem, Deos negligere, omnia
venalia habere edocuit.

Ita.
Avaritia studium habet, quam nemo sapiens
concupiuit. Ea enim quasi uenenis malis
imbuta, corpus uirile, animamq; effoeminat.
Semper infirma, insatiabilis est, neq; copia
neq; inopia minuitur.